

МАТЕМАТИКА

*Жалпы орта білім
беретін мектептердің
3-сыныбына арналған оқулық*

3

Өзбекстан Республикасы
Халыққа білім беру министрлігі баспаға ұсынған

Жаңа басылым

Ташкент – 2022

УЎК 51(075.3)
51(075.3)
М 29

Қўрастырушылар:

*Лолахон Орынбаева, Шухрат Исмаилов, Холмирза Юсупов,
Нигора Рузикулова, Умид Рахмонов, Шахло Хақбердиева,
Наргиза Юсупова, Азиза Байманова*

Халықаралық сарапшы:

Марсело Старикофф

Пікір жазғандар:

- С. Ж. Носирова** – Халыққа білім беру министрлігіне қарасты шет тілдерге мамандандырылған мемлекеттік орта мектептің жоғары санатты бастауыш сынып мұғалімі.
- М.Х. Ғафурова** – Ферғана облысы, Өзбекстан ауданы, 8-жалпы орта білім беретін мектептің бастауыш сынып мұғалімі.
- Н.Б. Турсунова** – Әндіжан облысы Шахрихан ауданы 44-мамандандырылған мемлекеттік орта мектептің бастауыш сынып мұғалімі.
- Д.Р. Турсунова** – Ферғана облысы, Ташлақ ауданы, 4-жалпы орта білім беретін мектептің бастауыш сынып мұғалімі.

Математика 3-сынып. [Мәтін]: оқулық / Л. Орынбаева [тағы басқ.]. – Ташкент: Республикалық білім орталығы, 2022.- 192 б.

ЮНИСЕФ-тің Өзбекстандағы өкілдігімен бірге дайындалды.

Өзбекстан Республикасы Ғылым академиясы В.И.Романовский атындағы математика институтының қорытындысы негізінде жетілдірілді.

Түпнұсқа макет және дизайн концепциясы Республикалық білім орталығы тарапынан әзірленді.

Республикалық мақсатты кітап қорының қаржылары есебінен басылды.

ШАРТТЫ БЕЛГІЛЕР:

— ауызша орындаймыз

— есте сақтаймыз

— бірге орындаймыз

— ақылды шындаймыз

— жаңа мәліметтер

— нығайтамыз

— іс жүзіндік тапсырмалар

— үйде орындаймыз

ISBN 978-9943-7812-0-7

© Республикалық білім орталығы, 2022

МАЗМҰНЫ

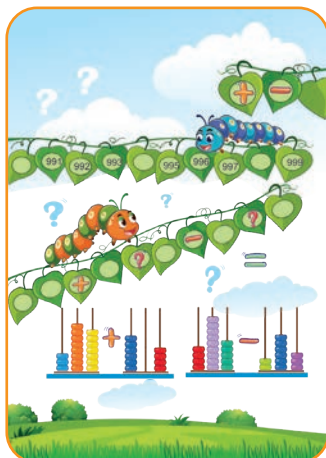

2-СЫНЫПТА ӨТІЛГЕНДЕРДІ ҚАЙТАЛАУ — 7

- 1-сабақ. Екі таңбалы сандарды қосу8
- 2-сабақ. Екі таңбалы сандарды азайту9
- 3-сабақ. Көбейту10
- 4-сабақ. Бөлу11
- 5-сабақ. Геометриялық пішіндер мен өлшемдер ...12

1-ТАРАУ. ҮШ ТАҢБАЛЫ САНДАР. МЫҢДЫҚ — 13

- 1–5-сабақ. Үш таңбалы сандар14
- 6-сабақ. Мыңдық19
- 7–9-сабақ. Үш таңбалы санның таңба бірліктерінің қосындысы.....21
- 10-сабақ. Мың санының таңба бірліктерінің қосындысы...24
- 11–12-сабақ. Үш таңбалы сандарды салыстыру25
- 13-сабақ. Мыңдық, жүздік, ондық және бірліктер арасындағы қатынас27

2-ТАРАУ. САНДАРДЫ ҚОСУ ЖӘНЕ АЗАЙТУ — 29

- 1–9-сабақ. 1000 ішінде сандарды қосу әдістері.....30
- 10–18-сабақ. 1000 ішінде сандарды азайту әдістері....40
- 19-сабақ. Қосуға байланысты мәселелер49
- 20-сабақ. Азайтуға байланысты мәселелер50
- 21-сабақ. Қосуға және азайтуға байланысты мәселелер...51
- 22–23-сабақ. Сандар мен пішіндер тізбегін логикалық түрде жалғастыру52

3-ТАРАУ. САНДАРДЫ КӨБЕЙТУ ЖӘНЕ БӨЛУ — 55

- 1–6-сабақ. Екі таңбалы санды бір таңбалы санға көбейту 56
- 7–12-сабақ. Үш таңбалы санды бір таңбалы санға көбейту... 62
- 13–15-сабақ. Екі таңбалы санды бір таңбалы санға бөлу... 68
- 16–17-сабақ. Екі таңбалы санды екі таңбалы санға бөлу ... 71
- 18-сабақ. Екі таңбалы санды бір және екі таңбалы санға бөлу 73
- 19–24-сабақ. Үш таңбалы санды бір таңбалы санға бөлу... 74
- 25–26-сабақ. Көбейту мен бөлуге байланысты мәселелер 80
- 27–28-сабақ. Көбейту мен бөлуді тексеру 82
- 29–31-сабақ. Қалдықты бөлу 84

4-ТАРАУ. БӨЛШЕКТЕР

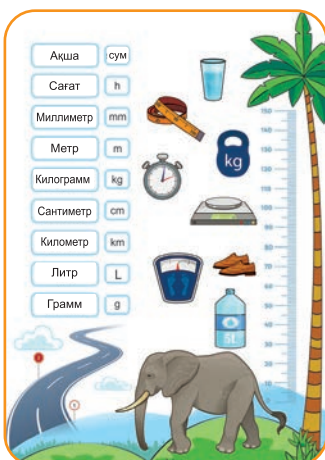
87

1–5-сабақ. Бөлшек туралы ұғым.....	88
6–7-сабақ. Бірдей дұрыс бөлшектерді қосу	93
8–9-сабақ. Бірдей бөлімді бөлшектерді азайту	95
10-сабақ. Бірдей дұрыс бөлшектерді қосу және азайту.....	97
11–13-сабақ. Бөлшектерді салыстыру.....	98

5-ТАРАУ. ГЕОМЕТРИЯЛЫҚ ПІШІНДЕР

101

1-сабақ. Түзу сызық	102
2-сабақ. Кесінді. Сәуле	103
3-сабақ. Түзу сызық, кесінді, сәуле.....	104
4-сабақ. Параллель түзу сызықтар.....	105
5-сабақ. Перпендикуляр түзу сызықтар	106
6–7-сабақ. Қарапайым және жазық пішіндерді жасау	107
8–9-сабақ. Үшбұрыштың түрлері	109
10–11-сабақ. Пішіндердің бетін бояғыштың (палетка) көмегімен өлшеу	111
12-сабақ. Білікке қатысты симметрия.....	113
13–14-сабақ. Пішіндерді бұру, жылжыту, айналдыру... ..	114
15–17-сабақ. Кеңістіктегі геометриялық пішіндер.....	116
18-сабақ. Кеңістіктегі геометриялық пішіндер STEM тапсырма	120

6-ТАРАУ. ӨЛШЕМ БІРЛІКТЕРІ

121

1–2-сабақ. Ұзындық өлшем бірліктері	122
3–4-сабақ. Салмақ өлшем бірліктері	124
5–7-сабақ. Уақыт өлшем бірліктері.....	126
8–9-сабақ. Рим цифрлары	131
10-сабақ. STEM тапсырма	133
11–13-сабақ. Үлкендіктер арасындағы қатынастар	134

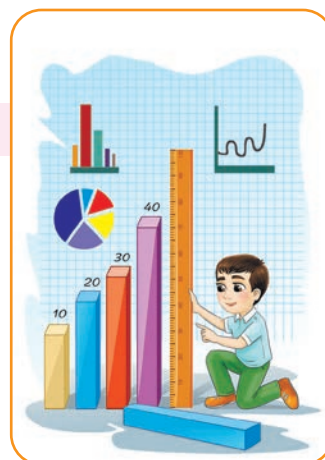

7-ТАРАУ. ӨРНЕКТЕР 138

1–4-сабақ. Амалдарды орындау тәртібі	139
5–6-сабақ. Өріптік өрнектер	143
7–13-сабақ. Теңдеулер	145

8-ТАРАУ. МӘЛІМЕТТЕРМЕН ЖҰМЫС 152

1–2-сабақ. Шкалалар	153
3–5-сабақ. Координата бұрышы	155
6–8-сабақ. Диаграммалар	159
9–13-сабақ. Мәліметтерді түрлі көріністе өрнектеу ...	163

ҚАЙТАЛАУ	168
ҚОСЫМША ТАПСЫРМАЛАР	177
ҚЫЗЫҚТЫ ЖӘНЕ ЛОГИКАЛЫҚ ТАПСЫРМАЛАР	183
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ БАҒАЛАУ БАҒДАРЛАМАСЫНА ҚАТЫСТЫ ТАПСЫРМАЛАР ...	189

3-СЫНЫПТЫҢ "МАТЕМАТИКА" ОҚУЛЫҒЫНА АРНАЛҒАН
ТӘЛІМДІК ОЙЫНДАР

2-СЫНЫПТА ӨТІЛГЕНДЕРДІ ҚАЙТАЛАУ

1-сабақ

Екі таңбалы сандарды қосу

1. Қайсы сандар түсіп қалған? Олар жұп па, тақ па?

66, 69, 72, __, 78, 81, 84

80, 73, 66, 59, __

77

76

73

75

53

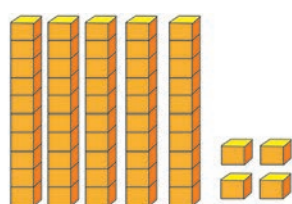
57

52

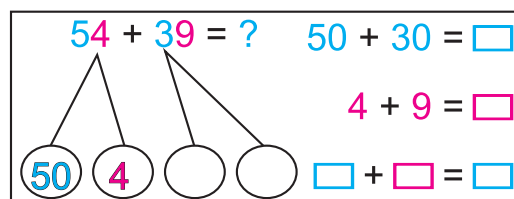
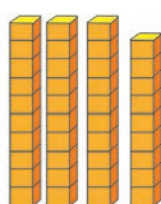
49

Қосындысы 24-ке тең екі таңбалы сандарды айтамыз.
Екі таңбалы сандарды қалай қосқаның есінде ме?

2. Есептеулерді орында.

+

①

$$\begin{array}{r} 54 \\ + 39 \\ \hline \end{array}$$

$27 + 51$

$48 + 36$

$78 + 15$

$56 + 29$

$65 + 27$

$82 + 18$

Мен қосындыны былайша есептедім, айтшы, бұл дұрыс па?

$$\begin{array}{r} 54 \\ + 39 \\ \hline 813 \end{array}$$

3. Мен отырған вагон пойыздың басынан санағанда 4-ші вагон, ал соңынан санағанда 11-ші вагон екені белгілі болса, пойыздағы жалпы вагондар саны қанша?

4. Ұшатын дене салмағына сәйкес келетін қойларды таңда.

5. Қосындыны тап.

$$\begin{array}{r} 25 \\ + 30 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 30 \\ + 25 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 23 \\ + 67 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 67 \\ + 23 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 74 \\ + 19 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 19 \\ + 74 \\ \hline \end{array}$$

6. Есепте.

$$\begin{array}{r} 36 \\ + 19 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 55 \\ + 27 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 41 \\ + 49 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 43 \\ + 38 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 58 \\ + 39 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 25 \\ + 45 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 24 \\ + 58 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 39 \\ + 17 \\ \hline \end{array}$$

2-сабақ

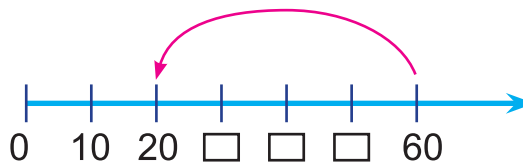
Екі таңбалы сандарды азайту

1. Кім жылдам есептейді?

6 ондықтан
4 ондықты азайт-
сақ
Неше ондық қала-
ды?

6 онд. – 4 онд. = ? онд.
 $60 - 40 = ?$

$$60 - \square = 20$$

$$70 - 20$$

$$60 - 30$$

$$90 - 50$$

2. Азайтудың қалай орындалатынын есіңе түсір. Белгісіз сандарды тап.

94
?
47

$94 - x = 47$
 $94 - 47 = ?$

83
?
25

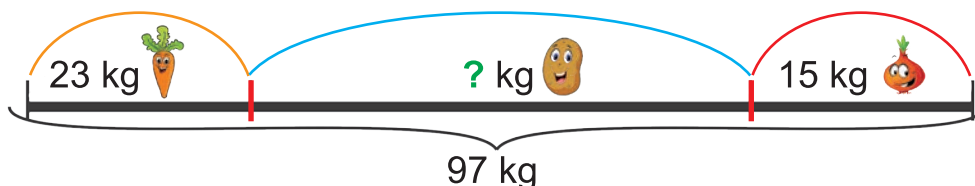
$$83 - \square = 25$$

$$\square + \square = \square$$

$$83 - 25 = \square$$

$$\square + \square = \square$$

3. Дүкенге неше килограмм картоп әкелінді? Өрнектер нені білдіреді?

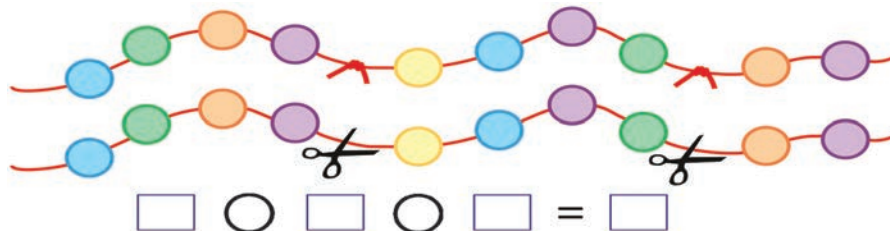

$$97 - (23 + 15) = \square$$

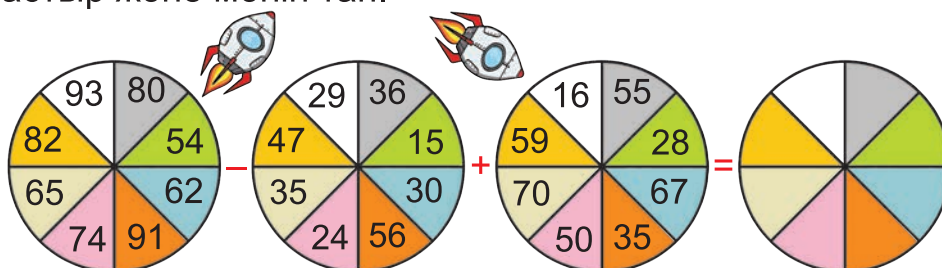
$$97 - \square - 15 = \square$$

$$97 - 23 - \square = \square$$

4. Сурет негізінде өрнектер құрастыр. Кім көп құрастырады?

5. Шеңберлерде берілген сәйкес түстегі санды өрнектер құрастыр және мәнін тап.

6. Өрнектерді салыстыр.

$$88 - 55 - 13 \bigcirc 88 - 55 - 15$$

$$18 + 27 + 52 \bigcirc 32 + 27 + 29$$

$$63 - (43 - 33) \bigcirc 63 - (46 - 37)$$

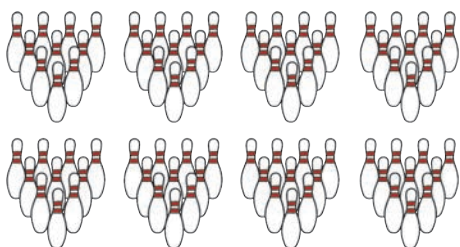
$$36 + (90 - 41) \bigcirc 99 - (61 - 47)$$

3-сабақ

Көбейту

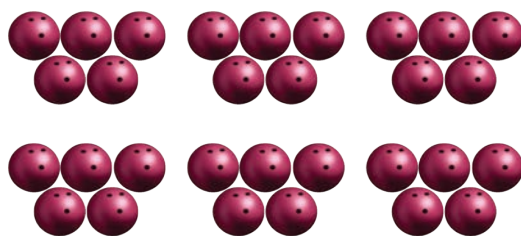
1. Кегльдер мен боулинг шарлары неше топқа бөлінген?

10-нан сана

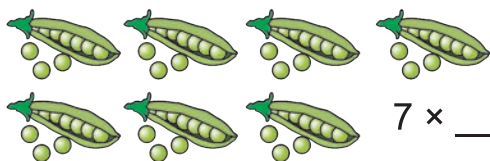
Жалпы кегльдер қанша?

5-ден сана

Жалпы боулинг шарлары қанша?

2. Әрбір шоқта неше бұршақ бар? Бұршақтардың жалпы саны қанша?

$$7 \times \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$$\begin{array}{l} 7 \times \square = \square \\ \square \times 7 = \square \end{array}$$

$$4 \times \square = 40$$

$$\square \times 4 = 40$$

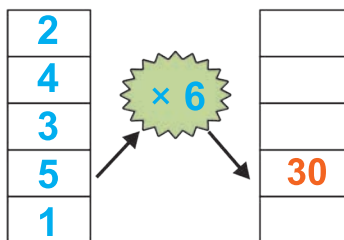
$$3 \times \square = 30$$

$$\square \times 3 = 30$$

3. Кестені пайдаланып бос торкөздерге сәйкес сандарды тап.

Пифагор кестесі

	2	3	4	5	6	7	8	9	
2	4	6	8	10	12	14	16	18	2
3	6	9	12	15	18	21	24	27	3
4	8	12	16	20	24	28	32	36	4
5	10	15	20	25	30	35	40	45	5
6	12	18	24	30	36	42	48	54	6
7	14	21	28	35	42	49	56	63	7
8	16	24	32	40	48	56	64	72	8
9	18	27	36	45	54	63	72	81	9
	2	3	4	5	6	7	8	9	

$$6 \times 9$$

$$9 \times 6$$

$$7 \times 8$$

$$8 \times 7$$

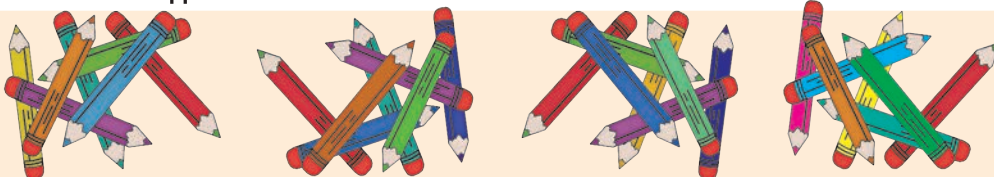
$$8 \times 9$$

$$9 \times 8$$

Қалай орындалды?

$9 \times 1 =$	9
$9 \times 2 =$	18
$9 \times 3 =$	27
$9 \times 4 =$	36
$9 \times 5 =$	45
$9 \times 6 =$	54
$9 \times 7 =$	63
$9 \times 8 =$	72
$9 \times 9 =$	81
$9 \times 10 =$	90

4. Суретте бейнеленген қанша қарындаштардың нешеуі үстелге тимей тұр?

5. Теңдеулерді шеш.

$$b \times 6 = 24 \quad 7 \times x = 28 \quad d \times 4 = 28 \quad 8 \times y = 64 \quad a \times 9 = 72 \quad 9 \times c = 72$$

6. Есепте.

$$6 \times 7 = \square$$

$$9 \times 4 = \square$$

$$5 \times \square = 45$$

$$\square \times 10 = 30$$

$$\square \times 6 = \square$$

$$4 \times \square = 36$$

$$\square \times 5 = \square$$

$$10 \times \square = \square$$

$$\square \div \square = 6$$

$$\square \div \square = 9$$

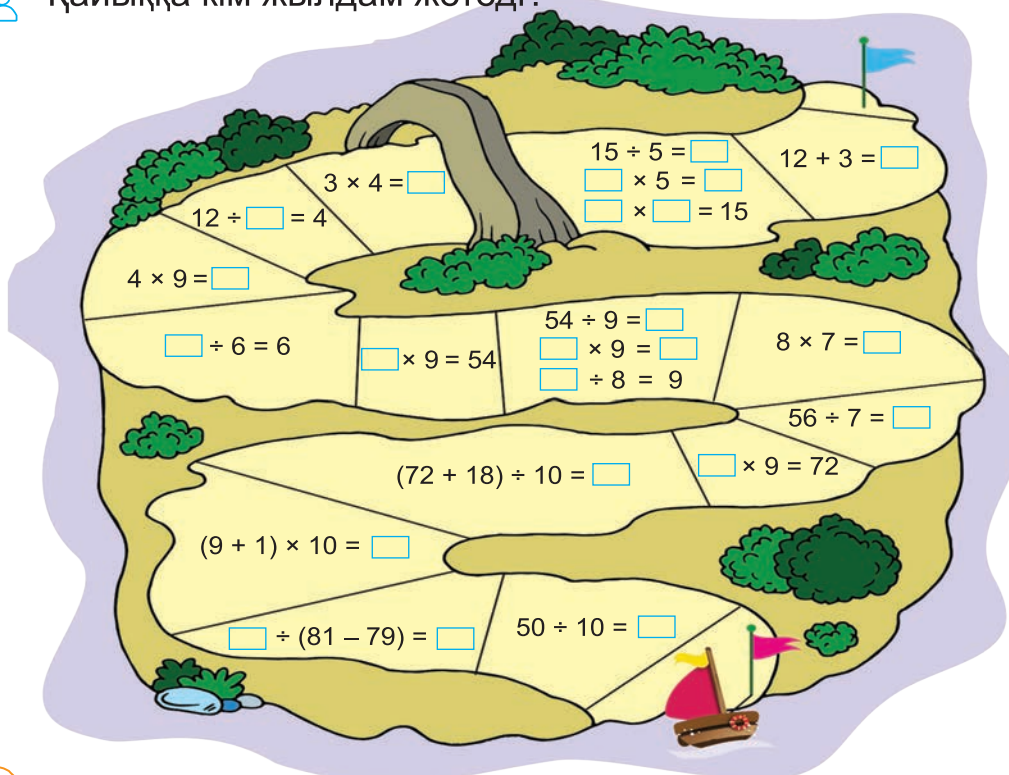
$$45 \div \square = \square$$

$$30 \div \square = \square$$

4-сабақ

Бөлу

1. Қайыққа кім жылдам жетеді?

2. Шеңберлердің қай бөлігі боялған? Олардың ата.

3. Пішіндер қандай бөліктерге бөлінген? Олар тең бе? Тең бөліктерге бөлінген пішіндерді тап және сыз.

4. Есепте.

$$72 \div 8$$

$$63 \div 7$$

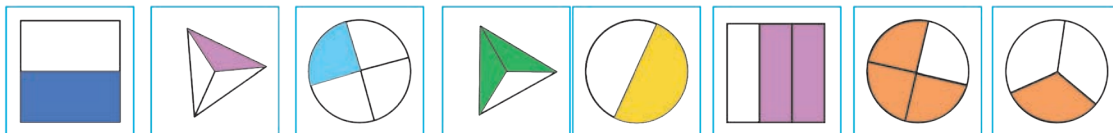
$$42 \div 6$$

$$50 \div 5$$

$$28 \div 4$$

$$27 \div 3$$

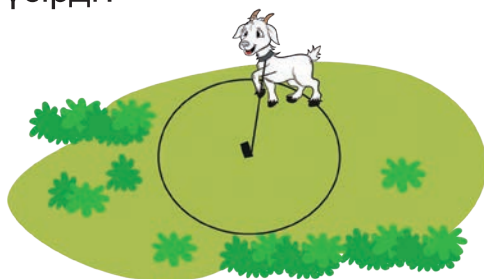
5. Жарты және ширек бөлігі боялған пішіндерді тап және сыз.

5-сабақ

Геометриялық пішіндер және өлшемдер

1. Ешкінің қазықтың айналасындағы бір реттік қозғалысы қандай пішінді қалыптастырады? Қазықтың орнындағы пішін нені білдіреді? Қазық және ешкіге байланған арқанның ұзындығы нені еске түсірді?

Нелер
шеңберге
ұқсайды?

2. Жауаптардың қайсысында бұрыштар өсу тәртібімен берілген? Бұрыштарды сол тәртіп бойынша сыз.

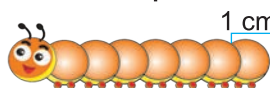
1) Q, P, R, S

2) Q, R, P, S

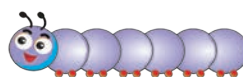
3) S, P, R, Q

4) S, R, P, Q

3. Әрбір жәндіктің ұзындығын тап. Оларды бір қатарға орналастырса, жалпы ұзындығы неше сантиметр болады?

cm

cm

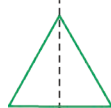

cm

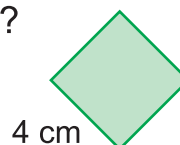
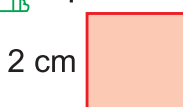
4. Келесі пішінді сыз. Ол неше квадраттан тұрады?

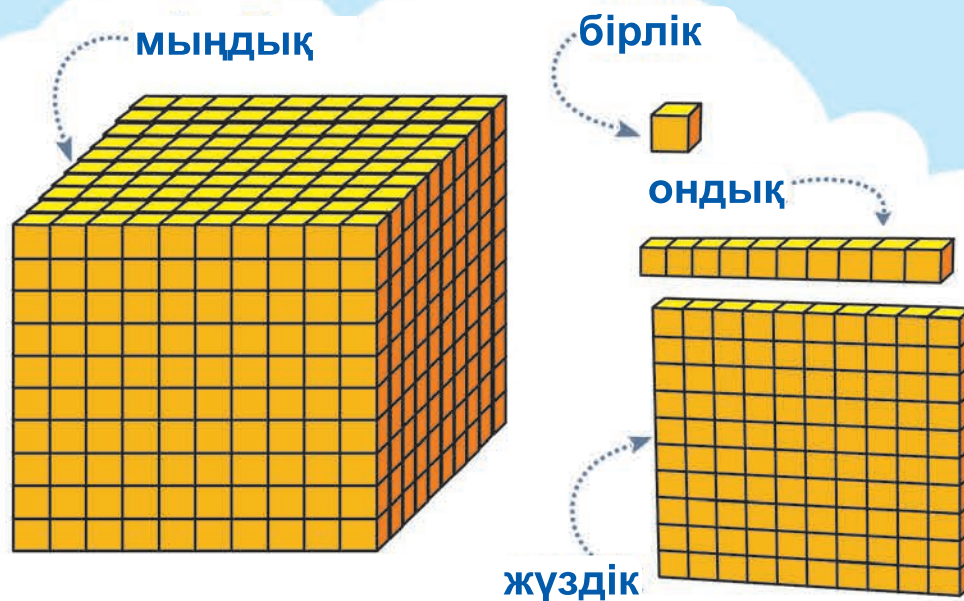
5. Пішіндердің симметриясын тексер.

6. Қайсы пішіннің периметрі ең үлкен?

1-ТАРАУ ҮШ ТАҢБАЛЫ САНДАР. МЫҢДЫҚ

$$\boxed{7} \boxed{0} \boxed{0} \triangleright \boxed{7} \boxed{0} \triangleright \boxed{7} \triangleright$$

$$777 = 700 + 70 + 7$$

6

7

3

4

5

9

1

8

2

?

1-тарау.
1-сабақ

Үш таңбалы сандар

1. 100 саны қалай пайда болды?

100 бірлік → 10 ондық → 1 жүздік

жазылуы →

оқылуы →

жүздік	ондық	бірлік
1	0	0
100		
жүз		

100 бірліктен 10 ондық, 10 ондықтан 1 жүздік пайда болады.

2. Пайда болған сандарды жаз және оқы.

10 ондық + 2 бірлік = 102

Ондықтар мен бірліктер

102

3. Сандарды сөздермен өрнекте: 103, 109, 111, 130, 142, 155.

4. Берілген автокөліктер қандай қызмет атқарады?

автокөліктер	жазылуы	оқылуы	автокөліктер	жазылуы	оқылуы
					
					

5. Сандарды оқы және жаз.

– бір жүз жетпіс алты; – бір жүз жеті; – бір жүз он.

6. Берілген сандардан екі бірлік алдыңғы және бес бірлік кейінгі сандарды айт.

123	155	172	194
-----	-----	-----	-----

7. Сандарды сөздермен жаз.

107, 110, 109, 120, 121, 200, 203, 213, 220, 250.

1-тарау.
2-сабақ

Үш таңбалы сандар

1. Берілген сандарда 6 цифры қайсы таңба бірлігінде тұр?

567

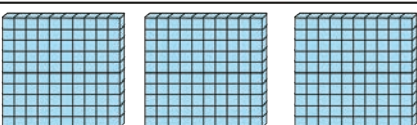
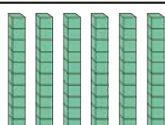
643

186

126

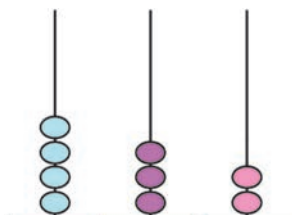
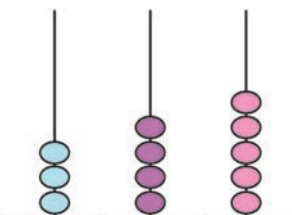
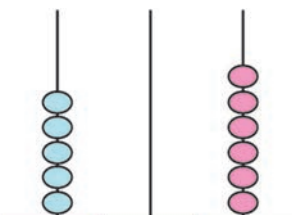
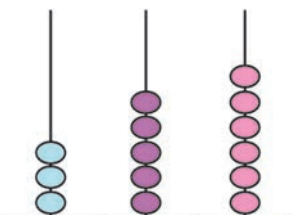
666

2. Сөзбен берілген сандарды цифрлармен жаз.
Бір жыл үш жүз алпыс бес күннен тұрады.
Бұл санды таңба бірліктерімен өрнекте.

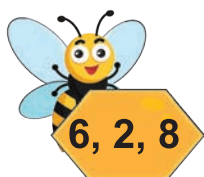
Жүздік	Ондық	Бірлік
		
_____ жүздік	_____ ондық	_____ бірлік

Екі жүз сексен екі; Үш жүз отыз тоғыз; Төрт жүз тоқсан алты.

3. Берілген сандарды үлгі негізінде жаз және оқы.

			
жүздік ондық бірлік	жүздік ондық бірлік	жүздік ондық бірлік	жүздік ондық бірлік
432			
төрт жүз отыз екі			

4. Баларалар көрсетіп тұрған цифрларды тек бір реттен пайдаланып, ең кіші және ең үлкен үш таңбалы сан құрастыр.

5. Осу тәртібіне қарай сандарды орналастыр. Қай сан 170 санына жақын?

15

6. Бос торкөздерді берілген сандар сәулесімен толтыр. Сандар нешеуден көбейіп барады? Сандар қатарын жалғастыр.

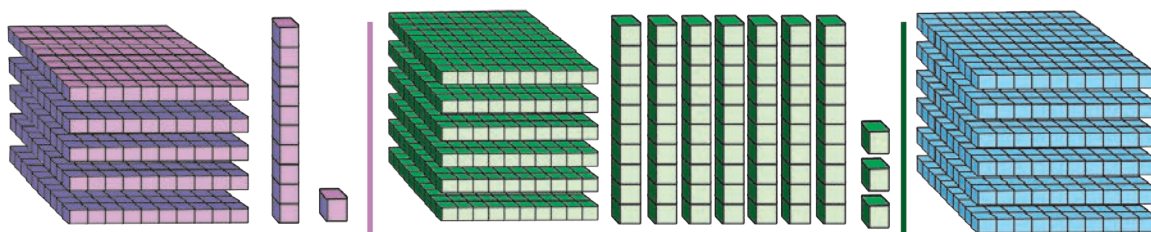
7. Цифрлармен жаз және оқы.

Екі жүз жетпіс бес, үш жүз он, төрт жүз, үш жүз жиырма екі, үш жүз тоқсан бір, төрт жүз қырық төрт, бір жүз алпыс, екі жүз алты.

1-тарау.
3-сабақ

Үш таңбалы сандар

1. Қайсы сандар пайда болды? Оларды оқы және жаз.

? жүздік ? ондық ? бірлік

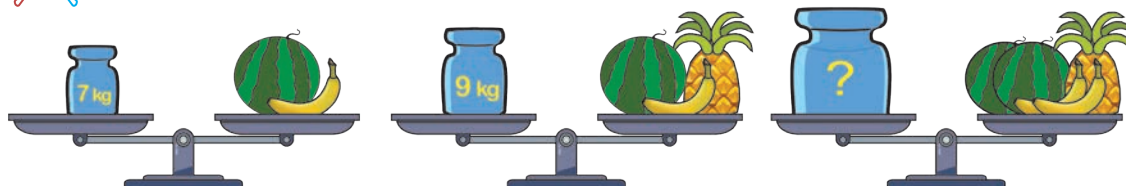
2. Есепте.

$92 - 43$ $76 + 18$ $81 - 77$ $68 - 49$ $91 - 67$ $47 + 28$ $67 + 8$

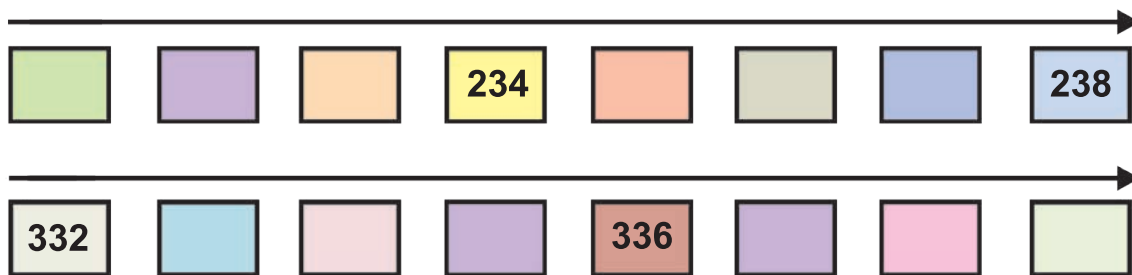
3. Кестені толтыр.

	Жазылуы	Оқылуы
1 жүздік 2 ондық 1 бірлік	121	Бір жүз жиырма бір
4 жүздік 6 ондық 3 бірлік		
3 жүздік 9 ондық 6 бірлік		
6 жүздік 0 ондық 5 бірлік		
5 жүздік 7 ондық 0 бірлік		
0 жүздік 8 ондық 2 бірлік		

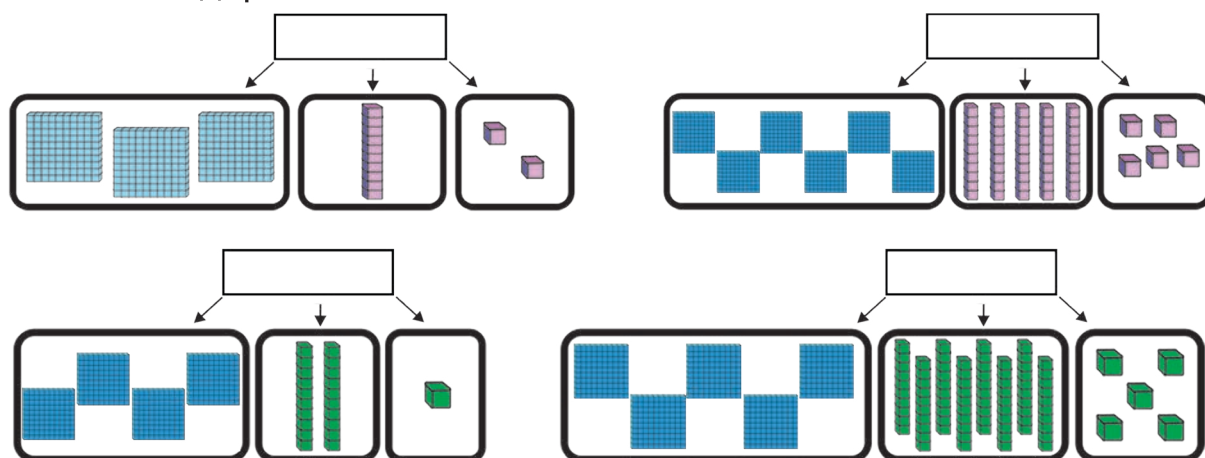
4. Белгісіз масса неше килограмм?

5. Сандар қатарын толтыр.

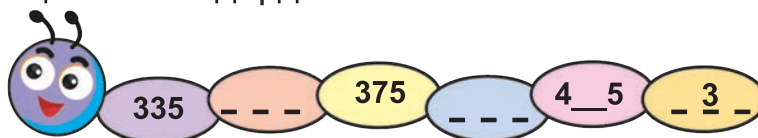
6. Пайда болган сандарды таңба бірліктерімен өрнекте және сөздермен жаз.

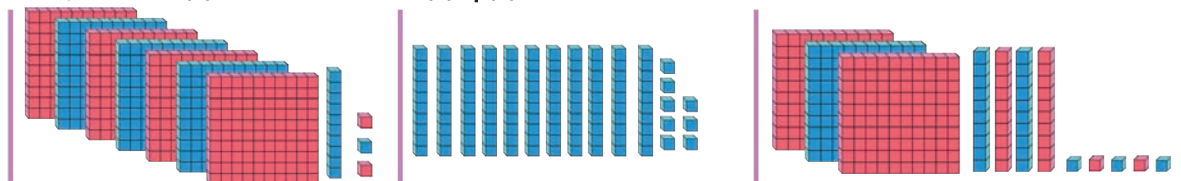
1-тарау.
4-сабақ

Үш таңбалы сандар

1. Түсіп қалған сандарды тап.

2. Пайда болган сандарды жаз.

3. Сандарға сәйкес келетін сөздерді тауып оқы және жаз.

765 450 306 128 800
659 133 788 555

бір жүз отыз үш,
алты жүз елу тоғыз, жеті жүз алпыс бес,
жеті жүз сексен сегіз, бес жүз елу бес,
төрт жүз елу, сегіз жүз, үш жүз алты,
бір жүз жиырма сегіз

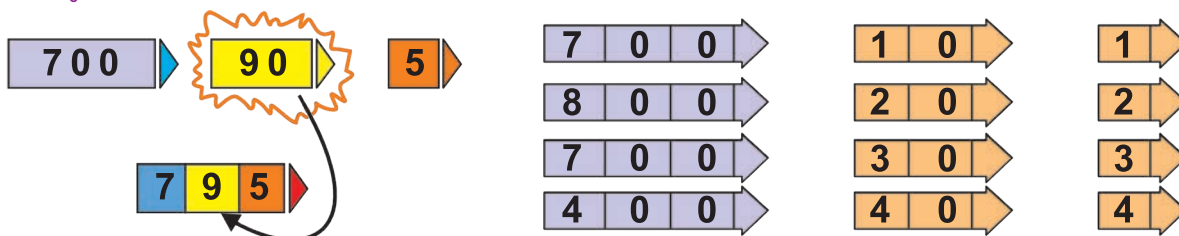
4. Қайсы цифрды жазу үшін көбірек қолданылған?

5. Есепте.

$$\begin{array}{llll} (91 - 67) + 12 & (76 - 69) \times 8 & 64 \div (53 - 45) & 23 + (84 - 45) \\ 6 \times (98 - 89) & (34 + 38) \div 9 & 7 \times (92 - 84) & (73 - 66) \times 9 \end{array}$$

6. Үлгідегі үлестірімелі материалдар көмегімен сандарды жаса.

7. Әр цифрды бір рет пайдаланып, үш таңбалы сандар құрастыр. Сенде нешеу болды?

1-тарау.
5-сабақ

Үш таңбалы сандар

1.

Сандардағы 8 цифр қандай таңба бірлігін білдіреді?

Жүздік таңбада 7 және бірлік таңбада 6 болатын барлық үш таңбалы сандарды жаз.

2. Кестеге сүйене отырып, үш таңбалы сандарды құрастыр, оларды жаз, оқы және таңба бірліктеріне ажырат. Қанша сан пайда болды?

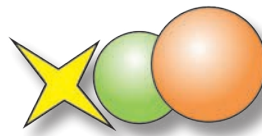
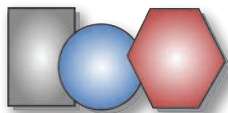
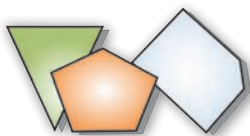
Үлгі:

2	5	7
8	3	0
9	1	4

Сан	Оқылуы	Жүздік	Ондық	Бірлік
289	Екі жүз сексен тоғыз	2	8	9

3. Сәуле бір сан ойлады. Одан 7 ондықты алып қойса, 8 жүздік қалады. Егер оған 3 ондық қосылса, 9 жүздік болады. Сәуле қандай санды ойлаған?

4. Пішіндердің бұрыштары санына орай қандай үш таңбалы сандар құрастыруға болады?

5. Өрнектерді салыстыр.

$$(49 \div 7) + 83 \bigcirc 56 \div 7 + 77$$

$$81 \div (27 \div 3) \bigcirc 90 \div (27 - 18)$$

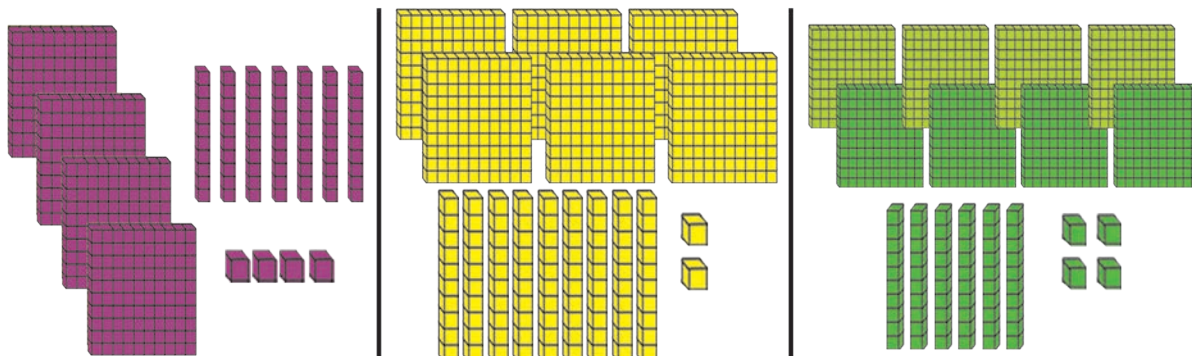
$$(68 + 22) \div 9 \bigcirc 1 \times (100 + 0)$$

$$9 \times 10 - 10 \bigcirc 72 + 32 \div 4$$

6. Түсіп қалған сандарды жаз және оқы.

		410			440		
	564						504

7. Модельдерді құраған сандарды таңба бірліктері бойынша жаз.

1-тарау.
6-сабақ

Мыңдық

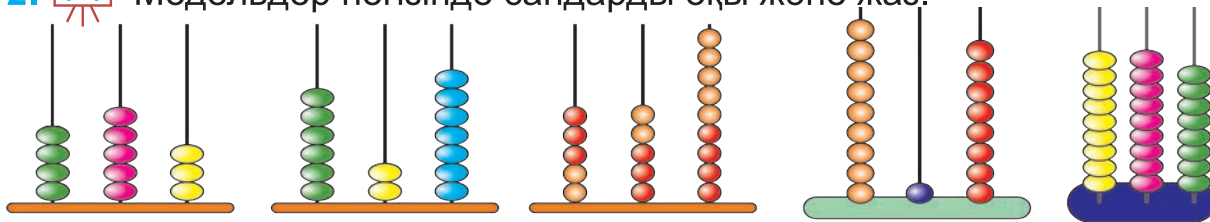
1. Сандарды азаю тәртібімен орналастыр. Қайсы сан үшінші орынды иелейді?

678 675 688 595 690 700

Сандардағы 7 цифры қайсы таңба бірлігін білдіреді?

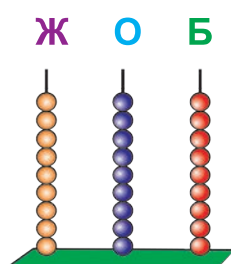
712 671 307 700 417 574 997 617 475 770

2. Модельдер негізінде сандарды оқы және жаз.

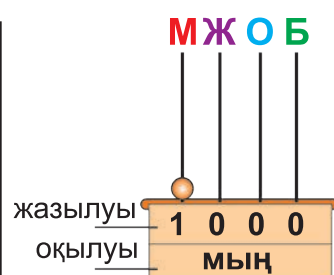
Есте сақта!

Ең кіші үш таңбалы сан 100-ге, ал, ең үлкен үш таңбалы сан 999-ға тең.

999 санына 1 саны қосылса қай сан пайда болады?

- бірлік таңба 10-ға толып, 1 ондық пайда болады және ондыққа өтеді;
- ондық таңба да 10-ге толып, жүздікке өтеді;
- жүздік таңба да 10-ға толады;
- мыңдық таңба бірлігі пайда болады.

3. Түстердің үштігі негізінде сандар құрастыр және жаз.

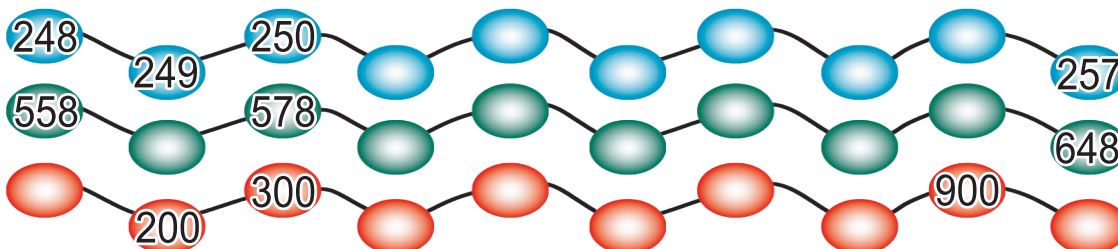
Үлгі: бағдаршам түстерінен **234** – екі жүз отыз төрт.

Берілген цифрлардан қайтіп мың санын тұғызуға болады?
Оған қай түстегі сандар қатысады? Не өзгереді?

4. Цифралары әртүрлі ең кіші және ең үлкен үш таңбалы сандар қайсылар?

5. Сандар қандай тәртіп бойынша өседі? Әр қатардағы үш санды таңба бірліктеріне ажырат.

6. Түсіп қалған сандарды тап.

**1-тарау.
7-сабақ**

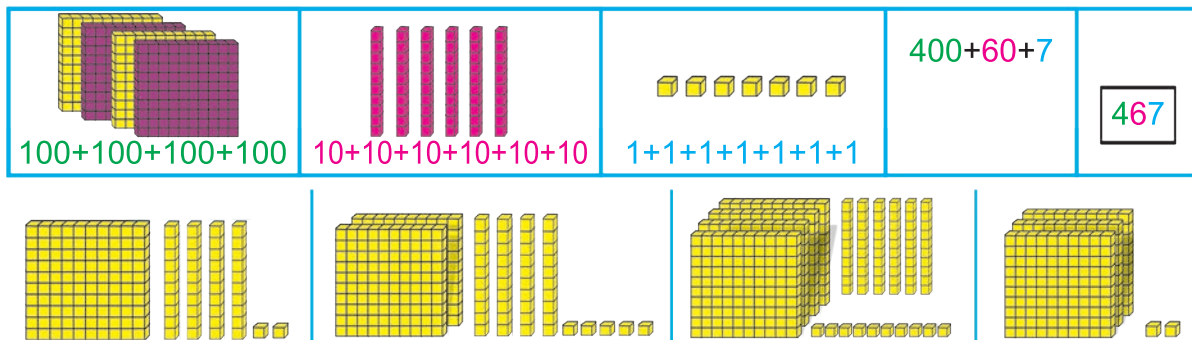
Үш таңбалы санның таңба бірліктерінің қосындысы

1. Сандар қандай таңба бірліктерінен тұрады? 2 жүздік = 200 бірлік

5 ондық = бірлік; жүздік = 900 бірлік; 8 ондық = бірлік

518 = жүздік ондық бірлік; 7 жүздік 1 ондық 4 бірлік =

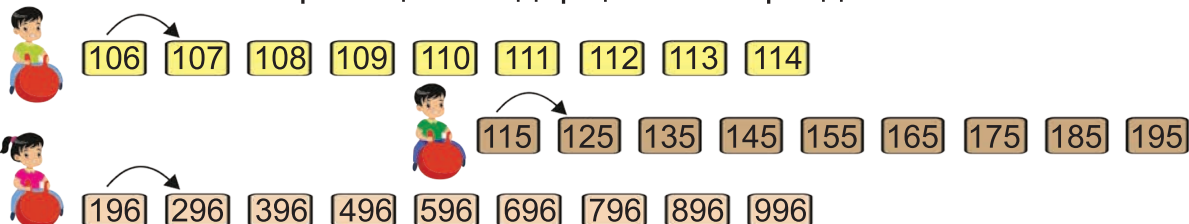
2. Модельдерге сүйене отырып, сандарды таңба бірліктерінің қосындысы түрінде жаз.

3. Қосындыларға сәйкес келетін сандарды тап.

$700 + 70 + 4$	$600 + 80 + 5$	$900 + 6$	$400 + 60$	$900 + 90 + 9$
906	999	774	685	460

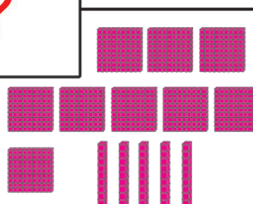
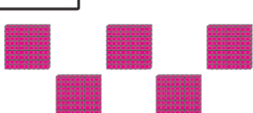
4. Нұржан, Асқар, Серік сандарды айтып секірді. Әр секірген сайын олар айтқан сандар қаншаға артады?

1-тарау.
8-сабақ

Үш таңбалы санның таңба бірліктерінің қосындысы

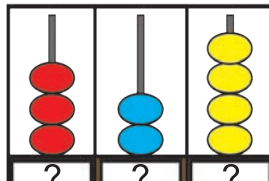
1. Сұрақтар нені білдіреді? Жасырын сандарды модель көмегімен тап.

ТОҒЫЗ жүз елу	$900+50+0$	? жүз	 $+0+0$
?			
9 жүздік 5 ондық			
? жүздік ? ондық ? бірлік			
			

2. Таңба бірліктерінің қосындысы қалай бөлінеді? Кестені толтыр.

- 3 саны
- бірлік таңбада 3 ($1+1+1$)
 - ондық таңбада 30 ($10+10+10$)
 - жүздік таңбада 300 ($100+100+100$)

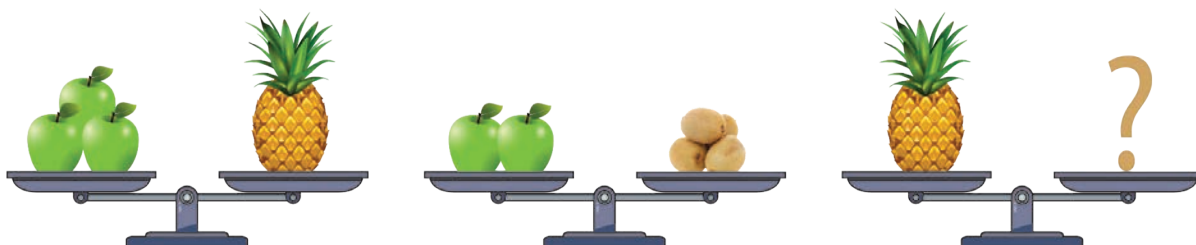
	$100 + 100 + 100 + 10 + 10 + 1 + 1 + 1 + 1$	324
?	$100 + 100 + 100 + 100 + 100 + 1$	
?	$100+100+100+100+10+10+10+10+10+10+10+10$	
?	$100+100+100+10+10+10+10+10+1+1+1+1+1+1$	

3. Досың жазған сандарды оқы, сөзбен жаз және таңба бірліктеріне ажырат.

637	Алты жүз отыз жеті	
904		
555		

514		$500 + 10 + 4$
600		
789		

4. Бір ананас неше кивидің салмағына тең?

5. Мәтінде берілген сандарды таңба бірліктерінің қосындысы көрінісінде жаз.

Ұлы математик ғалым Мұхаммед әл-Хорезми жеті жүз сексен үшінші жылы дүниеге келген. Оның жиырмадан астам шығармасы бар, бізге тек жетеуі ғана жетіп келген. Хорезми сегіз жүз елуінші жылы өмірден өтті.

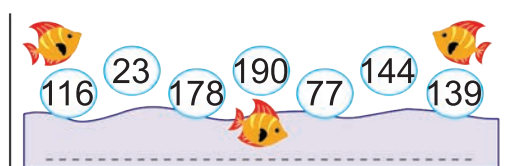
6. Үлгі негізінде сандарды жаз.

844	493	548	бес жүз қырық сегіз	502	892	788	7 жүздік 8 ондық 8 бірлік
378	296	654	600+50+4	771	999	246	100+100 10+10+10+10 1+1+1+1+1+1

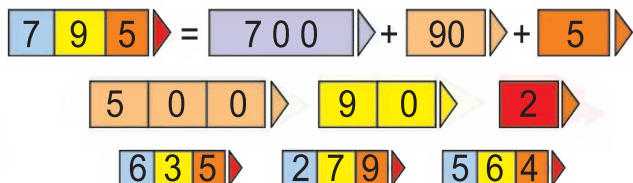
1-тарау. 9-сабақ

Үш таңбалы санның таңба бірліктерінің қосындысы

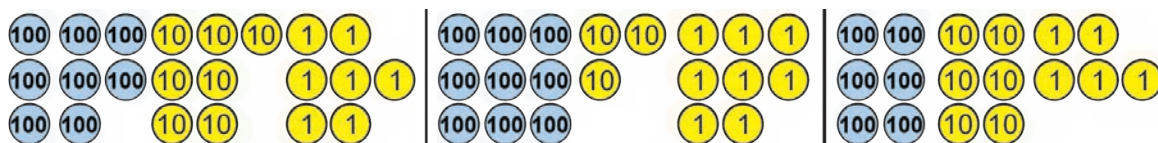
1. Аквариумдағы сандарды азаю тәртібімен орналастыр. Кім жылдам?

2. Үлгі негізінде карточкаларды пайдаланып сандарды жаса.

3. Модельдер негізінде қандай сандар жасауға болады? Сандардың таңба бірліктері нешеуден?

4. Арман 12 санын, ал Мағжан сол санға оның сандарының қосындысын қосып айтты. Ойын осылай жалғаса берсе, 50 саны қалыптаса ма?

5. Вагондардағы сандарды өсу тәртібімен орналастыр. Қайсы вагондағы санда 5 ондық бар? Бұл вагон қай орында тұр?

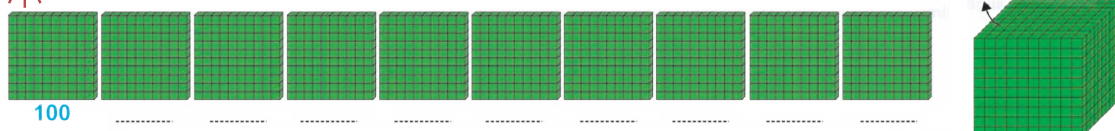
6. Сандарды сөздермен жаз және таңба бірліктерінің қосындысы ретінде өрнекте.

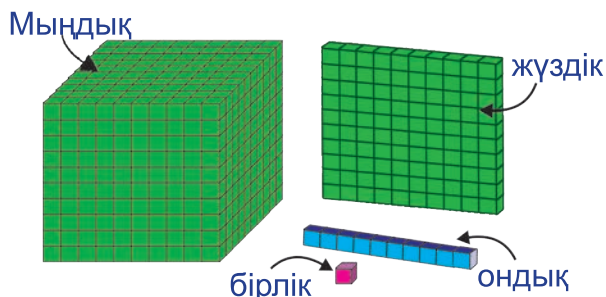
1-тарау.
10-сабақ

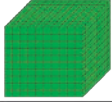
Мың санының таңба бірліктерінің қосындысы

1. Кезекпен сана. Қай сан пайда болды?

$$100 + 100 + 100 + 100 + 100 + 100 + 100 + 100 + 100 + 100 = ? \text{ та } \dots$$

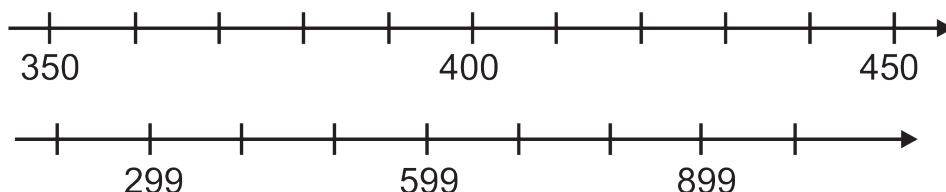

Мыңдық	Жүздік	Ондық	Бірлік
			
1	0	0	0
1	0	0	0

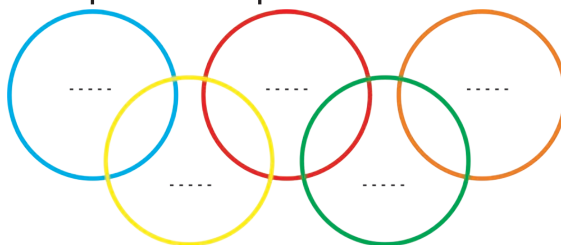
$$999 = 900 + 90 + 9$$

$$1000 = 1000 + ? + ? + ?$$

2. Әрбір сан сәулесінде түсіп қалған сандар қандай таңба бірлігінде артады?

3. 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 сандарын үш сақинадағы сандардың қосындысы 15-ке тең болатындай етіп олимпиадалық белгі сақиналарының ішіне орналастыр.

4. Барабанның түстерін таңда және сол түстегі сандарды таңба бірліктерінің қосындысы ретінде өрнекте.

Үлгі: $542 = 500 + 40 + 2$; $909 = 900 + 0 + 9$.

5. Кестені толтыр. Бағандағы сандарды жасау үшін бос торкөзде неше жүздік болуы керек?

300	500	900	600	800	600	700
	200		400		500	200
		600	100		100	
100		200		600		300

Табылған сандардың бірлік және ондық таңбалары нешеге тең?

6. Сандарды оқы және жаз. Оларда қандай таңба бірліктері бар?

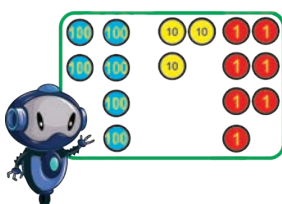
Екі жүз сексен; төрт жүз; бір жүз елу бес; алты жүз тоқсан; сегіз жүз сегіз; бес жүз елу бес; тоғыз жүз тоқсан; бір мың.

**1-тарау.
11-сабақ**

Үш таңбалы сандарды салыстыру

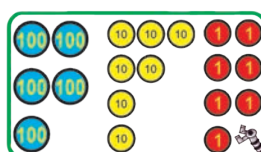
1. Фариза 70-тен бастап, 90-ға дейін санады. Ол 5-ден немесе 3-ден санаған болуы мүмкін бе?
Қайсар 35-тен бастап, 7-ден санады. Ол 90-да немесе 98-де аяқтауы мүмкін бе?

2. Роботтарға тиісті сандарды тап және салыстыр. Қайсы роботқа тиісті санның жүздігі немесе ондығы үлкен? Сандардың қайсы таңба бірліктеріне тең?

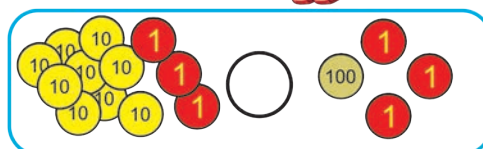
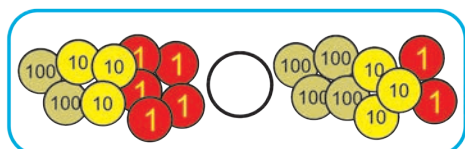

637
6 жүздік
3 ондық
7 бірлік

?
5 жүздік
? ондық
? бірлік

637 $\bigcirc$ 5 ...

3. Сандардың қайсы таңба бірліктері тең? Оларды салыстыр.

545 va 534
 $5=5$
 $4>3$

496 va 499
?

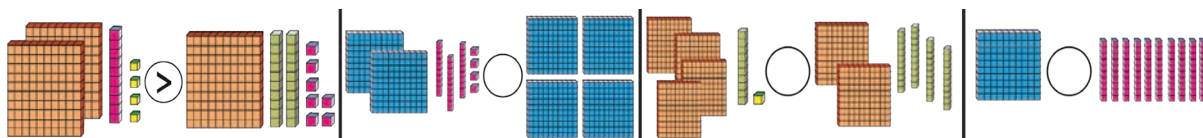
502 va 408 613 va 563
786 va 789 325 va 352

4.

Жасөспірімдер арасындағы жарыста Әнуар 203 метрді, Сәбит 304 метрді, Нұржан 255 метрді 1 минутта жүгіріп өтті. Олардың қайсысы ең ұзын қашықтыққа, қайсысы ең қысқа қашықтыққа жүгірген?

5. Салыстыру қалай орындалды? Модельдерде көрсетілген ең үлкен санның бірлік таңбасы нешеге тең?

6. Салыстыр.

$$\begin{array}{r} 599 \\ 287 \end{array} \bigcirc \begin{array}{r} 595 \\ 287 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 737 \\ 945 \end{array} \bigcirc \begin{array}{r} 735 \\ 954 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 582 \\ 763 \end{array} \bigcirc \begin{array}{r} 833 \\ 763 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 344 \\ 644 \end{array} \bigcirc \begin{array}{r} 423 \\ 624 \end{array}$$

7. Сандарды таңба бірліктерінің қосындысына ажырат және салыстыр.

$$\begin{array}{c} 242 \\ 164 \end{array} \bigcirc \begin{array}{c} 312 \\ 115 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 612 \\ 532 \end{array} \bigcirc \begin{array}{c} 741 \\ 235 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 566 \\ 784 \end{array} \bigcirc \begin{array}{c} 731 \\ 784 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 981 \\ 775 \end{array} \bigcirc \begin{array}{c} 918 \\ 446 \end{array}$$

1-тарау.
12-сабақ

Үш таңбалы сандарды салыстыру

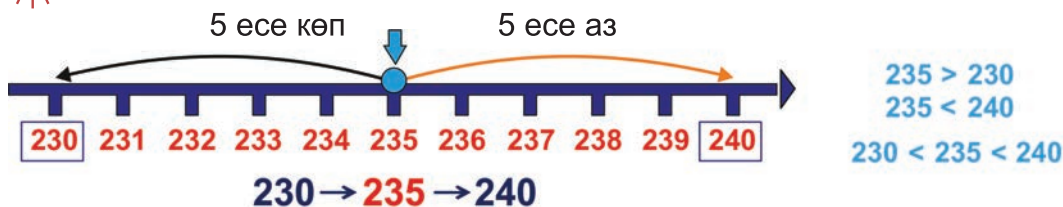
1. Сандарды азаю тәртібімен орналастыр. Сонда қайсысы ең азы болады?

255 253 257 251

Төмендегі сандардың қайсысы жұп, қайсысы тақ?

☒ 40 ☒ 421 ☒ 144 ☒ 969

2. Салыстыру қалай жүргізілді? Сен қандай қорытынды жасадың?

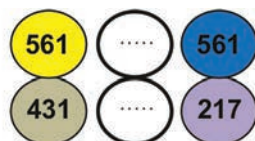
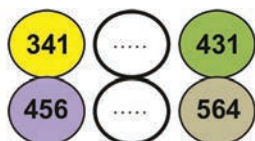
3. Сандарды таңба бірліктеріне ажырат және сәйкес келетін түстерді салыстыр.

726	436	870	308	963	762
	254	542	419	807	475

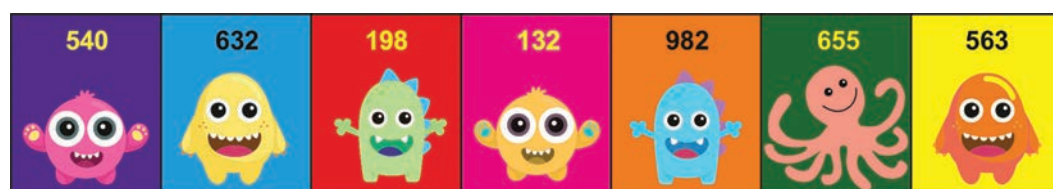
Қайсы түстегі сан артық? Ең кіші санды шығару үшін оның цифрларының орындарын ауыстыра аламыз ба?

4. Бөлмеде 14 ұл, 16 қыз бар. Бөлмеден 22 бала шыққанда, ұлдар мен қыздардың саны тең болды. Бөлмеден қанша ұл бала шықты?

5. Салыстыр. Сандардың ең үлкенін және ең кішісін анықта.

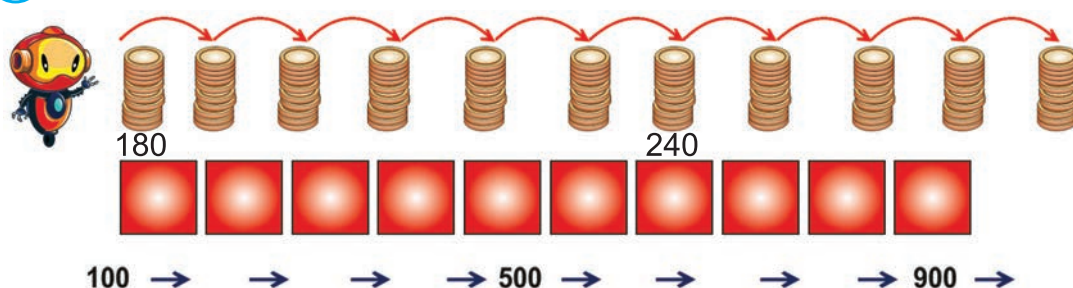
6. Суреттегі кейіпкерлерге сәйкес сандарды салыстыр. Барлық сандарды азаю ретімен орналастырсақ, сегізаяққа тиісті сан нешінші орында тұрады?

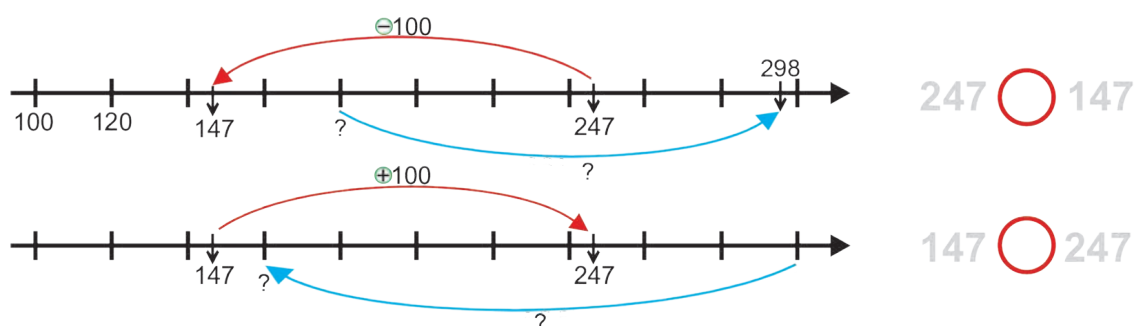
1-тарау.
13-сабақ

Мыңдық, жүздік, ондық және бірлік арасындағы қатынас

1. Сандар қаншаға көбейді? Қандай сандар құрастырылды?

2. Сандардың таңба бірліктері арасында қандай қатынас бар? Оларды қалай салыстырамыз?

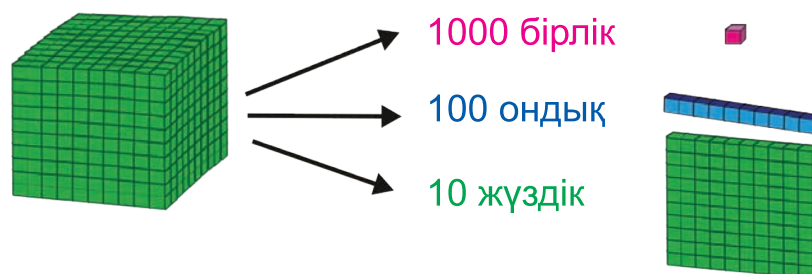

3. Цифрларының қосындысы 26-ға тең болатын үш таңбалы сандар нешеу?

4. Кестеде сатылган гүлдер туралы мәлімет берілген. Осы ақпаратқа сүйене отырып, гүлдердің ең көп сатылатын айын анықтауға болады. Қай айда гүл ең аз сатылған?

Сатылған гүлдер	
Айлар	Гүлдер саны
Шілде	163
Тамыз	198
Қыркүйек	284
Қазан	355

5. Модель нені көрсетеді? Қандай қорытындыға келдің?

800, 730, 995 сандарын 1000-ға толтыру үшін неше жүздік, ондық және бірлік қажет?

6. Теңгелер арқылы 1000 сум жаса. Кім қандай жолмен есептеді? Кім қанша тиынды пайдаланды?

7. Салыстыр.

545 ○ 534

882 ○ 828

410 ○ 401

762 ○ 627

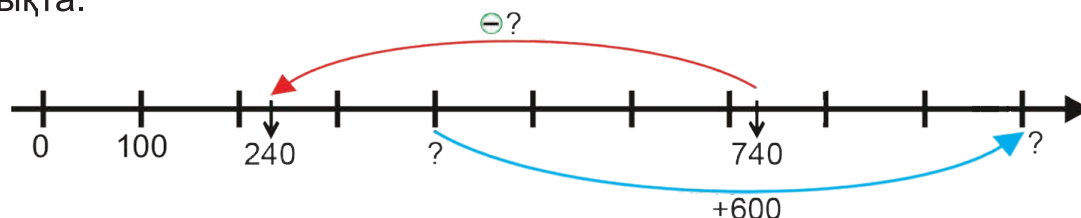
674 ○ 676

656 ○ 562

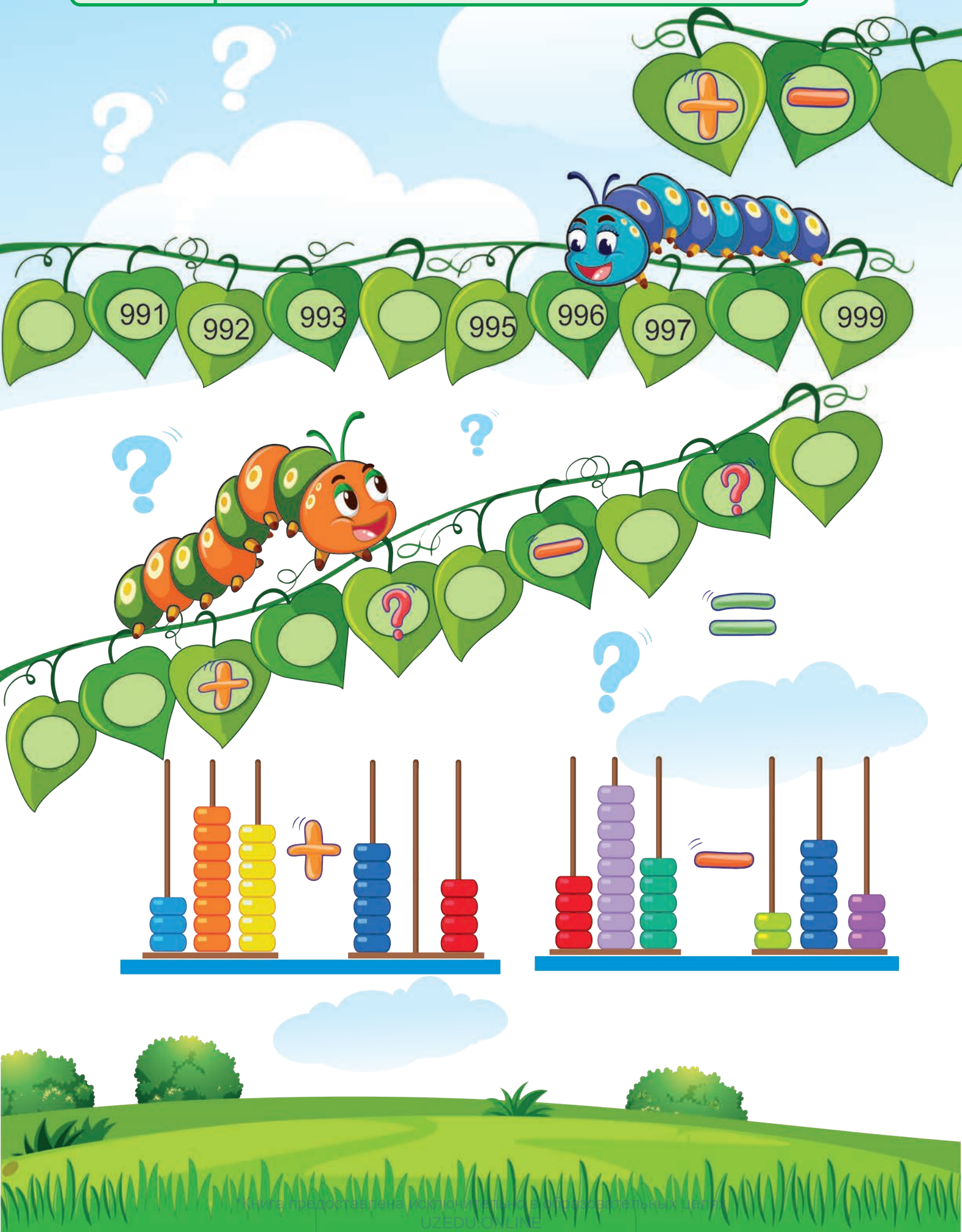
358 ○ 676

987 ○ 798

8. Белгісіз сандарды тап. Таңба бірліктері арасындағы қатынасты анықта.

2-ТАРАУ САНДАРДЫ ҚОСУ ЖӘНЕ АЗАЙТУ

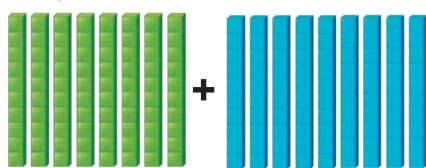

2-тарау.
1-сабақ

1000 ішінде сандарды қосу әдістері

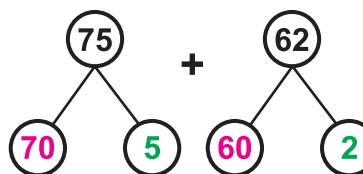
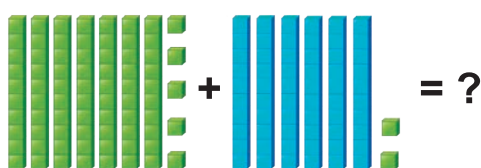

1. Қосындылар қалай есептелген?

$$\begin{array}{r} 80 \\ + 90 \\ \hline 170 \end{array}$$

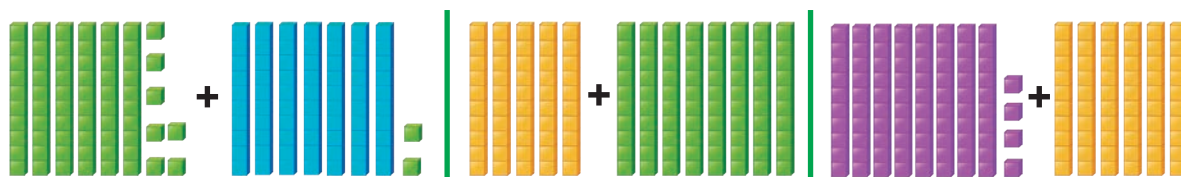
8 ондық + 9 ондық = 17 ондық

$$\square + \square = ?$$

$$\square + \square = ?$$

$$\square + \square = ?$$

2. Есепте.

$$50 + 60$$

$$70 + 80$$

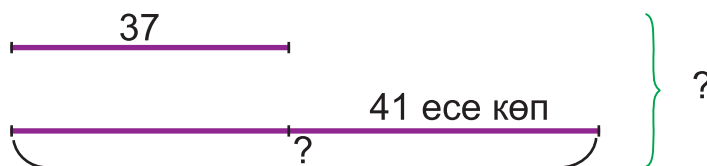
$$75 + 62$$

$$87 + 21$$

$$84 + 50$$

$$90 + 38$$

3. Тиіндер мен қояндардың жалпы саны қанша?

4. $\bullet = ?$ $\blacksquare = ?$ $\blacktriangle = ?$

$$\blacktriangle + \blacksquare + \bullet = 120$$

$$\blacksquare + \blacksquare + \bullet = 130$$

$$\bullet + \bullet = 100$$

5. Есепте.

$$\begin{array}{r} 7\square \\ + \square 0 \\ \hline 140 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 58 \\ + 5\square \\ \hline 109 \end{array}$$

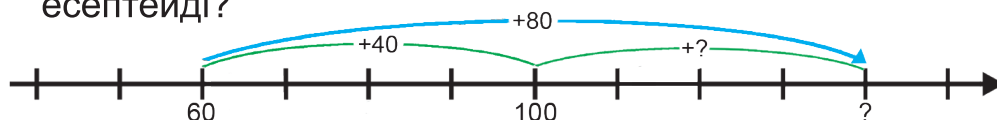
$$\begin{array}{r} \square 0 \\ + 6\square \\ \hline 130 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \square\square \\ + 83 \\ \hline 156 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5\square \\ + \square 3 \\ \hline 126 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \square 7 \\ + 63 \\ \hline 12\square \end{array}$$

6. Сандар сәулесін пайдалана отырып есепте. Кім жылдам есептейді?

$$60 + 80$$

$$90 + 50$$

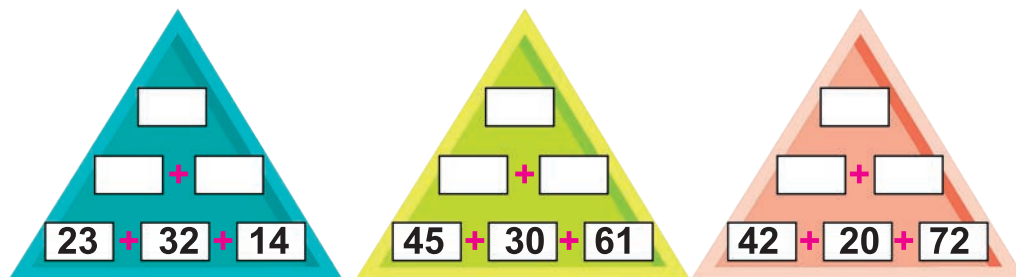
$$70 + 40$$

$$50 + 70$$

$$30 + 90$$

$$40 + 30$$

7. Есепте және нәтижелерді салыстыр.

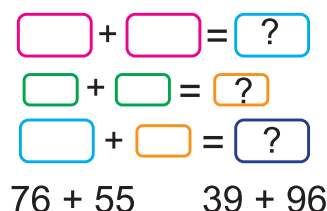
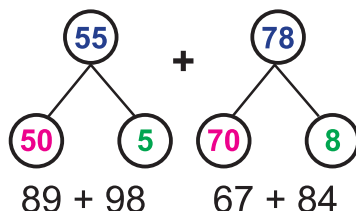
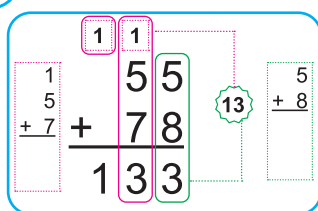

2-тарау.
2-сабақ

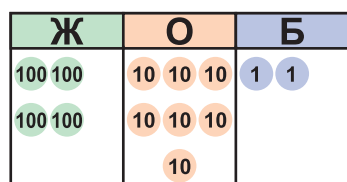
1000 ішінде сандарды қосу әдістері

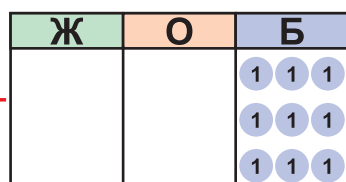
1. Есептеулер қалай орындалған?

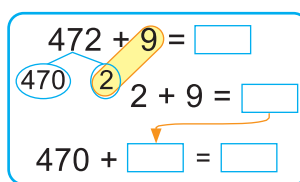
2. Модельдер негізінде қосындыны есепте.

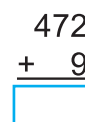
$$476 + 8$$

$$386 + 7$$

$$89 + 65$$

$$538 + 9$$

3. Қайрат 1-ден бастап бірнеше санды қатарынан жазбақ болды. 15 санын жазған соң оның қаламы сынды. Ол соңғы рет қандай сан жазды? Сандарды жазу үшін қайсы санды көбірек пайдаланды? Ең азы ше?

4. Есепте.

$$148 + 5$$

$$367 + 4$$

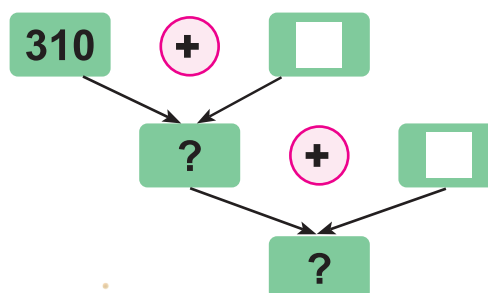
$$624 + 8$$

$$76 + 88$$

$$84 + 97$$

$$333 + 9$$

5. Математикалық тестер жинағында 310 қосуға тиісті, одан 9 көп азайтуға тиісті және азайтуға 6 көп бөлу мен көбейтуге тиісті тапсырмалар берілген. Жинақта көбейту мен бөлуге тиісті неше тапсырма бар? Жалпы тапсырмалар қанша?

6. Ретімен есепте.

$$\begin{array}{r} 75 \\ + 96 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{} \\ + 8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{} \\ + 7 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{} \\ + 6 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{} \\ + 9 \\ \hline \end{array}$$

2-тарау.
3-сабақ

1000 ішінде сандарды қосу әдістері

1. Модельдер негізінде қосындыны тап.

$$\begin{array}{c} \text{300} + 84 \\ \text{632} + 57 \\ \text{844} + 32 \\ \text{702} + 96 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 556 \\ + 43 \\ \hline \end{array}$$

2. Қосындыны есептеудің ауызша әдісін қолдан. Сен қандай қорытынды жасадың?

$$246 + 9 = ? \quad 246 + 10 = 256 \quad 256 - 1 = 255$$

	⊕ 9
246	255
572	
838	
153	

	⊕ 19
625	
497	
364	
789	

3. Үлгі негізінде есепте.

$$\begin{array}{r} 700 \\ + \boxed{} \\ \hline \end{array}$$

$$700 + \boxed{} + \boxed{} + \boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$$

$$\begin{array}{c} 560 + 20 \\ 842 + 40 \\ 435 + 60 \\ 617 + 80 \end{array}$$

4. Қанша қой мен ешкі қосылса, бір бұзаудың салмағына тең болады?

145 kg

35 kg

25 kg

5. Ыңғайлы жолмен есепте.

$$62 + (17 + 38) = (62 + 38) + 17 = 100 + 17 = 117$$

$$40 + 17 + 83 \quad 26 + (98 + 74) \quad (49 + 32) + 51 \quad 65 + (35 + 72)$$

6. Баған түрінде есепте.

$$830 + 20$$

$$263 + 10$$

$$842 + 55$$

$$510 + 80$$

$$420 + 50$$

$$348 + 30$$

$$714 + 81$$

$$921 + 30$$

7. Есепте.

$$642 + 40$$

$$935 + 62$$

$$456 + 43$$

$$412 + 84$$

$$70 - 30 + 260$$

$$40 + 200 + 60$$

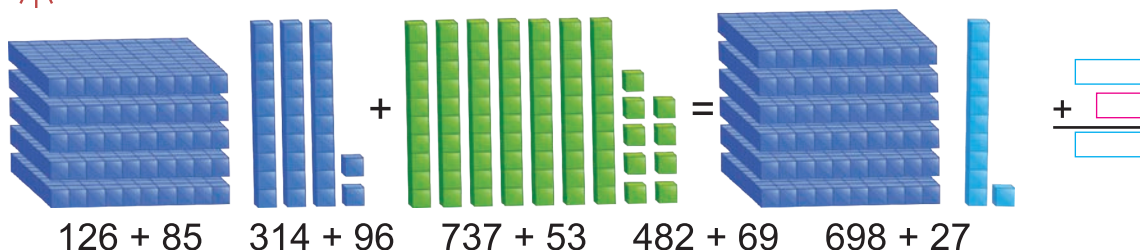
$$245 + (35 + 16)$$

$$125 - 30 + 41$$

2-тарау.
4-сабақ

1000 ішінде сандарды қосу әдістері

1. Модельдер негізінде есепте.

2. Өрнектердің мәнін салыстыр.

$$189 + 79 \bigcirc 891 + 97 \quad 648 + 55 \bigcirc 562 + 58 \quad 591 + 87 \bigcirc 915 + 78$$

$$267 + 58 \bigcirc 349 + 72 \quad 46 + 487 \bigcirc 39 + 573 \quad 779 + 49 \bigcirc 129 + 65$$

3. Өрбір мемлекеттің жалпы медальдар санын анықта.

Мемлекеттер	Алтын	Күміс	Қола	Жалпы
АҚШ	39	41	33	
Қытай	38	32	18	
Жапония	27	14	17	
Германия	10	11	16	

4. Бос торкөздерге сәйкес сандарды орналастыр және есепте.

$$\begin{array}{r} 323 \\ + 58 \\ \hline \square\square1 \end{array}$$

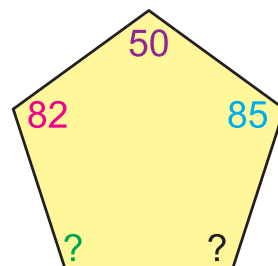
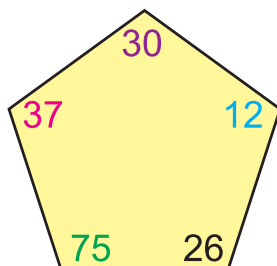
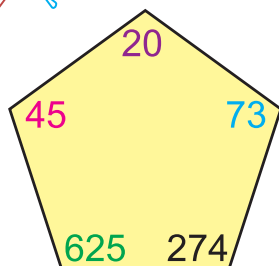
$$\begin{array}{r} 3\square7 \\ + 8\square \\ \hline \square31 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 87\square \\ + 55 \\ \hline \square31 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \square78 \\ + 9\square \\ \hline 3\square4 \end{array}$$

33

5. Белгісіз сан нешеге тең?

6. Нәтижелерді тап және салыстыр.

$$123 \xrightarrow{+5} \boxed{} \xrightarrow{+10} \boxed{} \xrightarrow{+15} \boxed{} \xrightarrow{+20} \boxed{}$$

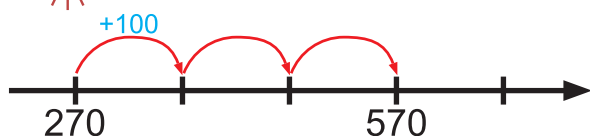
$$87 \xrightarrow{+25} \boxed{} \xrightarrow{+35} \boxed{} \xrightarrow{+45} \boxed{} \xrightarrow{+55} \boxed{}$$

Екінші қосылғыш қандай тәртіппен көбейіп барады?

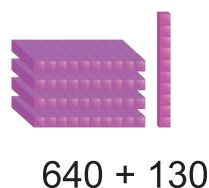
2-тарау.
5-сабақ

1000 ішінде сандарды қосу әдістері

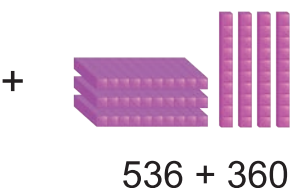
1. Есептеулер қалай орындалады?

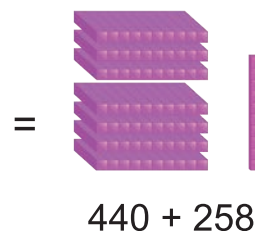
$$270 + \boxed{} + \boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$$

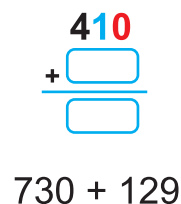
$$640 + 130$$

$$536 + 360$$

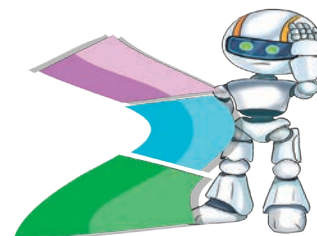
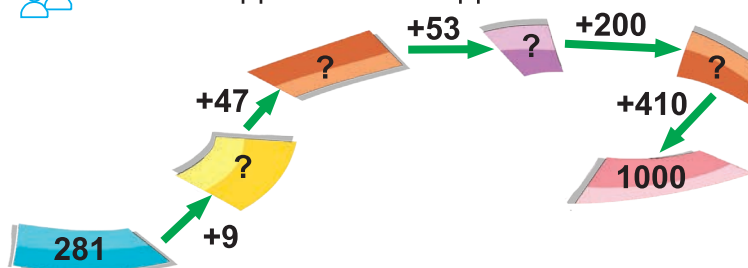

$$440 + 258$$

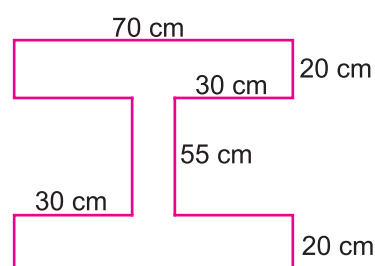
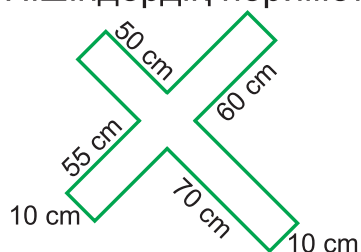

$$730 + 129$$

2. Кім жылдам есептейді?

3. Пішіндердің периметрін есепте.

4. Суреттерге сәйкес келетін цифрларды тап.

 3
 + 2

 9 7 1

 = ?
 = ? = ?

 4
 + 5

 9 1 2

 = ?
 = ? = ?

5. Есепте.

① $203 + 31 = \square$

+

② $422 + 300 = \square$

+

③ $433 + 39 = \square$

+

④ $133 + 600 = \square$

+

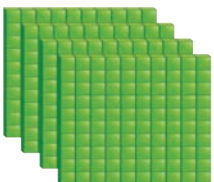
6. Есепте. Әріптерге сәйкес келетін сандарды анықта.

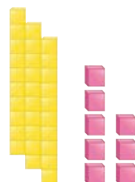
$260 + 100 = a$ $a + 200 = b$ $b + 300 = c$ $c + 40 = d$

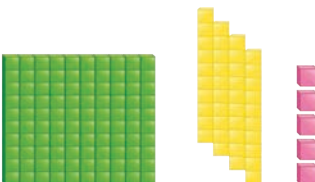
**2-тарау.
6-сабақ**

1000 ішінде сандарды қосу әдістері

1. Модельдер негізінде қосуды орында.

 $764 + 128$

 $611 + 269$

 $527 + 325$

$= ?$

$$\begin{array}{r} 438 \\ + 145 \\ \hline \square\square\square \end{array}$$

2. Қосындыларды есепте. Қандай қорытынды жасадың?

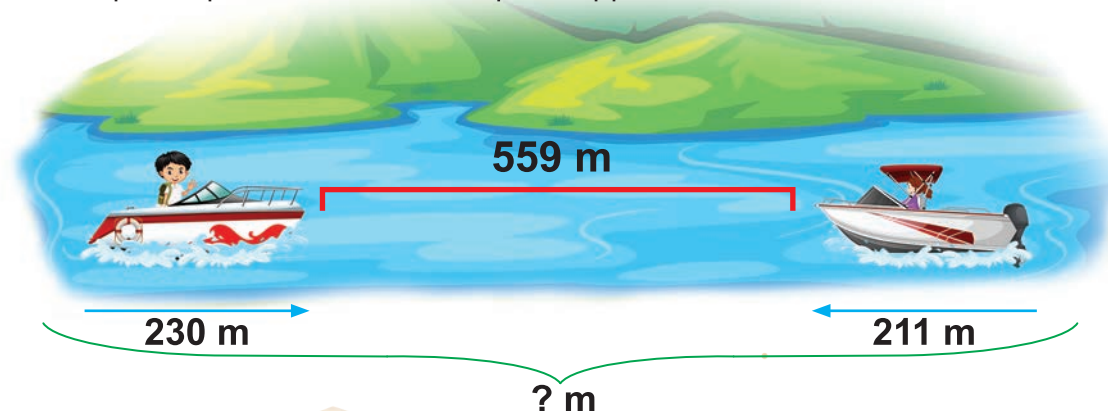
$$\begin{array}{r} 524 \\ + 268 \\ \hline \square\square\square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 576 \\ + 114 \\ \hline \square\square\square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 661 \\ + 329 \\ \hline \square\square\square \end{array}$$

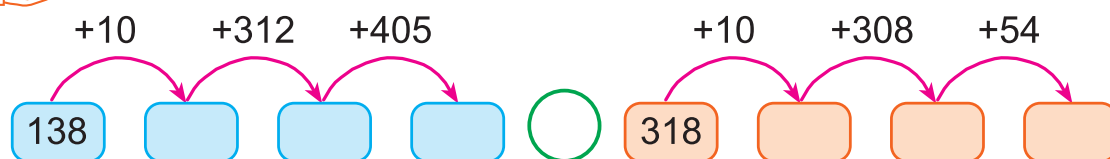
$$\begin{array}{r} 353 \\ + 427 \\ \hline \square\square\square \end{array}$$

3. Қайықтар кездескен кезде олардың басып өткен жалпы қашықтығы нешеге тең болады?

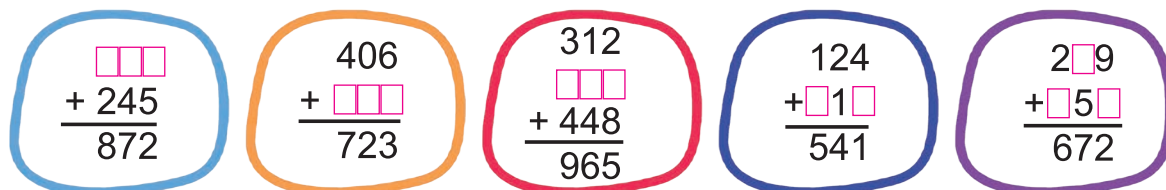

4. Қосындысы 3-ке тең болатын 3 таңбалы тақ және 3 таңбалы жұп сандарды жаз.

5. Есепте. Нәтижелерді салыстыр.

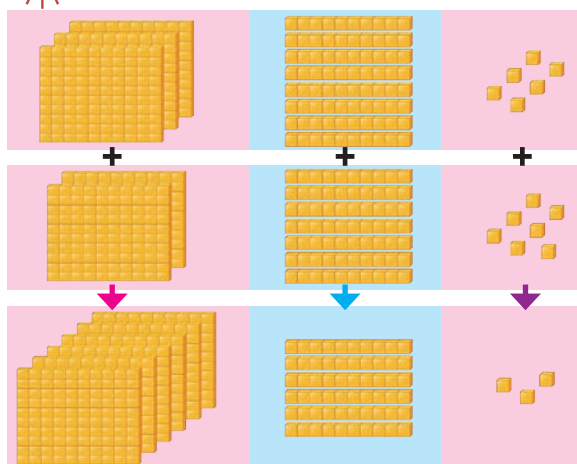
6. Бос торкөздерді толтыр.

2-тарау.
7-сабақ

1000 ішінде сандарды қосу әдістері

1. Модельдерді оқы, үлгі негізінде есепте.

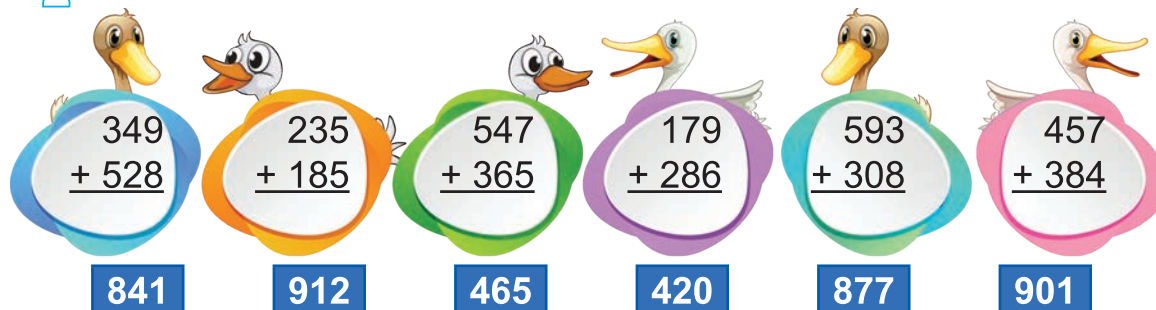
$$\begin{array}{r} 1 \ 1 \\ 3 \ 8 \ 6 \\ + 2 \ 7 \ 7 \\ \hline \end{array}$$

$$386 + 277 = \square$$

6 бірлік + 7 бірлік = 13 бірлік = 1 ондық 3 бірлік
8 ондық + 7 ондық = 15 ондық + 1 ондық =
= 16 ондық = 1 жүздік 6 ондық
3 жүздік + 2 жүздік = 5 жүздік + 1 жүздік =
= 6 жүздік

$$\begin{array}{ll} 312 + 498 & 184 + 547 \\ 619 + 187 + 166 & 245 + 416 + 323 \end{array}$$

2. Үйректерге дұрыс жауаптарды табуға көмектес.

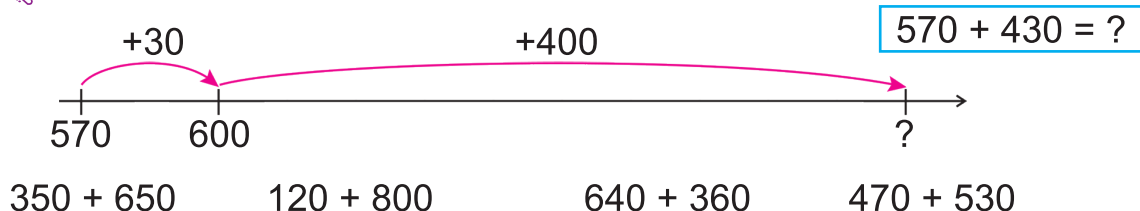
3. Есепте.

$$259 + 573 \quad 343 + 468 \quad 413 + 389 \quad 639 + 197 \quad 786 + 214$$

-

- 70, 120, 180, , 330, 420, 520,

2. Үлгіге сүйене отырып, өрнектерді сан сәулесінде көрсет.

3. Есепте.

$68 + 547 + 385$ $84 + 426 + 489$ $77 + 323 + 546$ $192 + 430 + 378$

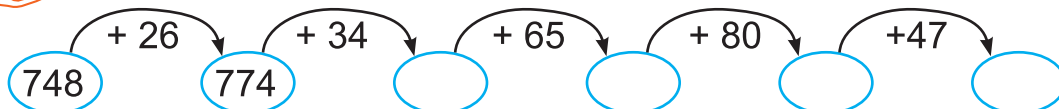
4. Қайсы көлік ең көп жолаушыны сыйғыза алады?

Бұл көлік бір мезгілде қанша жолаушыға қызмет етеді?

$200 + 200 + 200 + 200 + 200$; $350 + 250$; $350 + 350$ өрнектері нені білдіреді? Тағы қандай өрнектер құрастыруға болады?

5. Нәтиже неге тең?

6. Есепте.

$365 + 635$ $524 + 476$ $272 + 548$ $459 + 391$ $763 + 237$
 $483 + 279$ $136 + 748$ $615 + 197$ $707 + 293$ $346 + 654$

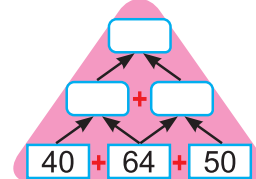
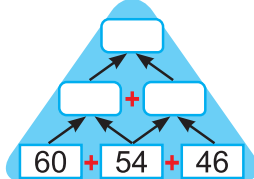
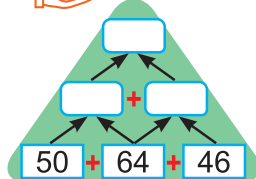
2-тарау.
9-сабақ

1000 ішінде сандарды қосу әдістері

1. Ыңғайлы жолмен есепте.

$143 + 289 + 457$ $214 + 142 + 358$ $\begin{array}{r} 138 \\ 142 \\ + 315 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 41 \\ 133 \\ + 59 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 52 \\ 331 \\ + 148 \\ \hline \end{array}$

2. Кім жылдам есептейді?

3. Ұзындықтарды сантиметрмен өрнектеп, балалардың бойына сәйкес ұзындықты тауып, өсу ретімен айт: 1 m 48 cm, 1 m 35 cm, 1 m 65 cm, 1 m 20 cm.

Батыр

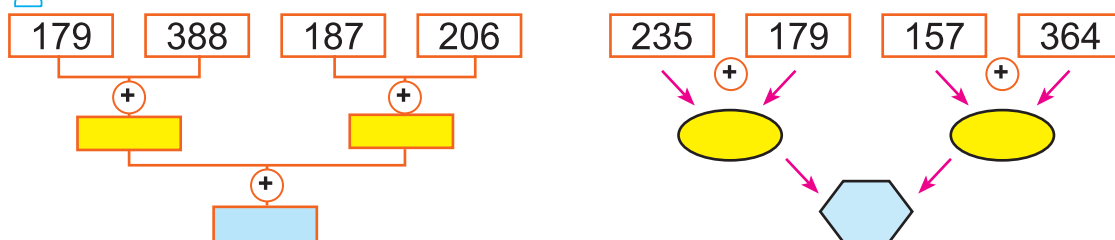
Әзиза

Наргиза

Гүлнұр

Батыр мен Гүлнұрдың бойлары ұзындығының қосындысы Наргиза мен Әзизаның бойлары ұзындығының қосындысынан қалай ерекшеленеді?

4. Есепте. Нәтижелерді салыстыр.

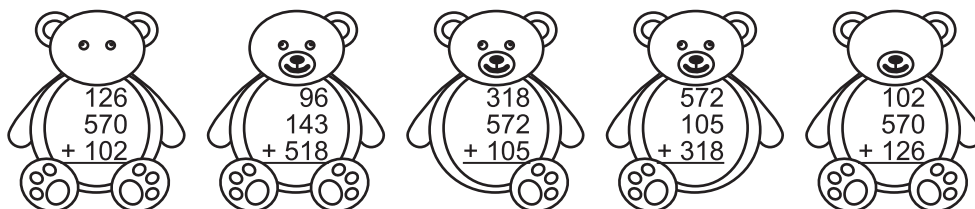
5. 1000-ға дейінгі қанша санның қосындысы 1-ге тең?
 1000-ға дейінгі қанша санның қосындысы 2-ге тең?

6. Сәйкес сандарды қойып есепте.

$\begin{array}{r} 192 \\ + 3\star 4 \\ \hline 576 \end{array}$	$\begin{array}{r} 6\star 7 \\ + 172 \\ \hline 819 \end{array}$	$\begin{array}{r} 32\star \\ + 426 \\ \hline 746 \end{array}$	$\begin{array}{r} \star 01 \\ + 331 \\ \hline 632 \end{array}$	$\begin{array}{r} 337 \\ + 59\star \\ \hline 929 \end{array}$	$\begin{array}{r} \star\star\star \\ 216 \\ + 184 \\ \hline 679 \end{array}$	$\begin{array}{r} 310 \\ \star\star\star \\ + 181 \\ \hline 792 \end{array}$	$\begin{array}{r} 165 \\ 183 \\ + \star\star\star \\ \hline 546 \end{array}$
--	--	---	--	---	--	--	--

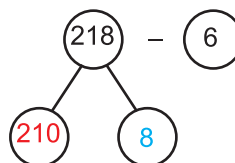
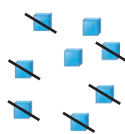
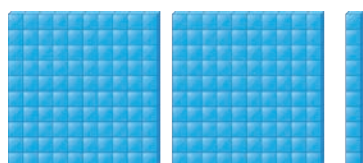
7. Қонжықтардың сызылмаған мүшелерін сана және тап.

2-тарау.
10-сабақ

1000 ішінде сандарды азайту әдістері

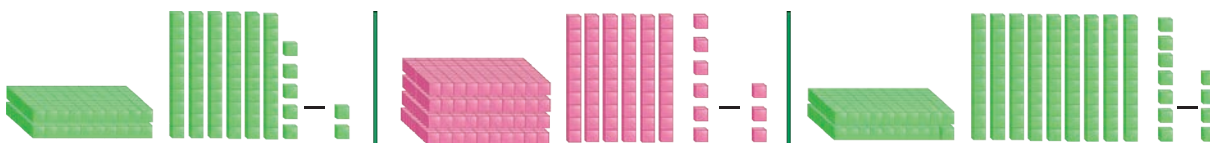
1. Есептеу қалай жүргізілген?

$$\begin{array}{r} 8 - 6 = \square \\ \square + \square = \square \end{array}$$

$$289 - 3 \quad 329 - 7 \quad 846 - 5 \quad 167 - 4 \quad 628 - 8 \quad 455 - 2$$

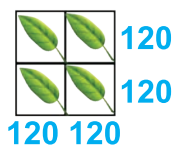
2. Модельдерге сәйкес өрнек түз және мәнін тап.

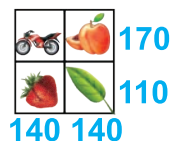
3. Бос торкөздерге сәйкес сандарды жаз.

$$\begin{array}{l} 438 - 2 > 421 \quad \square > 189 - 4 \quad \square > 767 - 6 \\ 125 + 27 < \square \quad \square < 347 + 34 \quad \square < 918 - 0 \end{array}$$

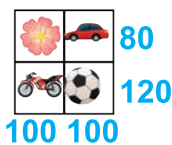
4. Берілген заттар қандай сандарды білдіреді?

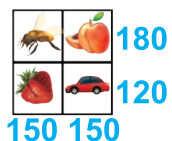
120 120

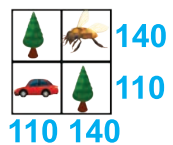
140 140

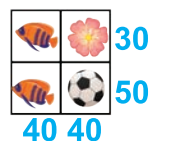
100 100

150 150

110 140

40 40

5. Автотұрақ 133 көлікке арналған. Оның ішінде 5 көлік тұр. Қанша бос орын бар?

6. Сандарды азаю ретімен орналастыр. Кім жылдам айтады?

$$\square > \square > \square > \square > \square > \square$$

7. Үлгі негізінде есепте.

$$\begin{array}{r} 325 \\ - 4 \\ \hline 321 \end{array}$$

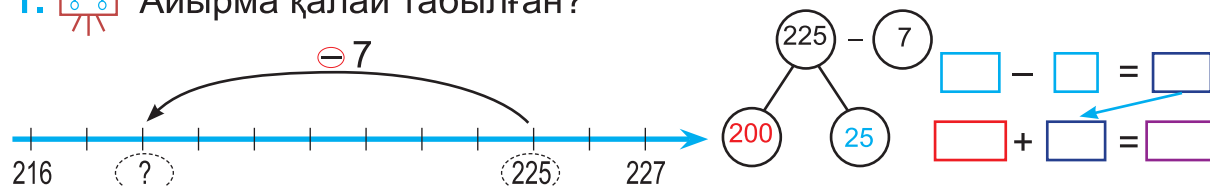
$$325 - 4 \quad 368 - 5 \quad 618 - 8 \quad 789 - 2 \quad 708 - 7 \quad 589 - 6$$

2-тарау.
11-сабақ

1000 ішінде сандарды азайту әдістері

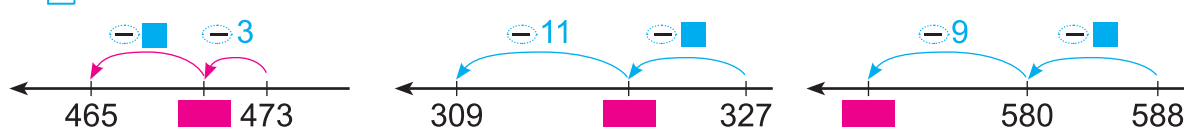

1. Айырма қалай табылған?

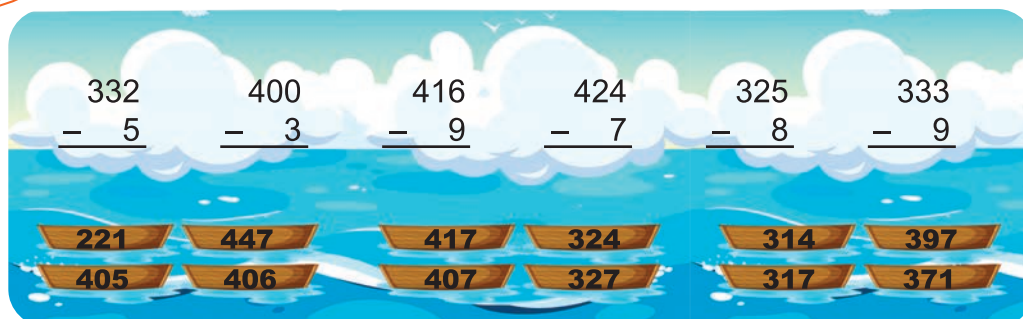
254 - 6 371 - 5 478 - 9 546 - 8 654 - 7 762 - 4

2. Өрнектер жаса және мәндерін тап.

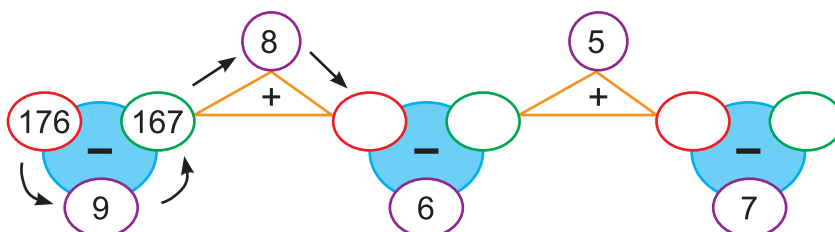

3. Қосындысы 4-ке тең және құрамында 0 саны жоқ үш таңбалы сандарды жаз.

4. Айырмаларға сәйкес жауаптарды анықта.

5. Есепте және бос шеңберлерді толтыр.

6. Өуізде 125 үйрек жүзіп жүрген еді. Таңертең 9 үйрек, түсте тағы 8 үйрек ұшып кетті. Өуезде неше үйрек қалды? Барлығы неше үйрек ұшып кетті?

7. Нәтижелерді салыстыр.

241 - 3

252 - 9

325 + 6 + 9

674 - 5 - 6

976 - 9

967 - 9

775 - 8 - 9

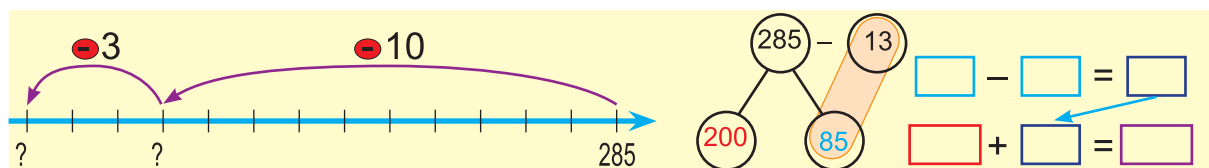
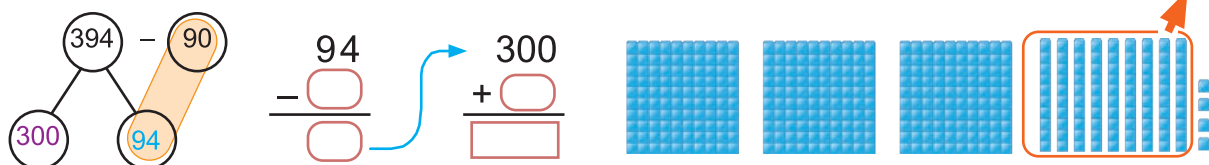
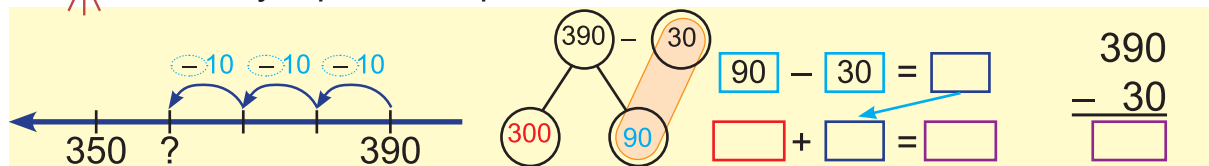

892 - 7 - 8

2-тарау.
12-сабақ

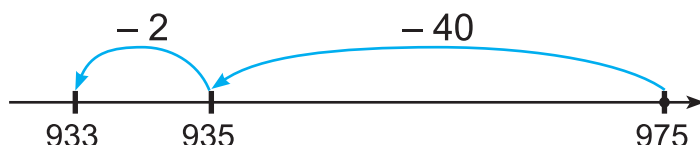
1000 ішінде сандарды азайту әдістері

1. Есептеулер қалай орындалған?

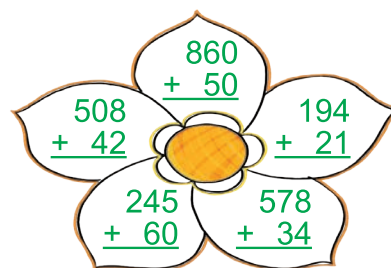
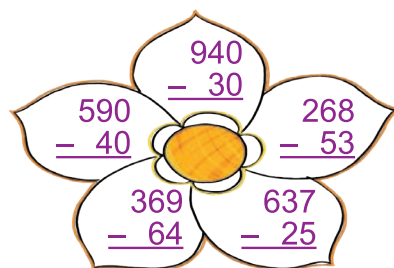
580 - 40 875 - 50 685 - 30 737 - 20 475 - 32 969 - 26

2. Модельде қайсы өрнек берілген?

● 402 - 35
● 975 - 42
● 975 - 420

3. Кім жылдам есептейді?

4. Азайту қалай орындалған? Өз қорытындыңды айт.

627 - 11 = ? 627 - 10 = 617 617 - 1 = ?

	- 11
627	616
355	

	- 11
784	
462	

	- 11
191	
533	

	- 11
279	
848	

5. Белгісіз азайғыш пен азайтқыштарды тап.

$$\begin{array}{r} 150 \\ - \text{?}0 \\ \hline 140 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 168 \\ - \text{?} \text{?} \\ \hline 101 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3 \text{?} 4 \\ - \text{?} 71 \\ \hline 323 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 680 \\ - \text{?} \text{?} 0 \\ \hline 650 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 76 \text{?} \\ - \text{?} 32 \\ \hline 731 \end{array}$$

6. Данияр 179 беттік кітапты оқып отыр. Ол алғашқы күні 28 бет, екінші күні одан 12 бет артық оқыса, кітапты аяқтау үшін тағы неше бет оқуы керек?

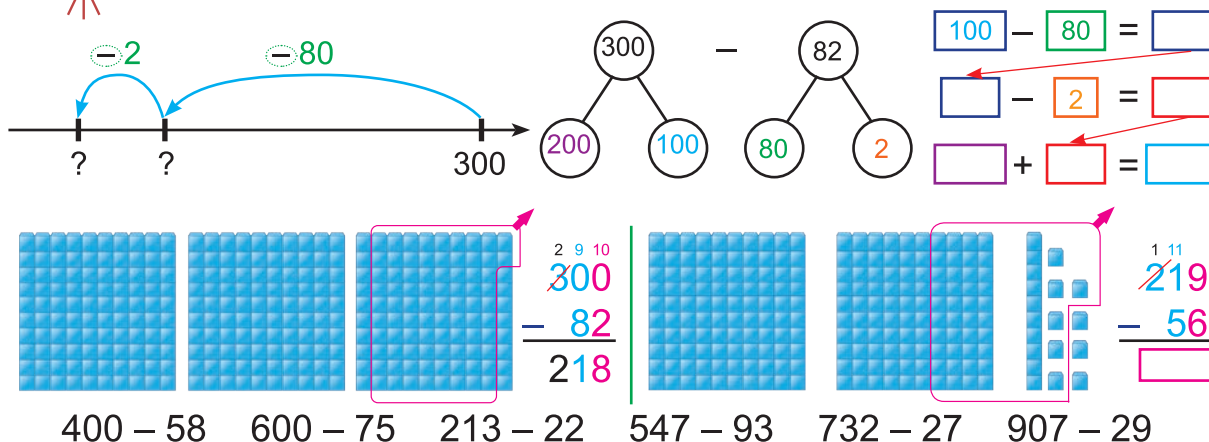
7. Есепте.

$\begin{array}{r} 790 \\ - 60 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 784 \\ - 13 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 448 \\ - 26 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 357 \\ - 36 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 674 \\ - 50 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 927 \\ - 20 \\ \hline \end{array}$
					

**2-тарау.
13-сабақ**

1000 ішінде сандарды азайту әдістері

1. Айырмалар қалай табылғанын есінде сақта.

2. Бос торкөздерге сәйкес сандарды тап.

3. Әрбір пішінге сәйкес сандарды тап және өрнектер құрастыр.

$50 + 100 = 150$ $150 + 70 = 220$ $220 + 30 = 250$ $250 + 90 = 340$

$340 - 100 = 240$ $240 - 70 = 170$ $170 - 30 = 140$ $140 - 90 = 50$

$50 + 100 = 150$ $150 + 70 = 220$ $220 + 30 = 250$ $250 + 90 = 340$

$340 - 100 = 240$ $240 - 70 = 170$ $170 - 30 = 140$ $140 - 90 = 50$

4. Есепте.

$\begin{array}{r} 409 \\ - 82 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 973 \\ - 54 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 400 \\ - 84 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 645 \\ - 78 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 523 \\ - 65 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 782 \\ - 96 \\ \hline \end{array}$
--	--	--	--	--	--

5. Жалпы 200 бас киім сатылған болса, тақиялардың саны қанша?

35	?	27
----	---	----

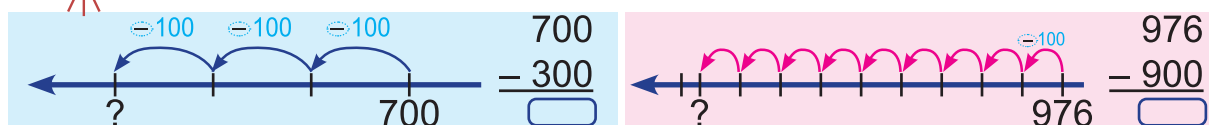
6. Айырмаларды тап және ең кіші мәнін анықта.

$$\begin{array}{r} 295 \\ - 83 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 820 \\ - 46 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 238 \\ - 96 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 305 \\ - 18 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 752 \\ - 64 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 853 \\ - 89 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 926 \\ - 47 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 329 \\ - 13 \\ \hline \end{array}$$

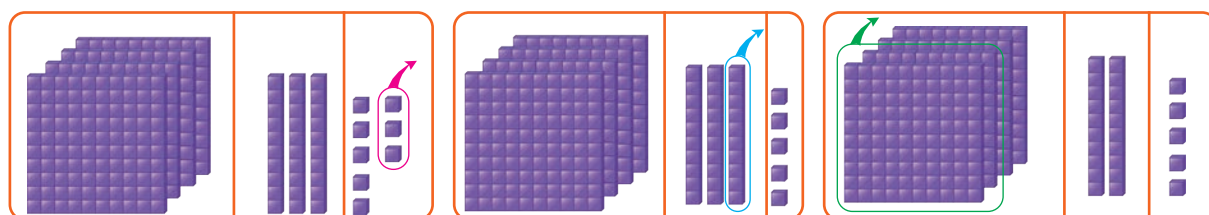
2-тарau.
14-сабақ

1000 ішінде сандарды азайту әдістері

1. Есептеулер қалай орындалған?

$$400 - 100 \quad 600 - 500 \quad 862 - 800 \quad 993 - 600 \quad 788 - 500$$

$$\begin{array}{r} 438 \\ - 213 \\ \hline 225 \end{array} \quad \begin{array}{r} 407 \\ - 106 \\ \hline 301 \end{array} \quad \begin{array}{r} 676 \\ - 254 \\ \hline 422 \end{array} \quad \begin{array}{r} 824 \\ - 513 \\ \hline 311 \end{array} \quad \begin{array}{r} 976 \\ - 665 \\ \hline 311 \end{array}$$

2. Үлгі негізінде есепте.

$$\begin{array}{r} 237 \\ - 113 \\ \hline 124 \end{array} \quad \begin{array}{r} 237 \\ - 113 \\ \hline 124 \end{array} \quad \begin{array}{r} 237 \\ - 113 \\ \hline 124 \end{array}$$

$$456 - 124 \quad 523 - 312 \quad 779 - 645 \quad 967 - 256$$

3. Таразы тең болуы үшін сұрау белгісінің орнына қайсы пішіндер сәйкес келеді?

4. Мейрамханада барлығы 348 пицца дайындалған. Оның 114-і ірімшік пен қызанақтан, 102-сі қызанақ пен еттен жасалған болса, қаншасы саңырауқұлақ пиццасы болады?

5. Есепте. Сәйкес келетін жауаптарды анықта.

$$\begin{array}{r} 151 - 9 \\ 910 - 6 \\ 336 - 7 \end{array}$$

$$904 \quad 142 \quad 329$$

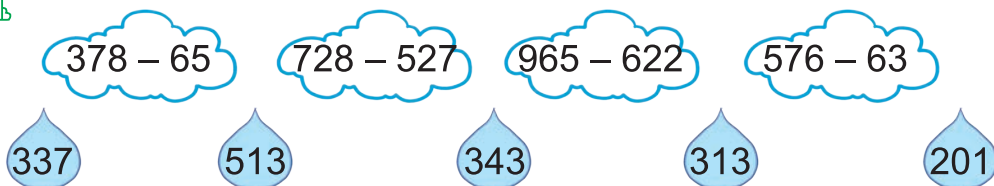
$$\begin{array}{r} 588 - 18 \\ 332 - 32 \\ 493 - 63 \end{array}$$

$$570 \quad 430 \quad 300$$

$$\begin{array}{r} 874 - 444 \\ 345 - 325 \\ 933 - 703 \end{array}$$

$$430 \quad 20 \quad 230$$

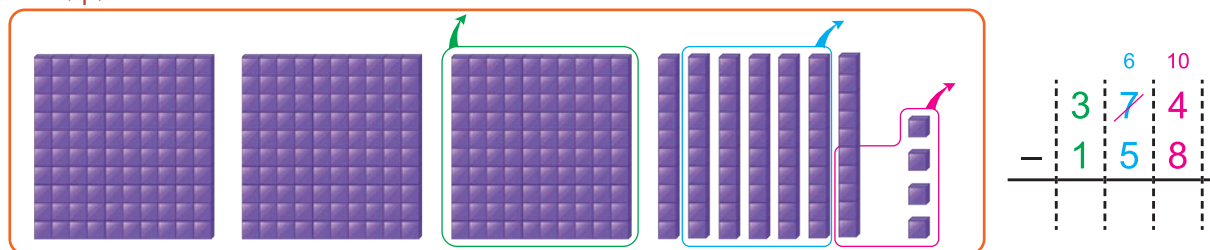
6. Өрбір өрнектің мәнін тап. Берілген сандардың қайсысы артық?

2-тарау.
15-сабақ

1000 ішінде сандарды азайту әдістері

1. Модельдер негізінде есепте.

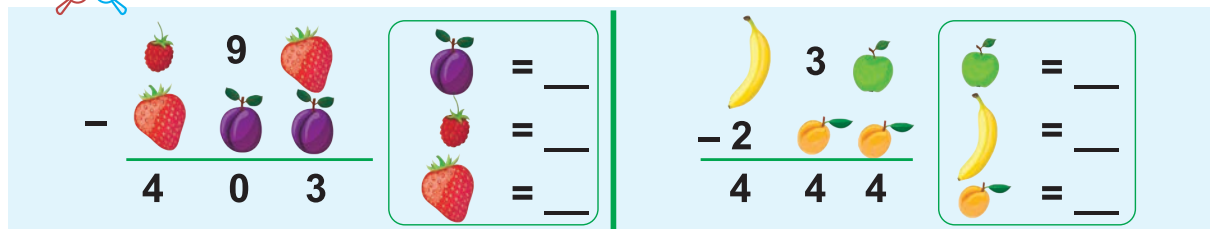

$$\begin{array}{r} 791 \\ - 428 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 423 \\ - 404 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 865 \\ - 136 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 672 \\ - 245 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 961 \\ - 547 \\ \hline \end{array}$$

2. Айырмаларды тап.

$$561 - 435 \quad 780 - 308 \quad 835 - 118 \quad 992 - 278$$

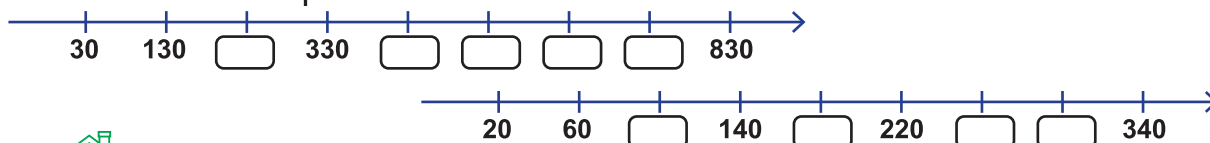
3. Жемістер қандай сандарды білдіреді?

4. Қуыршақ театрында 282 орындық көрмен залы бар. «Аппақ ай» театры қойылымы үшін 267 билет сатылды. Залда қанша бос орын қалды?

5. Сандардың ретін логикалық түрде жалғастыр.

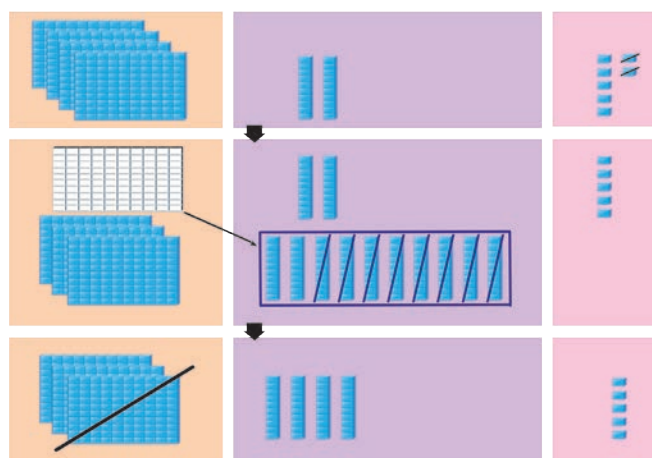
6. Есепте.

$$\begin{array}{r} 191 \\ - 156 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 172 \\ - 145 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 900 \\ - 600 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 580 \\ - 458 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 690 \\ - 490 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 593 \\ - 547 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 785 \\ - 367 \\ \hline \end{array}$$

2-тарау.
16-сабақ

1000 ішінде сандарды азайту әдістері

1. Модельдер негізінде есептеуді түсіндір.

①

y	o'	b
4	2	7
1	8	2
		5

②

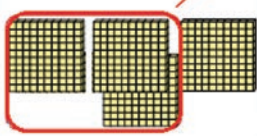
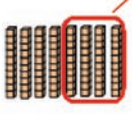
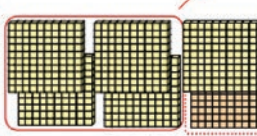
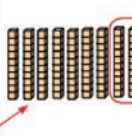
y	o'	b
4	2	7
1	8	2
	4	5

③

y	o'	b
4	2	7
1	8	2
2	4	5

$$\begin{array}{r}
 528 \\
 + 293 \\
 \hline
 \end{array}
 \rightarrow
 \begin{array}{r}
 \\
 - 431 \\
 \hline
 \end{array}
 \rightarrow
 \begin{array}{r}
 \\
 + 310 \\
 \hline
 \end{array}
 \rightarrow
 \begin{array}{r}
 \\
 - 235 \\
 \hline
 465
 \end{array}$$

2. Үлгі негізінде өрнектерге сәйкес модельдер құрастырып есепте.

жүздік	ондық	бірлік
		
482 - 341		
жүздік	ондық	бірлік
		
613 - 442		

245 - 183 537 - 246 825 - 674 326 - 184 417 - 295

3. Айырманың ауызша есебін қарастыр және қорытынды айт.

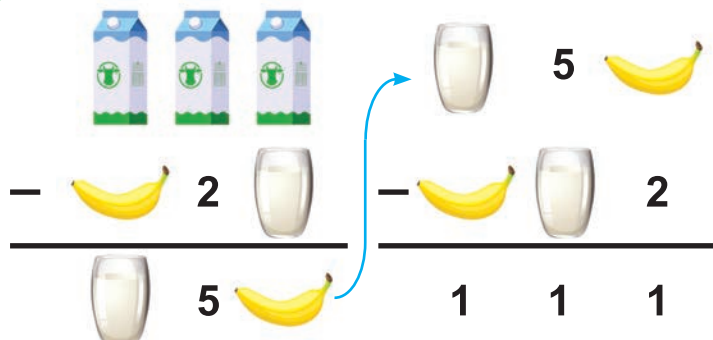
$$479 - 198 = ?$$

Айырманы 479-200-ге ауыстыр, сосын 2-ні қос.

$$\begin{aligned}
 479 - 200 &= 279 \\
 279 + 2 &= 281
 \end{aligned}$$

945 - 296 632 - 297 854 - 199 501 - 202

4.

	=	?
	=	?
	=	?

5. Бөлшектеп азайт.

$$\begin{array}{r} 547 - 385 - 68 \\ \hline ? \end{array} \quad \begin{array}{r} 489 - 84 - 126 \\ \hline ? \end{array} \quad \begin{array}{r} 376 - 127 - 27 \\ \hline ? \end{array} \quad \begin{array}{r} 678 - 81 - 269 \\ \hline ? \end{array}$$

6. Ретімен есепте.

$$\begin{array}{r} 976 \\ - 243 \\ \hline \end{array} \rightarrow \begin{array}{r} \\ - 167 \\ \hline \end{array} \rightarrow \begin{array}{r} \\ - 103 \\ \hline \end{array} \rightarrow \begin{array}{r} \\ - 96 \\ \hline \end{array} \rightarrow \begin{array}{r} \\ - 143 \\ \hline \end{array}$$

2-тарау.
17-сабақ

1000 ішінде сандарды азайту әдістері

1. Модельдер көмегімен есептеулерді түсіндір.

$$1000 - 300 = ?$$

1000 – 10 жүздік
300 – 3 жүздік

10 жүздіктен 3 жүздікті азайтқанда, 7 жүздік қалады. Сонымен, $1000 - 300 = 700$.

$$\begin{array}{r} 1000 - 70 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 100 - 70 = ? \\ 900 + 30 = ? \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9 \ 10 \\ 1000 \\ - 70 \\ \hline 930 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1000 - 370 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 900 - 300 = 600 \\ 100 - 70 = 30 \\ 600 + 30 = ? \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9 \ 10 \\ 1000 \\ - 370 \\ \hline 630 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9 \ 9 \ 10 \\ 1000 \\ - 325 \\ \hline 675 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1000 - 400 \\ 1000 - 60 \\ 1000 - 245 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1000 - 900 \\ 1000 - 420 \\ 1000 - 573 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1000 - 40 \\ 1000 - 760 \\ 1000 - 666 \end{array}$$

2. Айырмаларды тап.

$$\begin{array}{r} 1000 \\ - 190 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1000 \\ - 230 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1000 \\ - 431 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1000 \\ - 647 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1000 \\ - 777 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1000 \\ - 820 \\ \hline \end{array}$$

3.

$$\begin{array}{r} \text{3 knives} \\ - \text{1 slice} \quad 3 \quad \text{3 slices} \\ \hline \text{2 slices} \quad 3 \quad \text{1 slice} \end{array} \rightarrow \begin{array}{r} \text{3 slices} \quad 3 \\ - \text{1 slice} \quad 1 \quad \text{1 slice} \\ \hline \text{2 slices} \quad 1 \quad 1 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{1 knife} = ? \\ \text{1 slice} = ? \\ \text{1 slice} = ? \end{array}$$

4. Кәрім мен Анара лего даналарын бөлгісі келді. Кәрім 528 лего данасын алса, Анараға қанша лего қалады?

5. Кім жылдам есептейді? Нәтижелер неге тең?

$$\begin{array}{r} 927 \\ - 415 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 415 \\ - 207 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 765 \\ - 546 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 546 \\ - 364 \\ \hline \end{array}$$

6. Есепте. Қайсы өрнектің мәні ең үлкен?

$$\begin{array}{r} 1000 \\ - \text{ } \\ \hline 126 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 695 \\ - \text{ } \\ \hline 287 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 582 \\ - 60 \\ \hline \end{array}$$

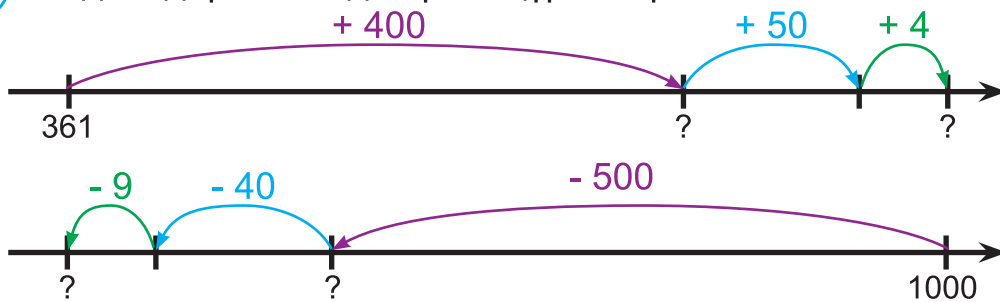
$$\begin{array}{r} \text{ } \\ - 286 \\ \hline 714 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 849 \\ - \text{ } \\ \hline 217 \end{array}$$

2-тарау.
18-сабақ

1000 ішінде сандарды азайту әдістері

1. Модельдер негізінде өрнек құрастыр.

2. Үлгі бойынша сандарды көбейт және есепте.

$$\begin{array}{lll} 16 - 5 = 11 & 160 - 50 = ? & 160 + 500 = ? \\ 8 + 23 = 31 & 80 + 230 = ? & 800 - 230 = ? \end{array}$$

$$34 - 6$$

$$7 + 19$$

$$62 - 3$$

$$4 + 47$$

$$3 + 68$$

$$25 + 7$$

3. Сәйкес сандарды тап.

90

90

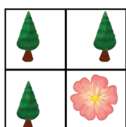
90 90

120

130

130 120

80

60

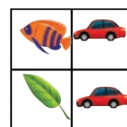
80 60

100

120

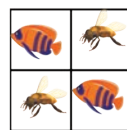
130 90

200

90

170 120

220

220

220 220

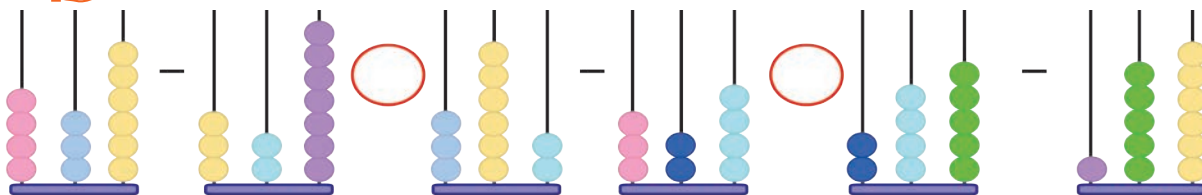

80

4. Спорт құралдары дүкенінде 1000 доп бар. Кестені пайдаланып, қанша боулинг шары бар екенін айт.

				
284	154	?	379	104

5. Модель бойынша айырмаларды тап және салыстыр.

6. Есепте.

$$\begin{array}{r} 305 \\ + 126 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} \\ - 315 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} \\ + 666 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} \\ - 493 \\ \hline 289 \end{array}$$

2-тарау.
19-сабақ

Қосуға байланысты мәселелер

1. Кестені толтыр. Кім жылдам есептейді?

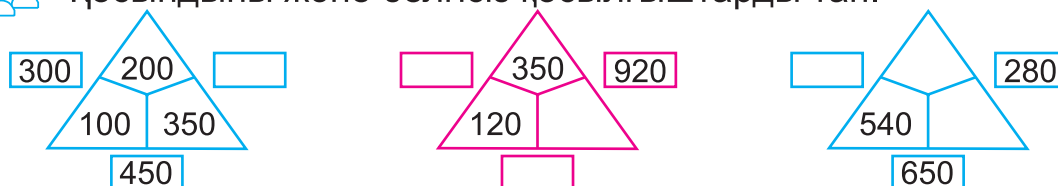
<table><tr><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr></table>										10-ға аз	<table><tr><td>95</td><td>105</td><td>707</td></tr><tr><td>122</td><td>590</td><td>480</td></tr><tr><td>289</td><td>874</td><td>399</td></tr></table>	95	105	707	122	590	480	289	874	399	10-ға көп	<table><tr><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr></table>									
95	105	707																													
122	590	480																													
289	874	399																													
<table><tr><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr></table>										100-ге аз	<table><tr><td>340</td><td>690</td><td>450</td></tr><tr><td>710</td><td>870</td><td>180</td></tr><tr><td>530</td><td>900</td><td>260</td></tr></table>	340	690	450	710	870	180	530	900	260	100-ге көп	<table><tr><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr></table>									
340	690	450																													
710	870	180																													
530	900	260																													

2.

Велобәйге жолының ұзындығы 870 м.
1-жалауға дейінгі арақашықтық 360 м
және 1-жалаудан
2-жалауға дейінгі арақашықтық 190
м болса, мәре сызығына дейінгі
қашықтық қанша?

3. Қосындыны және белгісіз қосылғыштарды тап.

4. Таразы тең болуы үшін қандай қосындыны қою керек? Мәні тең болған қосындыларды дербес жасай аласың ба?

5. Үйден циркке дейін тезірек жету үшін қайсы жолмен жүру керек?

6. Үлгі бойынша нәтижесі 1000-ға тең болған өрнектер құрастыр.

$$100 + 900 = 1000$$

$$250 + 250 + 250 + 250 = 1000$$

500 100 150 200 250 300 350 400 450 500

550 600 650 700 750 800 850 900 950

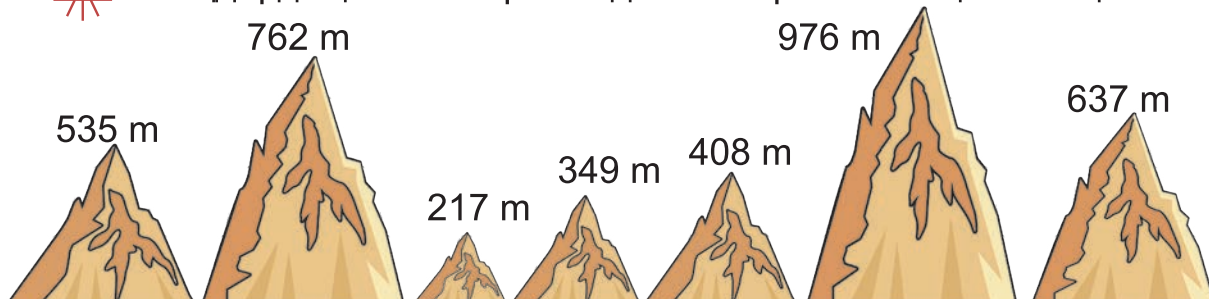
2-тарау.
20-сабақ

Азайтуға байланысты мәселелер

1. Әкем 35, анам 32 жаста. Мен әкем мен анамның жастарының қосындысынан 57 жас кішімін. Мен неше жастамын?

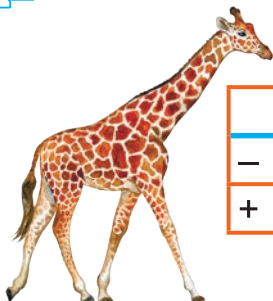

2. Шыңдардың биіктігі арасындағы айырмашылықты анықта.

- Ең аласа шың неше метр? Қай шыңның биіктігі оған жақын?
- Ең биік шың мен ең аласа шың арасында неше метр айырмашылық бар?
- Шыңдардың биіктігін өсу және азаю тәртібімен айт. Кім жылдам айтады?

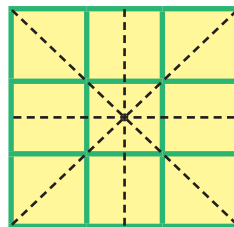
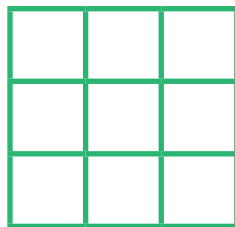
3. Ыңғайлы тәсілмен есепте және кестені толтыр.

	209	427	215	370	533	299	643
– 198	11						
+ 109	318						

4. Барлық бағыттар бойынша қосынды 150-ге тең болатындай етіп, сандарды кестеге орналастыр.

80	30	10
	20	50
40		60
		90
	70	

5. Мерекеге арнап 183 шардан гүлдер жасалды. Мереке кезінде бірнеше шар жарылып, 171-і қалды. Жасалған гүлдің шарлары нешеуге азайды?

6. Кестеде екі жыл ішінде автосалонның сатылған көліктерінің саны туралы мәлімет көрсетілген:

	Қаңтар	Ақпан	Наурыз	Сәуір	Мамыр	Маусым	Шілде	Тамыз	Қыркүйек	Қазан	Қараша	Желтоқсан
1-жыл	85	83	98	102	118	135	88	97	116	83	125	128
2-жыл	123	106	87	114	90	106	124	113	131	77	92	75

- Әр жылы сатылған көліктер санын айлар бойынша салыстыр.
- 1-жылдың қай айында көлік ең аз сатылған?
- Өткен аймен салыстырғанда 2-жылдың қай айында сату көлемі көбірек өскен?

2-тарау. 21-сабақ

Қосу мен азайтуға байланысты мәселелер

1. Өрнектер нені еске түсірді? Қорытындыны айт.

$$147 + 138 = 285$$

$$138 + 147 = 285 \quad 285 - 147 = 138 \quad 285 - 138 = 147$$

$$243 + 649 = ?$$

$$700 - 278 = ?$$

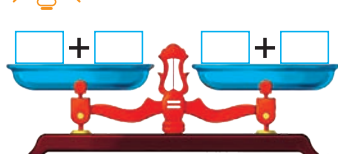
$$329 + 495 = ?$$

2. Асан ата егін алқабынан ловия, ноқат және бұршақ жинап алды.

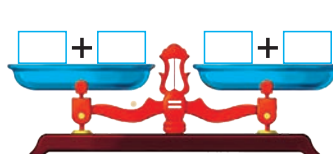
Диқанның биылғы жалпы өнімі қанша? Ноқат пен ловияның қосындысы бұршақтан неше килограмм көп? Ең аз алынған өнім қайсы?

3. Сандарды таразыға сәйкес орналастыр.

240
180
460
520

200
800
400
600

51

4. Ўзбекстанның Қызыл жарты ай қоғамы 225 қорап азық-түлік, жылы көрпе, киім-кешек дайындады. Олардың 78 қорабы азық-түлік, 105 қорабы жылы көрпе болса, неше қорап киім бар?

5. Белгісіз қосылғыштарды тап.

$$\begin{array}{|c|c|c|c|c|} \hline 73 & + & \dots & + & 18 \\ \hline + & \blacksquare & + & \blacksquare & + \\ \hline \dots & + & 94 & + & \dots \\ \hline \end{array} = 125$$

$$\begin{array}{|c|c|c|c|c|} \hline \dots & + & 126 & + & \dots \\ \hline + & \blacksquare & + & \blacksquare & + \\ \hline 371 & + & \dots & + & \dots \\ \hline \end{array} = 813$$

$$\begin{array}{|c|c|c|c|c|} \hline \dots & + & 94 & + & \dots \\ \hline \dots & + & 94 & + & \dots \\ \hline \end{array} = 206$$

140 128 63

$$\begin{array}{|c|c|c|c|c|} \hline \dots & + & 126 & + & \dots \\ \hline + & \blacksquare & + & \blacksquare & + \\ \hline 371 & + & \dots & + & \dots \\ \hline \end{array} = 813$$

$$\begin{array}{|c|c|c|c|c|} \hline \dots & + & 126 & + & \dots \\ \hline + & \blacksquare & + & \blacksquare & + \\ \hline 371 & + & \dots & + & \dots \\ \hline \end{array} = 928$$

796 485 460

6.

Мектептегі спорт үйірмесінде 255 оқушы футбол, баскетбол және волейбол ойнайды.

75 оқушы футбол, одан 50 көп оқушы баскетбол ойнайды. Қанша оқушы волейбол ойнауда?

7.

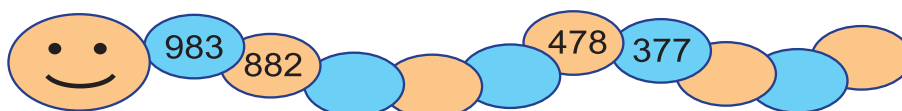
Үлгі бойынша кестені толтыр. Қосындылар қалай өзгереді?

$40 + 50 = 90$	$400 + 500 = 900$	$400 + 50 = 450$	$40 + 500 = 540$
$10 + 70$			
$60 + 30$			
$50 + 10$			
$90 + 10$			
$60 + 40$			

2-тарау.
22-сабақ

Сандар мен пішіндер тізбегін логикалық түрде жалғастыру

1. Сандар қатарын толтыр және айырмашылығын тап.

2. Пішіндер тізбектілігін әріптермен белгілеу қалай жүргізілген? Тағы қандай варианттар болуы мүмкін?

3. Суреттерге сүйене отырып, күн тәртібін ретімен белгіле.

07:00

07:15

07:45

06:45

Қазір сағат неше болды? Сағат 10:00-де немен айналысасың?

4. Картадан астана мен қалалар арасындағы қашықты тізбекті түрде айтып, айырмасын тап.

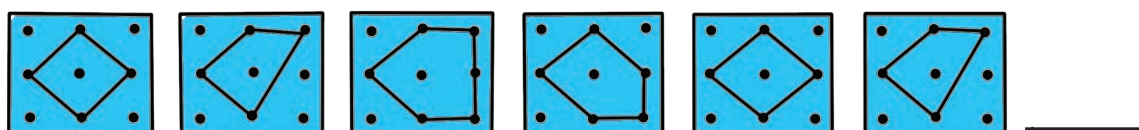
– Астанаға ең жақын және ең алыс қалалардың арасындағы айырмашылық қанша?

– Бір-біріне жақын қалаларды айта аласың ба?

5. Тізбекті әріптермен өрнектеп, жалғастыр.

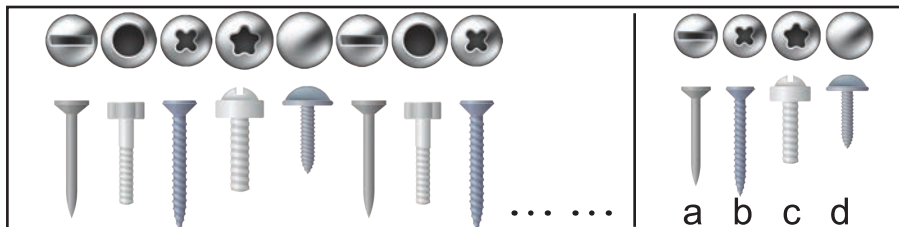
6. Пішіндерді сыз. Кейінгі пішіндер қандай болады?

2-тарау.
23-сабақ

Сандар мен пішіндер тізбегін
логикалық түрде жалғастыру

1. Нүктелердің орнына қайсы жауаптағы шегелер сәйкес келеді?

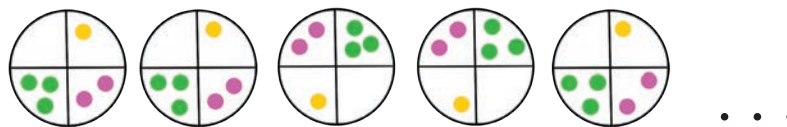

2. Кейінгі пішінді және оған сәйкес санды анықта.

Сәйкес пішіндердегі сандарды салыстыр және қосындыны тап.

3. Шеңберлердің қандай ретпен жалғасатынын анықта.

8-ші орынға орналасатын және ондағы шағын шеңберлердің суретін сал.

4. Сандар тізбегі қалай жалғасады?

222, 224, ..., ..., ..., 232, ..., ..., ..., | 2, 4, ..., 16, 32, ..., 128, ...

Осындай сандар қатарын тағы қандай ретпен құрастыруға болады?

5. 12-гүлден бұрын тұрған гүлдің түсі қандай?

6. Шеңберлердің қиылысындағы шахмат пішіндері неліктен жасыл түсті?

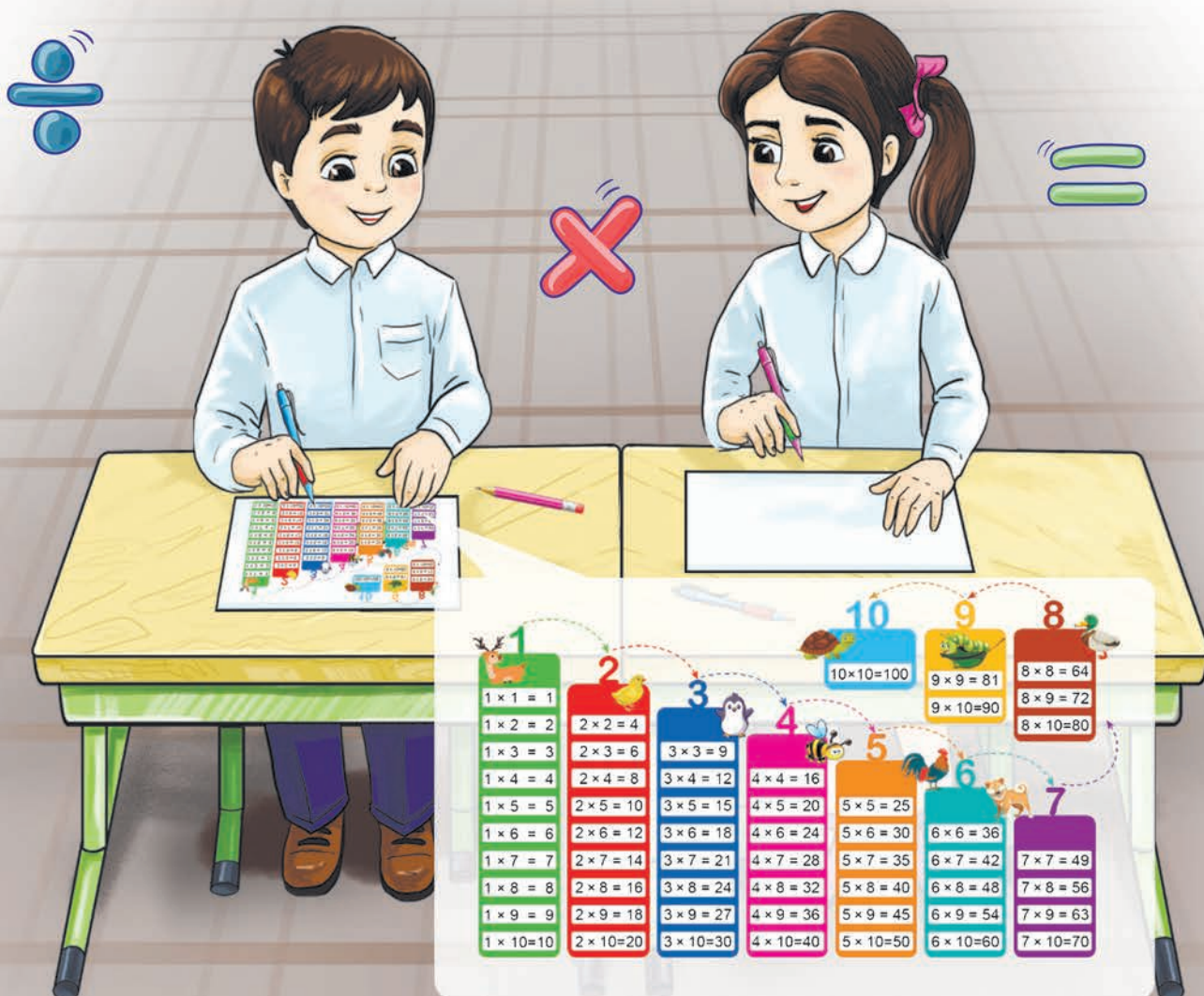

Шахмат пішіндерінің санын анықта. Өрбір түстегі шахмат пішіндерінің санын ретімен орналастырсақ, қандай 3 таңбалы сан пайда болады? Осы сандарды пайдаланып, тағы қандай үш таңбалы сандарды жазуға болады?

3-ТАРАУ

САНДАРДЫ КӨБЕЙТУ ЖӘНЕ БӨЛУ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24
3	3	6	9	12	15	18	21	24	27	30	33	36
4	4	8	12	16	20	24	28	32	36	40	44	48
5	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60
6	6	12	18	24	30	36	42	48	54	60	66	72
7	7	14	21	28	35	42	49	56	63	70	77	84
8	8	16	24	32	40	48	56	64	72	80	88	96
9	9	18	27	36	45	54	63	72	81	90	99	108
10	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	110	120
11	11	22	33	44	55	66	77	88	99	110	121	132
12	12	24	36	48	60	72	84	96	108	120	132	144

3-тарау.
1-сабақ

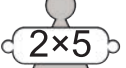
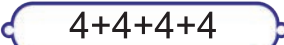
Екі таңбалы санды бір таңбалы санға көбейту

1. Бірдей қосылғыштардың қосындысына сәйкес көбейткіштерді тап.

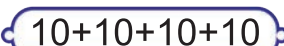

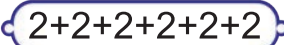

2.

5-еу 10-дық = $5 \times 10 = 50$

Санды 10-ға көбейту үшін осы санның оң жағына бір нөл қой.

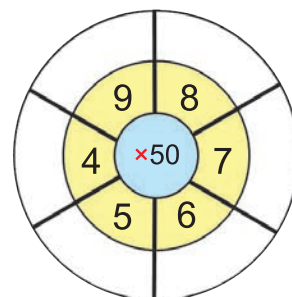
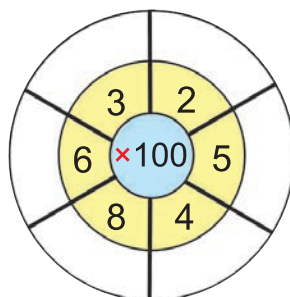
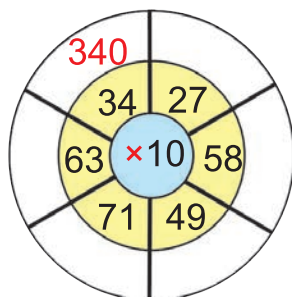

5-еу 100-дық = $5 \times 100 = 500$

Санды 10-ға көбейту үшін осы санның оң жағына екі нөл қой.

3. Есепте.

4. Қосындысы 5-ке тең болған 6 санның көбейтіндісін тап.
5. Жас оқырмандар байқауына бірінші жылы 52 оқушы, екінші жылы одан 10 есе көп оқушы қатысты. Жас оқырмандар байқауына 2 жылда қанша оқушы қатысқан?

6. Есепте.

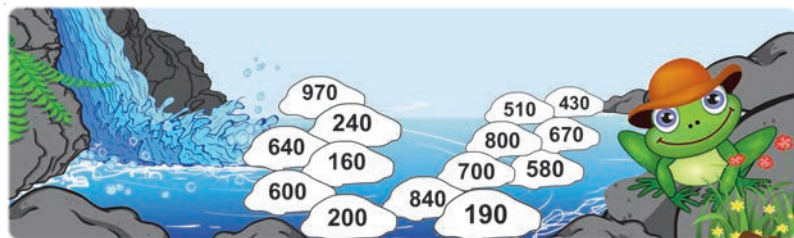
8×10	11×10	36×10	29×10	24×10	4×100
9×100	10×10	6×10	68×10	75×10	81×10

3-тарау. 2-сабақ

Екі таңбалы санды бір таңбалы санға көбейту

1. Бақа қайсы тастарға секіреді? Сәйкес жауаптарды тап.

24×10	6×100
67×10	8×100
51×10	7×100
19×10	84×10
16×10	64×10

Ол секірмеген тастардағы сандардың ең кішісі қайсы?

2. Сегізаяқтың аяқтарының жалпы саны қанша?

$8 \rightarrow 16 \rightarrow \rightarrow \rightarrow \rightarrow \rightarrow \rightarrow \rightarrow \rightarrow \rightarrow \rightarrow ?$

12×8 $\begin{cases} 10 \times 8 = ? \\ 2 \times 8 = ? \end{cases}$ $\square + \square = ?$

Қызыл қоңыздардың жалпы қанша қалы бар?

$7 \rightarrow 14 \rightarrow 21 \rightarrow ? \rightarrow ? \rightarrow ? \rightarrow ? \rightarrow ? \rightarrow ? \rightarrow ? \rightarrow ? \rightarrow ? \rightarrow ? \rightarrow ?$

3. Қанша оқушы робототехникамен айналысады?

«Баркамол авлод» балалар орталығының робототехника үйірмесінің 3 тобында 16 оқушыдан бар.

16
 $10 \quad 6$
 $3 \begin{bmatrix} ? & ? \end{bmatrix}$
 $+$

4.

$\text{candy} + \text{candy} + \text{candy} = \text{candy}$
 $\text{candy} + \text{candy} = \text{candy}$
 $\text{candy} \times \text{candy} = \text{candy}$
 $\text{candy} \times \text{candy} = \text{candy}$

$\text{candy} = \underline{\hspace{2cm}}$
 $\text{candy} = \underline{\hspace{2cm}}$
 $\text{candy} = \underline{18}$
 $\text{candy} = \underline{\hspace{2cm}}$
 $\text{candy} = \underline{\hspace{2cm}}$

5. Есепте.

$$\begin{array}{r} 25 \times 3 \\ 3 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 19 \times 5 \\ 5 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 15 \times 7 \\ 7 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 17 \times 4 \\ 4 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 21 \times 2 \\ 2 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 33 \times 3 \\ 3 \end{array}$$

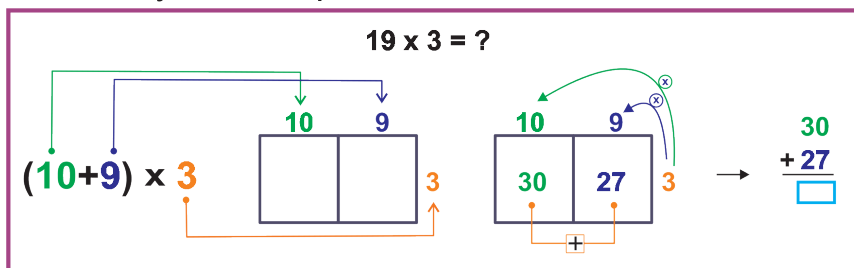
6. Есепте және нәтижелерді салыстыр.

$$\begin{array}{lll} 16 \times 4 & \bigcirc & 23 \times 3 \\ 15 \times 6 & \bigcirc & 17 \times 5 \\ 11 \times 8 & \bigcirc & 11 \times 9 \\ 28 \times 2 & \bigcirc & 12 \times 6 \\ 24 \times 4 & \bigcirc & 19 \times 2 \\ 26 \times 4 & \bigcirc & 52 \times 2 \end{array}$$

3-тарау.
3-сабақ

Екі таңбалы санды бір таңбалы санға көбейту

1. Көбейту қалай орындалған?

$$\begin{array}{l} 17 \times 5 \\ 22 \times 4 \\ 13 \times 7 \\ 45 \times 2 \\ 65 \times 3 \\ 31 \times 4 \end{array}$$

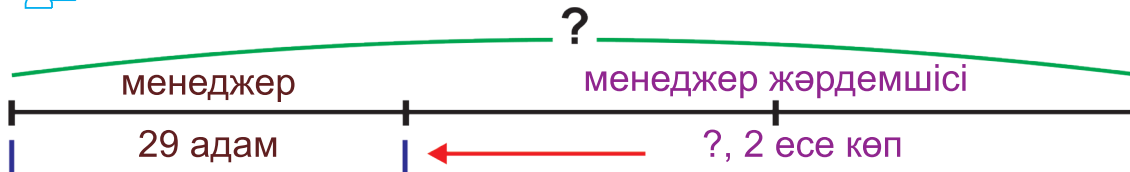
2. Қосындыны көбейтіндімен ауыстыр.

$$\begin{array}{r} 3 \ 4 \\ + 3 \ 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3 \ 4 \\ \times \quad 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{lll} 24 + 24 & 43 + 43 & 41 + 41 \\ 14 + 14 & 33 + 33 & 11 + 11 \\ 23 + 23 + 23 & 32 + 32 + 32 & \end{array}$$

3. Офисте барлығы қанша қызметкер жұмыс істейді?

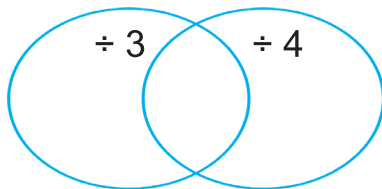
4.

$$\begin{array}{l} \text{raspberry} + \text{raspberry} + \text{raspberry} + \text{raspberry} = \text{strawberry} \times \text{raspberry} \\ \text{blueberry} \times \text{strawberry} = \text{strawberry} + \text{strawberry} + \text{strawberry} \\ \text{blueberry} + \text{blueberry} + \text{blueberry} + \text{blueberry} + \text{blueberry} = \text{raspberry} \times \text{blueberry} \end{array}$$

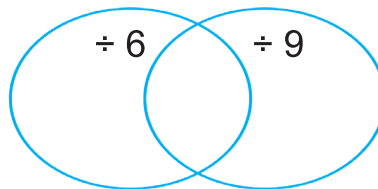
$$\begin{array}{l} \text{raspberry} = ______ \\ \text{strawberry} = ______ \\ \text{blueberry} = ______ \end{array}$$

5. Венн диаграммаларының әрбір бөлігіне берілген сандарға сәйкес келетін сандарды орналастыр.

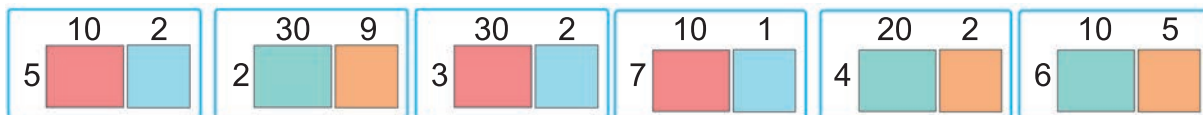
6, 8, 12, 15, 16, 18, 20, 24

12, 18, 24, 27, 36, 42, 45, 54

6. Өрнекті құрастыр және ыңғайлы әдіспен есепте.

3-тарау. 4-сабақ

Екі таңбалы санды бір таңбалы санға көбейту

1. Көбейтінділер қалай есептелген?

$36 \times 4 = ?$
 $\begin{array}{|c|} \hline 30 \\ \hline \end{array} \times \begin{array}{|c|} \hline 4 \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|} \hline ? \\ \hline \end{array}$
 $\begin{array}{|c|} \hline 6 \\ \hline \end{array} \times \begin{array}{|c|} \hline 4 \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|} \hline ? \\ \hline \end{array}$
 $\begin{array}{|c|} \hline 24 \\ \hline \end{array} + \begin{array}{|c|} \hline 120 \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|} \hline ? \\ \hline \end{array}$
 $\begin{array}{r} ^2 36 \\ \times 4 \\ \hline ??4 \end{array}$

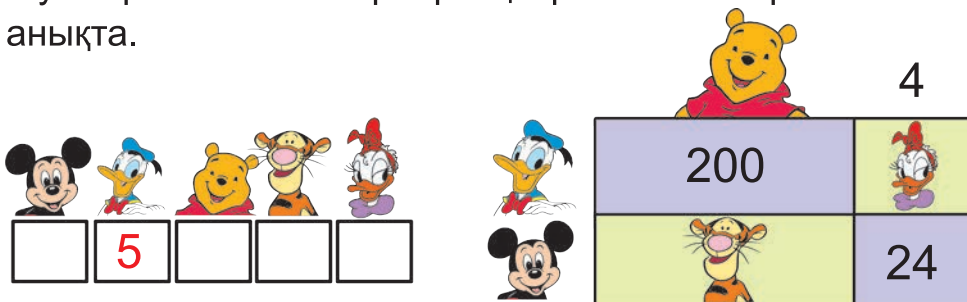
25×4 46×6 72×3 68×2 39×5

2. Есепте.

$\begin{array}{r} 72 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$
 $\begin{array}{r} 35 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$
 $\begin{array}{r} 57 \\ \times 9 \\ \hline \end{array}$
 $\begin{array}{r} 41 \\ \times 8 \\ \hline \end{array}$
 $\begin{array}{r} 59 \\ \times 9 \\ \hline \end{array}$
 $\begin{array}{r} 68 \\ \times 5 \\ \hline \end{array}$
 $\begin{array}{r} 46 \\ \times 6 \\ \hline \end{array}$

3. Сынып бөлмесі 36 оқушыға арналған, ал аудитория 3 есе көп оқушыны қабылдай алады. Аудитория қанша орынды? Сыныппен аудиторияға бір мезгілде қанша оқушы сыяды?

4. Мультфильм кейіпкерлерінің орнына жасырылған сандарды анықта.

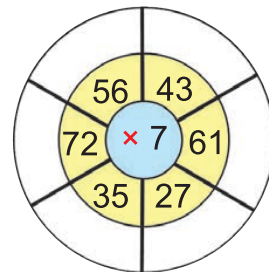
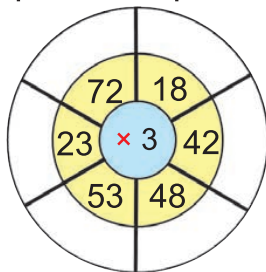
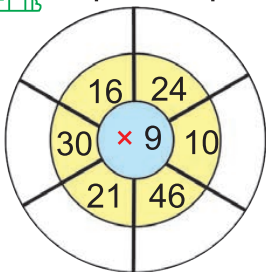

5. Үлгі негізінде есепте.

$32 \times 4 = (30 \times 4) + (2 \times 4) = 120 + 8 = 128$

39×7 56×6 44×5 92×3 70×9 67×8

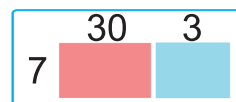
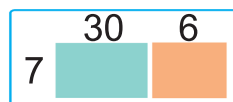
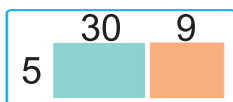
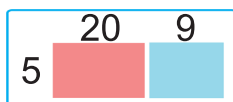
6. Өрнектерді құрастыр және бірдей мәндерін тап.

3-тарау.
5-сабақ

Екі таңбалы санды бір таңбалы санға көбейту

1. Қайсы модель 29×5 -ті өрнектейді? Қайсы модель 7×33 -ті өрнектейді?

2. Үлгі негізінде есепте.

$$2 \times 9 \times 5 = (2 \times 5) \times 9 = 10 \times 9 = 90$$

$$3 \times 9 \times 5$$

$$50 \times 9 \times 2$$

$$6 \times 9 \times 5$$

$$10 \times 3 \times 10$$

3. Бірінші маусымда жылыжайдан 85 kg қияр өндірілді. Жер қайта өңделген соң, бұрынғыдан 3 есе көп өнім берді. Келесі маусымда қанша килограмм қияр жиналған?

4. Көбейткіштерге сәйкес әріптердің тиістісін орналастыр және жасырын сөзді тап.

$$\begin{array}{r} 25 \\ \times 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 51 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 89 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 43 \\ \times 6 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 17 \\ \times 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 32 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 65 \\ \times 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 78 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 86 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 34 \\ \times 7 \\ \hline \end{array}$$

312

225

153

128

344

238

153

258

325

356

5. Бос торкөздерді толтыр және қорытынды айт.

$$\begin{array}{r} 120 \\ 24 \times 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 196 \\ 98 \times 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 86 \\ 86 \times 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 67 \\ 67 \times 8 \\ \hline \end{array}$$

$$98 \xrightarrow{\times 1} ? \xrightarrow{\times 2} ? \xrightarrow{\times 3} ?$$

$$98 \xrightarrow{\times 6} ?$$

6. Есепте.

$$\begin{array}{r} 87 \\ \times 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 97 \\ \times 8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 96 \\ \times 7 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 76 \\ \times 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 99 \\ \times 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 99 \\ \times 9 \\ \hline \end{array}$$

3-тарау.
6-сабақ

Екі таңбалы санды бір таңбалы санға көбейту

1. Есептеулер қалай орындалған?

50

6 топ 50-лік

$6 \times 50 = ?$

3

6 топ 3-тік

$6 \times 3 = ?$

$$\begin{array}{r} 1 \\ 53 \\ \times 6 \\ \hline ??8 \end{array}$$

48×7

 84×5

 $\begin{array}{r} 32 \\ \times 8 \\ \hline \end{array}$

67

 $\begin{array}{r} 67 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$

2. Ыңғайлы жолмен есепте және нәтижелерді салыстыр.

$29 \times 3 \times 4$ $\bigcirc$ 7×28
 $9 \times 3 \times 6$ $\bigcirc$ 3×50
 32×4 $\bigcirc$ $4 \times 5 \times 7$
 $2 \times 33 \times 3$ $\bigcirc$ 6×40
 $9 \times 8 \times 5$ $\bigcirc$ 5×73
 61×1 $\bigcirc$ 1×63

3. Үлестірмелі материалдар көмегімен, мысалда көрсетілгендей өрнектер дайында. Қандай өрнек құра аласың?

2

6

$\times$

1

0

2

6

0

8

9

$\times$

1

0

4. 10 $\times$ = 80 $\times$ 5

60 $\times$ = 9 $\times$ 20

 $\times$ = $\times$

 $\times$ = 6 $\times$

 = ?
 = ?
 = ?
 = ?

5. Өрнектердің мәні дұрыс есептелген бе?

$(9 + 7) \times 4 - 12 = 52$ $700 - 155 + 55 \times 5 = 817$
 $155 + 80 - 40 \times 2 = 155$ $111 + 889 - 40 \times 9 = 604$

6. Ташкент метрополитенінің вагоны 48 жолаушыға арналған болса, төрт вагонды пойыз бір мезетте қанша жолаушыға қызмет көрсетеді?

7. Есепте және дұрыс жауапты тап.

86

34 $\times$ 2

68

56 $\times$ 4

432

224

445

81 $\times$ 5

405

552

225

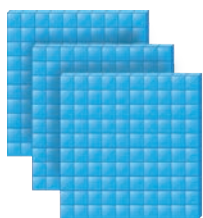

69 $\times$ 8

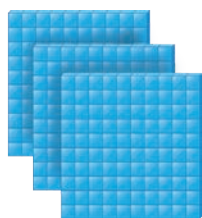
3-тарау.
7-сабақ

Үш таңбалы санды бір таңбалы санға көбейту

1. Көбейтінді неге тең? Есептеуді түсіндір.

100×3

200×2

3 жүздікті 2 есе артырғанда, 6 жүздік болады. Сонымен,
 $300 \times 2 = 600$.

$$\begin{array}{r} 300 \\ + 300 \\ \hline 600 \end{array} \quad \begin{array}{r} 300 \\ \times 2 \\ \hline 600 \end{array}$$

300×3

400×1

500×2

2. Ыңғайлы әдіспен көбейт.

$100 \times 2 \times 3$

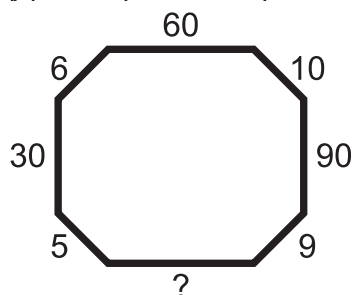
$200 \times 2 \times 2$

$500 \times 1 \times 2$

$700 \times 0 \times 1$

3. Кондитер фабрикасы күніне 3 рет 300 kg-нан ұн, 200 kg-нан 4 рет қант пайдаланады. Бір күнде қолданылатын ұн мен қанттың айырмашылығы қанша? Бір аптада қанша болады?

4. Заңдылықты анықта және белгісіз санды тап.

8	5	7	43
2	6	3	20
8	4	9	44
6	2	5	?

5. Берілген сандарды өсу және азаю тәртібімен жаз.

900 190
109
690 69
960

> > > > >

< < < < <

761 701
76 617
670 176

6. Есепте.

300×2

400×2

500×1

200×3

100×7

600×0

$700 \times 0 \times 7$

$800 \times 1 \times 1$

$400 \times 2 \times 1$

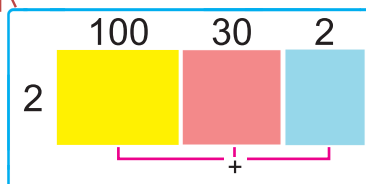
$500 \times 1 \times 2$

3-тарау.
8-сабақ

Үш таңбалы санды бір таңбалы санға көбейту

1. Есептеулерді түсіндір.

$$\begin{aligned} 2 \times 100 &= ? \\ 2 \times 30 &= ? \\ 2 \times 2 &= ? \end{aligned}$$

	1	3	2
+	1	3	2

	1	3	2
×			2

2. Есепте.

$$\begin{array}{r} 304 \\ \times 2 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 213 \\ \times 2 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 423 \\ \times 2 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 410 \\ \times 2 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 231 \\ \times 3 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 201 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

3. Бос торкөздерге сәйкес сандарды орналастыр.

a.

	4		4
×			2
	8	2	8

b.

	1	2	2
×			
	4	8	8

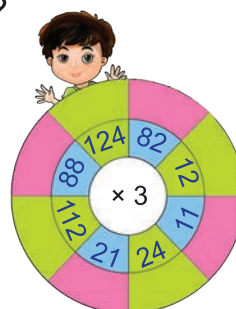
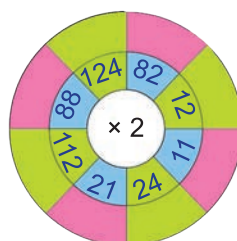
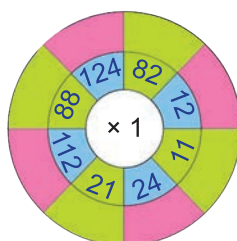
c.

	2	0	0
×			
	6	0	0

d.

			2
×			4
	3	2	8

4. Көбейткішті орында. Кім жылдам табады?

5. Егер банкоматты бір сағатта 111 тұтынушы пайдаланса, 3 сағатта қанша тұтынушы пайдаланады? 5 сағатта ше?

6. Қай балаға не сәйкес келеді?

7. Есепте.

$$111 \times 3 \quad 433 \times 2 \quad 241 \times 3 \quad 315 \times 3 \quad 244 \times 4$$

3-тарау.
9-сабақ

Үш таңбалы санды бір таңбалы санға көбейту

1. Есептеулерді түсіндір.

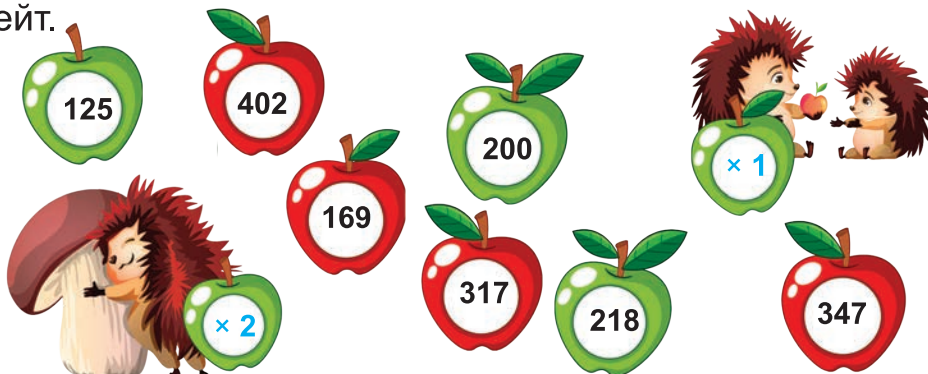
$$224 \times 3 = ?$$

200 × 3 = ?
20 × 3 = ?
4 × 3 = ?

	2	2	4
×			3
	6	7	2

$$\begin{aligned} 246 \times 2 \\ 124 \times 4 \\ 327 \times 3 \\ 418 \times 2 \end{aligned}$$

2. Берілген сандарды алдымен 1 санына, содан соң 2 санына көбейт.

3. Мағжан пернетақтамен 10 минутта 124 сөз, ал әпкесі одан 4 есе көп сөз терген. Олар бірігіп 10 минутта қанша сөз тереді?

4. Өрбір пішінге сәйкес сандарды тап.

	●	●	6
×			●
	◆	▼	2

	1	●	●
×			6
	8	▼	4

	2	●	8
×			▼
	◆	8	4

● = _ ▼ = _ ◆ = _

● = _ ▼ = _

● = _ ▼ = _ ◆ = _

5. Есепте.

$$\begin{array}{r} 162 \\ \times 1 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 414 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 205 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 318 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 125 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 143 \\ \times 5 \\ \hline \end{array}$$

6. Ең үлкен үш таңбалы сан және ең кіші екі таңбалы санның айырмасымен ең кіші үш таңбалы сан және ең үлкен екі таңбалы сандардың қосындыларын салыстыр.

7. Үлгі негізінде есепте.

$$118 \times 2 = ?$$

100 10 8

	1	1	8
+	1	1	8

	1	1	8
×			2

$$123 \times 4$$

$$225 \times 3$$

$$121 \times 5$$

$$307 \times 3$$

$$116 \times 6$$

3-тарау.
10-сабақ

Үш таңбалы санды бір таңбалы санға көбейту

1. Көбейту қалай орындалған?

	1	1	
	2	5	4
×			3
			2

156×2

243×3

467×2

134×4

×	200	50	4
3	600	150	12
$600 + 150 + 12 = ?$			

	2	5	
	1	3	9
×			6
			4

139×5

309×3

2. Есепте және нәтижелерді салыстыр.

294×3

468×2

359×2

176×5

123×8

745×1

121×7

245×3

242×3

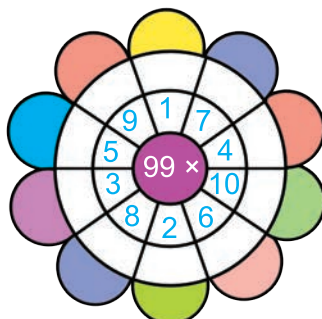
134×4

476×2

475×2

3. Мейіржан кітаптағы 130 мысалды, ал Батыр одан 6 есе көп мысалды шешті. Олар бірігіп неше мысалды шешкен?

4.

5. Есептеулерді жалғастырамыз.

$$\begin{array}{r} 24\overline{)8} \\ \underline{4} \\ 2 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4\overline{)79} \\ \underline{2} \\ 5 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3\overline{)65} \\ \underline{2} \\ 7 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 13\overline{)6} \\ \underline{4} \\ 4 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1\overline{)57} \\ \underline{5} \\ 8 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2\overline{)78} \\ \underline{3} \\ 8 \end{array}$$

6. Үлгі негізінде көбейткіштерді тап.

×	237		
4	200	30	7
	800	120	28

112×6

342×2

298×3

473×2

152×6

143×5

7. Көбейткіштерді тап және оларды азаю тәртібімен жаз.

$$\begin{array}{r} 221 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 475 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 289 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 197 \\ \times 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 423 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 143 \\ \times 6 \\ \hline \end{array}$$

3-тарау.
11-сабақ

Үш таңбалы санды бір таңбалы санға көбейту

1. Нәтижелерді тап және салыстыр. Қандай қорытындыға келдің?

$$226 \times 4 = ? \quad 4 \times 226 = ?$$

$$\begin{array}{ll} 125 \times 4 & 412 \times 2 \\ 125 \times 8 & 386 \times 2 \end{array}$$

2. Бос торкөздерді толтыр және пікіріңді айт.

$$124 \xrightarrow{\times 1} \boxed{?} \xrightarrow{\times 2} \boxed{?} \xrightarrow{\times 4} \boxed{?}$$

$$124 \xrightarrow{\times 8} \boxed{?}$$

$$108 \xrightarrow{\times 1} \boxed{?} \xrightarrow{\times 3} \boxed{?} \xrightarrow{\times 3} \boxed{?}$$

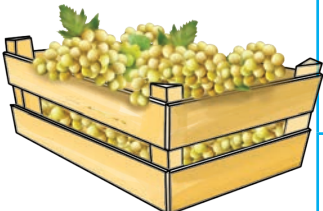
$$108 \xrightarrow{\times 9} \boxed{?}$$

$$125 \times 4 \times 2 \times 1$$

$$156 \times 3 \times 2$$

$$278 \times 0 \times 8 \times 1$$

3. 5 күнде барлығы неше килограмм жүзім экспортқа дайындалады?

	Бір жәшіктегі жүзімнің мөлшері	Бір күнде экспортқа дайындалған жәшіктер саны
	8 kg	25

4. Сұрау белгісінің орнына сәйкес санды тап.

5	4	10	2
5	100	?	5
2	?	?	10
25	2	10	1

50	4	100	2
5	?	?	5
2	?	?	10
250	2	100	1

5. Теңдеу дұрыс болуы үшін амал белгілерін қой.

$$14 \bigcirc 6 \bigcirc 116 = 200$$

$$135 \bigcirc 5 \bigcirc 165 = 510$$

$$(145 \bigcirc 25) \bigcirc 8 = 960$$

$$85 \bigcirc 2 \bigcirc 4 = 680$$

6. Есепте. Нәтижелерді азаю тәртібімен жаз.

$$\begin{array}{r} 102 \\ \times 8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 219 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 127 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 394 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 132 \\ \times 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 315 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 225 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$$

3-тарау.
12-сабақ

Үш таңбалы санды бір таңбалы санға көбейту

1. Үлгі негізінде көбейтінділерді тап.

$178 \times 3 = ?$

$100 \times 3 = ?$
 $70 \times 3 = ?$
 $8 \times 3 = ?$

$324 \times 3 = ?$
 $300 + 20 + 4$
3

--	--	--

$282 \times 3 = ?$
 $200 + 80 + 2$
3

--	--	--

$437 \times 2 = ?$
 $400 + 30 + 7$
2

--	--	--

$174 \times 5 = ?$
 $100 + 70 + 4$
5

--	--	--

2. Көбейтіндіні тап.

$\begin{array}{r} 289 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 376 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 247 \\ \times 4 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 468 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 199 \\ \times 5 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 126 \\ \times 7 \\ \hline \end{array}$

3. 58-ден 199-ға дейінгі барлық жұп сандарды жазу үшін неше цифр пайдаланылады?

4. Белгісіз сандарды анықта. Нәтижелерді өсу тәртібімен орналастыр.

	2	4	2
$\times$			
	7		6

	2	4	5
$\times$			
		9	0

	1	1	
$\times$			5
	5		0

	1	4	2
$\times$			
		6	8

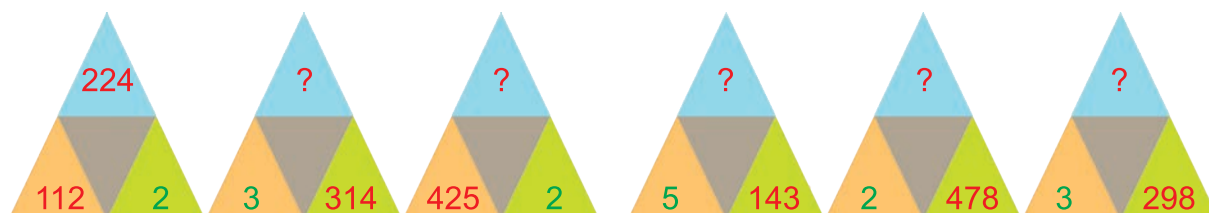
5. Ыңғайлы әдіспен есепте және нәтижелерді салыстыр.

$25 \times 7 \times 4 \bigcirc 120 \times 3$ $125 \times 3 \times 2 \bigcirc 135 \times 3$ $32 \times 6 \times 5 \bigcirc 450 \times 2$
 $8 \times 17 \times 5 \bigcirc 175 \times 4$ $432 \times 2 \bigcirc 5 \times 42 \times 3$ $75 \times 6 \times 2 \bigcirc 154 \times 4$

6. Үлкен аквариумда 120 литр су бар еді. Батыр аквариумға 30 литр су құйды, Ержан да аквариумға 30 литр су құйды. Аквариумдағы судың көлемін қалай есептеуге болады?

A	B	C	D
$120 + (20 + 30)$	$(120 + 30) + (120 + 30)$	$(120 + 30) \times 2$	$120 + (2 \times 30)$

7. Жасырын сандарды анықта.

3-тарау.
13-сабақ

Екі таңбалы санды бір таңбалы санға бөлу

1. Есептеуді түсіндір.

ондық	бірлік
10	10
10	10
10	10
10	10

$$84 \div 4 = ?$$

$$80 \div 4 = \square$$

$$4 \div 4 = \square$$

$$\square + \square = \square$$

$$\begin{array}{r} 8 \text{ ондық} + 4 \text{ бірлік} \\ - 8 \text{ ондық} \\ \hline 0 \text{ ондық} \quad 4 \text{ бірлік} \\ - 4 \text{ бірлік} \\ \hline 0 \text{ бірлік} \end{array} \quad \begin{array}{r} 4 \\ 21 \\ \hline 21 \\ - 8 \\ \hline 04 \\ - 4 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$63 \div 3$$

$$42 \div 2$$

$$66 \div 6$$

$$64 \div 2$$

$$48 \div 4$$

$$96 \div 3$$

2. Есепте және бөлінділерді салыстыр.

$$42 \div 2 \bigcirc 44 \div 4$$

$$33 \div 3 \bigcirc 96 \div 4$$

$$48 \div 2 \bigcirc 36 \div 3$$

$$62 \div 2 \bigcirc 93 \div 3$$

$$55 \div 5 \bigcirc 50 \div 1$$

$$96 \div 3 \bigcirc 96 \div 3$$

3. Қанша оқушы шытырман оқиғалы фильмдерге қызығады?

Комедиялық фильмдерге – 24 оқушы
Деректі фильмдерге – ? 2 есе аз
Шытырман оқиғалы фильмдерге – ?, 3 есе аз

4. Бос торкөздерге сәйкес сандарды тап.

48	8	
	2	
4		1

	3	24
8	1	
		3

66	2	
	2	
3		3

5. Өрнектің мәнін тап.

$$24 \div 2 + 88$$

$$453 - 48 \div 4$$

$$99 \div 9 + 24 \times 9$$

$$63 \div 3 \times 7$$

$$589 + 55 \div 5$$

$$69 \div 3 + 84 \div 4$$

6. Өр түрлі үш санның қосындысы 6-ға тең. Оларды тап.

7. Белгісіз бөліндіні тап.

48	
2	?
1	?
4	?

66	
1	?
3	?
2	?

84	
2	?
4	?
1	?

8. Есепте.

$$36 \overline{) 3}$$

$$42 \overline{) 2}$$

$$88 \overline{) 4}$$

$$24 \overline{) 2}$$

$$86 \overline{) 2}$$

$$66 \overline{) 3}$$

$$77 \overline{) 1}$$

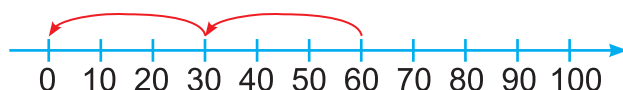
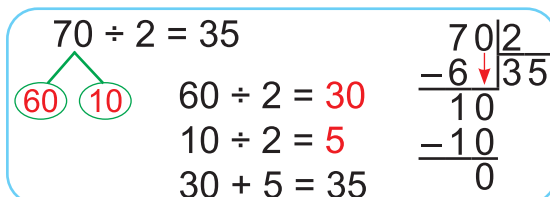
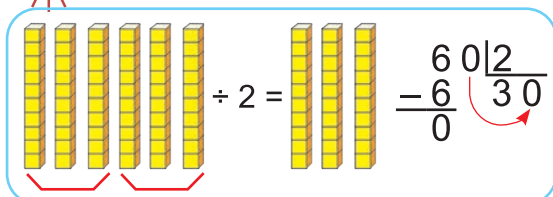
$$28 \overline{) 2}$$

$$96 \overline{) 3}$$

3-тарау.
14-сабақ

Екі таңбалы санды бір таңбалы санға бөлу

1. Есептеуді түсіндір.

40 ÷ 2 80 ÷ 4 90 ÷ 9 70 ÷ 2 50 ÷ 2 90 ÷ 2

2. Теңдеулерді шеш.

$$x \times 2 = 30$$

$$3 \times y = 60$$

$$a \times 5 = 70$$

3. 9 қорапқа 54 жұп аяқ киім орналастырылды. 90 жұп аяқ киімді сыйғызу үшін неше қорап қажет?

4. Жасырын сандарды тап.

96	÷	3	=	
			×	
100	−		=	4
			=	
149	−		=	

84	÷	6	=	
	÷			
4	×	26	=	
			=	

5. Барлық сандары тақ және әртүрлі болған ең үлкен және ең кіші үш таңбалы санды тап.

6. Мәдина 3-сынып оқушылары арасында сауалнама жүргізіп, кестеге түсірді.

3-сыныпта қанша оқушы көк түсті ұнатады? Қызыл түсті ұнататындар қанша? Қайсы түсті ұнататын оқушылар саны басқа түсті ұнататын оқушылар санынан 2 есе аз?

Сүйікті түстер									
көк									
қызыл									
сары									
жасыл									

10 20 30 40 50 60 70 80

7. Есепте.

$$60 \div 5$$

$$80 \div 4$$

$$60 \div 3$$

$$70 \div 5$$

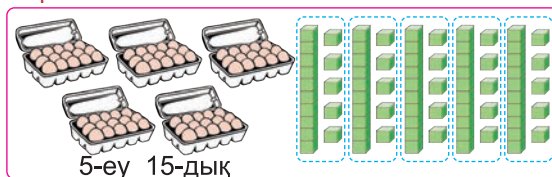
$$90 \div 6$$

$$86 \div 2$$

3-тарау.
15-сабақ

Екі таңбалы санды бір таңбалы санға бөлу

1. Есептеуді түсіндір.

$$\begin{array}{r} 75 \overline{) 5} \\ - 5 \\ \hline 25 \\ - 25 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$75 \div 5$$

50 25

$$50 \div 5 = \square$$

$$25 \div 5 = \square$$

$$\square + \square = \square$$

$$34 \overline{) 2}$$

$$76 \overline{) 4}$$

$$42 \overline{) 3}$$

$$55 \overline{) 5}$$

$$96 \overline{) 6}$$

$$75 \overline{) 3}$$

2. Белгісіз белгішті тап.

56	
2	?
1	?
4	?

78	
1	?
3	?
2	?

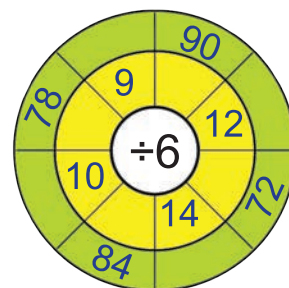
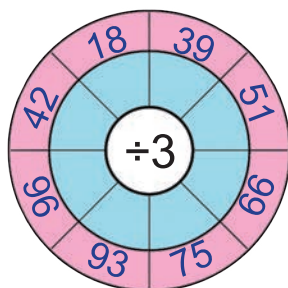
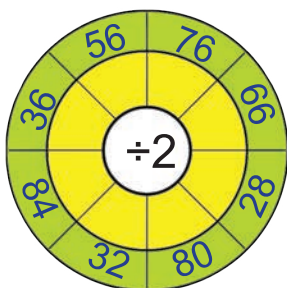
96	
8	?
4	?
6	?

3. Бас киімдер мен шарфтарды неше түрлі әдіспен киюге болады?

4. Автотрейлерге бір қатынауда 8 автокөлік тиеледі. 96 автокөлікті автотрейлер неше қатынауда жеткізе алады? 24 рет қатынауда қанша көлік жеткізіледі?

5. Кім жылдам?

6. Есепте.

$$\begin{array}{c} 96 \\ \div \\ \hline 1 \quad 2 \quad 3 \quad 4 \quad 6 \quad 8 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 48 \\ \div \\ \hline 1 \quad 6 \quad 2 \quad 3 \quad 8 \quad 4 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 72 \\ \div \\ \hline 1 \quad 2 \quad 6 \quad 4 \quad 3 \quad 8 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 100 \\ \div \\ \hline 1 \quad 2 \quad 5 \quad 4 \quad 10 \end{array}$$

7. Берілген сандар 2-ге де, 3-ке де бөліне ме? 6-ға ше?

24

36

42

66

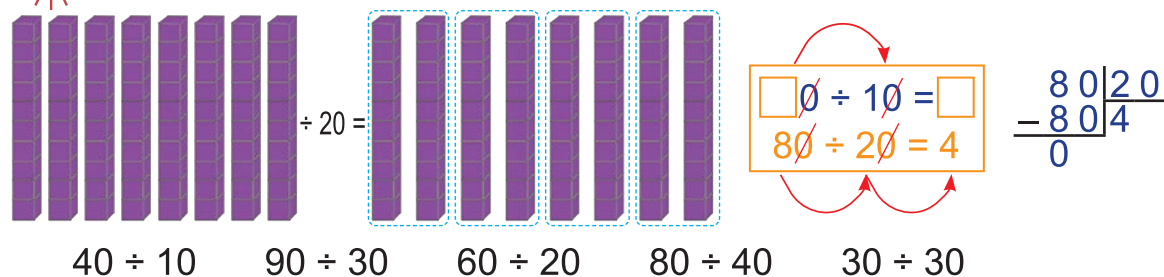
84

96

3-тарау.
16-сабақ

Екі таңбалы санды бір таңбалы санға бөлу

1. Есептеуді түсіндір.

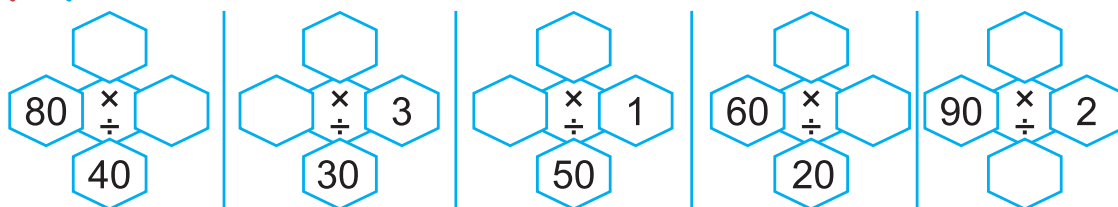

2. Бөлінділер нешеге тең?

$40 \div 20$	$50 \div 50$	$80 \div 40$	$90 \div 30$
$100 \div 20$	$70 \div 10$	$90 \div 90$	$60 \div 20$

3. 30 оқушыға 90 дәптер мен 30 қарындаш тең үлестірілсе, әрбір оқушы неше дәптер, неше қарындаш алады?

4. Бос торкөздерді толтыр.

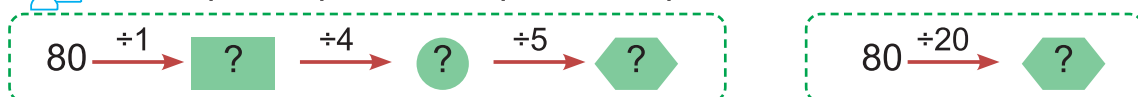

5. Желтоқсанның екінші күні аптаның сейсенбісіне тура келеді. 25- желтоқсан аптаның қай күніне тура келеді? Қайсы айда 28 күн бар? Қайсы айларда 30 күн бар?

6. Есепте және нәтижелерді салыстыр.

$40 \div 20 \bigcirc 30 \div 10$	$60 \div 20 \bigcirc 50 \div 50$
$80 \div 40 \bigcirc 40 \div 20$	$30 \div 30 \bigcirc 20 \div 10$

7. Бос орындарды толтыр және қорытындыны айт.

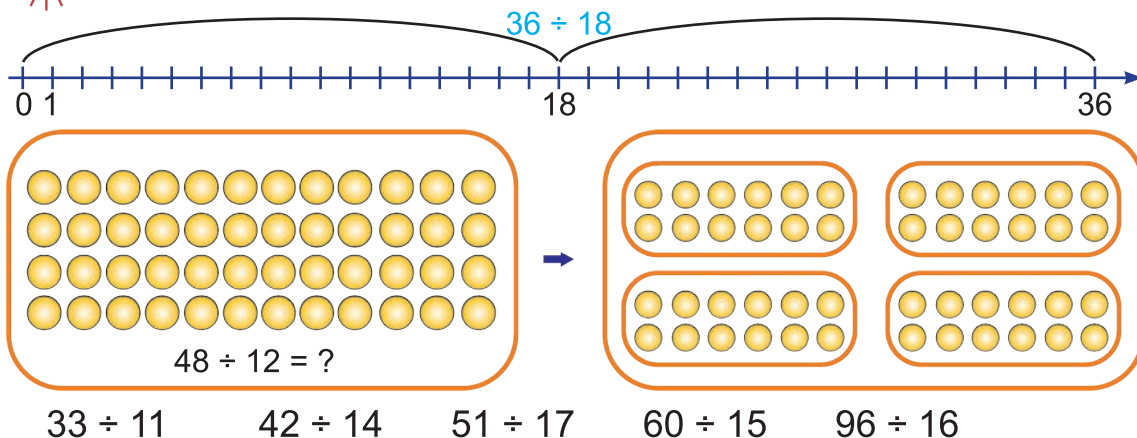
8. Есепте.

$30 \overline{) 30}$	$50 \overline{) 10}$	$80 \overline{) 40}$	$80 \overline{) 10}$	$90 \overline{) 10}$
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

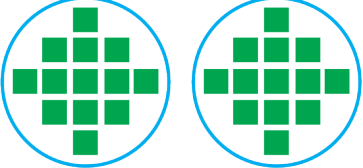
3-тарау.
17-сабақ

Екі таңбалы санды бір таңбалы санға бөлу

1. Есептеуді түсіндір

2. Топтарға бөл және бос торкөздерді толтыр.

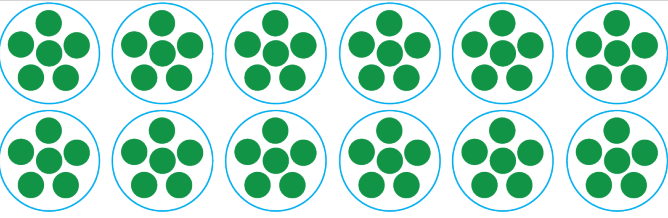

26 шаршыны 13-тен 2 топқа бөл.

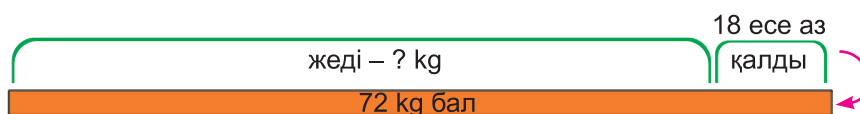

39 шаршыны ____ топқа бөл.

____ шеңберге
____ топқа
бөлінген.

3. Винни-Пух жеген бал қалған балдан неше есе көп?

4. Корей шыршасы шамамен 5 жылда 15 см-ге өседі. 1 бойы метрге жетуі үшін қанша уақыт керек?

5. Есепте.

$50 \overline{) 10}$ $66 \overline{) 33}$ $65 \overline{) 13}$ $75 \overline{) 15}$ $72 \overline{) 18}$ $64 \overline{) 16}$

6. Есепте.

$96 \div 4$ $75 \div 25$ $84 \div 12$ $78 \div 26$ $91 \div 13$ $80 \div 16$

3-тарау.
18-сабақ

Екі таңбалы санды бір және екі таңбалы санға бөлу

1. Саябақтағы электромобиль бір мезетте 14 туриске қызмет көрсетеді. Демалыс күндері туристер үшін электр көлігі неше рет қатынайды?

Күндер	Туристер саны	Саны
Сенбі	70	?
Жексенбі	84	?

2. Сандарды қатыстырып бөлуге байланысты өрнектер құрастыр.

2, 3, 4, 5, 6, 12, 15, 18, 20
24, 30, 36, 63, 75, 84, 96

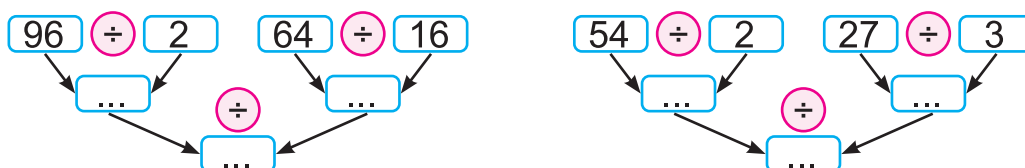
Үлгі: $12 \div 3 = 4$

3. Жасырын сөзді тап.

1	16	4	10	184	13	72

 $91 \div 7$ $80 \div 5$ $40 \div (80 \div 2)$ $200 - 80 \div 5$
 8×9 $56 \div 14$ $50 \div 5$

4. Тізбектілік негізінде есепте.

5. Барлығы қанша метр жол жөнделген? Екі күнде ше?

6. Пішіндердің орнына қандай цифрлар қойылса, қосынды екіге бөлінеді?

 2 + 1 7 1   + 5 9 5 1 + 6

7. Белгісіз бөліндіні тап.

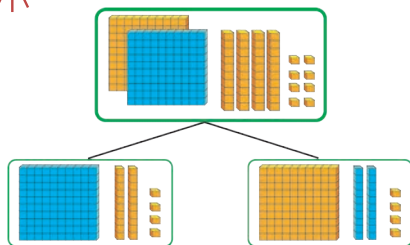

3-тарау.
19-сабақ

Үш таңбалы санды бір таңбалы санға бөлу

1. Модель негізінде бөлінділерді тап.

$$\begin{array}{r} 248 \div 2 \\ \hline 200 \div 2 = \square \\ 40 \div 2 = \square \\ 8 \div 2 = \square \\ \square + \square + \square = \square \end{array}$$

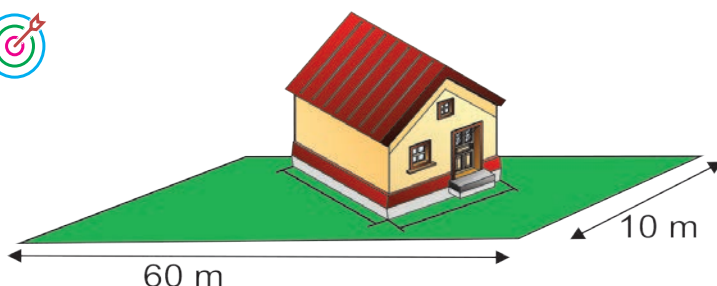
$$\begin{array}{r} 248 \overline{) 2} \\ \underline{- 2} \\ 04 \\ \underline{- 4} \\ 08 \\ \underline{- 8} \\ 0 \end{array}$$

424 ÷ 2 639 ÷ 3 842 ÷ 2 693 ÷ 3 993 ÷ 3 848 ÷ 4

2. Өрнектердің мәнін тап.

462 ÷ 2 + 125 1000 - 286 ÷ 2 884 ÷ 2 - 442 555 ÷ 5 + 369 ÷ 3

- 3.

Үйдің периметрі ауланың периметрінен 4 есе кіші болса, үйдің периметрі неше метр?

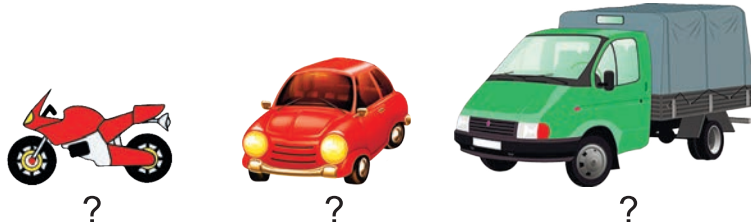
4. Белгісіз сандарды анықта.

1	2	3	1	842	?	1	?
121	242	639	?	2	1	2	628

5. Есепте және нәтижелерді салыстыр.

226 ÷ 2 262 ÷ 2 368 ÷ 2 386 ÷ 2 842 ÷ 2 482 ÷ 2 468 ÷ 2 864 ÷ 2

6. 960 доңғалақты неше көлікке қолдануға болады?

7. Үлгі бойынша есепте және кестені толтыр.

693 ÷ 3		
600	90	3
200	30	1

226 ÷ 2		
		6

369 ÷ 3		
	60	

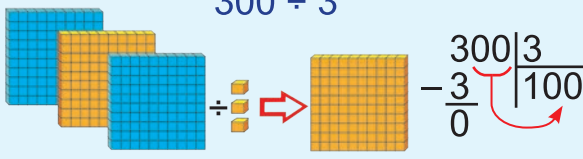
488 ÷ 4		
	80	

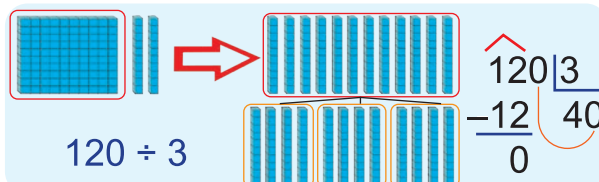
246 ÷ 2		
200		

3-тарау.
20-сабақ

Үш таңбалы санды бір таңбалы санға бөлу

1. Бөлу қалай орындалған?

$300 \div 3$

$120 \div 3$

$600 \div 6$ $800 \div 8$ $900 \div 9$ $560 \div 7$ $270 \div 9$ $360 \div 6$

2. Өрнектердің мәнін тап.

$(255 + 15) \div 3$ $(630 \div 9) + 123$ $120 \times 3 \div 6$ $483 - (810 \div 9)$

3. Ана қоян көжекке қарағанда сәбізді 3 есе көп жейді. Егер ана қоян айына 216 сәбіз жесе, көжек айына неше сәбіз жейді? Екеуі екі айда қанша сәбіз жейді?

4.
 $540 \div \text{apple} = \text{mushroom} \times \text{pear}$
 $270 \div \text{apple} = 30$
 $360 \div \text{apple} \times \text{pear} = 120$
- $200 \div \text{mushroom} + \text{apple} \times \text{pear} = ?$
 $\text{mushroom} = ?$ $\text{apple} = ?$ $\text{pear} = ?$

5. Ретімен есептеп, бос торкөздерді толтыр.

$\times 4$
 $\rightarrow$

$\div 2$

 $\rightarrow$

$\div 5$

 $\rightarrow$

$\times 1$

125

6. 120 санын екі қосылғыштың қосындысы және осы қосылғыштардың әрқайсысы 3-ке бөлінетіндей етіп жаз.

7. Бөлінділерді салыстыр.

$400 \overline{) 2} \bigcirc 600 \overline{) 3}$ $140 \overline{) 7} \bigcirc 700 \overline{) 7}$ $500 \overline{) 5} \bigcirc 200 \overline{) 2}$

8. Есепте.

$150 \div 3$

$400 \div 4$

$480 \div 6$

$560 \div 8$

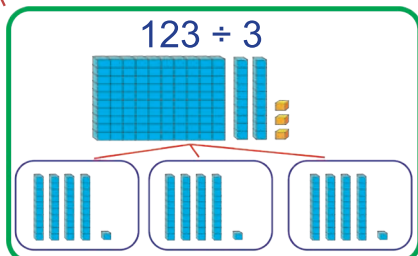
$700 \div 7$

$400 \div 5$

3-тарау.
21-сабақ

Үш таңбалы санды бір таңбалы санға бөлу

1. Бөлінді қалай табылған?

$123 = 120 + 3$

$120 \div 3 = \square$

$3 \div 3 = \square$

$\square + \square = \square$

$$\begin{array}{r} 123 \overline{) 3} \\ - 12 \downarrow 41 \\ \hline 03 \\ - 3 \\ \hline 0 \end{array}$$

$287 \div 7$ $168 \div 2$ $486 \div 6$ $729 \div 9$ $648 \div 8$ $546 \div 6$

2. Бөлуді орында. Нәтижені өсу тәртібімен орналастыр.

$250 \div 5$

$\div$	200	
5		10

$637 \div 7$

$\div$	630	
7		1

$213 \div 3$

$\div$	210	
3		1

$728 \div 8$

$\div$	720	
8		1

$568 \div 8$

		8
	70	

$279 \div 9$

		9
	30	

$183 \div 3$

		3
	60	

$546 \div 6$

$\div$		
6		1

3. Ауданның түрлі орындарына 150 қоқыс жәшіктері 3-ден орнатылған болса, барлығы неше қоқыс жәшігі қойылған?

4. Белгісіз сандарды тап.

5. Есепте.

$248 \overline{) 4}$ $129 \overline{) 3}$ $486 \overline{) 6}$ $164 \overline{) 4}$ $279 \overline{) 9}$ $284 \overline{) 4}$

6. Есепте.

$728 \div 8$ $455 \div 5$ $427 \div 7$ $639 \div 9$
 $244 \div 4$ $486 \div 6$ $684 \div 4$ $325 \div 5$

3-тарау.
22-сабақ

Үш таңбалы санды бір таңбалы санға бөлу

1. Бөлінді қалай табылған?

$$\begin{array}{r} \overline{)723} \quad 3 \\ \underline{6} \\ 12 \\ \underline{12} \\ 03 \\ \underline{3} \\ 0 \end{array}$$

$$783 \overline{)3}$$

$$532 \overline{)4}$$

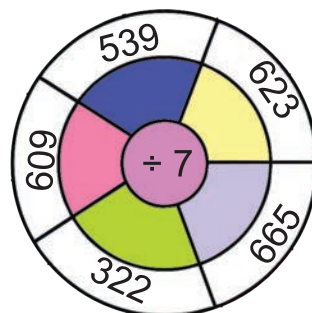
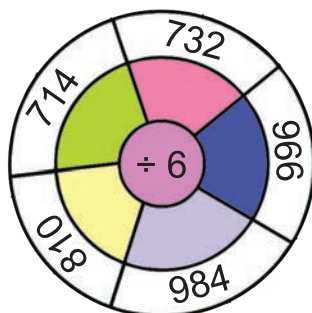
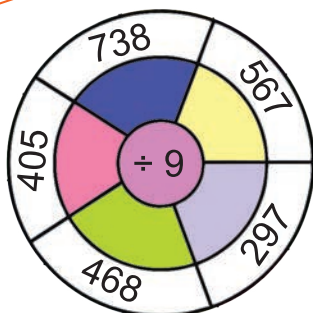
$$984 \overline{)6}$$

$$625 \overline{)5}$$

$$328 \overline{)8}$$

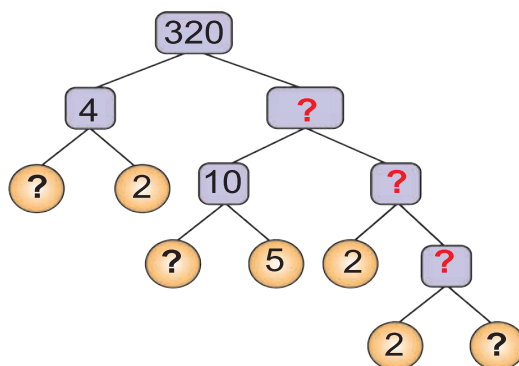
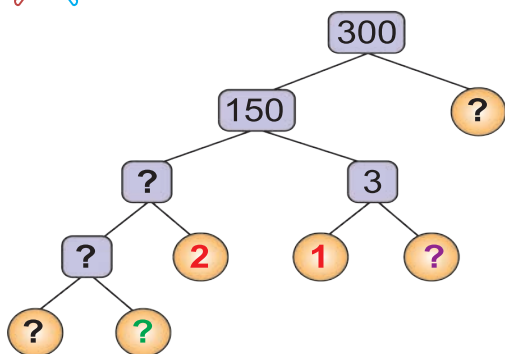
$$448 \overline{)7}$$

2. Есепте. Сәйкес түстегі бөлінділерді салыстыр.

3. Бақа үш жылда жетіледі. Ол есейгенге дейін орыстың ақ тауығы 900 жұмыртқа салады. Айтшы, бұл тауық бір жылда қанша жұмыртқа салады? 2 жылда ше?

4. Белгісіз сандарды тап.

5. Есепте.

$$665 \overline{)5}$$

$$896 \overline{)7}$$

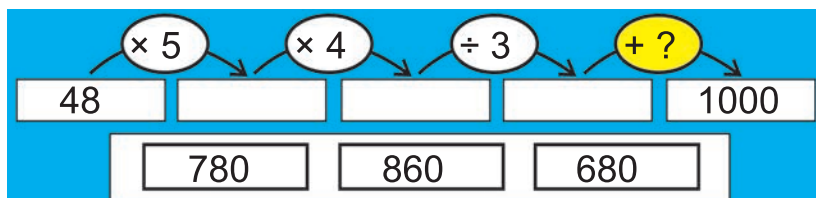
$$652 \overline{)4}$$

$$858 \overline{)6}$$

$$786 \overline{)3}$$

$$855 \overline{)9}$$

6. Бос торкөздерді толтыр, ? белгісінің орнындағы дұрыс жауапты анықта.

3-тарау.
23-сабақ

Үш таңбалы санды бір таңбалы санға бөлу

1. Үлгі бойынша бөлінділерді тап.

$$\begin{array}{r} 812 \overline{)4} \\ -8 \\ \hline 012 \\ -12 \\ \hline 0 \end{array}$$

Бөлінгіштегі екі сан бірінен соң бірі түсірілген кезде бөліндіге бір нөл (0) жазылады.

$$480 \overline{)2}$$

$$915 \overline{)3}$$

$$214 \overline{)2}$$

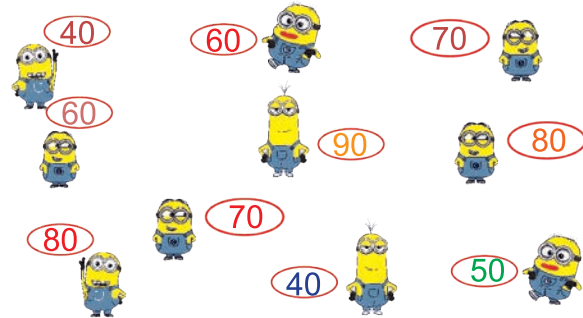
$$816 \overline{)2}$$

$$328 \overline{)4}$$

$$448 \overline{)4}$$

2. Бөлінділері бірдей өрнектерді тауып, жаз.

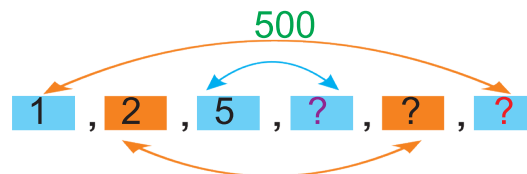
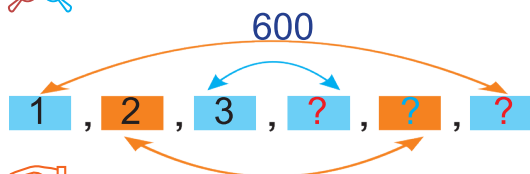
Үлгі: $640 \div 8 = 720 \div 9 = 560 \div 7$

Бастау	$640 \div 8$	$480 \div 6$	$450 \div 9$	$360 \div 6$	$720 \div 8$
$480 \div 8$					
$180 \div 3$					$270 \div 3$
$280 \div 7$					$540 \div 9$
					$490 \div 7$
$320 \div 8$					$420 \div 6$
$350 \div 7$					$160 \div 4$
$560 \div 7$	$240 \div 4$	$630 \div 9$	$810 \div 9$	$210 \div 3$	

3. Наурыз мерекесінде дайындалған палауға жұмсалған өнімдер көлемі қанша?

Палау	Күріш	Сәбіз	Ет	Пияз
				
	1000 kg	пен тең көлемде	дің тең жартысы	тен 5 есе аз

4. Көрсеткіштердің жәрдемімен белгісіз сандарды анықтаңдар.

5. Есепте.

$$437 + 621 \div 3$$

$$408 \div 4 \times 5$$

$$603 \div 3 + 799$$

$$327 \div 3 + 111$$

6. Бос торкөздерді толтыр.

$$\begin{array}{r} 414 \overline{)2} \\ -4 \\ \hline 14 \\ -1 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 738 \overline{)9} \\ -7 \\ \hline 18 \\ -18 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 238 \overline{)7} \\ -1 \\ \hline 24 \\ -28 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 486 \overline{)6} \\ -42 \\ \hline 47 \\ -48 \\ \hline 0 \end{array}$$

3-тарау.
24-сабақ

Үш таңбалы санды бір таңбалы санға бөлу

1. Салыстыр.

$534 \div 2$ $198 \div 3$ $429 \div 3$ $624 \div 4$ $525 \div 5$ $255 \div 5$

2. Есепте.

$858 \div 3 + 297$ $952 \div 4 \times 3$ $367 + 842 \div 2$ $1000 - 736 \div 2$

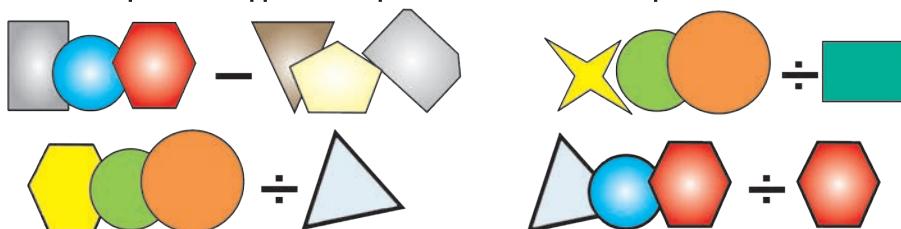
3. Өнер сарайындағы орындықтар саны жас көрермендер театрындағыдан қаншаға көп?

Жас көрермендер театрында – ? , 2 есе аз

Ұлттық театрда – 500 орындық

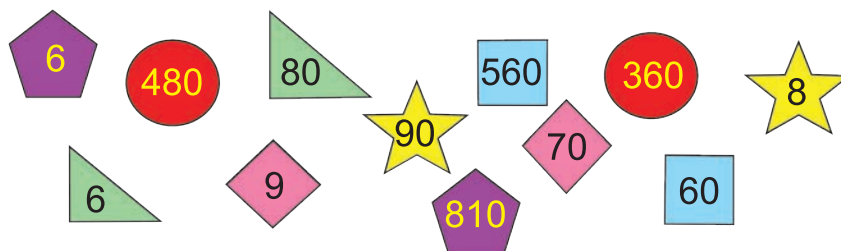
Өнер сарайында – ? , 250-ге көп

4. Пішіндердегі бұрыштардың санына қарай есепте.

5. Егер ойдағы сан 3 есе азайтылса, ең кіші үш таңбалы сан пайда болады. Ойдағы санды тап.

6. Берілген пішіндерді пайдаланып, бөлуге байланысты мысалдар құрастыр және шеш.

7. Амалдарды орында.

8. Есепте.

4×10 $800 \div 8$ $400 \div 4$ $70 \div 10$ $50 \div 5$ 100×2
 $128 \div 4$ $888 \div 4$ $404 \div 4$ $870 \div 3$ $950 \div 5$ $672 \div 6$

3-тарау.
25-сабақ

Көбейту мен бөлуге байланысты мәселелер

1.

Мен бір сан ойладым. Оны 3-ке көбейт, нәтижеге 50-ді қоссам, 500 шығады. Арман, сен айтшы мен қандай сан ойладым?

Мен бір сан ойладым... Оны 4-ке бөліп, оған 70-ті қоссақ 270 болады.

2.

Математикадан практикалық жұмыс орындап жатқан 5 топтың әрқайсысында 35-тен оқушы бар. Төмендегі сұрақтарға жауап тап:

- жалпы оқушылар саны қанша?
- әрбір оқушыға 2-ден түсті қағаз берілсе, барлығы қанша түсті қағаз қажет болады?

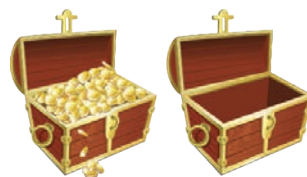
3.

Торкөздердің орнына тиісті санды қой.

$$\begin{array}{ccccccc} 5 \times \square = 80 & \square \times 7 = 84 & 6 \times \square = 72 & \square \div 8 = 80 \\ \square \div 3 = 90 & 240 \div \square = 6 & \square \times 3 = 45 & \square \div 6 = 60 \end{array}$$

4.

Қарақшылардың қолында екі сандық бар. Сол жақтағы сандықта 100 теңге бар, ал оң жақтағы сандық бос. Қарақшылар екі сандықтағы тиындарды теңестіру үшін күн сайын сол сандыққа 1 теңге оң жақ сандыққа 2 теңгелерді салады. Сандықтардағы теңгелер саны неше күнде тең болады?

5.

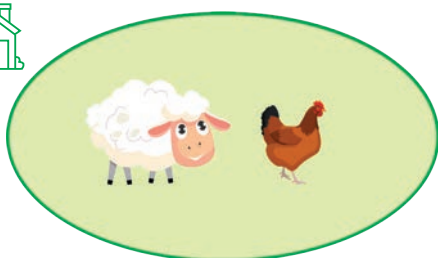
Есепте және салыстыр.

$$\begin{array}{ccccccc} 545 \div 5 \bigcirc 534 \div 3 \times 1 & 882 + 118 \bigcirc 828 + 118 & 344 \times 1 \bigcirc 423 \times 0 \\ 287 \div 7 \bigcirc 287 \div (3 + 4) & 945 - 445 \bigcirc 954 - 554 & 763 + 37 \bigcirc 763 + 0 \end{array}$$

6.

Бір таңбалы сан ойла. Оны өзіне қос. Нәтижені 7-ге көбейт. Көбейтіндіні өзің ойлап тапқан санға бөл. Нәтижені досыңдікімен салыстыр. Қандай қорытынды жасадың?

7.

Фермада тауық пен қой өсіріледі. Тауық аяқтарының жалпы саны 108, ал қой аяқтарының жалпы саны 96 болса, фермада қанша тауық пен қой өсіріледі?

3-тарау.
26-сабақ

Көбейту мен бөлуге байланысты мәселелер

1. Жасмина мектеп кітапханасын тәртіпке салуға көмектесті. Ол кітапханадағы 639 көркем әдебиетті қалайша тең көлемде 3 сөреге орналастырды?

2. Өрнекті құрастыр және мәндерін салыстыр.

8	50	945	9	3	312	287	7	4	160	125	8
---	----	-----	---	---	-----	-----	---	---	-----	-----	---

3. Хайуанаттар бағында қанша жылан бар?

Жалпы жануарлар саны				
214	?, дан 5 есе аз	35	?, ден 13 есе көп	?

4. Өріптердің орнына қайсы сандар сәйкес келеді?

$$\begin{array}{r} a \ a \ b \\ + \ b \ a \ b \\ \hline 9 \ 3 \ 6 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} b \ c \ a \\ + \ a \ c \ b \\ \hline 9 \ c \ 9 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} a \ x \ 6 \\ \times \ \ \ x \\ \hline 7 \ b \ c \end{array}$$

5. Көшеде 128 үй бар. Әр үйде 4 бала, 2 мысық және 1 ит бар.

- бұл көшеде неше бала жасайды?
- қанша үй жануары бар?

6. Есепте.

26	35	46	39	7	141	135
$\times 4$	$\times 6$	$\times 3$	$\times 6$	$\times 51$	$\times 2$	$\times 5$

7.

Футбол ойынында әрбір жеңіс 3 ұпай, тең ойын 1 ұпай, жеңіліс 0 ұпай әкеледі. Топта 16 жеңіс, 18 тең және 8 жеңіліс болса, жиналған ұпай саны қанша?

3-тарау.
27-сабақ

Көбейту мен бөлуді тексеру

1. Белгісіз көбейткіштерді тап.

$2 \times \underline{\quad} = 160$

$\underline{\quad} \times 9 = 180$

$\underline{\quad} \times 4 = 200$

$2 \times \underline{\quad} = 20$

$\underline{\quad} \times 5 = 100$

$5 \times \underline{\quad} = 1000$

2. Көбейтінділердің дұрыс екенін қалай тексеруге болады?

$14 \times 6 = 84$

$25 \times 3 = ?$

$17 \times 5 = ?$

$84 \div 6 = 14$

3. Автотұрақ 3 қабаттан тұрады, бірінші қабатқа 243 көлік сыяды. Келесі қабаттар алдыңғы қабатқа қарағанда 3 есе аз көлікті сыйдыра алады. Өр қабатта мүгедек жүргізушілерге арналған 12 орын болса, автотұраққа барлығы қанша көлік сыяды? Мүмкіндігі шектеулі жүргізушілерге қанша орын бар?

4. Амал таңбаларын қолданып, теңдеулер жаса.

$7 \ 7 \ 7 \ 7 \ 7 \ 7 \ 7 = 70$

$7 \ 7 \ 7 \ 7 \ 7 \ 7 \ 7 = 77$

5. Үлгі негізінде өрнек құрастыр және мәнін тап.

50	$\times$	3	=	
	$\times$		=	
150	$\div$	3	=	
	$\div$		=	

150	50	3
400	?	8

900	?	?
?	?	1000

19	4
?	?

6. Есепте.

210	$70 \times 3 = ?$
70	$? \times 70 = 210$
3	$210 \div 3 = ?$
	$210 \div ? = 3$

320	
8	?

?	
5	17

500	
?	?

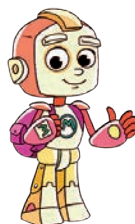
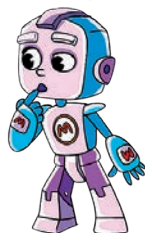
999	$\div 1$	?	$\div 3$	?	$\times 2$	?	$\div 6$	?	$\times 9$	?
-----	----------	---	----------	---	------------	---	----------	---	------------	---

3-тарау.
28-сабақ

Көбейту мен бөлуді тексеру

1. Кестені толтыр. Кім жылдам орындайды?

×	60	111
7		
9		

÷	9	3
981		
360		

2. Есепте. Қорытындыңды айт.

$$\begin{array}{c} \div 2 \\ \boxed{286} \longleftrightarrow \boxed{?} \\ \times 2 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} \div 3 \\ \boxed{324} \longleftrightarrow \boxed{} \\ \times 3 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} \div 4 \\ \boxed{} \longleftrightarrow \boxed{164} \\ \times 4 \end{array}$$

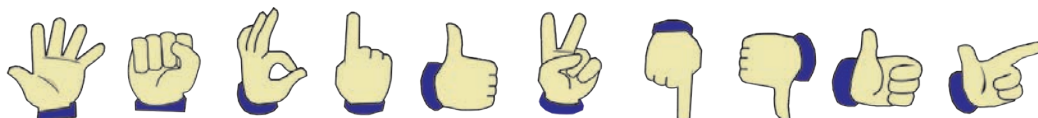
$$\begin{array}{c} \div 5 \\ \boxed{} \longleftrightarrow \boxed{184} \\ \times 5 \end{array}$$

3. Есепте және әрбір нәтижені түсіндір.

Төтенше жағдайлар бөлімінде 9 өрт сөндіру көлігі бар. 108 өрт сөндіруші кезекшілікте тұр. Әрбір көлікке өрт сөндірушілерді теңдей бөлу мүмкін бе?

Қалалық жедел жәрдем бөлімінде 21 жедел жәрдем көлігі бар. Әр көлікке 3 медбике мен 1 дәрігер тағайындалса, барлығы қанша медициналық қызметкер қажет болады?

4. Суреттердегі неше қимыл оң қолмен жасалған?

A) 3

B) 4

C) 5

D) 6

E) 7

5. Есепте.

$$\begin{aligned} 8 \times 59 &= 8 \times (\underline{\quad} + 9) \\ &= (\underline{\quad} \times 50) + (8 \times \underline{\quad}) \\ &= \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 8 \times 59 &= 8 \times (\underline{\quad} - 1) \\ &= (\underline{\quad} \times 60) - (8 \times \underline{\quad}) \\ &= \underline{\quad} - \underline{\quad} = \underline{\quad} \end{aligned}$$

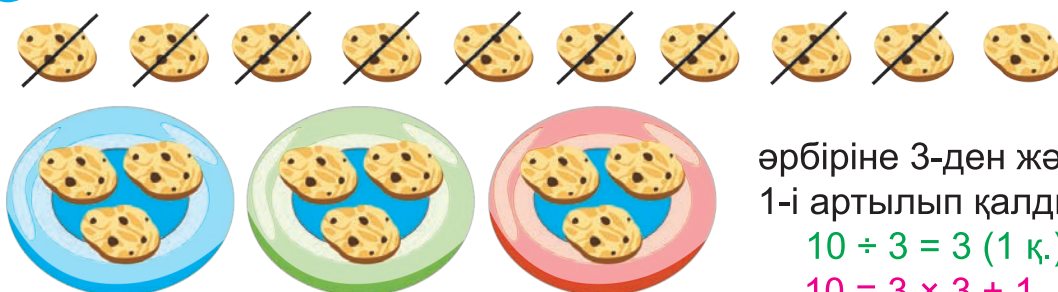
6. Күн сайын Самарқанттан Ташкентке 3 рейс ұшақ қатынайды. Әр ұшақтың сыйымдылығы 293 жолаушыға арналған. Егер әрбір рейсте орын бос болмаса, бұл рейстермен күніне қанша жолаушы ұшады?

3-тарау.
29-сабақ

Қалдықты бөлу

1. Тәттілер қалай бөлінеді?

әрбіріне 3-ден және 1-і артылып қалды.

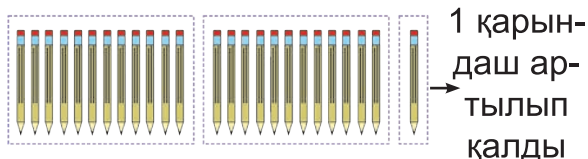
$$10 \div 3 = 3 \text{ (1 қ.)}$$

$$10 = 3 \times 3 + 1$$

2. Бөлу қалай орындалған? Қорытынды айт.

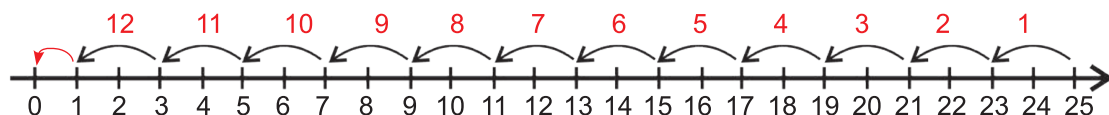
25 қарындашты 2 топқа ажырат.

1 қарындаш артылып қалды

$$\begin{array}{r} 25 \overline{) 2} \rightarrow \text{топтар саны} \\ - 2 \downarrow \overline{) 12} \rightarrow \text{әрбір топтағы қарындаштар саны} \\ \hline 05 \\ - 4 \rightarrow \text{артылған қарындаш саны} \\ \hline 1 \end{array}$$

Бөлу амалын орындау ең үлкен таңба бірлігінен басталады. Егер қалдық бөлгіштен кіші болса, бөлу тоқтатылады.

3. Бөлінді мен қалдықтарды тап.

÷	31	32	33	34	35	36	37	38	39
÷ 3		10 (2 қ.)							
÷ 4						9			

4. Қасапшы 48 kg етті 5 kg-дық қапшыққа салды. Қасапшыға қанша қапшық қажет? Неше kg ет артылып қалды?

5. Есепте.

$$68 \overline{) 3}$$

$$68 \overline{) 5}$$

$$83 \overline{) 7}$$

$$32 \overline{) 5}$$

$$46 \overline{) 9}$$

$$97 \overline{) 3}$$

- 6.

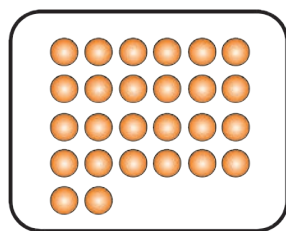
$$\begin{array}{l} 144 \div 9 = \square \\ (90 + \square) \div 9 = \square \\ (\square \div 9) + (\square \div 9) = \square \\ \square + \square = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 168 \div 8 = \square \\ (88 + \square) \div 8 = \square \\ (\square \div 8) + (\square \div 8) = \square \\ 11 + \square = \square \end{array}$$

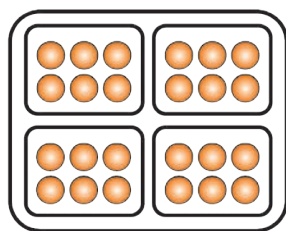
3-тарау.
30-сабақ

Қалдықты бөлу

1. Қалдықтар қалай табылды?

26

$4 \times 6 = ?$

?

$$26 - 4 \times 6 = 26 - 24 = 2 \text{ қалдық}$$

$$\begin{array}{r} 26 \overline{) 4} \\ - 24 \overline{) 6} \\ \hline 2 \text{ (қ.)} \end{array}$$

$$26 = 4 \times 6 + 2$$

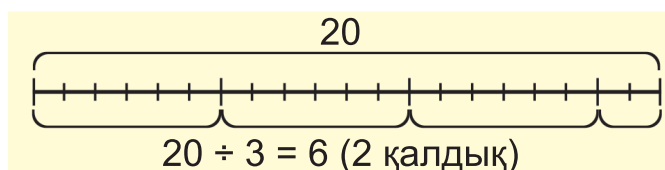
бөлінгіш $\rightarrow$ $\begin{array}{r} 57 \overline{) 5} \\ - 5 \overline{) 11} \\ \hline 07 \\ - 5 \\ \hline 2 \end{array}$ $\leftarrow$ қалдық

$11 \rightarrow$ бөлінді $\times 5 \rightarrow$ бөлінгіш $\begin{array}{r} 11 \overline{) 55} \\ \times 5 \overline{) 55} \\ \hline \end{array}$

$+ 2 \rightarrow$ қалдық $\begin{array}{r} 55 \overline{) 57} \\ + 2 \overline{) 57} \\ \hline \end{array}$ $\rightarrow$ бөлінгіш

Қалдық әрқашан бөлінгіштен кіші болуы керек.

2. Үлгі бойынша бөлінді мен қалдықты анықта.

$12 \div 5 = ? \text{ (2 қ.)}$
 $56 \div 3 = 18 \text{ (? қ.)}$
 $89 \div 4 = ? \text{ (1 қ.)}$
 $91 \div 11 = 8 \text{ (? қ.)}$

3. Сыныпта 33 оқушы бар. Әрбір парта 2 оқушыға арналған болса, барлығы неше парта қажет болады?

4. Бес қабатты үйде Арман Аңсардан жоғары, бірақ Сәкеннен төмен тұрады. Ал Қайсар Аңсардан төмен тұрады. Егер Қайсар үйдің 2-қабатында тұрса, Арман қай қабатта тұрады?

5. Үлгі негізінде есепте және кестені толтыр.

Бөлінгіш	Бөлгіш	Бөлінді	Қалдық
97	8	12	1
?	4	16	0
?	7	13	4
?	5	7	3

$8 \times 12 = 96$
 $96 + 1 = 97$

6. Есепте.

$69 \overline{) 5}$

$27 \overline{) 3}$

$62 \overline{) 4}$

$59 \overline{) 6}$

$92 \overline{) 7}$

$44 \div 10$

$64 \div 10$

$81 \div 10$

$97 \div 10$

85

3-тарау.
31-сабақ

Қалдықты бөлу

1.

$$\begin{array}{r} 93 \div 6 = ? \\ 93 - 60 + 33 \\ - 60 \quad 10 \times 6 \\ \hline 33 \\ - 30 \quad 5 \times 6 \\ \hline 3 \quad 15 \\ 93 \div 6 = 15 (3 \text{ q}) \end{array}$$

Бөлу қалай орындалған?
Қандай қорытындыға келдің?

$$\begin{array}{ll} 70 \div 6 & 61 \div 4 \\ 89 \div 4 & 77 \div 4 \end{array}$$

2.

Үлгі бойынша бөлуді орында.

6 ондық + 6 бірлік | 4
- 4 ондық
2 ондық + 6 бірлік

6 ондық + 6 бірлік | 4
- 4 ондық
26 бірлік
- 24 бірлік
2 бірлік

66 | 4
- 4
26
- 24
2 (қалдық)

$$90 \div 7 \quad 84 \div 8 \quad 507 \div 9 \quad 100 \div 9 \quad 520 \div 3 \quad 750 \div 4$$

3.

Асханада 1 үстел басында 6 адам отырады. Қай күні үстелдер көп дайындалған? Бұл сенбі күні дайындалған үстелдер санынан қаншалықты ерекшеленеді? Кестені толтыр.

Күндер	Адамдар саны	Үстелдер саны	Қалдықпен бірге дайындалған үстелдер саны
Дүйсенбі	756		
Сейсенбі	935		
Сенбі	734		
Жексенбі	821		

4.

Бес 5 цифры мен амал белгілерінің көмегімен 100 санын жасай аласың ба? Бес 3 санынан ше?

5.

Белгісіздерді тап.

$$6 \times \underline{\quad} = 486$$

$$48 \div \underline{\quad} = 12$$

$$\underline{\quad} \div 7 = 11 (1 \text{ қ.})$$

$$563 \div \underline{\quad} = 7 (3 \text{ қ.})$$

$$\underline{\quad} \div 9 = 77 (2 \text{ қ.})$$

$$310 \div \underline{\quad} = 103 (1 \text{ қ.})$$

6.

Бөлінді мен қалдықтарды тап.

172 | 4 | ? қ.

251 | 2 |

422 | 3 |

533 | 3 |

786 | 6 |

4-ТАРАУ

БЎЛШЕКТЕР

1									
$\frac{1}{2}$					$\frac{1}{2}$				
$\frac{1}{3}$			$\frac{1}{3}$			$\frac{1}{3}$			
$\frac{1}{4}$		$\frac{1}{4}$		$\frac{1}{4}$		$\frac{1}{4}$		$\frac{1}{4}$	
$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{5}$	
$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$	$\frac{1}{6}$	
$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{1}{7}$	
$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	
$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$	$\frac{1}{9}$
$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$
$\frac{1}{11}$	$\frac{1}{11}$	$\frac{1}{11}$	$\frac{1}{11}$	$\frac{1}{11}$	$\frac{1}{11}$	$\frac{1}{11}$	$\frac{1}{11}$	$\frac{1}{11}$	$\frac{1}{11}$
$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{12}$	$\frac{1}{12}$

4-тарау.
1-сабақ

Бөлшек туралы ұғым

1. Пішіндердің қандай бөлігі боялған?

Бұларды сандар арқылы төмендегідей жазуға болады.

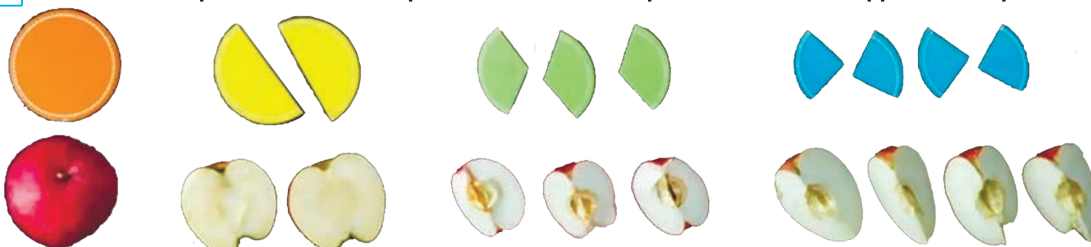
Екіден бір = 2-ден 1 = $\frac{1}{2}$ Үштен бір = 3-тен 1 = $\frac{1}{3}$ Төрттен бір = 4-тен 1 = $\frac{1}{4}$

Бұндай өрнек **бөлшек** деп аталады.

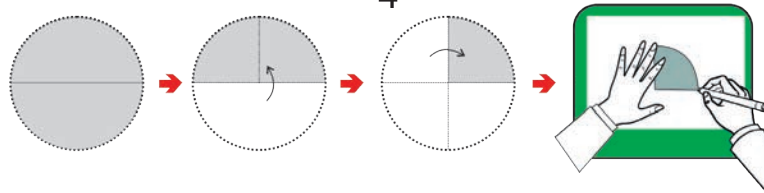
$\frac{1}{3}$ → Дұрыс бөлшек
→ Бөлшек сызығы
→ Бұрыс бөлшек

2. Жемістердің пішіндері мен бөліктерін бөлшек түрінде өрнекте.

3. Бүктеу арқылы шеңбердің $\frac{1}{4}$ бөлігін жаса.

4. > теңсіздік дұрыс болуы үшін 0, 1, 2, 5 сандарын пайдаланып, екі таңбалы сандар құрастыр.

5. Кестені толтыр.

Бөлшектер	Дұрыс	Бұрыс
$\frac{1}{2}$		1 2

Бөлшектер	Дұрыс	Бұрыс

6. $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$, $\frac{1}{6}$ бөлшектерге сәйкес келетін пішіндер сыз.

4-тарау.
2-сабақ

Бөлшек туралы ұғым

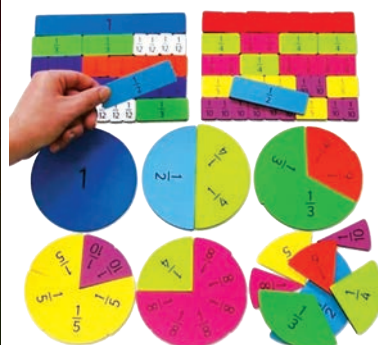
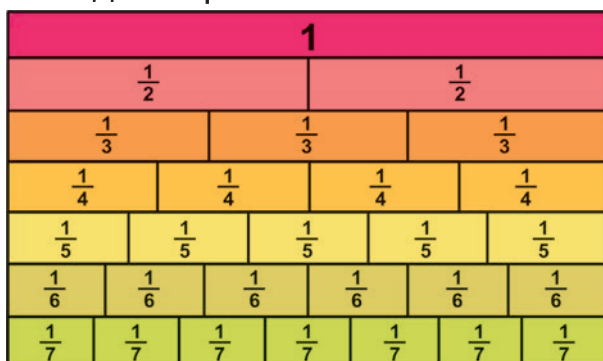

-

Сұрақтарға жауап бер және бөлшектермен өрнекте.

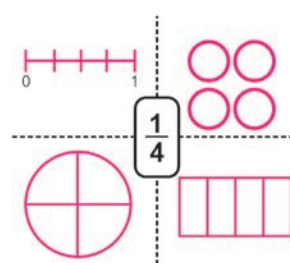
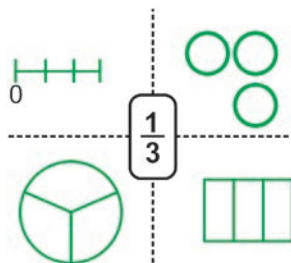
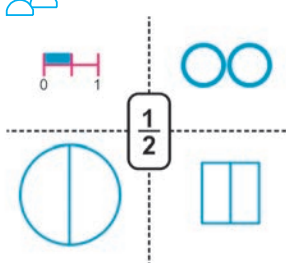
 - Дүйсенбі аптаның қай бөлігі?
 - Көктем мезгілі жылдың қай бөлігі?
 - Наурыз көктемнің қай бөлігі?
 - Наурыз жылдың қай бөлігі?
-

Бұрыс бөлшегі 12-ге дейінгі бөлшектер қабырғасын жаса және талдап көр.

-

Пішіндерді сыз және бөлшектерге сәйкес бөлігін боя.

-

Көбейтіндіні құрайтын төрт санды біріктірі.

1	2	3
4	5	6
60		

3	1	4
5	2	4
48		

1	2	3
6	5	4
24		

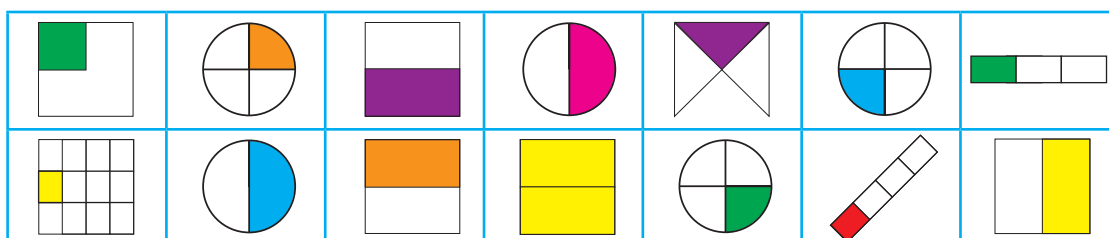
2	4	3
1	6	5
60		

-

Тортты 8 тең бөлікке бөлу үшін пышақты кемінде неше рет пайдалануға болады? 16 бөлікке бөлу үшін ше?

-

Бөлшектер көрінісінде жаз және сәйкес пішіндерді сал.

4-тарау.
3-сабақ

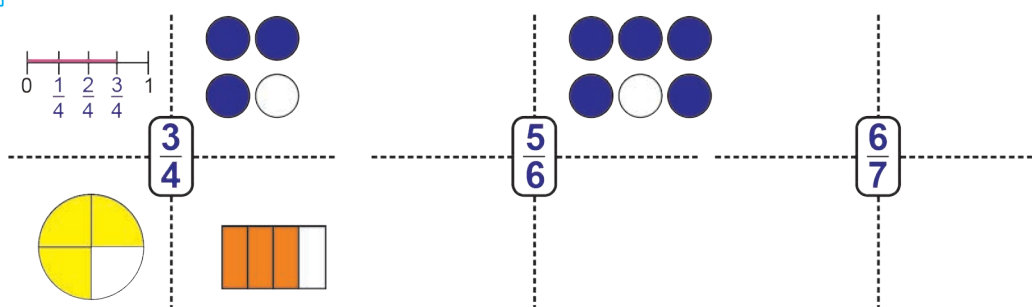
Бөлшек туралы ұғым

1. Шеңберді тең үш бөлікке бөл және оның екі бөлігін боя. Шеңбердің қандай бөлігі боялғанын бөлшекпен өрнекте.

2. Пішіндерді сыз және бөлшектерге сәйкес бөлігін боя.

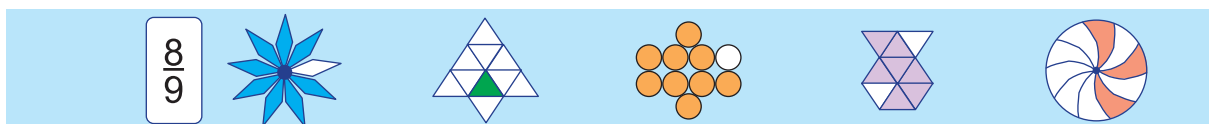

3. Ұлдар барлық балалардың қанша бөлігін құрайды?
– Көзілдірік таққан балалар қандай бөлікті құрайды?
– Балалардың қай бөлігі жымып тұр?

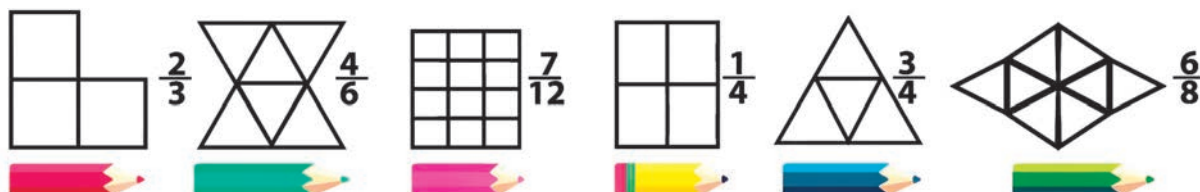

4. Мектеп ауласында 19 қыз, 12 ұл бала ойнап жүр. Балаларға тағы неше оқушы қосылса, олар алты тең топқа бөлінуі мүмкін?

5. Пішіндердің қандай бөлігі боялған? Бөлшектермен өрнекте.

6. Пішіндердің бөлшектермен көрсетілген бөлігін боя. Олардың қандай пішіндерден тұратынын айт.

4-тарау.
4-сабақ

Бөлшек туралы ұғым

1. Бөлшектер қабырғасын пайдаланып $\frac{2}{6}, \frac{3}{8}, \frac{4}{5}, \frac{5}{7}, \frac{3}{6}$ бөлшектер қалай жасалатынын көрсет.

$\frac{1}{5}$		$\frac{1}{5}$		$\frac{1}{5}$		$\frac{1}{5}$		$\frac{1}{5}$	
$\frac{1}{6}$		$\frac{1}{6}$		$\frac{1}{6}$		$\frac{1}{6}$		$\frac{1}{6}$	
$\frac{1}{7}$		$\frac{1}{7}$		$\frac{1}{7}$		$\frac{1}{7}$		$\frac{1}{7}$	
$\frac{1}{8}$		$\frac{1}{8}$		$\frac{1}{8}$		$\frac{1}{8}$		$\frac{1}{8}$	

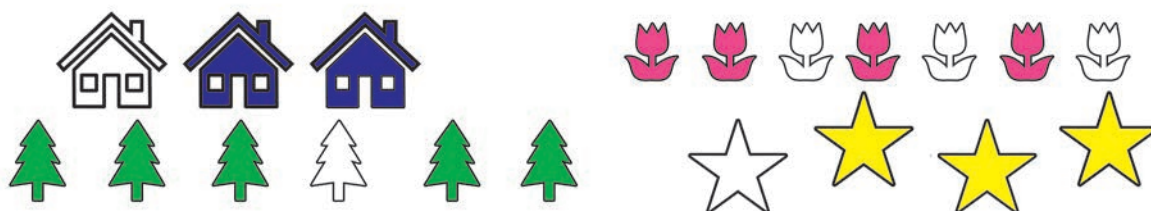
Бір бүтін үшін 1 немесе $\frac{1}{1}$ жазу қабылданған:

$$1 = \frac{1}{1} = \frac{2}{2} = \frac{3}{3} = \frac{4}{4} = \frac{5}{5} = \frac{6}{6} = \frac{7}{7} = \frac{8}{8} = \frac{9}{9} = \frac{10}{10} = \frac{11}{11} = \frac{12}{12}$$

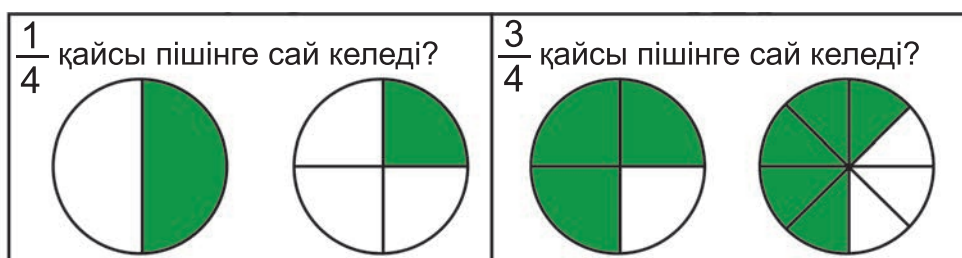
2. Бөлшектермен өрнекте. Жарты, алтыдан бес, сегізден үш, төрттен екі, жетіден бір, оннан тоғыз, сегізден жеті, он екіден он бір, жетіден төрт, ширек, тоғыздан тоғыз, бүтін.

3. Суреттердің қандай бөлігі боялған?

4. Сыныпта 18 қыз, 12 ұл бала бар еді. 19 оқушы шығып кетті. Сыныпта қалған қыздар мен ұлдардың саны бірдей болуы мүмкін бе?

5. Дұрыс жауапты анықта және бөлшектің жазылуы мен оқылуын айт.

6. Есепте.

$$560 \div 8 + 720 \div 9$$

$$360 \div 6 + 250 \div 5$$

$$210 \div 3 - 250 \div 5$$

$$480 \div 6 - 280 \div 7$$

$$320 \div 4 \times 5$$

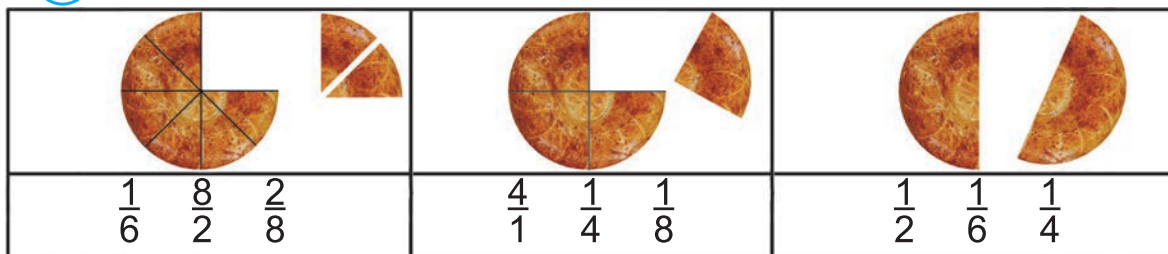
$$120 \div 4 \times 7$$

4-тарау.
5-сабақ

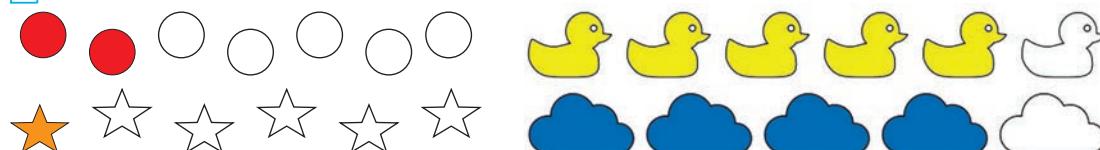
Бөлшек туралы ұғым

1. Нанның алынған бөліктері қайсы бөлшекке сәйкес келеді?

2. Заттар жиынтығын бөлшектермен өрнекте.

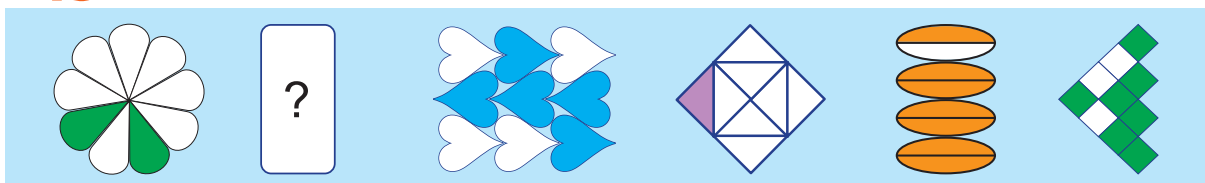
3. Жауаптарды бөлшекпен өрнекте.

- Ас құралдарының қанша бөлігі пышақтар?
- Қанша бөлігін қасықтар құрайды? Шанышқы ше?
- Қай құралды білдірген бөлшек кішілеу?

4. 39-дан 101-ге дейінгі сандарды құрастыруға қайсы цифр қатысады?

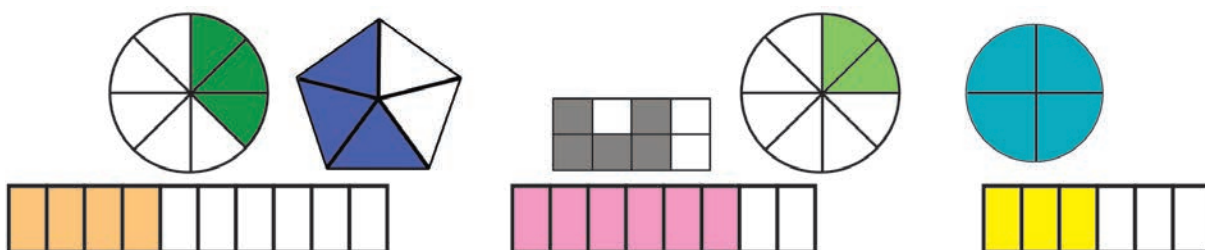
5. Пішіндердің қандай бөлігі боялмаған? Бөлшектермен өрнекте.

6. Бөлшектермен өрнекте.

Алтыдан бір; төрттен үш; сегізден екі; бестен төрт; үштен екі; жетіден бес; тоғыздан тоғыз; оннан үш; он екіден сегіз.

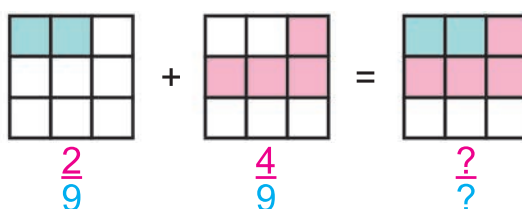
7. Боялған бөліктерге сәйкес бөлшектерді жаз.

4-тарау.
6-сабақ

Бірдей дұрыс бөлшектерді қосу

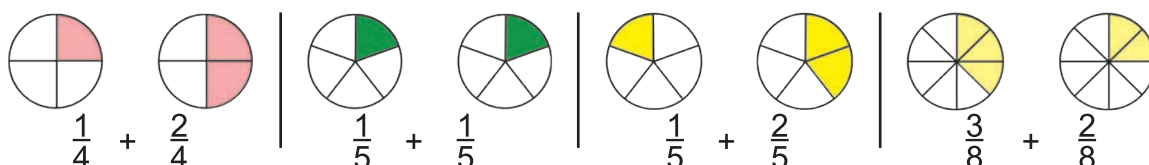
1. Қосынды қалай пайда болды?

Бірдей дұрыс бөлшектерді қосқанда олардың тек бұрыс бөлшектері ғана қосылады. Дұрыс бөлшегі өзгермейді.

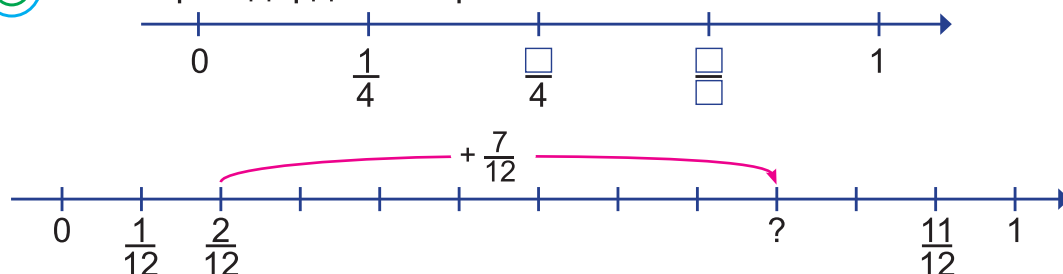
$$\frac{1}{5} + \frac{3}{5} = \frac{\square + \square}{5} = \frac{?}{5}$$

2. Модельдер негізінде бөлшектерді қос.

3. Феруза нанды теңдей төрт бөлікке бөлді. Бір бөлігін өзі, бір бөлігін інісі жеді. Олар бірігіп нанның қандай бөлігін жеді?

4. Бос торкөздерді толтыр және есепте.

5. Жасмина әр күні 6-дан, ал Дана 4-ден есеп шешті. Жасмина 4 күнде шешетін есепті Дана неше күнде шешеді?

6. Кілттер берілгендердің қандай бөлігін құрайды? Қандай бөлігі құлыптар?

7. Есепте.

$$\frac{2}{10} + \frac{7}{10}$$

$$\frac{1}{3} + \frac{1}{3}$$

$$\frac{2}{8} + \frac{6}{8}$$

$$\frac{7}{10} + \frac{3}{10}$$

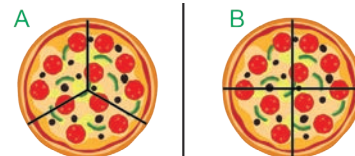
$$\frac{9}{12} + \frac{1}{12}$$

$$\frac{3}{9} + \frac{6}{9}$$

**4-тарау.
7-сабақ**

Бірдей бөлімді бөлшектерді қосу

1. Арман, Нұржан және Гүлжан пиццаны тең бөліктерге бөлді. Олардың әрқайсысы бір бөліктен жеп, пиццаны бітірді. Балалар пиццаны қандай бөлікке бөлген?

2. Есепте.

$$\frac{1}{3} + \frac{1}{3}$$

$$\frac{10}{12} + \frac{1}{12}$$

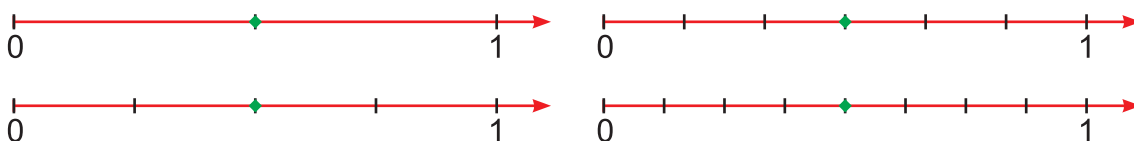
$$\frac{2}{6} + \frac{2}{6}$$

$$\frac{5}{7} + \frac{1}{7}$$

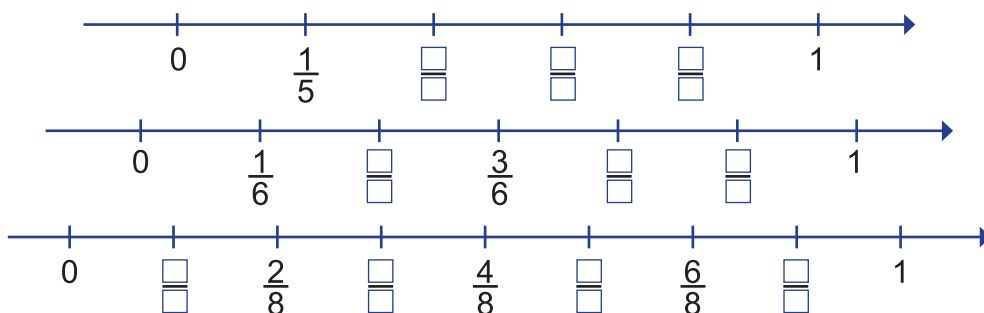
$$\frac{6}{11} + \frac{4}{11}$$

3. Ділбар кітапханадан кітаптар сатып алды. Ол алған 10 кітаптың 3-і ертегі, 4-і өсімдіктер туралы еді. Ертегілер мен өсімдіктер туралы кітаптар алынған кітаптардың жалпы санының неше бөлігін құрайды?

4. Нүктелерге сәйкес бөлшектерді жаз. Кім қалай өрнектейді?

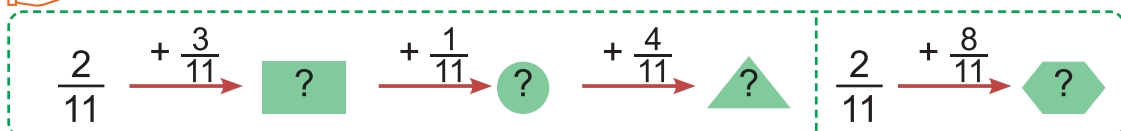
5. Бос торкөздерді толтыр.

6. Модельдер негізінде өрнектер құрастыр және есепте.

7. Қандай нәтижеге келдің?

8. Бөлшектерді қос.

$$\frac{1}{7} + \frac{2}{7}$$

$$\frac{4}{11} + \frac{6}{11}$$

$$\frac{5}{6} + \frac{1}{6}$$

$$\frac{1}{4} + \frac{3}{4}$$

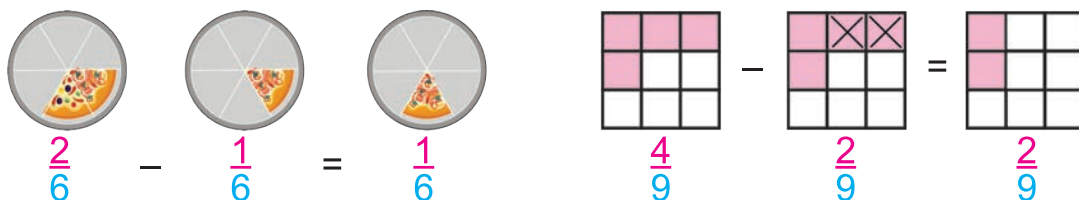
$$\frac{2}{5} + \frac{3}{5}$$

$$\frac{4}{12} + \frac{7}{12}$$

4-тарау.
8-сабақ

Бірдей бөлімді бөлшектерді азайту

1. Айырмалар қалай пайда болғанын түсіндір.

Бірдей дұрыс бөлшектерді азайтуда олардың тек алымдары ғана азайтылады, ал бөлімі өзгермейді.

$$\frac{3}{5} - \frac{1}{5} = \frac{3-1}{5} = \frac{2}{5}$$

$$\frac{7}{12} - \frac{4}{12}$$

$$\frac{5}{6} - \frac{1}{6}$$

$$\frac{6}{7} - \frac{2}{7}$$

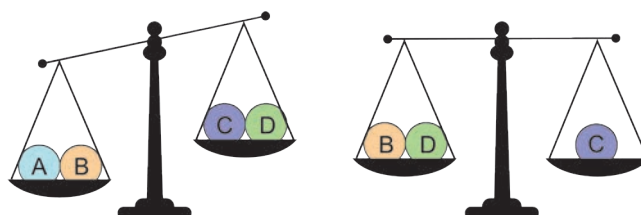
$$\frac{6}{11} - \frac{4}{11}$$

2. Зәуре нанды тең бөліктерге бөліп, бір бөлігін Асанға берді. Зәуре нанның $\frac{3}{4}$ бөлігін жесе, Асан қай бөлігін жеді?

3. Пішіндердің қызыл түске боялған бөлігін анықта және оған сәйкес бөлшектерді тауып жаз.

4. Төрт шардың салмағы 1 kg, 2 kg, 3 kg және 4 kg-ны құрайды. Қайсы шардың салмағы 3 kg?

5. Бөлшектерді азайт.

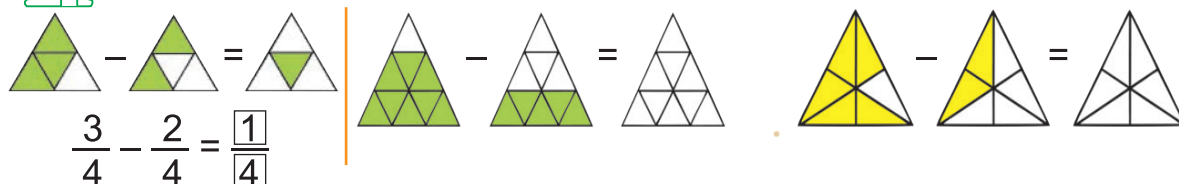
$$\frac{6}{7} - \frac{2}{7} - \frac{1}{7}$$

$$\frac{7}{8} - \frac{4}{8} - \frac{2}{8}$$

$$\frac{9}{11} - \frac{5}{11} - \frac{3}{11}$$

$$\frac{4}{5} - \frac{2}{5} - \frac{1}{5}$$

6. Үлгі негізінде бөлшектерді азайт және боя.

4-тарау.
9-сабақ

Бірдей бөлімді бөлшектерді азайту

1. Есепте.

$$\frac{3}{4} - \frac{2}{4} \quad \frac{7}{12} - \frac{3}{12} \quad \frac{4}{5} - \frac{2}{5} \quad \frac{2}{3} - \frac{1}{3} \quad \frac{5}{7} - \frac{3}{7} \quad \frac{6}{9} - \frac{3}{9}$$

2. Белгісіз сандарды анықта.

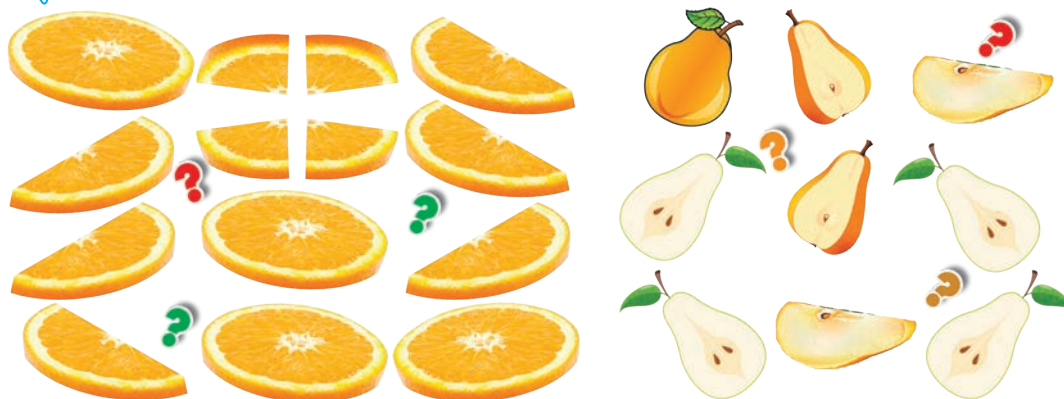
$$\frac{10}{10} - \frac{?}{10} = \frac{3}{10} \quad \frac{?}{11} - \frac{3}{11} = \frac{5}{11} \quad \frac{9}{12} - \frac{?}{12} = \frac{5}{12} \quad \frac{8}{9} - \frac{?}{9} = \frac{4}{9}$$

3. Нәтижелер неге тең? Қандай қорытындыға келдің?

$$\frac{9}{12} \xrightarrow{-\frac{2}{12}} \boxed{?} \quad \frac{?}{12} \xrightarrow{-\frac{3}{12}} \boxed{?} \quad \frac{?}{12} \xrightarrow{-\frac{1}{12}} \boxed{?} \quad \frac{9}{12} \xrightarrow{-\frac{6}{12}} \boxed{?}$$

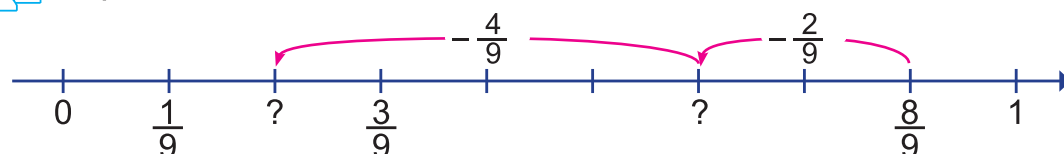
4. Батыр өзі аулаған балықтардың $\frac{3}{10}$ бөлігін Ержанға, $\frac{5}{10}$ бөлігін Бердібекке берді. Батыр балықтардың қанша бөлігін достарына берді? Қанша бөлігі өзінде қалды?

5. Апельсиндердің неше бүтін бөлігі бар? Неше бүтін алмұрт бар?

6. Мектеп бағының $\frac{4}{12}$ бөлігіне гүлдер, $\frac{2}{12}$ бөлігіне картоп, $\frac{5}{12}$ бөлігіне қызанақ егілді. Бақтың қанша бөлігіне егін егілмеді?

7. Өрнектің мәні неге тең?

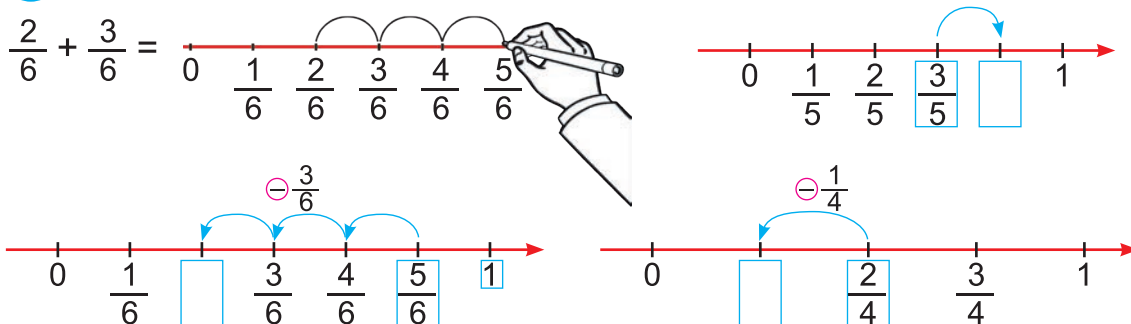
8. Есепте.

$$\frac{3}{7} - \frac{2}{7} \quad \frac{10}{12} - \frac{6}{12} \quad \frac{8}{11} + \frac{1}{11} \quad \frac{2}{4} - \frac{1}{4} \quad \frac{9}{12} + \frac{1}{12} \quad \frac{4}{5} - \frac{3}{5}$$

4-тарау.
10-сабақ

Бірдей бөлімді бөлшектерді қосу және азайту

1. Бос торкөздерді толтыр және қорытындыны айт.

2. Есепте.

$$\frac{9}{11} - \frac{4}{11} + \frac{2}{11} \quad \frac{7}{9} - \frac{3}{9} + \frac{4}{9} \quad \frac{7}{8} + \frac{1}{8} - \frac{7}{8} \quad \frac{5}{6} - \frac{3}{6} + \frac{1}{6} \quad \frac{7}{12} + \frac{4}{12} - \frac{6}{12}$$

3. Сұрақтарға жауап бер.

- Сәбіз жемістермен көкөністердің қандай бөлігін құрайды?
- Олардың қанша бөлігі банан?
- Көкөністер қанша бөлікті құрайды?

4. Үлгі негізінде есепте.

$$\frac{3}{12} + \frac{9}{12} = \frac{12}{12} = 1$$

$$\frac{4}{7} + \frac{3}{7} \quad \frac{4}{9} + \frac{5}{9} \quad \frac{6}{12} + \frac{6}{12} \quad \frac{1}{5} + \frac{4}{5} \quad \frac{3}{8} + \frac{5}{8}$$

5. Үйректер су ішу үшін тізіліп жолға шықты. Олардың біреуі алдынан 17 басты, артынан 42 табанды көрді. Барлығы неше үйрек су ісуге бара жатыр?

6. Бос торкөздерді толтыр.

$$\frac{4}{5} - \frac{\square}{5} = \frac{1}{5} \quad \frac{\square}{6} - \frac{3}{6} = \frac{3}{6} \quad \frac{\square}{\square} - \frac{2}{4} = \frac{1}{4} \quad \frac{7}{12} - \frac{\square}{12} = \frac{2}{12}$$

7. Пішіндерге сәйкес өрнектер құрастыр және мәнін тап.

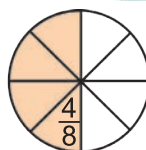
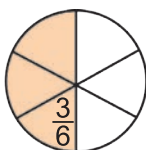
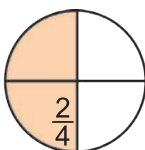
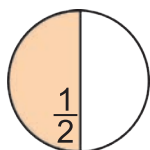
4-тарау.
11-сабақ

Бөлшектерді салыстыру. Тең бөлшектер

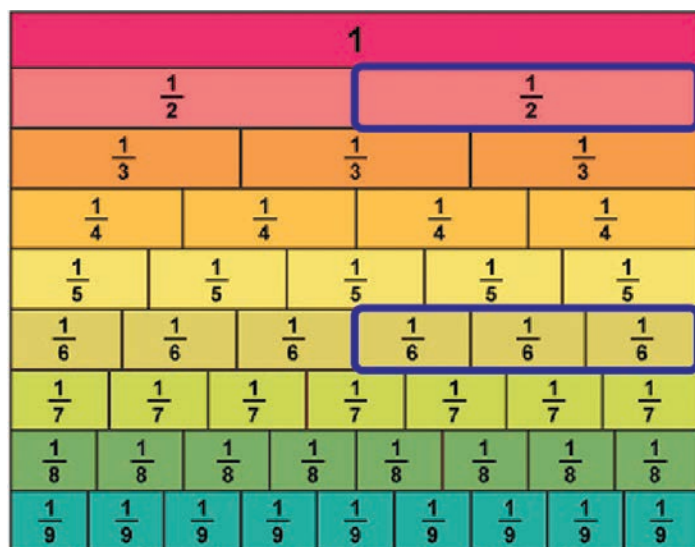
1. Берілген бөлшектер тең бе? Неліктен?

Бұлар – тең бөлшектер.

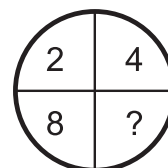
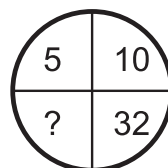
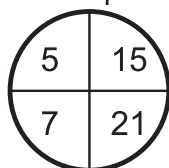
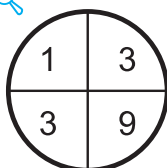

$$\frac{1}{2} = \frac{2}{4} = \frac{3}{6} = \frac{4}{8}$$

2. Бөлшектер қабырғасын пайдаланып тең бөлшектерді анықта және жаз.

3. Белгісіз санды анықта.

4. Зәуре 12 метрлік таспаның $\frac{1}{2}$ бөлігін, ал Зура $\frac{2}{4}$ бөлігін қиып алды. Олар бірігіп таспаның қанша бөлігін қиып алды? Таспаның қанша бөлігі қалды?

5. Бос торкөздерді толтыр.

$$\frac{\square}{2} = \frac{6}{12}$$

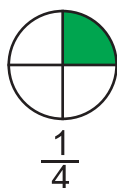
$$\frac{\square}{3} = \frac{2}{6}$$

$$\frac{\square}{2} = \frac{2}{4}$$

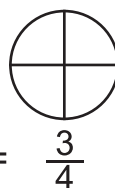
$$\frac{\square}{3} = \frac{6}{9}$$

$$\frac{3}{6} = \frac{1}{\square}$$

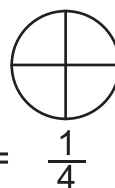
6. Пішіндерді сыз және тең бөлшектерді үлгідегідей етіп боя.

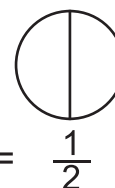
$$\frac{1}{4} = \frac{2}{8}$$

$$\frac{6}{8} = \frac{3}{4}$$

$$\frac{2}{8} = \frac{1}{4}$$

$$\frac{4}{8} = \frac{1}{2}$$

4-тарау.
12-сабақ

Бөлшектерді салыстыру

1. Бөлімдері бірдей бөлшектерді салыстыр.

$$\frac{4}{9}$$

кіші

$$\frac{5}{9}$$

, себебі $4 < 5$, демек

$$\frac{4}{9}$$

$$< \frac{5}{9}$$

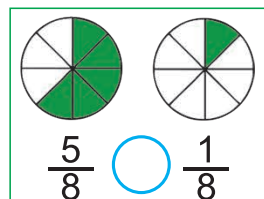
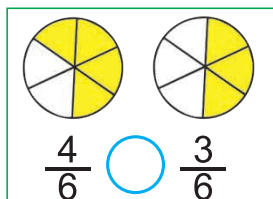
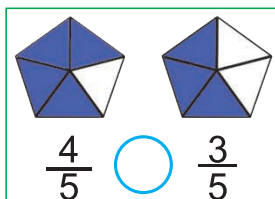
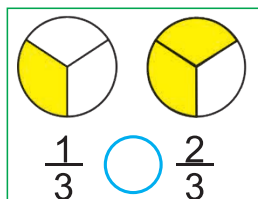
<

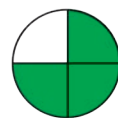
Бөлімдері бірдей бөлшектердің алымдары салыстырылады.

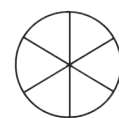
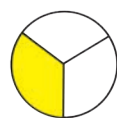
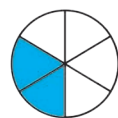
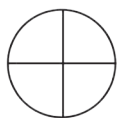
2. Модельдер негізінде салыстыр.

3. Шеңберлер сыз. Бөлшектер тең болуы үшін сәйкес бөліктерін боя және тең бөліктер құрастыр.

$$\frac{6}{8} = \frac{3}{4}$$

4. Салыстыру дұрыс болуы үшін белгісіздерді тап.

$$\frac{3}{15} < \frac{?}{15}$$

$$\frac{2}{3} > \frac{?}{3}$$

$$\frac{?}{2} = \frac{1}{2}$$

$$\frac{2}{4} = \frac{?}{2}$$

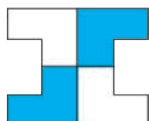
$$\frac{?}{6} < \frac{3}{6}$$

5. Бүтіннің бөліктерін салыстыр.

$$\frac{4}{6}$$

$$\frac{2}{6}$$

6. Бөлшектерді салыстыр.

$$\frac{2}{6} \square \frac{3}{6}$$

$$\frac{5}{8} \square \frac{6}{8}$$

$$\frac{1}{7} \square \frac{5}{7}$$

$$\frac{6}{9} \square \frac{7}{9}$$

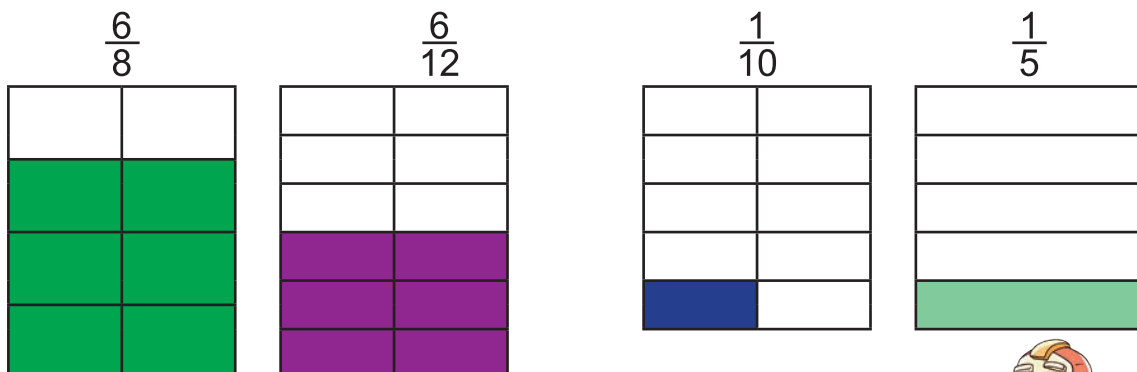
$$\frac{5}{10} \square \frac{9}{10}$$

4-тарау.
13-сабақ

Бөлшектерді салыстыру

1. Алымдары бірдей бөлшектерді салыстыр.

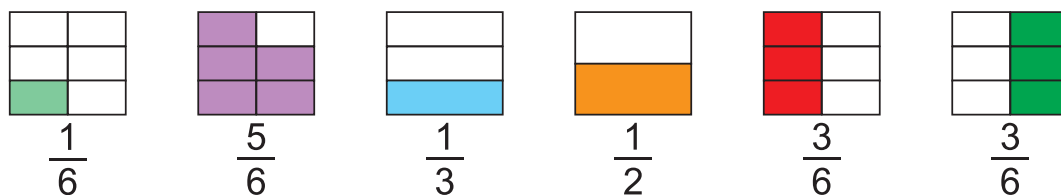
Алымдары бірдей, бөлімдері әр түрлі болған бөлшектердің бөлімдері салыстырылады.

$$\frac{6}{8} > \frac{6}{12} \quad \frac{1}{10} < \frac{1}{5}$$

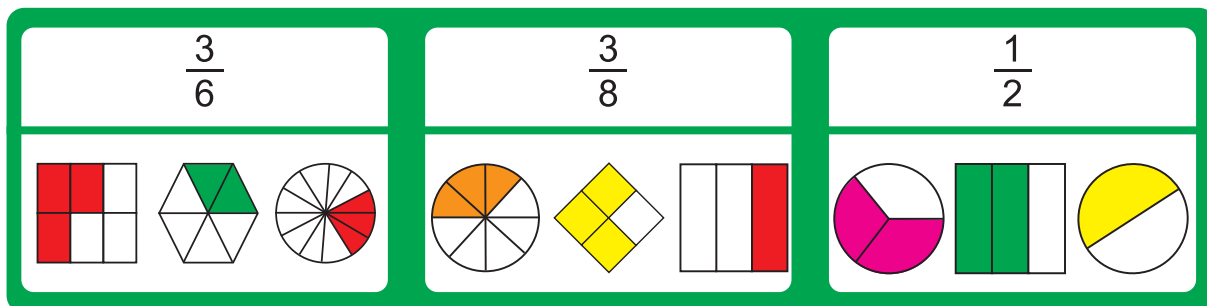
2. 6 алма бар болатын. Ербол алмалардың $\frac{2}{6}$ бөлігін, ал Еркін $\frac{3}{6}$ бөлігін жеді. Олар бірігіп барлық алмалардың қанша бөлігін жеді?

3. Модель негізінде бөлшектерді салыстыр.

4. Өсу тәртібімен айт: $\frac{5}{7}$; $\frac{2}{7}$; $\frac{7}{7}$; $\frac{6}{7}$; $\frac{4}{7}$; $\frac{1}{7}$; $\frac{3}{7}$
Азаю тәртібімен айт: $\frac{1}{2}$; $\frac{1}{8}$; $\frac{1}{4}$; $\frac{1}{3}$; $\frac{1}{6}$; $\frac{1}{5}$; $\frac{1}{7}$

5. Бөлшектерге сәйкес пішіндерді анықта және сыз.

6. Бөлшектерді салыстыр.

$$\frac{1}{2} \square \frac{1}{2} \quad \frac{3}{8} \square \frac{5}{8} \quad \frac{5}{8} \square \frac{5}{7} \quad \frac{1}{10} \square \frac{4}{10} \quad \frac{4}{6} \square \frac{4}{8} \quad \frac{5}{12} \square \frac{9}{12}$$

5-ТАРАУ

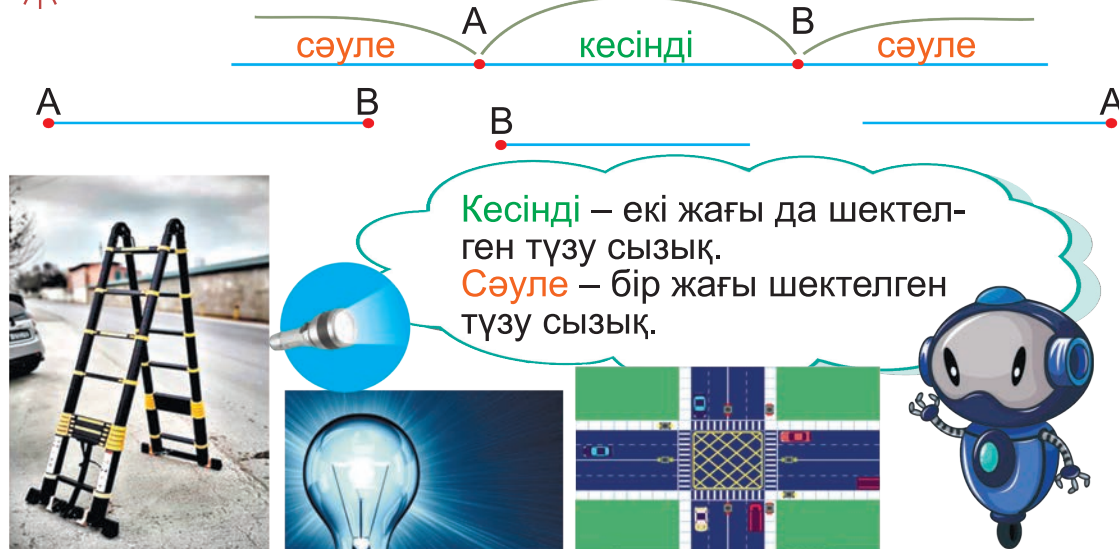
ГЕОМЕТРИЯЛЫҚ ПІШІНДЕР

5-тарау.
2-сабақ

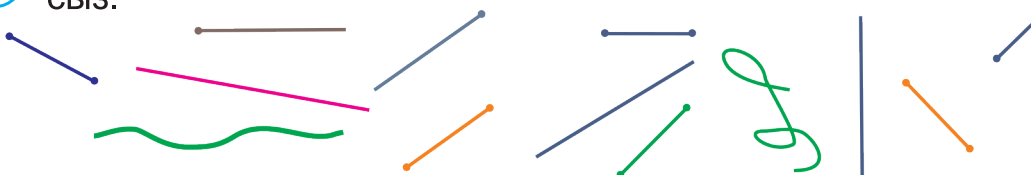
Кесінді. Сәуле

1. Түзу сызықтан нелер пайда болды?

Тағы нелерден кесінді мен сәулені көруге болады?

2. Берілген сызықтардан сәуле мен кесінділерді анықта және сыз.

Өз бетіңмен түзу сызықтан жалғыз сәуле жасай аласың ба?

3. Кесінділердің ұзындығын өлше. Дәптеріңе ең ұзын және ең қысқа кесінділерді сыз.

4. Айгүл мен оның інісі күнде таңертең 200 м қашықтыққа жүгіреді. Айгүл жол бойымен 5 рет, ал, інісі 2 рет жүгіреді.
– Айгүл әр күні неше метр жүгіреді?
Інісі ше?
– Өпкесі мен інісінің қайсысы көп жүгіреді?
Қаншаға көп?

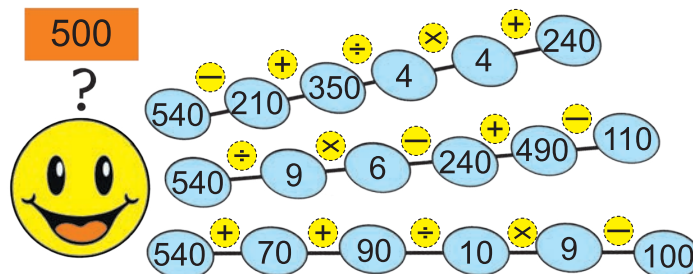

5.

Кесінділер саны нешеу?

6. Дўрыс жауапты табуи үшүн бауырсаққа көмектес.

7. Кесінділердің ұзындығын тап. Екінші кесінді бірінші кесіндіден неше есе ұзын, ал үшінші кесіндіден қанша айырмашылығы бар?

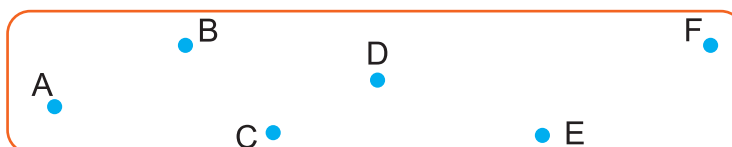
**5-тарау.
3-сабақ**

Түзу сызық, кесінді, сәуле

1. Берілген кесінділерді өзара қосу арқылы қандай пішін құрастырылады? Оның периметрін тап.

2. Берілген нүктелерді дәптеріңе белгілеп, ретімен біріктірің. Қандай пішін пайда болды? Пішін неше кесіндіден қалыптасты? Оның ұзындығын өлшей аламыз ба?

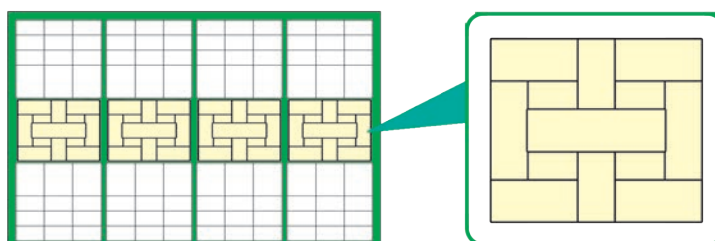

3. 3-сынып оқушылары мерекеге арнап сахнаны матамен безендірді. 7 метрлік матадан сахнаның алдыңғы жағы үшін 430 см қиып алынды, қалған бөлігі әшекейлеуге пайдаланылды.

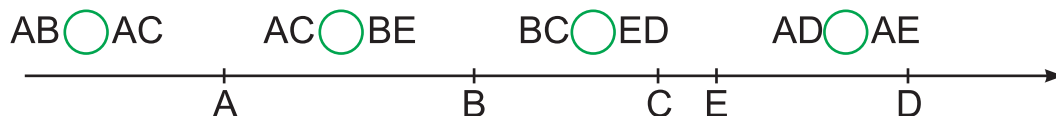
- Сахнаны безендіру үшін неше сантиметр мата пайдаланылды?
- Алдыңғы жағына қолданылатын мата әшекейлеу үшін пайдаланылған матадан неше сантиметр артық?

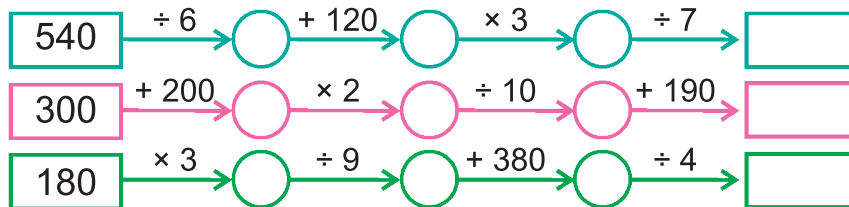
4. Бөліп көрсетілген пішінде неше тік төртбұрыш бар?

5. Сандар сәулесін пайдаланып кесінділерді салыстыр. Ең үлкен кесіндіні айта аласың ба? Неше кесінді жасалды? Неше сәуле жасалды?

6. Есепте.

5-тарау. 4-сабақ

Параллель түзулер

1. Егер жүгіру жолындағы сызықтарды нақ солай жалғастырса, олар қиылыса ма?

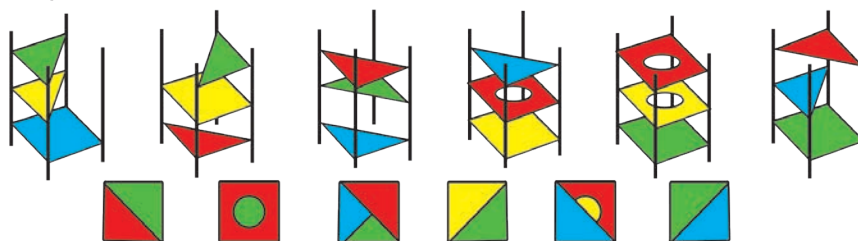
Бұлар – параллель түзулер.
Олар қиылыспайды.

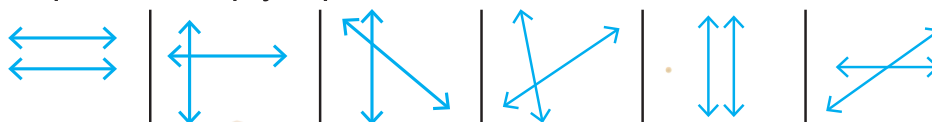
2. Суреттерден қандай сызықтарды көріп тұрсың? Тағы қандай мысалдар келтіре аласың?

3. Пішіндер параллель түрде бетпе-бет түсірілгенде кескінді анықта.

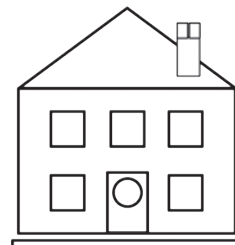

4. Параллель түзулерді анықта және сыз.

5. Квадрат және төртбұрыш сыз. Олардың параллель жақтарын анықта. Периметрін тап.

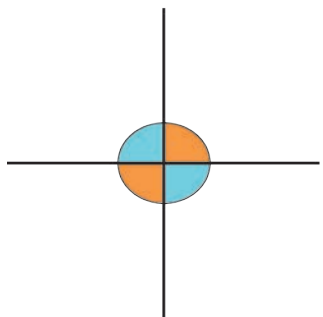
6. Суреттегі параллель сызықтарды бірдей түспен кескіндеп сыз. Сенде қанша параллель түзу пайда болды?

**5-тарау.
5-сабақ**

Перпендикуляр түзулер

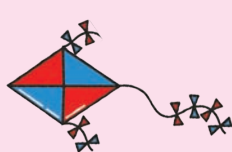
1.

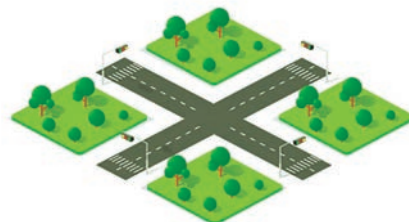
Бұлар – перпендикуляр түзулер. Олар тік бұрыш астында қиылысады.

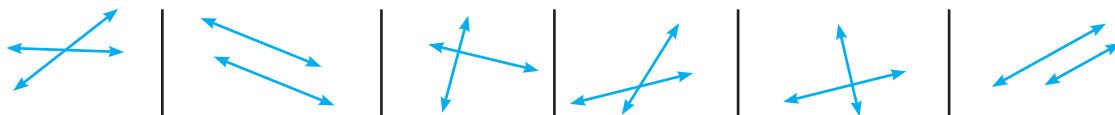
Перпендикуляр түзулерді тағы нелерден көруге болады?

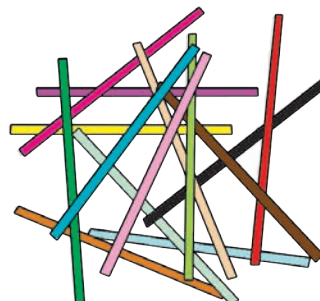
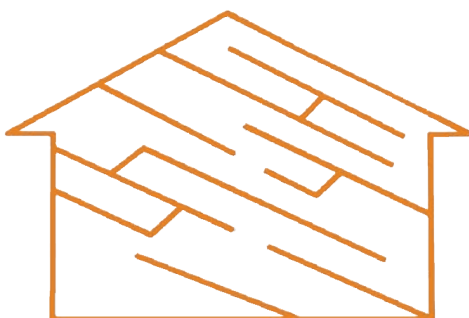
2. Квадрат пішініндегі бақтың бір жағының ұзындығы 20 м. Бақтың айналасының ұзындығы неше метр? Барлығы 4 бақтың периметрін тап.

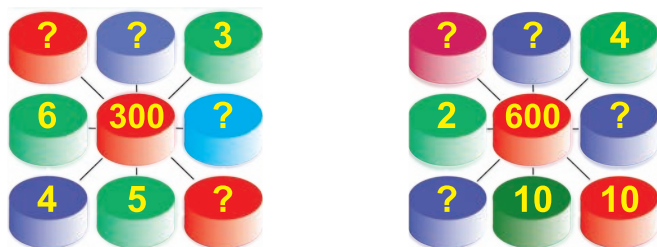
3. Перпендикуляр түзулерді тап және сыз.

4. Пішіндерде нешеуден параллель және перпендикуляр түзулер бар?

5. Перпендикуляр түзу сызықтар бойымен табылған сандардың көбейтіндісі орталықтағы санға тең болсын.

6. Перпендикуляр түзу сызықтар бейнеленген жол қозғалысы белгісін анықта және дәптеріңе сыз.

5-тарау. 6-сабақ

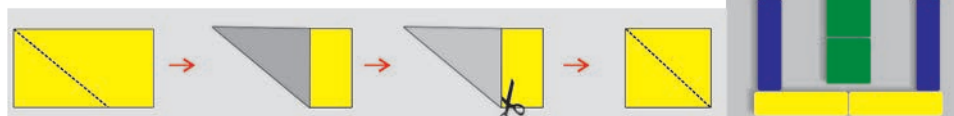
Қарапайым және жазық пішіндерді жасау

1. Суреттен қандай геометриялық пішіндерді көріп тұрсың?

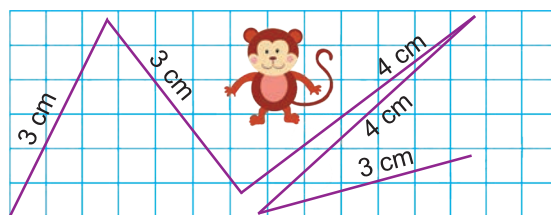
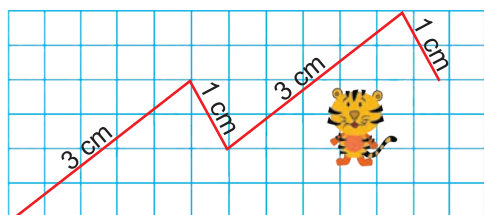

Оларды тағы қай жерден кездестіре аласың.

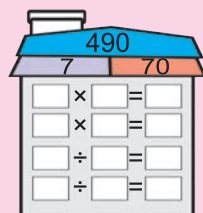
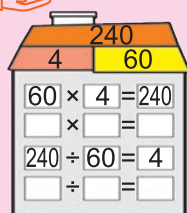
2. Бүктеу және қию арқылы әртүрлі пішіндерден үйшік жаса.

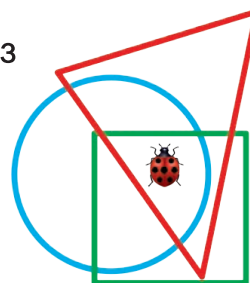
3. Сынық сызықтардан пішіндер жаса және олардың периметрін тап.

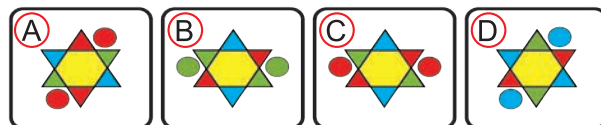
4. Есепте.

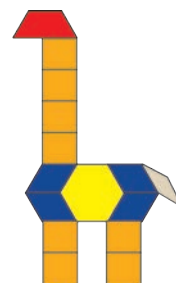
5. Қызыл қоңыз қайсы пішіннің ішінде бейнеленген?

6. Тізбектілік негізінде келесі пішінді анықта.

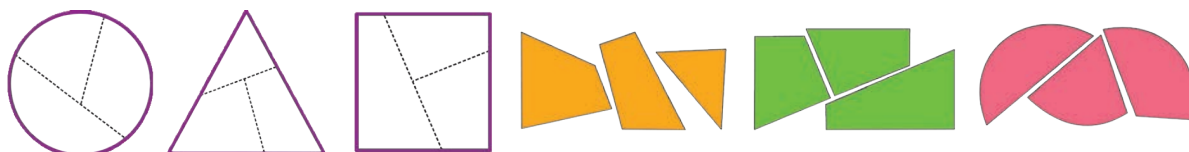
7. Түсті қағаздың көмегімен түрлі пішіндерден керік жаса.

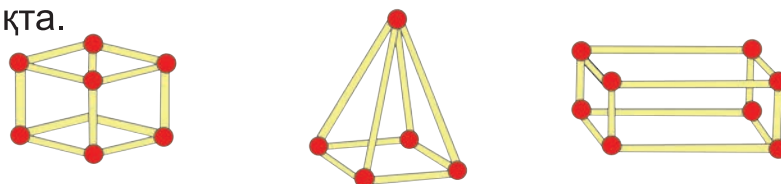
**5-тарау.
7-сабақ**

Қарапайым және жазық пішіндерді жасау

1. Пішіндерге сәйкес келетін қиықтарды анықта.

2. Пластининнің және таяқшалардың көмегімен пішіндерді анықта.

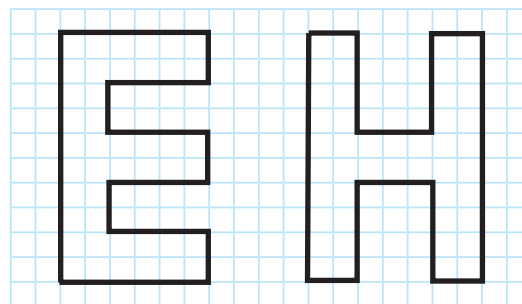
3.

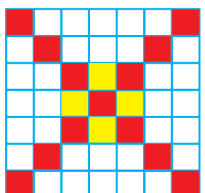
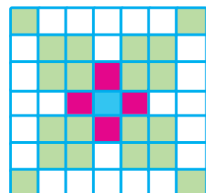

Қай пішін екінші орында тұр?

4. Циркульдің көмегімен радиусы 2 см-лік дөңгелек және шеңбер сыз, диаметрін анықта.

5. Пішіндерді салып, торкөздерді санау арқылы бетін тап.

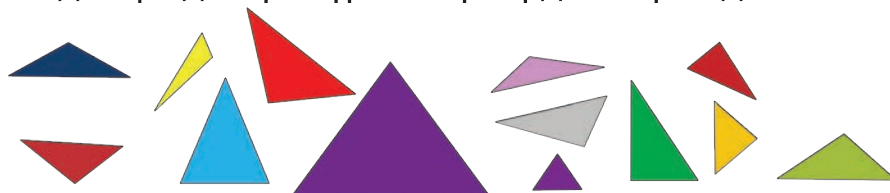
6.

Пішіндердің бетіндегі ұяшықтарды санап, сыз. Осыған ұқсас пішіндерді дербес сала аласың ба?

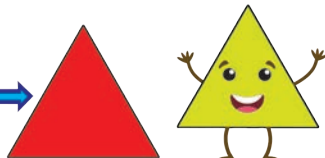
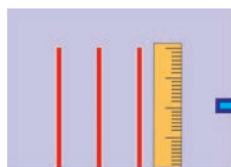
5-тарау.
8-сабақ

Үшбұрыштың түрлері

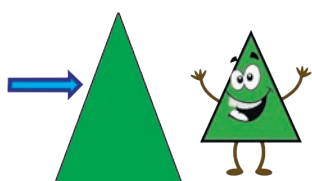
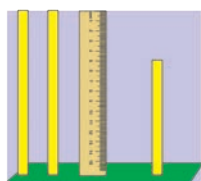
1. Суреттен неше үшбұрыш көріп тұрсың? Олар қалай ерекшеленеді? Қандай үшбұрыштар бірдей көрінеді?

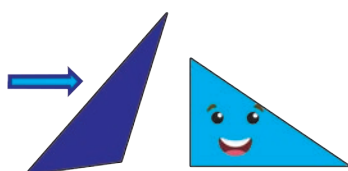
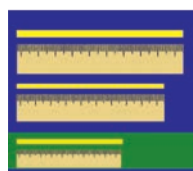
2. Үшбұрыштар қалай жасалады?

Мен тең бүйірлі үшбұрышпын.
Менің барлық қабырғаларым
тең.

Мен тең қабырғалы
үшбұрышпын.
Менің екі жағым тең.

Мен қабырғалары тең емес
үшбұрышпын.
Менің қабырғаларым әр түрлі.

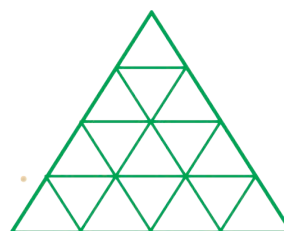
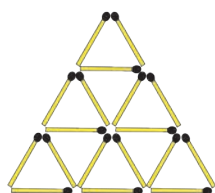
Тағы нелер тең бүйірлі, тең қабырғалы және әр түрлі қабырғалы үшбұрыштарға ұқсас болады?

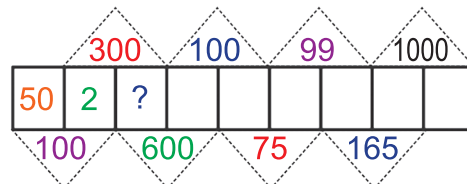
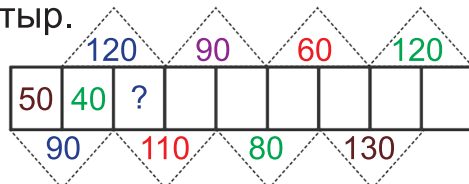
3. Матадан табаны 8 см болатын тең бүйірлі үшбұрыш пішініндегі құрақтар қиылды. Олардың төртеуінен квадрат пайда болды. Бір жастық тысы үшін осындай 10 шаршы қажет болса, жастық тысының периметрін тап.

4. Пішіндерде неше үшбұрыш бар екенін сіріңке таяқшаларымен анықта.

5. Бос орындарды қосу және көбейту амалдарының көмегімен толтыр.

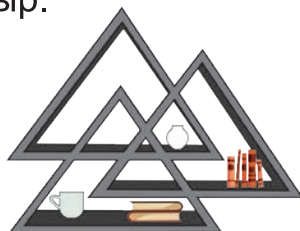

6. Тең бүйірлі, тең қабырғалы және қабырғалары әр түрлі үшбұрыштарды сал, олардың қабырғаларын өлшеп, периметрін тап.

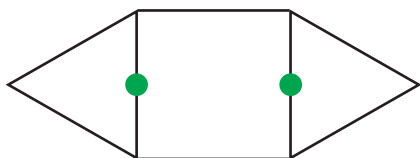
**5-тарау.
9-сабақ**

Үшбұрыштың түрлері

1. Суреттерде нешеуден үшбұрыш бар екенін анықта және салыстыр.

2. Берілген пішін квадраттан және тең қабырғалы үшбұрыштан тұрады. Егер квадраттың периметрі 124 cm болса, пішіннің периметрі неге тең?

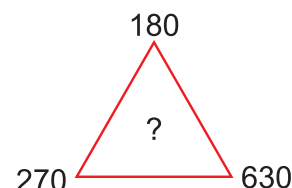
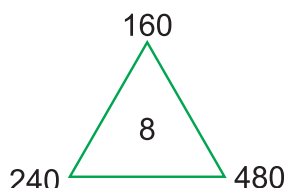
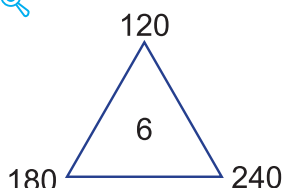
3. Түрлі түсті қағаздан үшбұрыштар қиып, олардан төртбұрыштар жаса.

Тағы қандай үшбұрыш пішініндегі заттардан төртбұрыш жасауға болады?

4. Белгісіз санды тап.

5. Теңдік құрастыр.

120 cm = m cm

456 cm = m dm cm

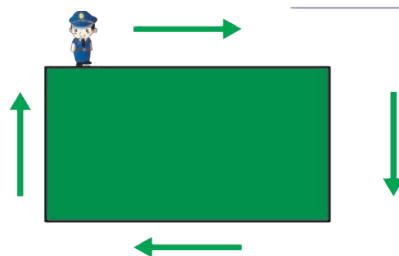
999 dm = m cm

230 dm = m

75 m = dm

381 cm = dm cm

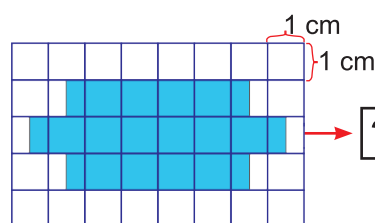
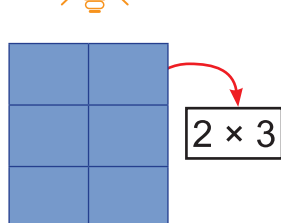
6. Күзетші жақтары 90 m және 60 m болған бақша бойымен жүріп барады. Күзетшінің әрбір қадамы 5 dm-ден болса, ол бақшаны бір рет айналып шығу үшін қанша қадам басуға тиіс?

5-тарау.
10-сабақ

Пішіндердің бетін бояғыш (палетка) көмегімен өлшеу

1. Пішіндердің бетін қалай табуға болады?

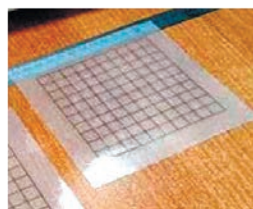

Мұндай пішіндердің беті бояғыштың көмегімен табылады.

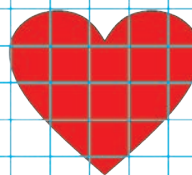
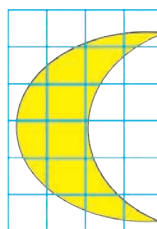
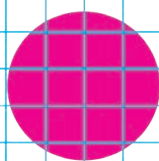
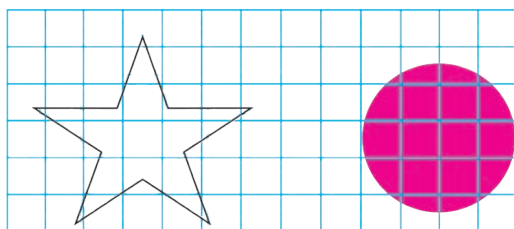
2. Бояғыштың көмегімен пішіндердің бетін есепте.

			3	4	5	6		
	1	2	1	2	3	4	7	8
24	5	6	7	8	9	10	11	12
23	22	13	14	15	16	17	18	11
	21	20	19	19	20	14	13	12
			18	17	16	15		

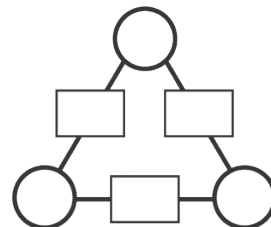

- Толық квадратты бояғыштың көмегімен санап шық: 20.
- Толық емес квадраттар санын 2-ге бөл: $24 \div 2 = 12$.
- Нәтижелерді қос: $20 + 12 = \square$.

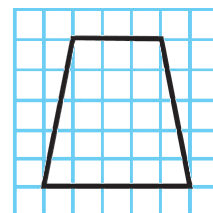
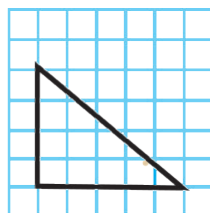
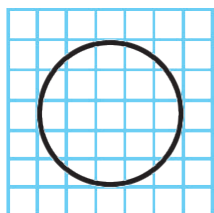
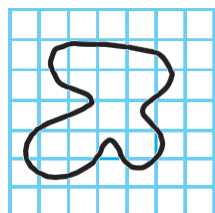
3. Пішіндердің бетін тап және салыстыр.

4. Бос торкөздерге 7, 8, 9, 12, 13, 14 сандарын әрбір қатардағы сандардың қосындысы бірдей болатындай етіп орналастыр.

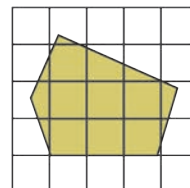
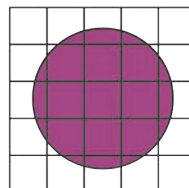
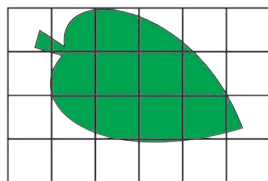
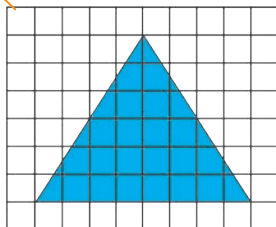
5. Ең үлкен пішіннің беті қайсы? Оның ең кіші беттен айырмашылығы қандай?

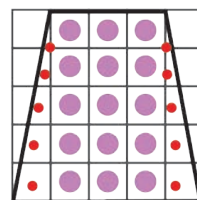
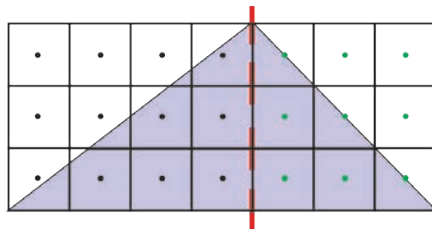
**5-тарау.
11-сабақ**

Пішіндердің бетін бояғыш (палетка) көмегімен өлшеу

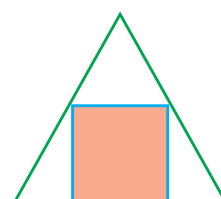
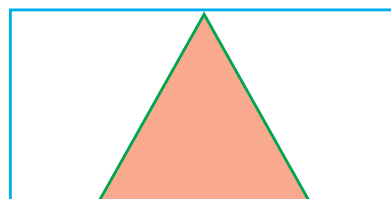
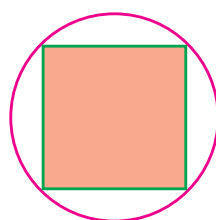
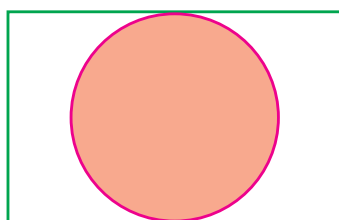
1. Пішіндердің бетін тап және салыстыр.

2. Пішіндердің бетін есепте. Осындай 3 үшбұрыштың және 2 төртбұрыштың беттерінің айырмашылығы қандай?

3. Берілген пішіндердің боялмаған бөліктерін бояғыштың көмегімен есепте және салыстыр.

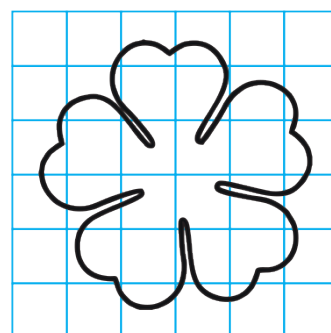
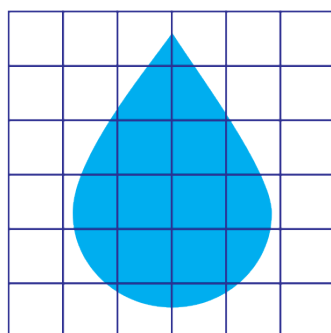
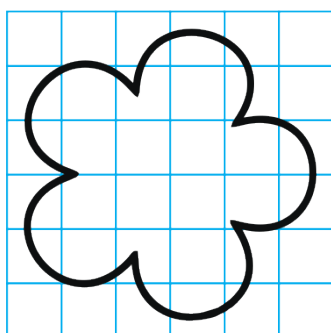

4. Төрт 4 цифрының, арифметикалық амалдардың және жақшалардың көмегімен өрнектер құрастыр. Олардың нәтижесі 1-ден 9-ға дейінгі сандарға тең болсын.

5. Балалар бөлмесінің еденіне квадрат пішініндегі кілемшелер төселген. Оны толтыру үшін тағы неше кілемше керек?

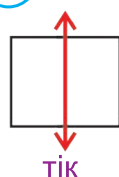
6. Пішіндерді сал және бетін бояғыштың көмегімен есепте.

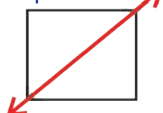
5-тарау.
12-сабақ

Білікке қатысты симметрия

1. Естіңіз түсіріңіз.

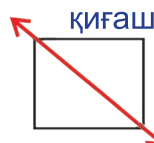
қиғаш

Симметрия біліктері қалай аталуын білесің бе?

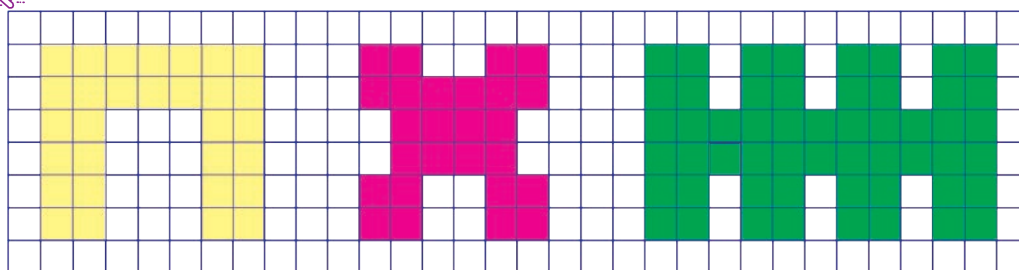
қиғаш

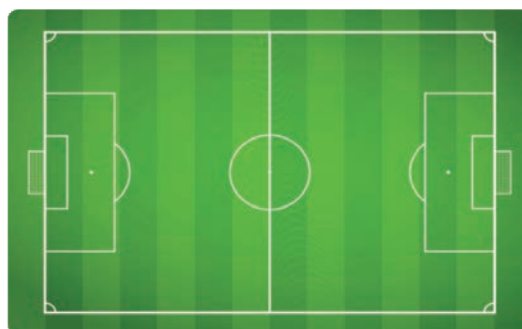
Заттар арқылы неше симметрия білігін өткізуге болады?

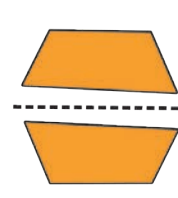
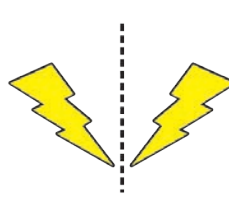
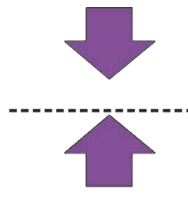
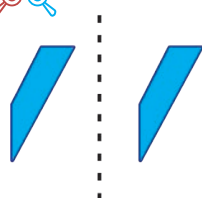
2. Пішіндердегі симметрия біліктерін анықта және сыз.

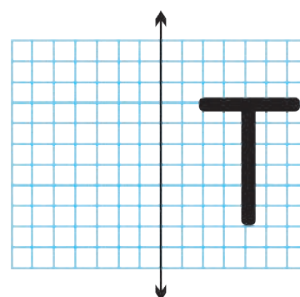
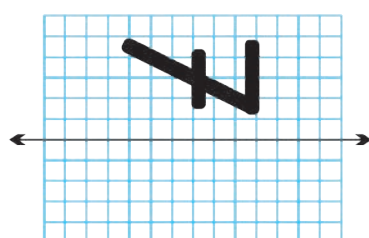
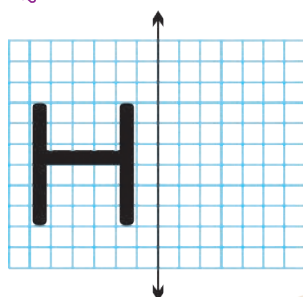
3. Футбол алаңының ені 45 метр, ал ұзындығы 90 метр болса, алаңның көлденеңінен өтетін симметрия білігі тік симметрия білігінен неше есе үлкен? Осы алаңнан көлденең симметрия білігін өткізуге бола ма?

4. Айнада дұрыс бейнеленген пішіндерді анықта.

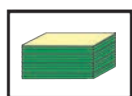
5. Симметриялық пішіндерді сыз.

6. Мәндері бірдей заттардың симметриясын тап.

$$250 \div 5$$

$$147 + 324$$

$$96 \div 16$$

$$500 \times 1$$

$$567 - 189$$

$$320 \div 4$$

$$480 \div 6$$

$$629 - 436$$

$$50 \times 10$$

$$125 + 457$$

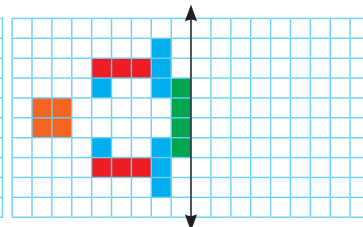
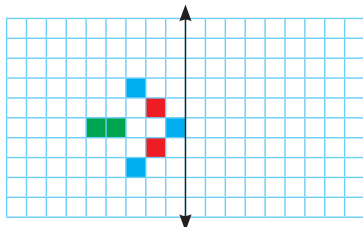
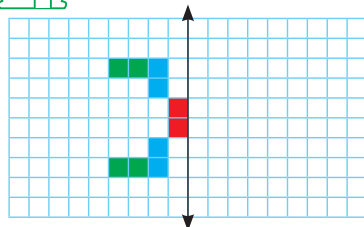

$$34 \div 17$$

$$326 \times 3$$

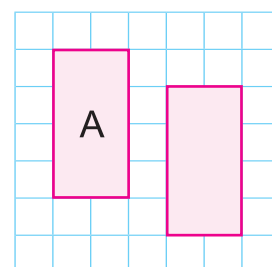
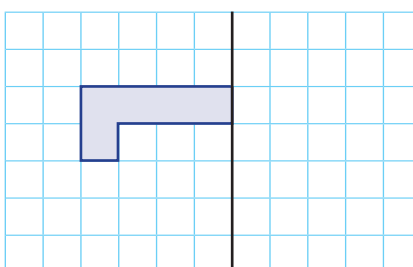
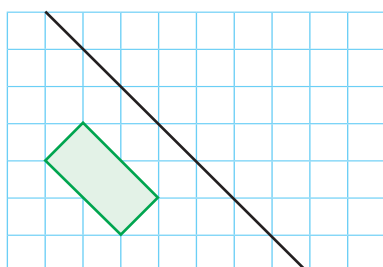
7. Симметриялық пішіндерді сыз.

5-тарау.
13-сабақ

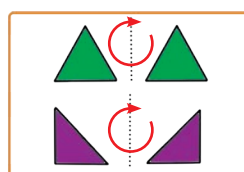
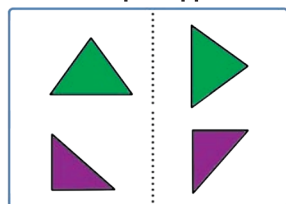
Пішіндерді бұру, жылжыту, айналдыру

1. Пішіндердің біліктерге қатысты симметриялы көрінісін көрсет. А пішіні қанша және қай бағытта қозғалады?

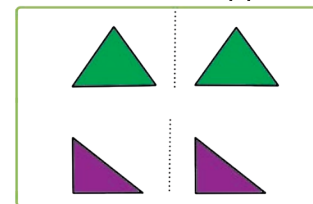
2. Әрекеттерді есіңе түсір.

Пішіндер бұрылды

Пішіндер
айналдырылды

Пішіндер
жылжытылды.

3. Пішіннің қозғалыстары нені білдіреді?

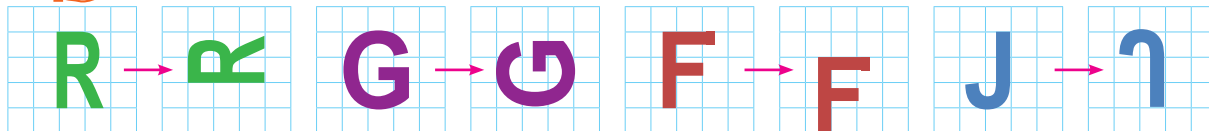

4. Пішіндердің кейінгі жағдайын анықта.

5. Бауыржан үйінен шығып 27 m тура жүрді, 32 m солға, 16 m оңға және 12 m солға жүріп, мектепке келеді. Мақсат үйінен 45 m солға, 18 m оңға, 23 m солға, тағы 15 m солға жүреді. Олардың қайсысы ең көп қашықтықты және бұрылыстарды басып өткен?

6. Кескіндер қандай әрекеттерден пайда болып тұр?

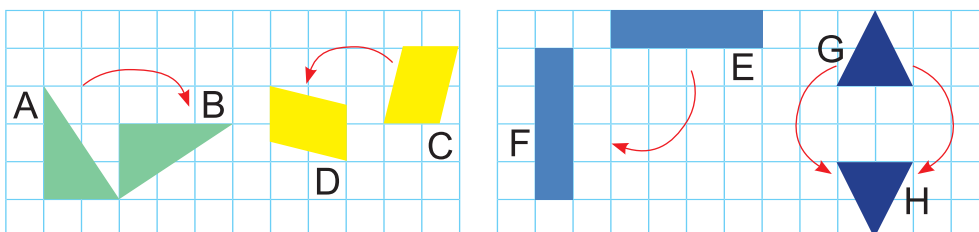
7. Әрбір пішіннің орнын келесі және алтыншы бұрылысында сыз.

5-тарау.
14-сабақ

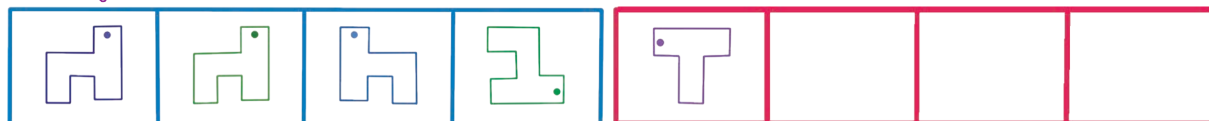
Пішіндерді бұру, жылжыту, айналдыру

1. Пішіндер келесі күйге қалай көшті?

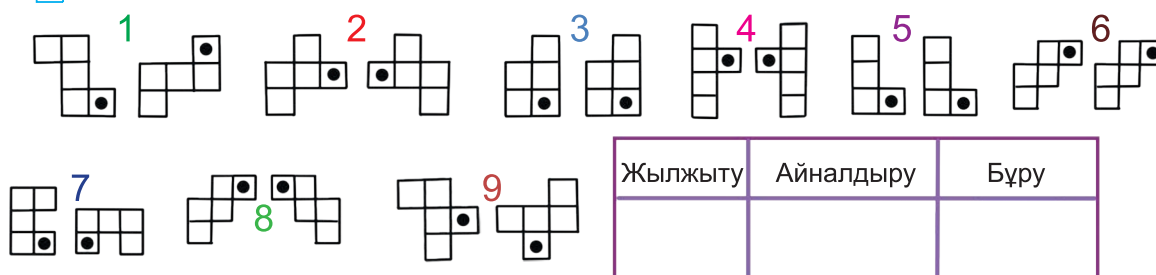

Үшінші айналымдағы пішіндердің пішінін айта аласың ба?

2. Үлгіге сүйене отырып, пішінді жылжыт, айналдыр және бұр.

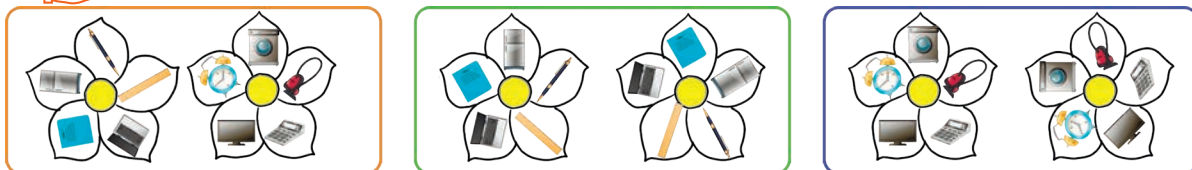
3. Сандарға сәйкес жағдайларды анықтап, кестеге жаз.

4. Есепте нәтижелерді өсу ретімен орналастыр.

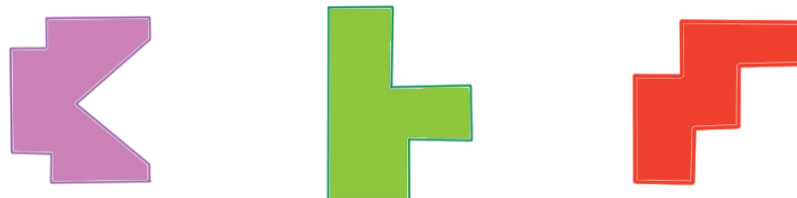
740	433	548	125	430	230
- 579	+ 377	- 269	+ 168	- 207	- 178
😊	😊	😊	😊	😊	😊

5. Әрбір гүлдің әрекеті қалай өзгерген?

Алдыңғы бейнені пайда ету үшін суретті неше рет бұрамыз.

6. Пішіндерді сыз, бұр, жылжыт және айналтыр.

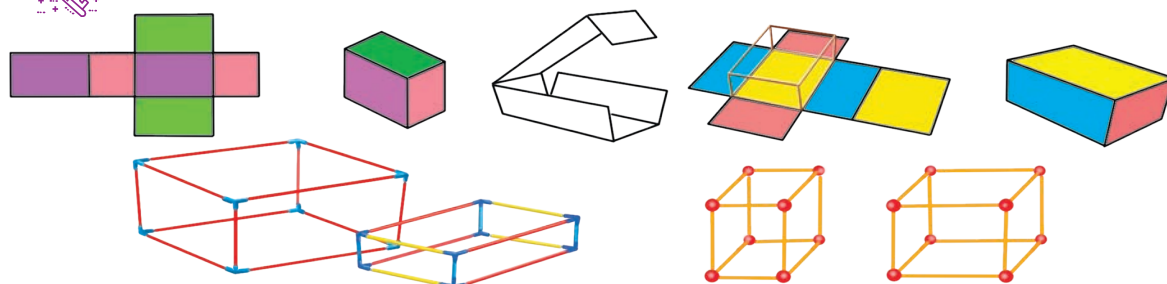
5-тарау.
15-сабақ

Кеңістіктегі геометриялық пішіндер

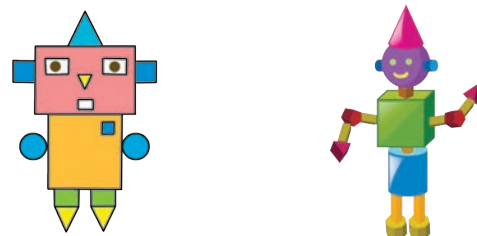
1. Бұл-кубоид, яғни тік бұрышты параллелепипед.
Және нелер кубоидқа ұқсайды?

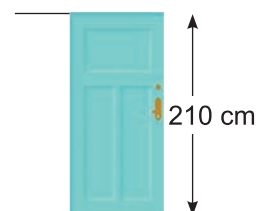
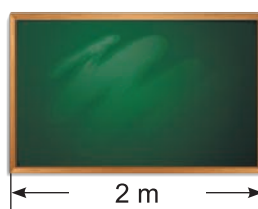
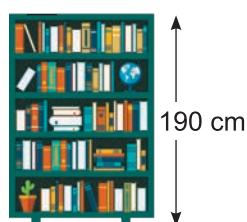
2. Кубоид қалай жасалатынын білесің бе?

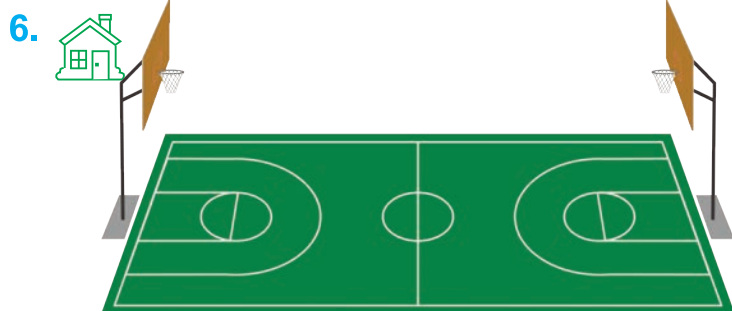
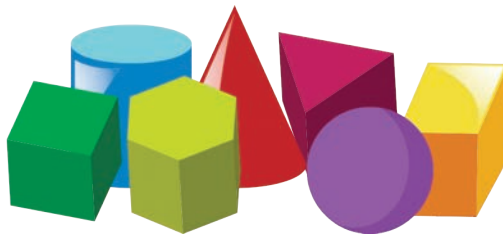
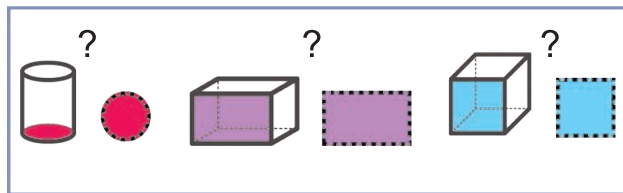
3. Роботтарды жасауда қандай пішіндерден пайдаланған.

4. Суретте бейнеленген заттардың ені бойынан 2 есе қысқа болса, олардың периметрін тап.

5. Кеңістіктік пішіндерге түрлі жақтан қарағанда қандай жазық пішіндерді көре аламыз?

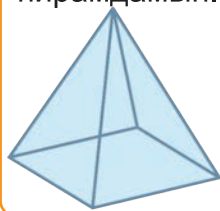
Тік бұрышты баскетбол алаңының ұзын жағы 28 м, қысқа жағы 15 м. Бұл ауданның периметрін қалай табуға болады?

5-тарау.
16-сабақ

Кеңістіктегі геометриялық пішіндер

1.

Мен пирамдамын.

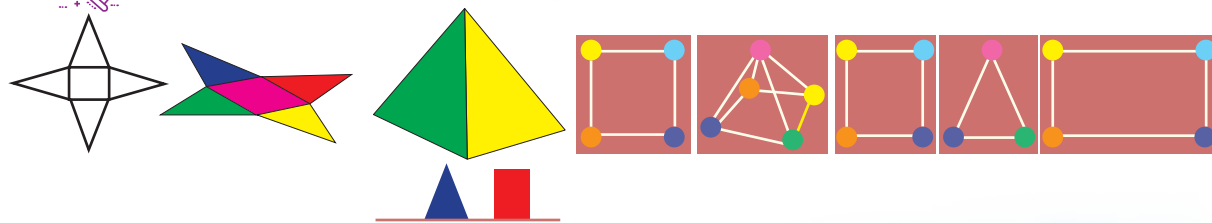

Және нелер пирамидаға ұқсайды?

2.

Пирамида қалай жасалуын білесің бе? Бірге жаса.

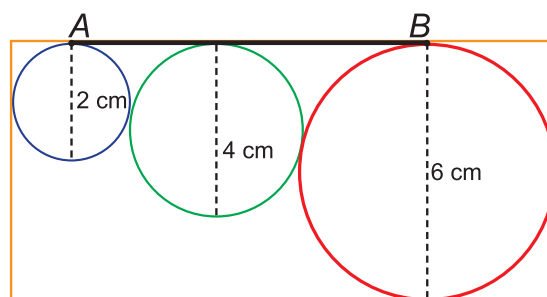

3.

Саяхатшылар тау етегіне үлкенді-кішілі шатырлар тіккен. Кіші шатырдың әрқайсысында 6 турист, ал үлкен шатырда 2 есе көп болса, тау етегіне қанша турист демалды?

4. Дөңгелектерді сыз және АВ кесіндінің ұзындығын тап.

5. Көбейтіндіні тап.

$$\begin{array}{r} 315 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 327 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 292 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$$

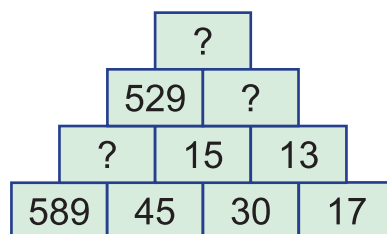
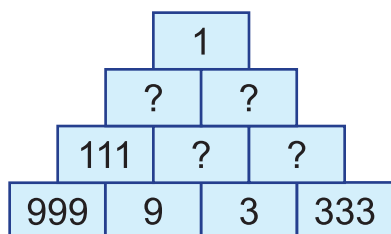
$$\begin{array}{r} 162 \\ \times 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 385 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 276 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 416 \\ \times 2 \\ \hline \end{array}$$

6. Есепте.

5-тарау. 17-сабақ

Кеңістіктегі геометриялық пішіндер

1. Берілген пішіндердің атауын ата. Олар қандай пішіндер? Олардың жақтары қандай пішіндерден тұрады? Кубоид қандай пішіндерден пайда болады? Цилиндр мен пирамида қалай пайда болған?

2. Заттар қайсы кеңістіктік пішінге сәйкес келеді?

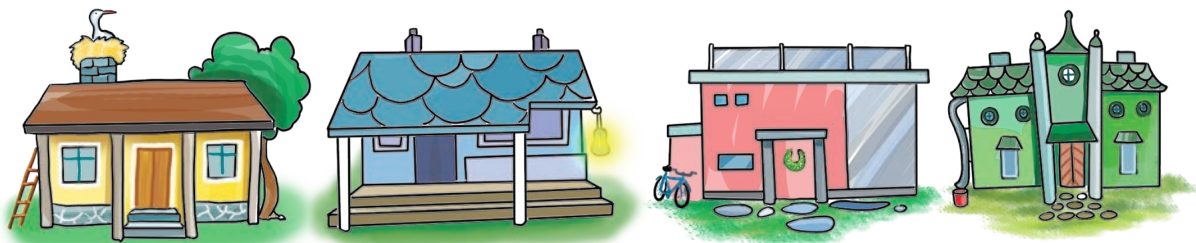
- Барлық жағы квадраттардан құралған пішін не деп аталады?
- Ойыншықтың жағы құралған пішін қалай аталады?
- Балмұздақ пен ойыншық пішіндерден қандай ұқсастық бар?
- Кірпіш пен кубтың ше?

3. Есепте.

Қайсы доп қақпа торынан жай алады?

4. Балалардың үйлері мен сүйікті жаттығуларды тап.

- Кәмила- атлетикашы, ол жүгірумен айналысады.
- Баскетболшы мен хоккейші көрші емес.
- Баскетболшы көк үйде жасайды.
- Арман атлетикашының қасында жасайды.
- Айқыз қызыл мен сары үйлер арасында жасайды.
- Мөлдір көк үйдің қасында жасайды.
- Атлетикашы қызыл үйде жасайды.
- Айқыздың көршісі сүзуге барады.

5. Мәліметтерден пайдаланып квадратты толықтыруы мүмкін болған пішіндер санын анықта.

6 cm

6 cm

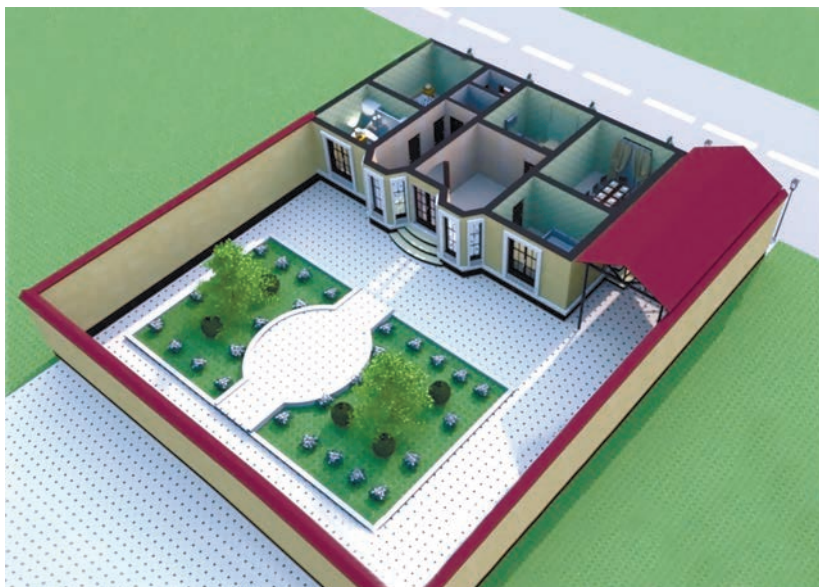
Пішіндер	Осы пішіннен нешеу қолданылады?
6 cm 2 cm	
6 cm 6 cm	
3 cm 3 cm	

6. Үйіндегі көрінісі кубоид, пирамида және конусқа ұқсас заттарды анықтап жаз және суретін сал.

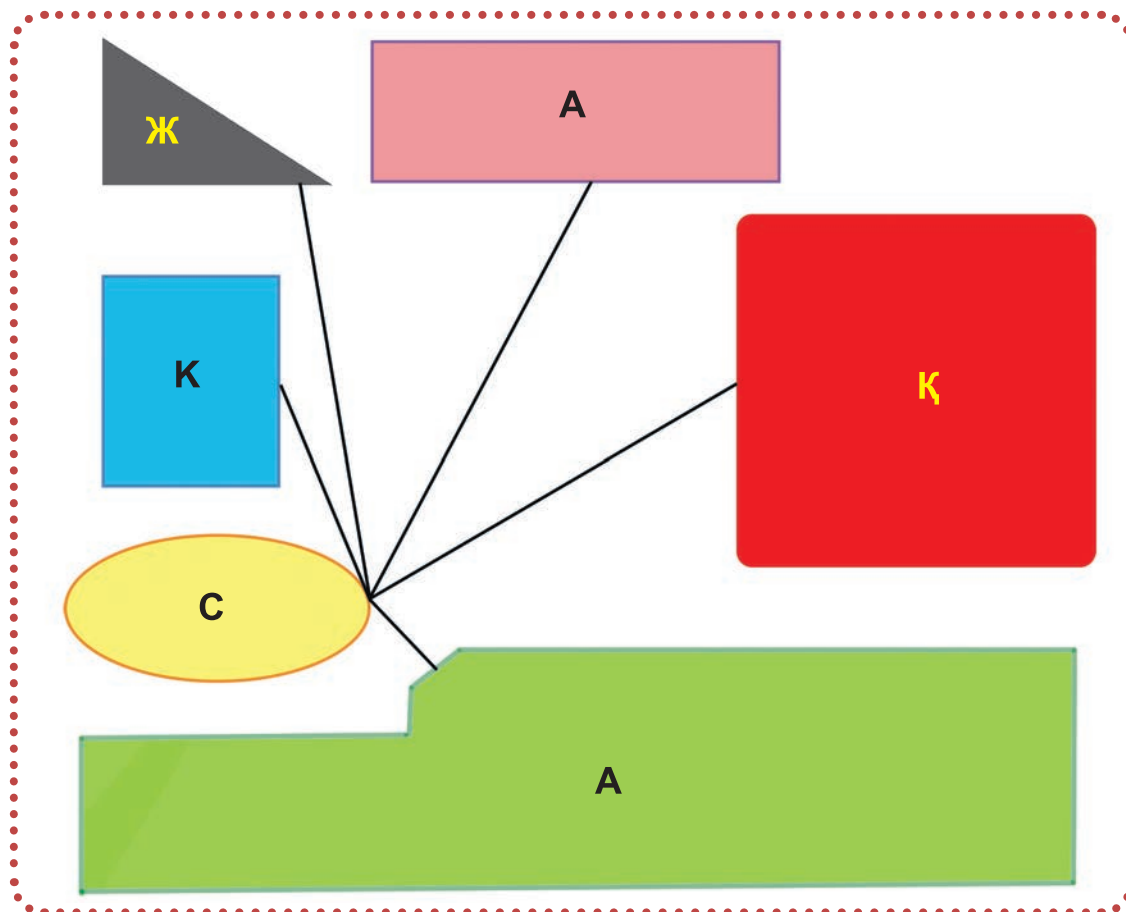
**5-тарау.
18-сабақ**

Кеңістіктегі геометриялық пішіндер STEM тапсырма

Үйдегі сабақ дайындайтын бөлmemізбен салыстырғанда басқа бөлмелердің (асхана, қонақ бөлме, дәліз, жуыну бөлмесі, ұйықтайтын бөлме) орналасуын көрсететін сызба, график сызамыз.

С – сабақ дайындайтын бөлме
К – кітапхана
Ж – жуыну бөлмесі
А – асхана
Қ – қонақ бөлме
А – аула

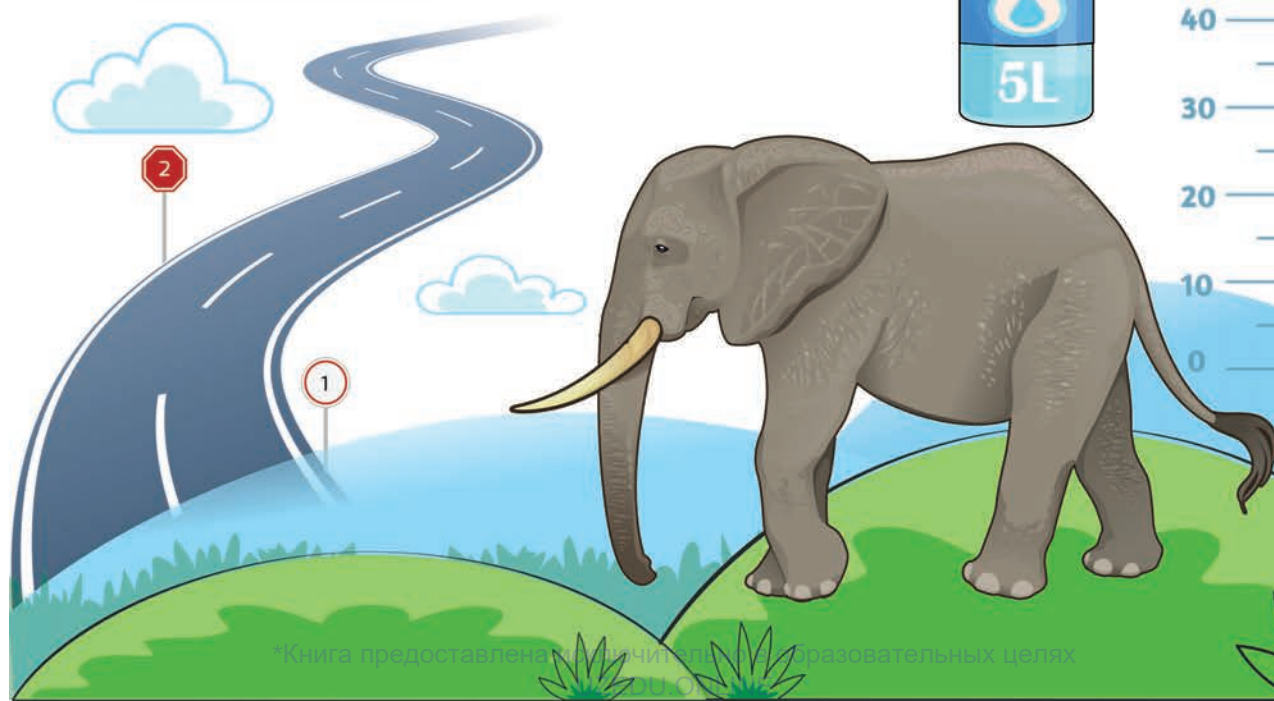
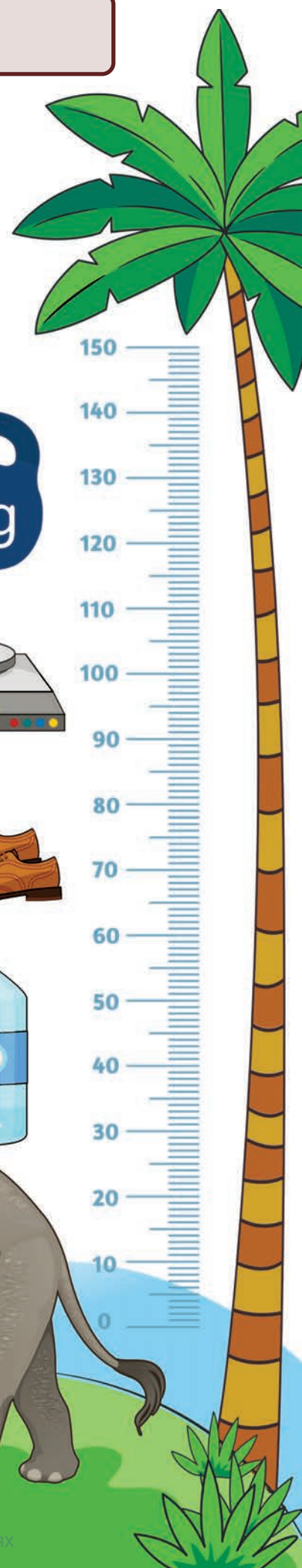

Айтшы, не себепті қонақ бөлме қызыл түспен берілген?
Сен оның қандай түсте болуын қалайсың?

6-ТАРАУ

ӨЛШЕМ БІРЛІКТЕРІ

Ақша	сум
Сағат	h
Миллиметр	mm
Метр	m
Килограмм	kg
Сантиметр	cm
Километр	km
Литр	L
Грамм	g

**6-тарау.
1-сабақ**

Ұзындық өлшем бірліктері

1. Бұл заттар қандай өлшем бірліктерінің көмегімен өлшенеді?

Ең үлкен ұзындық өлшем бірлігі – километр (km).

$1 \text{ km} = 1000 \text{ m}$ $1 \text{ m} = 10 \text{ dm}$ $1 \text{ dm} = 10 \text{ cm}$
 $1 \text{ cm} = 10 \text{ mm}$

2. Теңдік құрастыр.

$3 \text{ m} = \square \text{ dm}$

$5 \text{ m } 6 \text{ dm} = \square \text{ cm}$

$800 \text{ dm} = \square \text{ m}$

$6 \text{ m} = \square \text{ dm}$

$2 \text{ m } 5 \text{ dm} = \square \text{ cm}$

$900 \text{ dm} = \square \text{ m}$

3. Қазына іздеушіге қазынаны табуға көмектес. Картада қазына мұнарадан 6 см қашықтықта, ағаштан 5 см қашықтықтағы жартас астында орналасқан. Қазынаға бару жолына тең кесінділерді сыз.

4. 60 m арқанды 5 см-лік бөліктерге бөлу үшін неше рет қию керек?

5. Шәріп өзінің ойыншықтары үшін шағын жануарлар бағын жасады. Жануарлар бағының қабырғаларын қыстырғыштармен өлшеді. Егер бір қыстырғыштың ұзындығы 2 см болса, әрбір қабырғаның ұзындығы неше сантиметрге тең болады? Қабырғаның периметрін дециметрмен және сантиметрмен өрнекте.

6. Отбасың мүшелерінің бой ұзындығын анықта. Мәліметтерді кестеде өрнекте.

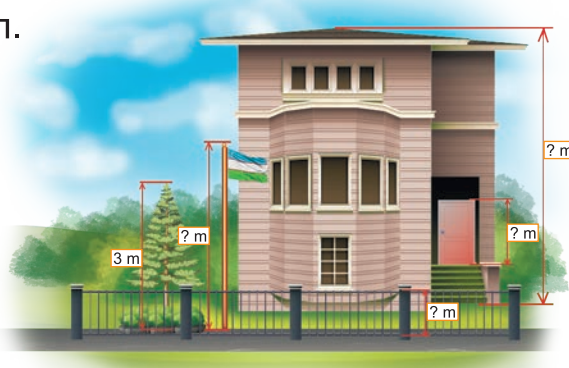
Отбасы мүшелері	Бойы	Ең биік	Ең төмен	
Мен	105 cm	—		
Әкем				

Айтшы, кімнің бойы ең аласа отбасы мүшесіне қарағанда биігірек? Ең биік және ең аласа бойлар арасындағы айырмашылық қанша?

6-тарау.
2-сабақ

Ұзындық өлшем бірліктері

1. Ұзындықтарды шамалап тап.
- Үйдің биіктігі ? m
 - Жалаудың биіктігі ? m
 - Ағаштың биіктігі ? m
 - Есіктің биіктігі ? m
 - Қабырғаның биіктігі ? m
 - Ненің ұзындығы есіктен биік, жалаудан төмен?

2. Шамала және өлше.

	Шамамен	Анық өлшем		Шамамен	Анық өлшем
	___ cm	___ cm		___ cm	___ cm
	___ cm	___ cm		___ cm	___ cm
	___ cm	___ cm		___ cm	___ cm

3. Есепте.

$$3 \text{ cm } 2 \text{ mm} + 5 \text{ cm } 19 \text{ mm}$$

$$7 \text{ cm } 1 \text{ mm} - 2 \text{ cm } 43 \text{ mm}$$

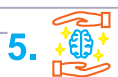
$$13 \text{ dm} + 97 \text{ dm}$$

$$4 \text{ cm } 93 \text{ mm} - 2 \text{ cm } 17 \text{ mm}$$

$$2 \text{ dm } 5 \text{ cm} + 7 \text{ dm } 7 \text{ cm}$$

$$23 \text{ cm } 7 \text{ mm} + 76 \text{ cm } 3 \text{ mm}$$

4. Жүгіру жарысына алты қатысушы бір-бірінен 10 m ұзақта. Бірінші және алтыншы қатысушының арасындағы қашықтық неше метр?

5. Велосипедші 1 km-лік жолдың 473 m-ін басып өтті.

– Велосипедші мәреге жетіп бару үшін тағы қанша метр жолды басып өтуі керек?

– Қалған жол басып өтілген жолдан неше метр артық?

6. Ойыншық машинаны әр түрлі биіктіктен түсір.

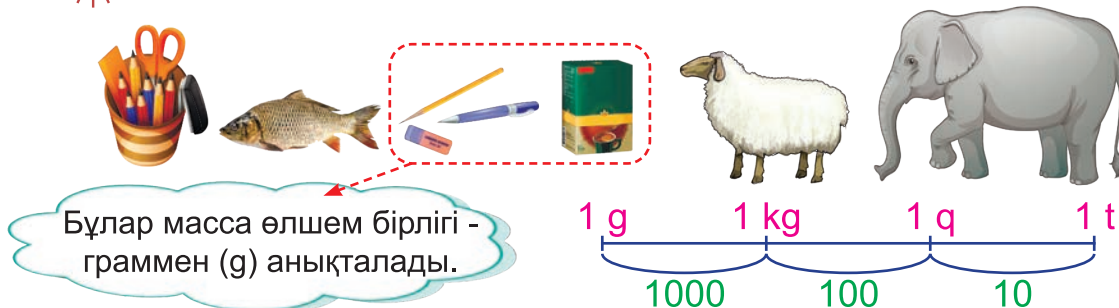
Машинаның басып өткен жолын есепте. Қандай жағдайда машина ұзағырақ жолды басып өтеді? Кестені жасап, белгіле.

6-тарау. 3-сабақ

Масса өлшем бірліктері

1. Заттар мен жануарлардың массасы қалай өлшенеді?

Бұлар масса өлшем бірлігі - граммен (g) анықталады.

1 g 1 kg 1 q 1 t
1000 100 10

g – грамм

kg – килограмм

q – центнер

t – тонна

1 kg = 1000 g

1 q = 100 kg

1 t = 1000 kg

2. Теңдік құрастыр.

7 q = kg

9 q = kg

6 t = q

5 t 4 q = q

2 t 7 q = q

8 t 3 q = q

3. 3 дана кітап бар. Олардың массасы 350 g, 225 g, 375 g-нан.

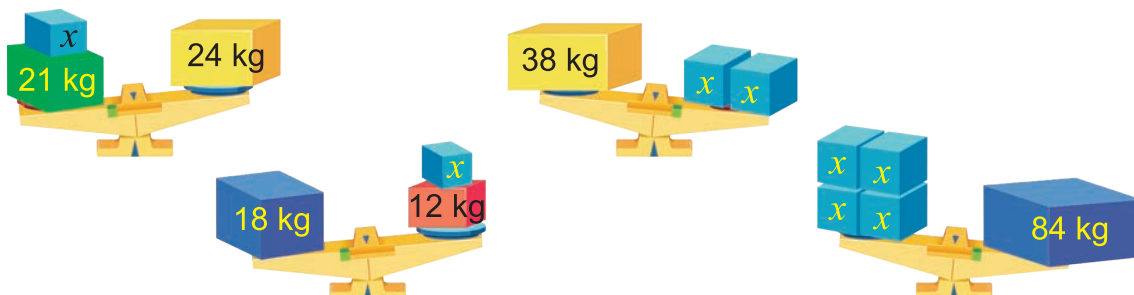
– Кітаптың жалпы массасы қанша?

– Кітаптардың жалпы массасы 1 килограмнан ауыр ма, әлде жеңіл ме?

– Қайсы кітап ауыр? Қайсы кітап жеңіл?

4. Кубтың салмағы қанша?

5. Өтештің массасы 2 kg. Сурет негізінде жануарлардың массасын тап.

- Күшіктің массасы өтештің массасынан неше есе артық?
- Мысықтың массасы қоянның массасынан неше килограмм жеңіл?

6. Отбасың мүшелерінің салмағын анықта. Мәліметтерді кестеге түсір.

Отбасы мүшелері	Салмағы	Ең ауыр	Ең жеңіл
Атам	84 kg	+	–

- Кімнің салмағы ең жеңіл салмақты отбасы мүшесіне қарағанда ауырлау?
- Ең жеңіл және ең ауыр салмақтылар арасындағы айырма қанша?

6-тарау.
4-сабақ

Масса өлшем бірліктері

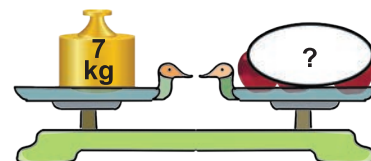
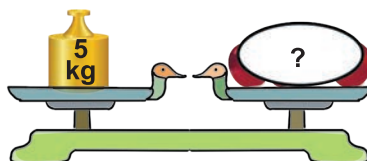
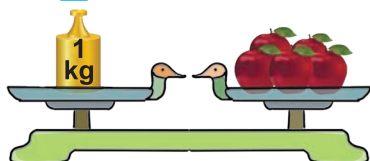
1. Заттарды пайдаланып, неше түрлі әдіспен таразыны тепе-теңдікте ұстауға болады?

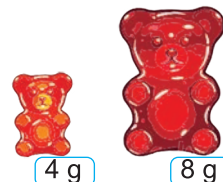
2. Есепте және салыстыр.

$725 \text{ g} + 275 \text{ g} \bigcirc 347 \text{ g} + 504 \text{ g}$ $954 \text{ g} - 163 \text{ g} \bigcirc 187 \text{ g} + 604 \text{ g}$
 $477 \text{ g} - 319 \text{ g} \bigcirc 635 \text{ g} - 409 \text{ g}$ $537 \text{ g} + 85 \text{ g} \bigcirc 1 \text{ kg} + 601 \text{ g}$

3. Бір алманың массасы неше грамм?

4. Таразыға қойылған 5 дана 8 g-дық ойыншық пен неше дана 4 g-ды ойыншық тепе-теңдікте болады?

5. Мәліметтерді пайдалана отырып сұрақтарға жауап бер.

Балалар	Фархад	Анара	Зилола
Салмағы	23 kg	?	21 kg
Барлығы	63 kg		

Анараның салмағы қанша килограмм? Фархадтың салмағы Зилоланың салмағынан неше килограмм ауыр? Анараның салмағы Зилоланың салмағынан неше килограмм жеңіл? Зилола мен Анараның жалпы салмағы неше килограмм? Фархад пен Зилоланың жалпы салмағы неше килограмм?

6. Есепте.

$$725 \text{ g} + 275 \text{ g}$$

$$635 \text{ g} - 409 \text{ g}$$

$$537 \text{ g} + 85 \text{ g}$$

$$477 \text{ g} - 319 \text{ g}$$

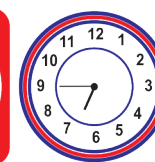
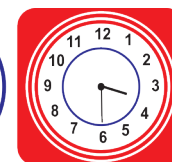
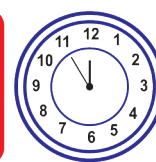
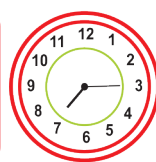
$$347 \text{ g} + 504 \text{ g}$$

$$1 \text{ kg} - 631 \text{ g}$$

6-тарау. 5-сабақ

Уақыт өлшем бірліктері

1. Сағаттардың қайсы уақытты көрсетіп тұрғанын айт және жаз.

2. Айта ғой, сенің жасың нешеде? Мәліметтерді пайдалана отырып, жасыңды айлармен өрнекте.

24 сағат = 1 күн

7 күн = 1 апта

4 апта = 1 ай
1 ай 28 – 31 күн

Сәуір

4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

12 ай = 1 жыл
1 жыл = 365 күн

3. Үлгі негізінде есепте.

$$12 \text{ ай} + 40 \text{ ай} = 52 \text{ ай}$$

$$245 \text{ тәулік} + 112 \text{ тәулік}$$

$$37 \text{ жыл} + 89 \text{ жыл}$$

$$365 \text{ тәулік} - 176 \text{ тәулік}$$

$$1 \text{ жыл} - 6 \text{ ай}$$

$$365 \text{ күн} - 8 \text{ апта}$$

4. Бір жылда 7 ай 31 күннен, ал 4 ай 30 күннен тұратын болса, қалған айлар неше күннен тұрады?

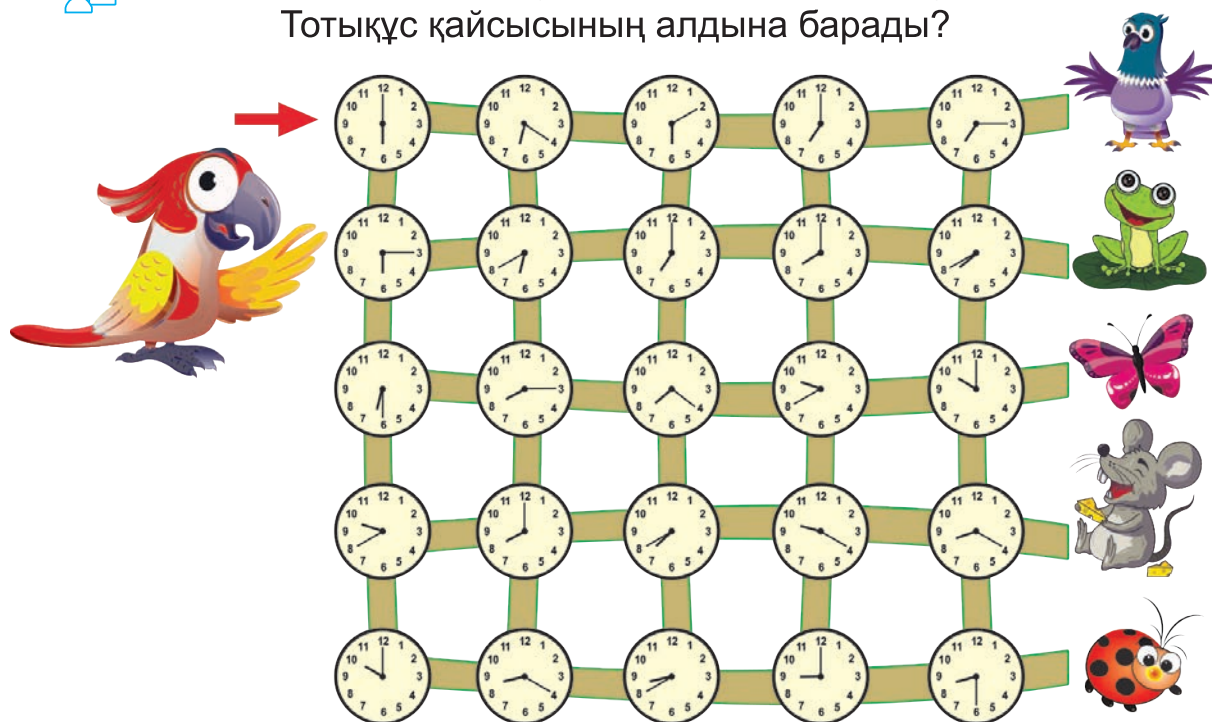
Егер ақпан айы әр төрт жылда бір рет 29 күннен тұратын болса, сол жылда неше күн болады?

Қаңтар	Ақпан	Наурыз	Сәуір	Мамыр	Маусым
31 күн	28/29 күн	31 күн	30 күн	31 күн	30 күн
Шілде	Тамыз	Қыркүйек	Қазан	Қараша	Желтоқсан
31 күн	31 күн	30 күн	31 күн	30 күн	31 күн

5. Сағаттар логикалық тізбекпен берілген. 7-сағат қайсы уақытты көрсетуі керек?

6. Уақыт аралығы 20 минутқа созылатын маршрут бойынша жүр. Тотықұс қайсысының алдына барады?

7. Райхан әжесінің үйінде 15 шілдеден 12 тамызға дейін қалды. Райхан әжесінің үйінде неше күн қалған?

6-тарау.
6-сабақ

Уақыт өлшем бірліктері

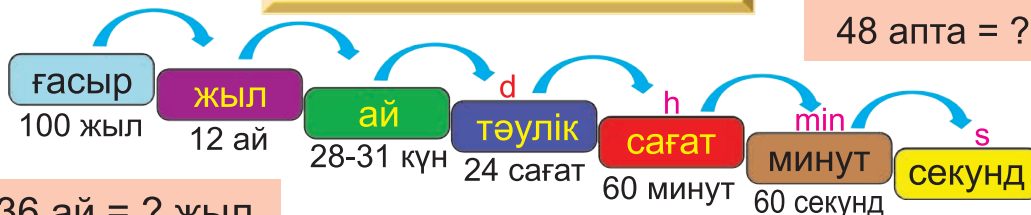
1. Ай аттарын суреттерге сәйкестендіріп ата.

2. Медицина ғылымының данышпаны Әбу Әли ибн Сина IX ғасырда өмір сүрген. Бұл нешінші жылдарға тура келеді?

1 ғасыр 100 жылға тең

48 апта = ? күн

36 ай = ? жыл

500 жыл = ? ғасыр

91 күн = ? апта

72 h = ? d

3. Есепте.

2 жыл 65 күн + 5 жыл 256 күн

7 ай 18 күн + 5 ай 12 күн

8 ай + 43 жыл 2 ай

12 min 45 s + 25 min 15 s

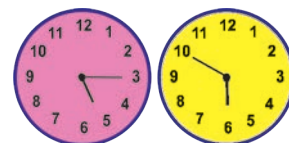
8 ғасыр 50 жыл + 1 ғасыр 40 жыл

11 жыл 12 d + 48 ай 18 d

6 h 42 min + 17 h 18 min

59 min + 36 s

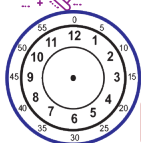
4. Әрбір күні кешке қарай Рауан мен Қуаныш бадминтон ойнайды. Олардың ойын уақыты қаншаға созылады?

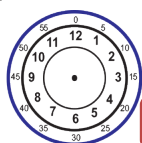
5. Бос торкөздерді толтыр. Автобус қанша уақытта межеге жетіп барады?

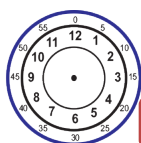
6. Уақытқа қарап сағат тілін бағытта.

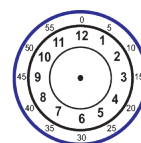
2:35

15:30

8:30

22:45

7. Салыстыр.

5 ғасыр 50 жыл
500 жыл 7 ғасыр
5 жыл 60 ай

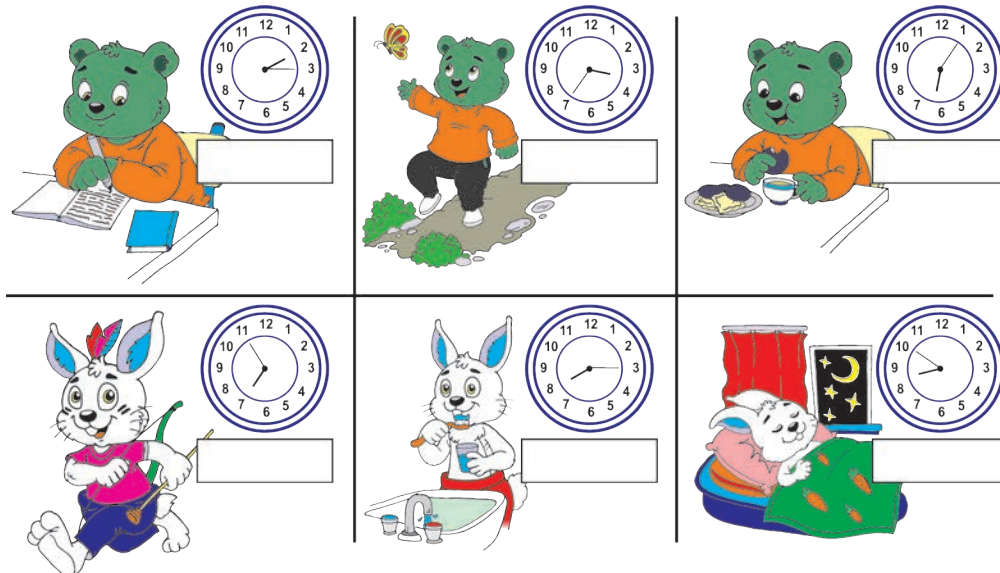
4 d 98 h
6 h 300 min
70 min 2 h

12 ай жарты жыл
100 h 9 d
24 h 1 апта

6-тарау. 7-сабақ

Уақыт өлшем бірліктері

1. Күн тәртібін көрсететін уақыттарды жаз.

2. Жүсіп денсаулық үшін жүгірумен шұғылданады. Ол үйінен 14:20-да шықты. Ол жүгіруге 2 сағат 15 минут уақыт жұмсады. Жүсіп үйіне сағат нешеде қайтып оралды?

3. Суретте қайсы уақыттар жетіспейді? Тап.

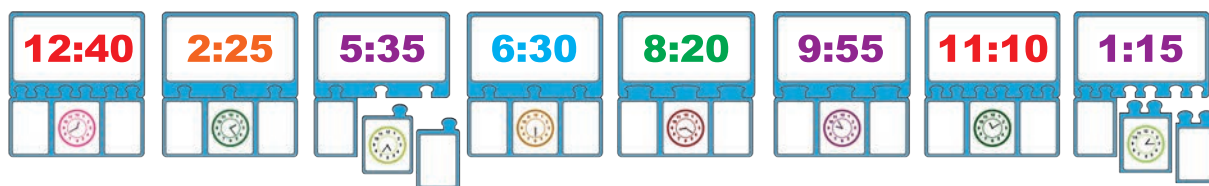
4. Сәйкестікті тап және белгіле.

15 минутсыз 11	10:45	6:45	20 минутсыз 10
10-нан 30 минут кетті	20:15	9:40	15-тен 10 минут кетті
10 минутсыз 8	10:30	8:15	6-дан 45 минут кетті
20-дан 15 минут кетті	7:50	15:10	8-ден 15 минут кетті

5. Кинотеатрда сағат 10:00-ден бастап «Ғарышқа саяхат» фильмі бір күнде 4 рет көрсетіледі. Фильмнің ұзақтығы 1 сағат 40 минутты және аралық үзіліс 20 минутты құрайды.
- 1 және 3-сеанстар күннің қайсы бөлігіне тура келеді?
 - 4-сеанс сағат нешеде бітеді?
 - Үзілістердің жалпы уақыты қанша?

6. Берілген уақыттарды үлгі негізінде айт.

4-тен 45 минут кетті $\leftarrow 4:45 \rightarrow$ 15 минутсыз 5

7. Теңдік орынды болуы үшін сәйкес сандарды жаз.

4 минут = ____ секунд

10 минут = ____ секунд

12 минут = ____ секунд

12 апта = ____ күн

7 ғасыр = ____ жыл

96 сағат = ____ тәулік

27 ай = ____ жыл ____ ай

120 ай = ____ жыл

8. Есепте және салыстыр.

2 h 15 min + 4 h 48 min 3 h 24 min + 2 h 39 min

15 ай 48 d + 9 ай 2 d 2 жыл 3 ай + 9 ай

17 min 57 s + 43 min 2 s 21 min 36 s + 39 min 47 s

6-тарау.
8-сабақ

Рим цифрлары

1.

Бұл цифрлар **рим цифрлары** деп аталады.

Кіші рим цифры үлкен цифрдан оңға қарай жазылса, олар қосылады:
 $VI = 5 + 1 = 6$, $CXV = 100 + 10 + 5 = 115$.

Кіші цифр үлкен цифрдан солға қарай жазылса, алынады:
 $IV = 5 - 1 = 4$, $IX = 10 - 1 = 9$, $XC = 100 - 10 = 90$.

400 40 4
CDXLIV
 444

Сандарды құрастырғанда рим цифрларын тізбекті түрде 3 реттен артық жазу мүмкін емес.

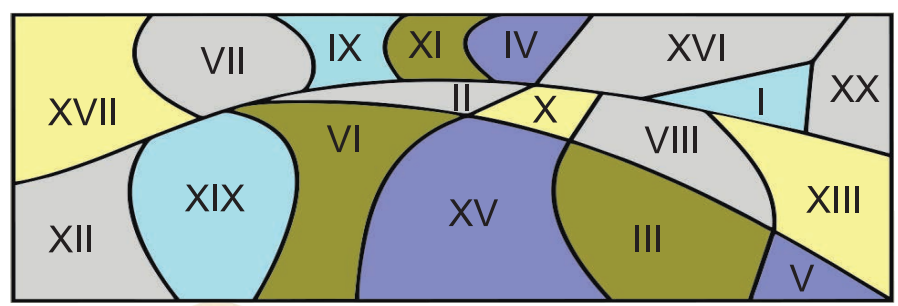
2.

Сандарды оқы және жаз.

1			XI		30	
	II					XL
3			XIII		50	
	IV					LX
5			XV		70	
	VI					LXXX
7			XVII		90	
	VIII					C
9			XIX		500	
	X					M
		20				

3.

Түсіп қалған сандарды анықта.

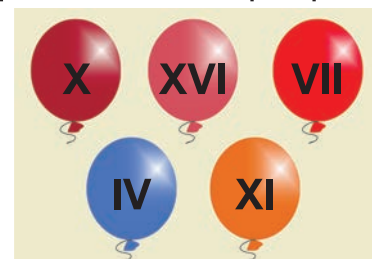

4. Сандар қатарын жалғастыр және жаз.

5. Абзал жетіден үлкен, он екіден кіші сандар жазылған шарларды алды.

- Абзал қайсы цифрларды алды?
- Қайсы цифрдағы шарлар қалды?
- Қалған шарларда өрнектелген сандардың жиындысы мен көбейтіндісі нешеге тең?

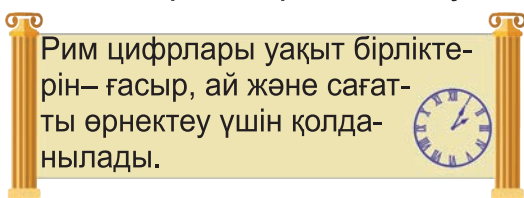

6. Отбасың мүшелерінің туылған күндерін рим цифрларымен жаз.

6-тарау.
9-сабақ

Рим цифрлары

1. Сағаттарда көрсетілген уақыттарды анықта.

2. Пластининнің және таяқшалардың көмегімен 1-ден 20-ға дейінгі рим цифрларын жаса.

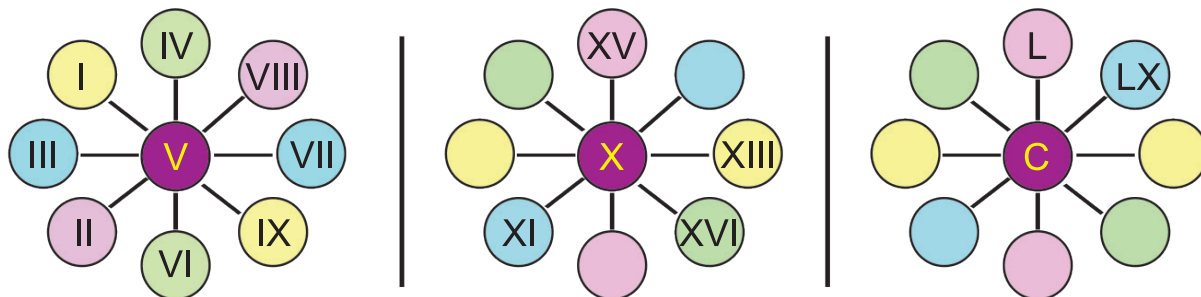
3. Төмендегі сандарды рим цифрларымен жаз: 34, 76, 125, 467, 871, 1000.

4. **X V D C M** Берілген рим цифрлары арқылы нешеуден симметрия білігін өткізуге болады? Қайсы цифрлар арқылы симметрия білігін өткізгенде тағы қандай цифрларды көруге болады? Оларды бұру және айналдыру арқылы ше?

5. Кітап сөресінде тұрған кітаптар ретінен қайсы цифрлар түсіп қалған?

6. Шеңбер ішіне жасырылған сандарды анықта.

7. Циркульдің көмегімен радиусы 2 см-лік сағат моделін сызып, оған төмендегі уақыттарды рим цифрларымен өрнекте: 2:30; 16:05; 20:50; 7:15

6-тарау.
10-сабақ

СТЕМ тапсырма

Өз бетіңмен күнді уақыттарға бөліп жаз, түстен бұрынғы және түстен кейінгі уақытты сағаттармен есепте. Уақытты жоспарла (күн тәртібін жасап, сағаттарын көрсет).

6-тарау.
11-сабақ

Шамалар арасындағы байланыстар

1.

1 жыл = 12 ай
1 жыл = 365 немесе 366 d
1 ай = 30 немесе 31 күн
1 d = 24 h
1 h = 60 min
1 min = 60 s
1 ғасыр = 100 жыл

Ұзындық өлшем бірліктері

$$1 \text{ km} = 1000 \text{ m}$$

$$1 \text{ m} = 10 \text{ dm}$$

$$1 \text{ dm} = 10 \text{ cm}$$

$$1 \text{ cm} = 10 \text{ mm}$$

Салмақ өлшем бірліктері

$$1 \text{ t} = 1000 \text{ kg}$$

$$1 \text{ t} = 10 \text{ q}$$

$$1 \text{ q} = 100 \text{ kg}$$

$$1 \text{ kg} = 1000 \text{ g}$$

2.

Берілген матадан неше көйлек тігуге болады? Артылған матадан тағы бір көйлек тігу үшін тағы қанша мата керек?

3 m	125 m	Қалды	Жетпеді
1 дана көйлек	? дана көйлек	? m	? m

3.

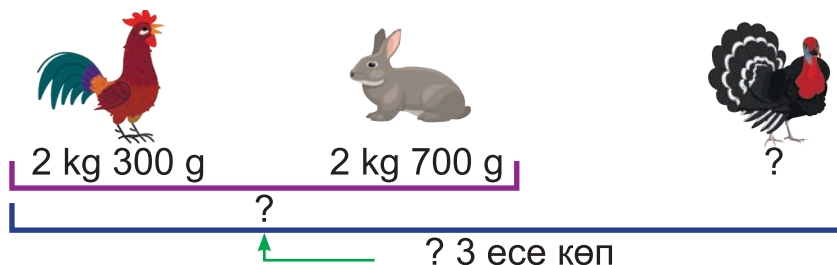
Велоспортшы Ферғана қаласынан жолға шығып, 2 сағат бойы қозғалыста болды. Сосын ол жол көрсеткіш белгіге кезікті.

Велоспортшы осы жылдамдықпен қозғалса, жол көрсеткіш белгісінен Қоқан қаласына жетіп барғанға дейін неше сағат уақыт жұмсайды? Ол бүкіл жолды қанша уақытта басып өтеді?

4.

Күркенің массасы қанша?

5.

Тәуліктермен өрнекте.

$$48 \text{ сағат} = \boxed{} \text{ d}$$

$$96 \text{ сағат} = \boxed{} \text{ d}$$

$$4 \text{ апта} = \boxed{} \text{ d}$$

$$7 \text{ апта} = \boxed{} \text{ d}$$

Жылдармен өрнекте.

$$36 \text{ ай} = \boxed{} \text{ жыл}$$

$$84 \text{ ай} = \boxed{} \text{ жыл}$$

$$144 \text{ ай} = \boxed{} \text{ жыл}$$

$$240 \text{ ай} = \boxed{} \text{ жыл}$$

6.

Өзіңнің салмағыңды, бойыңды және туылған күніңді жаз. Мұнда сен қандай өлшем бірліктерін пайдаланасың?

7. Күнтізбе бойынша сұрақтарға жауап жаз.

- Нұрбек наурыз айының бірінші жұмасы күні электр энергиясы үшін төлем жасауы керек. Ол бұл жұмысты нешінші наурыз күні орындайды?
- Нұрбек жоспарлаған күнінен үш күн өткен соң төлем жасады. Ол есебін қашан толтырған?
- Наурыз айының соңғы дүйсенбісі қайсы күн?
- 29 наурыз аптаның қай күні болады? 21 наурыз ше?
- Наурыз айында неше сәрсенбі бар?

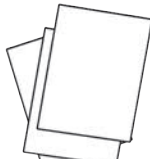
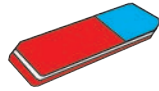
Наурыз						
Д	С	С	Б	Ж	С	Ж
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

6-тарау. 12-сабақ

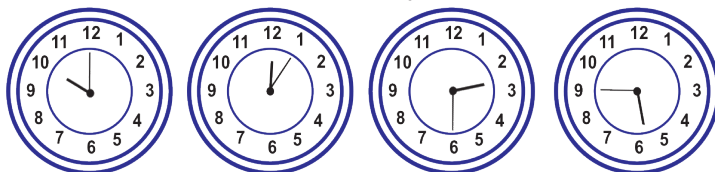
Шамалар арасындағы байланыстар

1. 1000 сум ақшаға оқу құралдарының қайсы бірінен нешеуден алуға болады?

Қайсы бірінен неше сум артылады?

					
500 сум	100 сум	250 сум	400 сум	700 сум	150 сум

2. Сағат тілдері 10:00-ді көрсетіп тұр. Сағат 12:05, 14:30, 17:45 болғанға дейін сағаттың минут тілі неше рет айналады?

3. Секундтармен өрнекте.

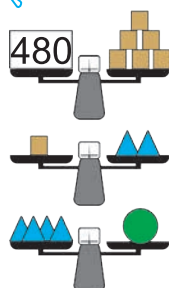
1 min 45 s
5 min 59 s

3 min 18 s
7 min 26 s

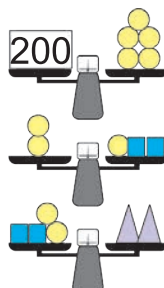
8 min 5 s
9 min 30 s

10 min 39 s
12 min 48 s

4. Әрбір пішіннің ауырлығы қанша?

	=	?
	=	?
	=	?

	=	?
	=	?
	=	?

5. Тік төртбұрыш пішініндегі егін алқабының бір жағы 350 м. Егін алқабының ұзындығы 5 метр 180 дана шарбақпен толық қоршалды. Осы алқаптың екінші жағының ұзындығы мен периметрін тап.

6. Өрбір банкаға 15 стакан су сыяды. Шамалап айт: ыдыстар толуы үшін тағы неше стакан су құю керек?

Ыдыстар толуы үшін барлығы неше стакан су құю керек?

7. Қарағай ағашы бақбақтан неше сантиметр ұзын?

? 9 есе ұзын

? 5 есе ұзын

20 cm

6-тарау.
13-сабақ

Шамалар арасындағы байланыстар

1. Ауа температурасы дегенде нені түсінесің?

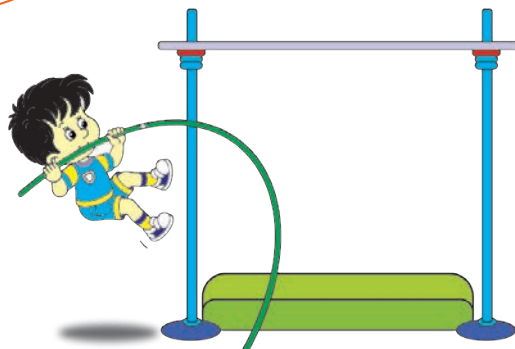
Күннің ыстық яки суық болуы ауа температурасы деп аталады. Температура **термометрмен** өлшенеді.

Тағы нелер термометр көмегімен өлшенеді?

Өлкемізде жаз айында ауаның температурасы 30-35 градус ыстық болады? Шөлді жерлерде бұл мезгілде ауаның температурасы 50-60 градусқа көтеріледі? Шөлдің жазғы ауасы басқа жерлерге қарағанда неше градус ыстығырақ?

2. Спортшы екінші ретте қандай биіктікке секірген?

5 m
88 cm

?, 29 cm
биігірек

1-әрекет

2-әрекет

3. Есепте.

$$\begin{aligned} 2 \text{ kg } 300 \text{ g} + 3 \text{ kg } 200 \text{ g} \\ 1 \text{ q } 60 \text{ kg} + 5 \text{ q } 40 \text{ kg} \\ 1 \text{ t } 3 \text{ kg} - 7 \text{ q} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 5 \text{ kg } 400 + 4 \text{ kg } 600 \text{ g} \\ 28 \text{ q } 200 \text{ kg} + 21 \text{ q } 800 \text{ kg} \\ 1 \text{ t } 26 \text{ kg} - 326 \text{ kg} \end{aligned}$$

4. Ұшақ Ташкенттен Бұхара қаласына 45 минутта жетіп барса, Нүкіс қаласына қанша уақытта жетеді?

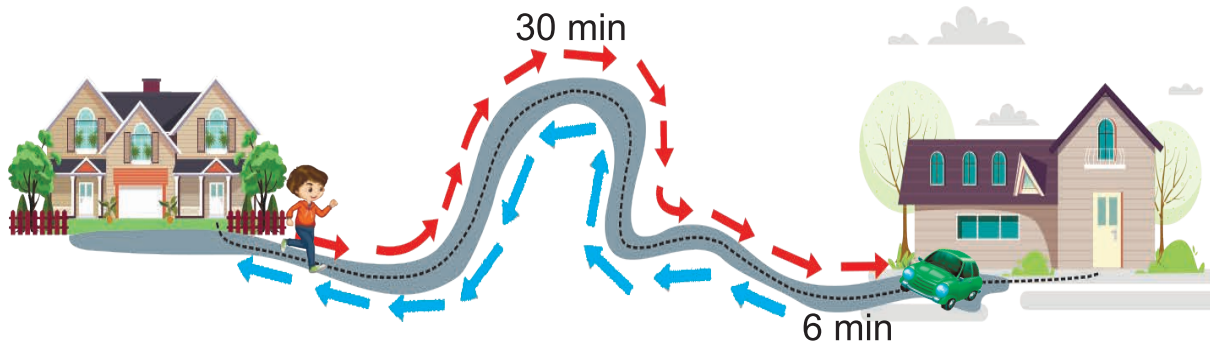

Ташкент – Бұхара-450 km

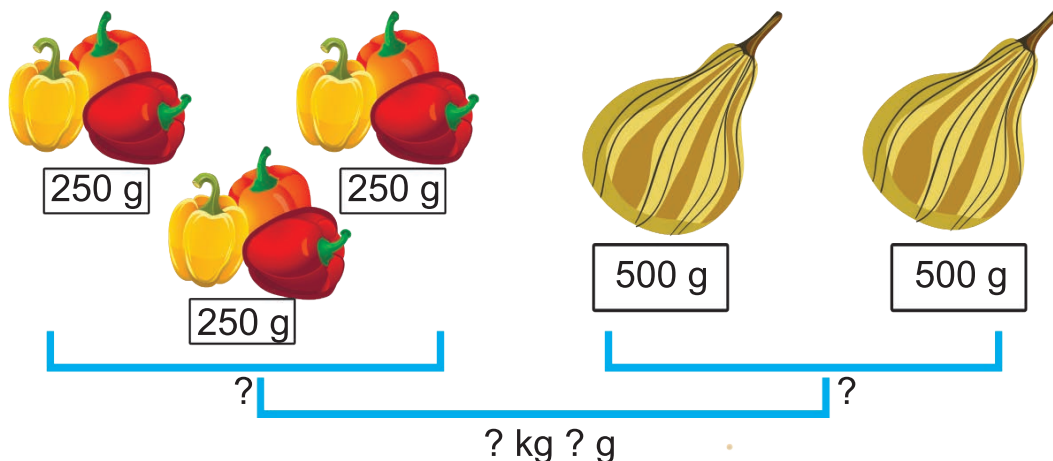
Ташкент – Нүкіс-900 km

Нүкіс пен Бұхара қаласы арасындағы қашықтық неше километр?

5. Әлима әжесінің үйіне жаяу барды, ал қайтқанда көлік қызметін пайдаланды. Ол қайтқанда барған уақытына қарағанда қанша уақыт аз жұмсады? Әлима әжесінің үйіне барғанға дейін неше рет бұрылған?

6. Асқабақ пен болғар қалампырының біріккен салмағы қанша?

7-ТАРАУ

ӨРНЕКТЕР

$$25 \times 3 + 180$$

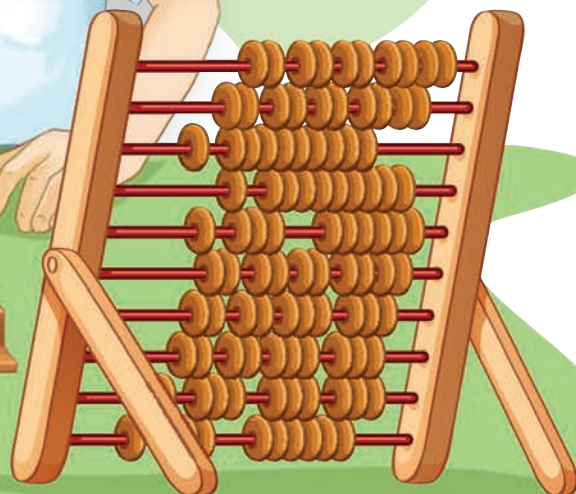
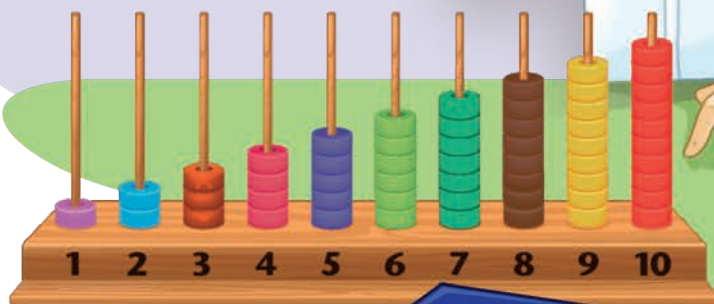
$$763 \div 7 = 102$$

$$+ ? \quad 801 - 49 =$$

?

=

1

**7-тарау.
1-сабақ**

Амалдарды орындау тәртібі

1. Қандай арифметикалық амалдарды білесің?

$$561 + 254$$

$$636 - 124$$

$$245 \times 2$$

$$749 \div 7$$

Өрнекте қанша арифметикалық амал қатысқан?

$$215 + 502 - 685$$

$$102 \times 8 \div 4$$

Тағы да осындай өрнектер құрастыра аласың ба?

2. Өрнектердің мәнін тап. Өрнектерде қандай амалдар қатысқан?

$$256 + 157$$

$$427 + 100 + 243$$

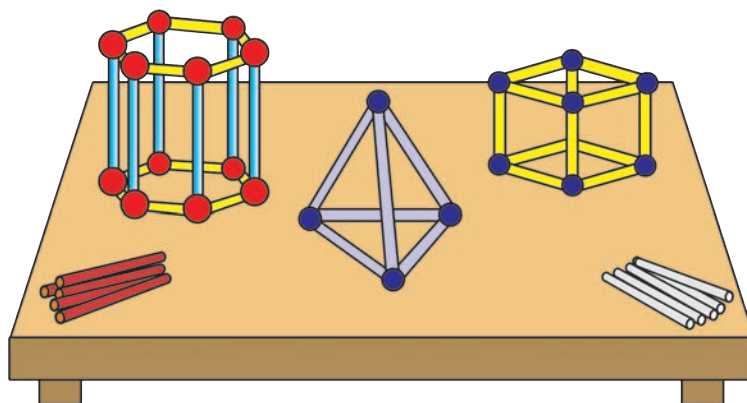
$$300 + 420 + 133 + 145$$

$$214 \times 3$$

$$114 \times 3 \times 2$$

$$231 \times 2 \times 1 \times 2$$

3. Санақ таяқшаларымен пластилиннің жәрдемімен жаса. 150 дана таяқша болса, екінші пішіннен қанша жасауға болады? Үшінші пішіннен ше?

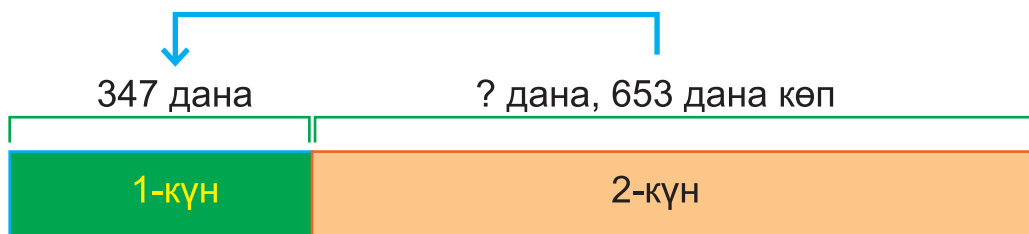
4. Бос торкөздерге сәйкес келетін сандарды тап.

$$420 + 290 + 158 = 420 + \square + 290 \quad 816 - 419 - 176 = 569 + 181 - \square$$

$$110 \times 4 \times 2 = 110 \times \square$$

$$728 \div 8 \times \square = 900 \div 9 \times 0$$

5. Табиғат мұражайын ашу үшін 2-күні қанша экспонат әкелінген?

6. Өрнектердің мәнін тап.

$$613 - 420$$

$$860 - 410 - 342$$

$$904 - 311 - 542 - 42$$

$$414 \div 2$$

$$726 \div 3 \div 2$$

$$968 \div 1 \div 4 \div 2$$

7-тарау.
2-сабақ

Амалдарды орындау тәртібі

1. Өрнектегі амалдар тәртібін айт және мәнін тап.

$$\begin{array}{l} 452 + 124 \times 3 \\ 351 - 632 \div 2 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 275 \div 5 + 156 \times 6 \\ 758 + 556 \div 4 - 318 \end{array}$$

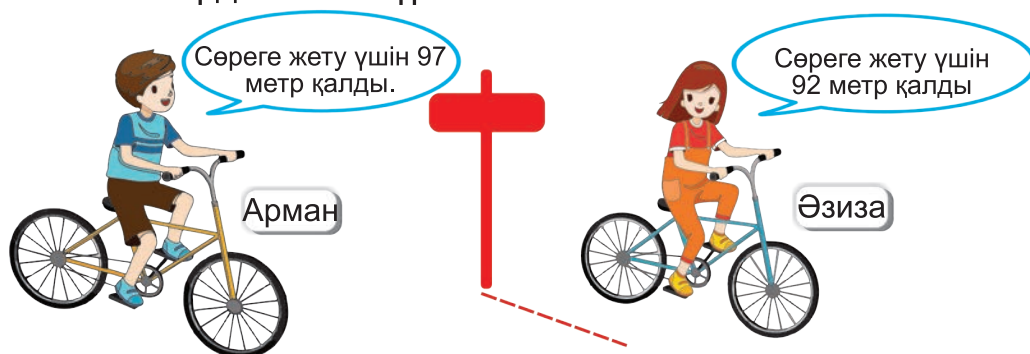
2. Спорт марафонына қатысушылар туралы мәліметтер негізінде өрнектер түз және шеш.

	Қаңтар	Ақпан	Наурыз
Балалар	?	340	227
Үлкендер	150	?	773
Барлығы	280	900	?

3. Есепте.

$$738 \div 6 \times 7 \quad 3 \times 219 + 343 \quad 720 \div 6 + 968 \div 8 \quad 246 \times 4 - 264 \times 2$$

4. Жолдың жалпы ұзындығы 1000 метр болса, Арман мен Әзиза неше метрден жол жүрген?

5. Бес стаканға кофе, какао яки сүт құйылған. Кофе какаодан 2 есе көп. Егер үш стаканға бірдей түрдегі сусын құйылмаған болса, қайсы стаканда какао бар?

6. Қосындыны тап.

$$\begin{array}{r} 379 \\ 217 \\ + 199 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 374 \\ 236 \\ + 262 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 226 \\ 287 \\ + 298 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 249 \\ 157 \\ + 121 \\ \hline \end{array}$$

7. Ота жасайтын 12 бөлме бар. Әрбір ота бөлмесіне 7 дәрігер және 7 медбике керек. Барлық ота бөлмелері үшін жалпы қанша медицина қызметкері керек?

7-тарау.
3-сабақ

Амалдарды орындау тәртібі

1. Жақшалы өрнектерде амалдар тәртібі қалай орындалады? Өрнектер мәнін салыстыр.

$$200 + (60 \times 3) \square (200 + 60) \times 3 \quad (400 - 0) \times 2 \square 400 - (0 \times 2)$$

2. Амалдарды орындау тәртібін сақта.

$$\begin{array}{cc} (457 + 319) - 578 & (1000 - 560) - 187 \\ (578 + 6) & (187 \times 3) \\ (267 + 513) - 654 & (654 \div 3) \\ (56 \times 10) \div 7 & (7 \times 8) \end{array}$$

3. Белгісіздерді тап.

$$\begin{array}{r} 584 \\ - 48 \blacktriangle \\ \hline 95 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 438 \\ - 26 \blacktriangle \\ \hline \blacksquare 69 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 918 \\ - 80 \blacktriangle \\ \hline \blacksquare 17 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 631 \\ - 2 \blacktriangle \blacktriangle \\ \hline 3 \blacksquare 8 \end{array}$$

4. Берілген суреттердің бір-бірінен айырмашылығы қандай? Пішіндер қандай қозғалыста? Қайсысында геометриялық пішін көп?

5. 5 дана 1 санын және арифметикалық амалдарды пайдалана отырып, 100 санын шығара аласың ба?

6. Әрқайсысында 23 сұрақ бар викторина өткізілді. Әрбір сұраққа жауап беру үшін 2 минуттан уақыт бөлінеді. Викториналарды өткізу үшін жалпы қанша уақыт жұмсалған?

7. Бос торкөздерге сәйкес келетін сандарды тап.

$$\square + 569 - 259 = 69 - 42 + 359$$

$$968 - \square \times 968 > 900 \times 1 \div \square$$

7-тарау.
4-сабақ

Амалдарды орындау тәртібі

1. Өрнектердің мәнін салыстыр және түсіндір.

$$128 + 205 \times 3$$

$$748 \div 4 - 3$$

$$726 \div 6 + 313 \times 2 - 541$$

$$(128 + 205) \times 3$$

$$748 \div (4 - 3)$$

$$726 \div 6 + (313 \times 2 - 541)$$

2. Бос торкөздерге сәйкес келетін сандарды тап.

$$241 + 356 + \square = 941$$

$$1000 = \square + 492 \div 4$$

$$505 = \square \div 4 + 404$$

3. Төменде берілген пішін бір рет толық айналса, сұрақ белгісі орнындағы үшбұрыш қандай түсте болады?

4. 100 литрлік ыдысты шелек пен желім ыдысты пайдаланып толтыр. Онда ыдыстарды неше рет пайдаланасың? Сен нешінші әрекетте толтырдың?

5 L

10 L

100 L

5. Белгісіздерді тап.

$$\begin{array}{r} 2\blacktriangle \\ \times 3 \\ \hline 732 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 26\blacktriangle \\ - 136 \\ \hline 1\blacksquare3 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 20\blacktriangle \\ - 184 \\ \hline \blacksquare6 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \blacktriangle\blacktriangle\blacktriangle \\ - \quad 7 \\ \hline 4\blacksquare7 \end{array}$$

6. Үлгі негізінде есепте.

Үлгі: $341 + 526 - 478 = 867 - 478 = 389$.

341	$+ 526$	$- 478$
296		
415		

934	$- 288$	$+ 321$
295		
861		

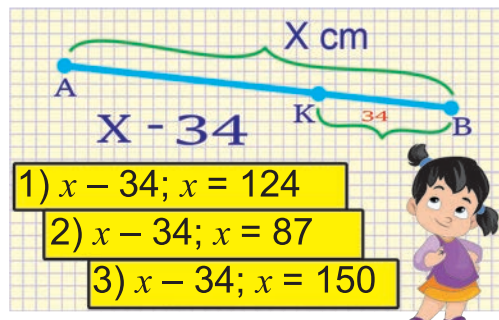
7-тарау.
5-сабақ

Әріпті өрнектер

1. Өрнектерді оқы.

$$y - 25 \quad a - 139 \quad 487 + b \quad 1000 \div x \quad 278 - d$$

2.

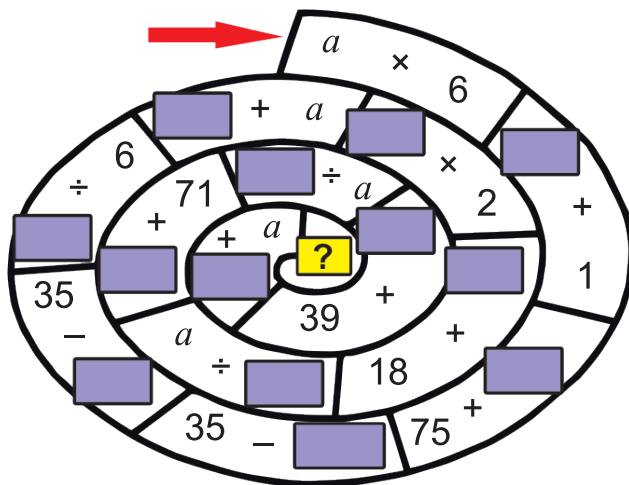

$d = 5$ болса, $18 + d = ? \rightarrow$ әріпті өрнек
 $18 + 5 = 23 \rightarrow$ санды өрнек

3. Өрнектердің мәнін тап. Мұнда $a = 9, b = 63, c = 59, d = 3$.

$$\begin{array}{llll} 315 - a & 821 + c & 423 \div a & 345 + b \\ 937 - b & 293 \times d & 134 + c & 78 \div d \end{array}$$

4. Егер $a = 4$ болса, белгісіз санды анықта.

5. Кестені толтыр.

d	24	36	114	72	84	102
$d \times 6$						
$d \div 6$						

6. $x = 8, y = 7$ болса, өрнектің мәнін тап.

$$\begin{array}{lll} x + 123 + 89 & 700 \div y - 59 & 1000 - 48 + y \\ 248 \div x + 88 & 159 + x & 56 \times 5 \div y \end{array}$$

7-тарау.
6-сабақ

Әріпті өрнектер

1. Әріпті өрнектің мәні қалай табылған?

$$a + b = ?$$

$$a = 627 \quad b = 159$$

$$627 + 159 = ?$$

Егер $a = 12$, $d = 45$, $c = 100$, $m = 77$ болса, әріпті өрнектің мәнін тап.

$$a + b = ? \quad c - m = ?$$

$$c - a = ? \quad m - d = ?$$

2. Егер $k = 70$, $d = 7$ болса, өрнектердің мәнін тап және салыстыр.

$$20 + d + k \quad \square \quad 83 - k - d \quad k + d - 58 \quad \square \quad 65 + k - d$$

$$k - 30 + d \quad \square \quad k + 48 \times d$$

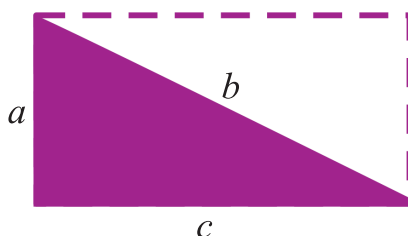
3. Бос торкөздерді толтыр. $k = 125$, $m = 5$.

$$\begin{array}{c} k + m \\ \square \end{array} \quad \begin{array}{c} k - m \\ \square \end{array} \quad \begin{array}{c} k \times m \\ \square \end{array} \quad \begin{array}{c} k \div m \\ \square \end{array} \quad \begin{array}{c} k \div m + k \\ \square \end{array} \quad \begin{array}{c} k \times m - k \\ \square \end{array}$$

4. a , b және c -ға сәйкес келетін сандарды анықта.

30	-	b	=	a
+		+		+
c	-	a	=	150
=		=		=
190	-	30	=	c

5. Егер $a = 6$ см, $b = 10$ см, $c = 8$ см болса, пішіндердің периметрі неге тең?

6. Өрнектің мәнін тауып, кестені толтыр.

a	6	1	2	3	4	5
$150 \div a$	●	●	●	●	●	●
$a \times 150$	●	●	●	●	●	●

7-тарау.
7-сабақ

Теңдеулер

1. Белгісіз қосылғыш қалай табылған?

$x + 560 = 700$

белгісіз қосылғыш "x + 560" қосынды

$$x + 560 = 700$$

$$x = 700 - 560$$

$$x = 140$$

$$140 + 560 = 700$$

$$700 = 700$$

$$x + 480 = 940$$

$$x + 540 = 1000$$

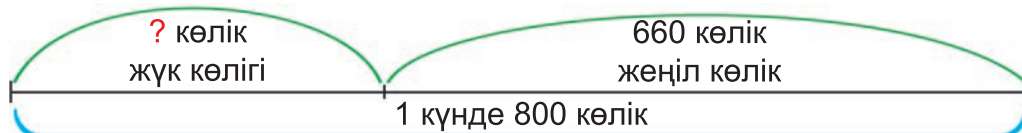
$$628 + x = 846$$

$$317 + x = 788$$

$$477 + x = 600$$

$$x + 605 = 900$$

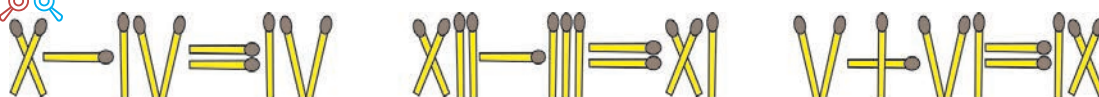
2. Бензин құятын орында неше жүк көлігіне жанармай құйылды?

3. Қосылғыштарды теңдеу құрастырып тап.

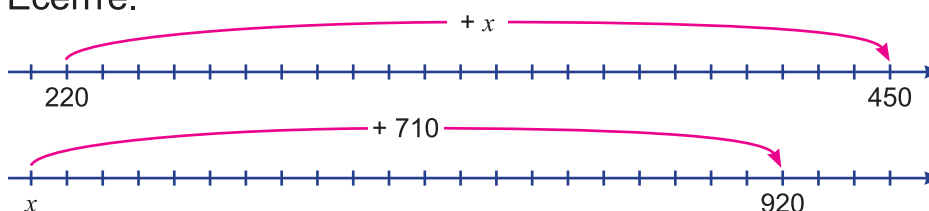
Қосылғыш	Қосылғыш	Қосынды	Қосылғыш	Қосылғыш	Қосынды
?	803	947	521	?	602

4. Бір таяқшаның орнын ауыстырып, дұрыс теңдеу құрастыр.

5. Дүкенде 150 дана ыдыспен өрік шырыны, өрік шырынының тең жартысындай алма шырыны, алма шырынынан 3 есе көп ыдыспен шабдалы шырыны әкелінді. Дүкенге жалпы қанша шырын әкелінген?

6. Есепте.

7. Теңдеулер құрастырып есепте.

а) 125 санына x саны қосылса, 614 саны пайда болады;

б) x санына 389 саны қосылса, 700 саны пайда болады;

д) x саны мен 544 санының қосындысы 1000 санына тең.

7-тарау.
8-сабақ

Теңдеулер

1. Теңдеудің орындалуын есте сақта.

$$\begin{array}{c} x - 240 = 115 \\ \text{белгісіз} \quad \text{азайтқыш} \end{array}$$

"x - 240" айырма

$$\begin{array}{r} x - 240 = 115 \\ x = 115 + 240 \\ x = 355 \\ \hline 355 - 240 = 115 \\ 115 = 115 \end{array}$$

2. Теңдеулерді шеш.

$$x - 130 = 128$$

$$x - 346 = 614$$

$$x - 522 = 441$$

$$x - 297 = 364$$

$$x - 185 = 784$$

$$x - 428 = 572$$

3. Ұлттық қолөнершілік көрмесінде қанша қыш бұйым қойылған?

Зергерлік бұйымдар	Қыш бұйымдар	Кестешілік бұйымдары
350 дана	?	346 дана
		
Барлығы 1000 дана		

4. Салиха түзу сызық бойында 5 қызыл нүкте белгіледі. Ол қызыл нүктелер арасындағы кеңістікке көк нүкте, сосын қызыл және көк нүктелер арасындағы әрбір бос орынға жасыл нүкте қойды. Салиха барлығы қанша нүкте қойды? Түрлі түстегі нүктелер тізбегін дәптеріңе белгіле.

5. Есепте.

Бір жыл 12 ай, жарты жыл неше айға тең? ширек жыл ше?
Сәуір айының жартысы, ширегі, үштен бір бөлігі неше күн болады?
Бір жылда неше апта бар? Бір аптада неше сағат бар?

6. Жаңа құрылған көп қабатты ғимаратта 4 кіру жолы бар. Ғимаратта жалпы 152 пәтер бар. Егер әрбір қабатта 8 пәтер бар болса, ғимарат неше қабат?

7-тарау.
9-сабақ

Теңдеулер

1. Теңдеу қалай орындалған?

$$690 - x = 230$$

азайғыш белгісіз "690 - x" айырма

$$690 - x = 230$$

$$x = 690 - 230$$

$$x = 460$$

$$690 - 460 = 230$$

$$230 = 230$$

$$560 - x = 340$$

$$426 - x = 241$$

$$980 - x = 400$$

$$1000 - x = 806$$

$$700 - x = 220$$

$$383 - x = 263$$

2. Амалдарды орында және нәтижелерін салыстыр.

$$\begin{array}{c} 86 \\ \times \\ 10 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 55 \\ \times \\ 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 130 \\ \times \\ 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 270 \\ \times \\ 3 \\ \hline \end{array}$$

3. Белгісіз сандарды анықта.

Азайғыш	Азайтқыш	Айырма	Азайғыш	Азайтқыш	Айырма
?	565	277	750	?	180

4. Есепте.

$$\begin{array}{l} \text{apple} + \text{orange} = 9 \\ \text{lemon} \times \text{apple} = 10 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{orange} - \text{lemon} = 2 \\ 2 \times \text{apple} + \text{lemon} \times 4 - \text{orange} \div 2 \end{array}$$

5. Мектеп оқушылары арасында футбол бойынша жарыс өткізіліп, оған жалпы 320 команда қатысты. Егер сұрыптау ойындарынан өткен командалар барлық командалардың 4-тен 1 бөлігін құраса, жарыстың кейінгі басқышына неше команда қатысады?

6. Есепті теңдеу құрастырып шеш. Төттілер дайындауға барлығы 950 g өнім жұмсалды. Ұн, сары май және шекер үшеуінің салмағы 830 граммды құраса, жұмсалған қаймақтың салмағы қанша?

7-тарау.
10-сабақ

Теңдеулер

1. Еске түсіреміз.

$$\begin{aligned} x \times 4 &= 140 \\ x &= 140 \div 4 \\ x &= 35 \\ \hline 35 \times 4 &= 140 \\ 140 &= 140 \end{aligned}$$

$$x \times 4 = 140$$

белгісіз көбейткіш көбейтінді

2. Теңдеулерді шеш.

$$x \times 9 = 630$$

$$a \times 12 = 36$$

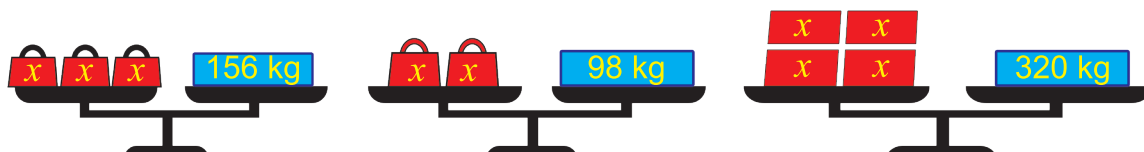
$$6 \times a = 540$$

$$7 \times y = 147$$

$$10 \times y = 1000$$

$$x \times 19 = 76$$

3. Белгісіздерді тап.

4. Квадраттар санын анықта.

5. Есепке сәйкес теңдеу құрастыр.

Саяхат үшін 3 автобуспен жалпы саны 135 оқушы Самарқант қаласына саяхатқа барды. Әрбір автобуста неше оқушы болған?

6. Теңдеулерді шеш.

$$4 \times a = 484$$

$$7 \times x = 168$$

$$12 \times y = 96$$

$$y \times 5 = 350$$

$$x \times 8 = 168$$

$$16 \times a = 64$$

7-тарау.
11-сабақ

Теңдеулер

1. Еске түсіреміз.

$$\begin{aligned} x \div 9 &= 53 \\ x &= 53 \times 9 \\ x &= 477 \\ 477 \div 9 &= 53 \\ 53 &= 53 \end{aligned}$$

$$x \div 9 = 53$$

бөлінді
бөлгіш
белгісіз

$$\begin{aligned} 64 \div x &= 8 \\ x &= 64 \div 8 \\ x &= 8 \\ 64 \div 8 &= 8 \\ 8 &= 8 \end{aligned}$$

$$64 \div x = 8$$

бөлінді
бөлінетін
белгісіз

2. Теңдеулерді шеш.

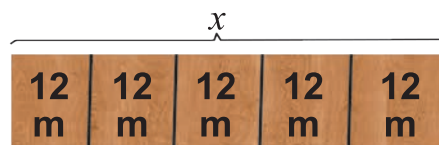
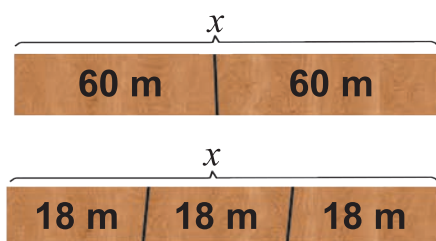
$$y \div 3 = 60$$

$$x \div 5 = 35$$

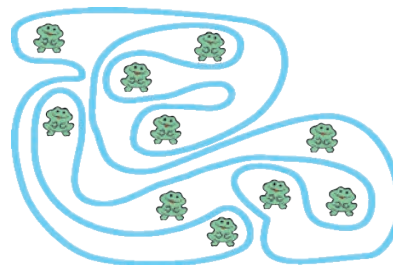
$$a \div 7 = 84$$

$$x \div 15 = 9$$

3. Әрбір тақтаның ұзындығы нешеге тең?

4. Суретте әуіз және бірнеше бақа көрсетілген. Бұл бақалардың нешеуі әуізде отыр?

5. Мәреге кім бірінші барады?

Бастай

$2 \times x = 26$	$88 \div x = 11$	$15 \times x = 45$	$7 \times x = 84$	$90 \div x = 9$
$x = 13$	$x = 18$	$x = 8$	$x = 3$	$x = 6$
$x \div 4 = 9$	$x = 9$	$x = 9$	$x = 12$	$x = 2$
$x = 36$	$42 \div x = 7$	$6 \times x = 54$	$45 \div x = 9$	$66 \div x = 6$
$x = 36$	$x = 160$	$x = 10$	$x = 9$	$x = 11$
$54 \div x = 6$	$x \div 8 = 20$	$9 \times x = 45$	$x \times 5 = 70$	$34 \div x = 17$
$x = 8$	$x = 8$	$x = 5$	$x = 8$	$x = 2$
$x = 9$	$x = 34$	$x = 2$	$x = 14$	$x = 4$
$x \times 12 = 60$	$x \div 7 = 9$	$16 \times x = 32$	$4 \times x = 48$	Мәре
$x = 5$	$x = 63$	$x = 3$	$x = 12$	

6. Белгісіздерді тап.

$$\begin{array}{r} 323 \\ + 117 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} \boxed{} \\ + 539 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 738 \\ + 125 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} \boxed{} \\ - 119 \\ \hline \end{array}$$

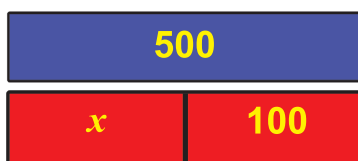
$$\begin{array}{r} 565 \\ + 435 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} \boxed{} \\ - 777 \\ \hline \end{array}$$

7-тарау.
12-сабақ

Теңдеулер

1. Бақыт іштей бір сан ойлады. Сол санды 7-ге көбейтіп, 25-ті қосты. Сөйтіп, 900 саны пайда болды. Бақыт қайсы санды ойлаған?

2. Белгісіз бөлгіш қалай табылды?

$$900 \div x = 9$$

$$\begin{array}{l} 500 \div x = 100 \\ x = 500 \div 100 \\ x = 5 \\ 500 \div 5 = 100 \\ 100 = 100 \end{array}$$

$$600 \div x = 100$$

$$500 \div x = 100$$

бөлінді (pointing to 100)
бөлінгіш (pointing to 500)
бөлгіш (pointing to x)

$$200 \div x = 2$$

3. Кітапханаға әкелінген 900 дана әдеби кітап бірнеше сөреге 100 данадан орналастырылды. Сөрелер саны қанша? Теңдеу құрастырып шеш.

4. Бөлгішті табамыз.

$$800 \div x = 8$$

$$84 \div x = 14$$

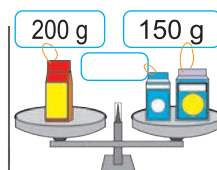
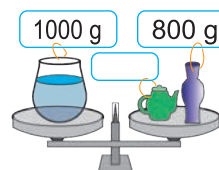
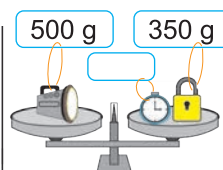
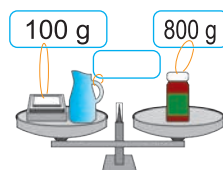
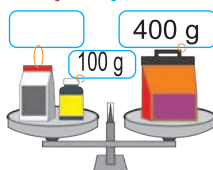
$$96 \div x = 6$$

$$100 \div x = 1$$

$$78 \div x = 13$$

$$90 \div x = 10$$

5. Заттардың массасы қанша?

6. Жәмила 12 досына хат жібермекші болды. Хаттарының жартысы бір бетті, қалғаны 2 бетті. Жәмилаға достарына хат жазу үшін барлығы неше бет қағаз керек?

7. Теңдеулерді шеш.

$$88 \div x = 11$$

$$200 \div x = 10$$

$$72 \div x = 6$$

$$500 \div y = 5$$

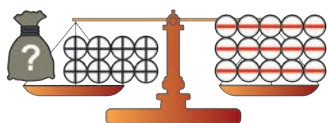
$$69 \div x = 3$$

$$300 \div x = 100$$

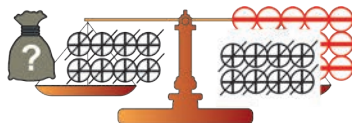
7-тарау.
13-сабақ

Теңдеулер

1. Теңдеулерді шеш.

$$x + 80 = 150$$

$$x = 150 - 80$$

$$x = 70$$

$$x + 125 = 400 \quad 342 + x = 650 \quad 630 + y = 1000 \quad 1000 + x = 1000$$

2. Теңдеулерді шеш.

$$690 - x = 230$$

$$d \div 9 = 53$$

$$595 \div x = 7$$

$$y + 560 = 700$$

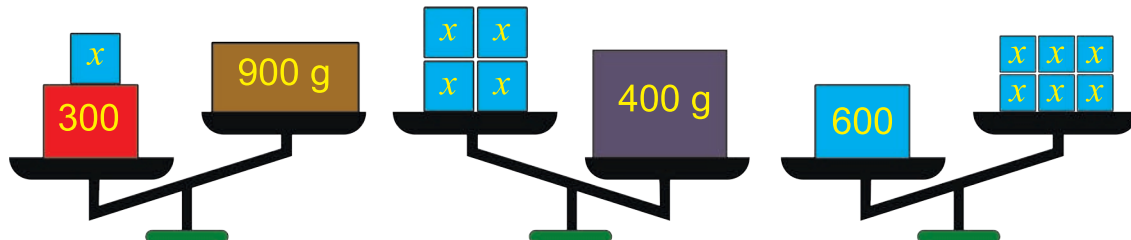
3. Белгісіздерді тап.

$$\frac{1}{12} + x = \frac{7}{12}$$

$$\frac{7}{9} - x = \frac{2}{9}$$

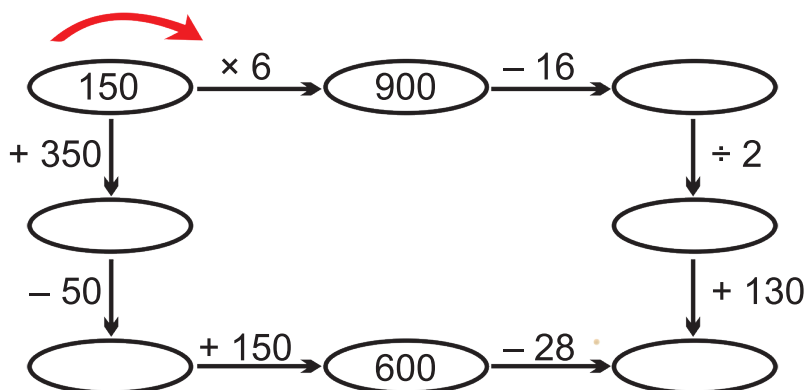
$$\frac{10}{11} - x = \frac{6}{11}$$

4. Белгісіз салмақтарды тап.

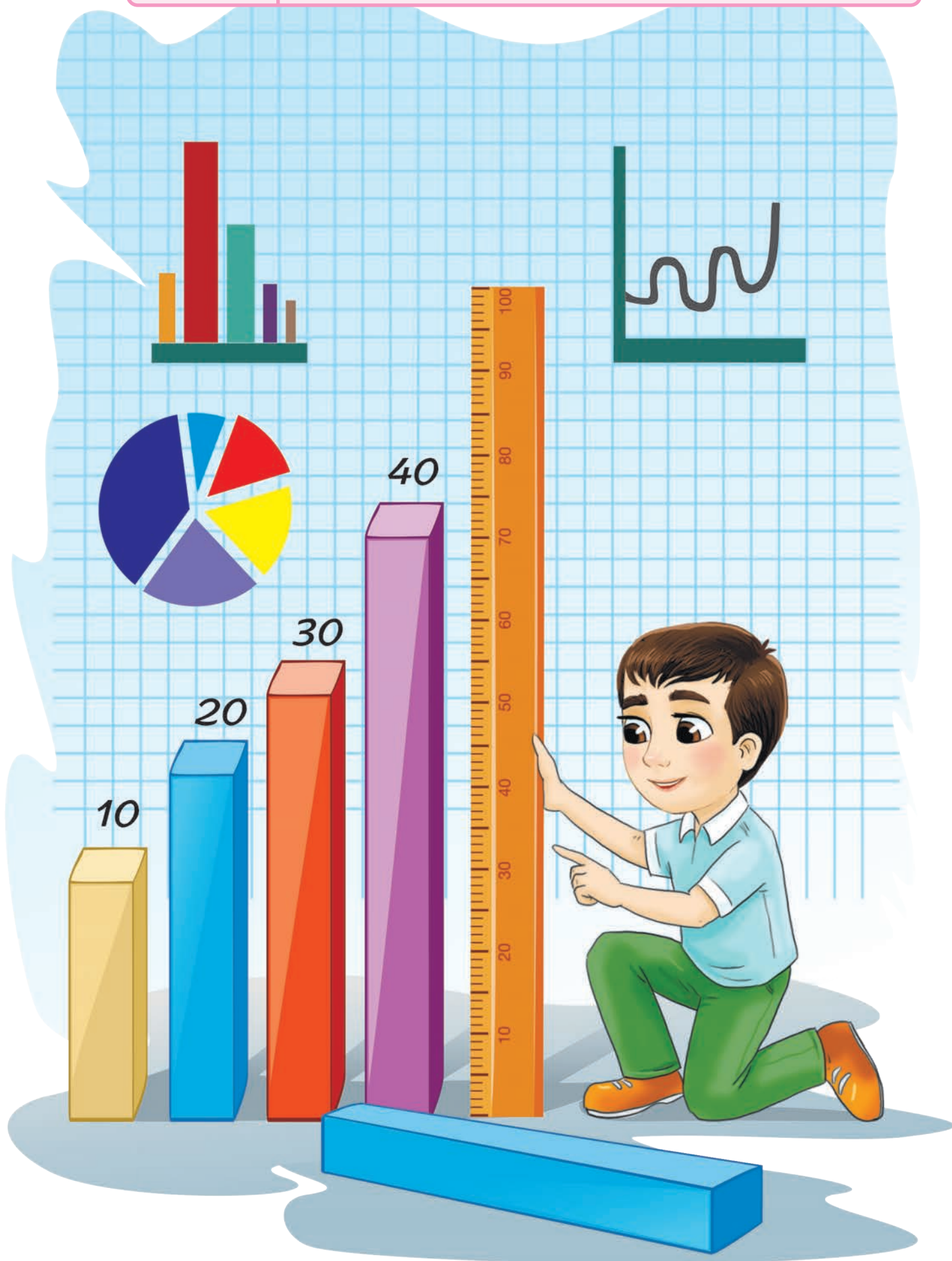
5. Қоймадағы 900 kg күріш 100 kg-нан бірнеше дүкендерге жіберілді. Егер күріш 2 қаптан таратылған болса, әрбір қапта неше килограммнан күріш бар? Күріш барлығы неше қапқа салынған?

6. Есепте.

8-ТАРАУ

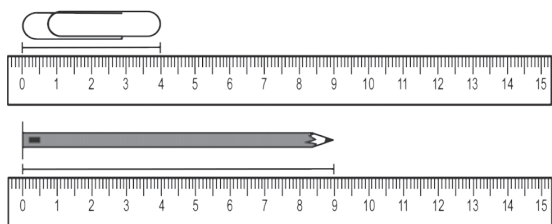
МƏЛІМЕТТЕРМЕН ЖҰМЫС ІСТЕУ

8-тарау. 1-сабақ

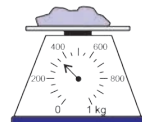
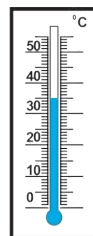
Шкалалар

1. Заттардың ұзындықтарын анықта.

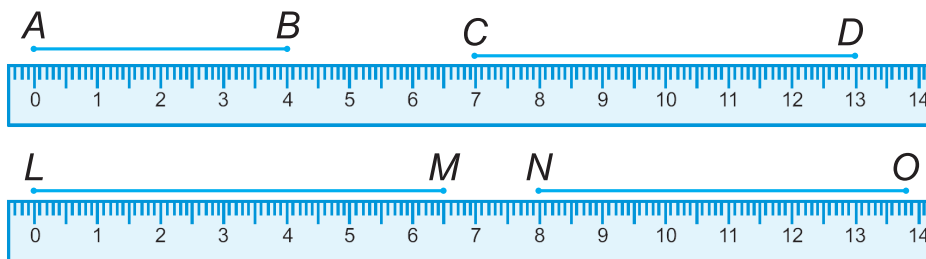

Сызғыштағы сызықша мен сандар бірігіп шкаланы құрайды.

Мұндай шкалаларды тағы қай жерлерде кездестіргенсің?

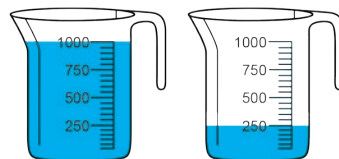

2. Кесінділердің ұзындығы неше сантиметр? Оларды миллиметрмен өрнекте.

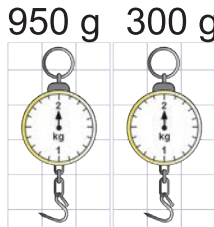
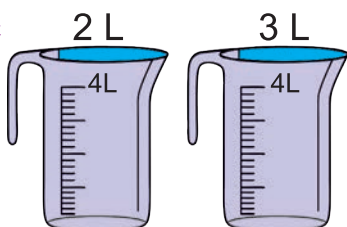

3. 290 g шекер салынған ыдыстың массасы 320 g. Сәлім ыдыстан азырақ шекер алған соң, ыдыстың жалпы массасы 200 g -ды құрады. Ыдыста қалған шекердің массасы неше грамм? Шешімін шкаланың көмегімен түсіндір.

4. Шкалаларға қарап ыдыстардың сыйымдылығын тап. Бірінші ыдыстағы су екінші ыдыстағы судан қанша көп?

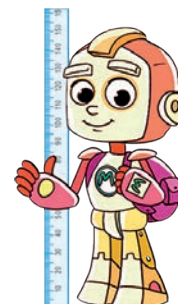
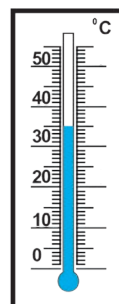

5. 2 L 3 L 950 g 300 g

Ыдыстарды және таразыны пайдаланып, өлшемдерін белгіле.

6. Өлшеу аспаптары қайсы санды көрсетіп тұр? Оларды нелерді өлшеуде пайдаланамыз?

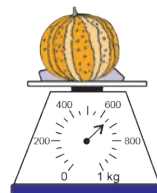
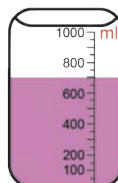

8-тарау.
2-сабақ

Шкалалар

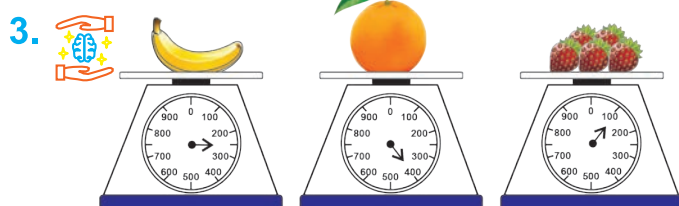
1. Әрбір аспаптың бір белгісінің мәні неге тең?

Өлшеніп жатқан шамалардың мәнін тап.

2. Сызғыштың суретін сал және онда берілген өлшемдерді белгіле.

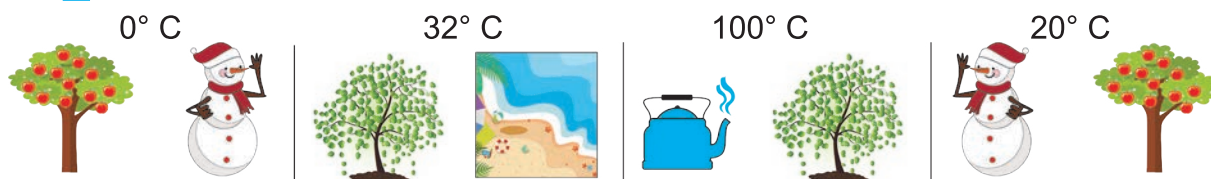
8 cm 3 mm 12 cm 9 cm 5 mm

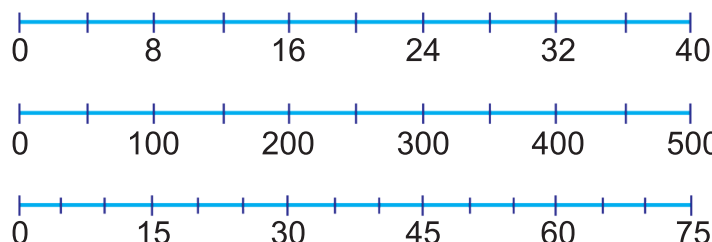
Өлшеніп жатқан жемістер неше грамм? Олардың жалпы салмағы қанша? Неше құлпынай бір дана апельсиннің салмағына тең?

Неше бананның салмағы құлпынайлар салмағынан 5 есе көп?

4. Қайсы жағдай берілген температураға сәйкес?

5. Шкалалардың бір бөлігінің мәнін анықта.

6. Спидометр қандай өлшемді көрсетуде? Олар қандай жағдайда тұр?

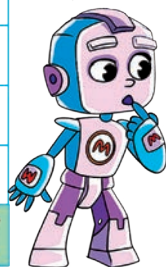
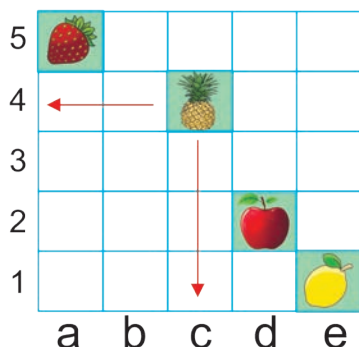
7. $725 + 90 \div 15$ $(972 - 482) \div 7$ $280 \div 4 + 142 \times 4$
 $1000 - 84 \times 6$ $6 \times (683 - 579)$ $178 \times 4 + 720 \div 6$

8-тарау.
3-сабақ

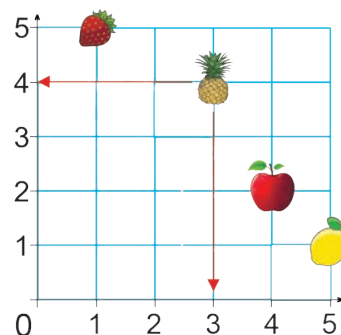
Координата бұрышы

1. Ананастың орнын анықта. Қалған жемістер қайсы торкөзде орналасқан?

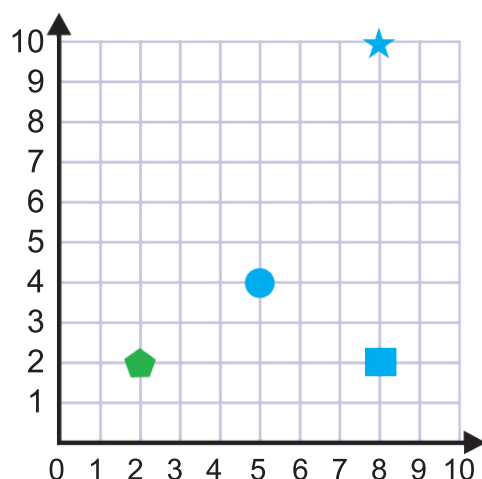
Берілген кесте өлшемдерін қалағаныңша алып, қатарлар мен бағандарды сандар көмегімен белгілеуге болады.

Пайда болған пішінді **координаталар бұрышы** дейміз. Мысалы: ананас орналасқан орын (яки координатасы) – 3 горизонталь сәуледе, 4 – вертикаль сәуледе орналасқан.

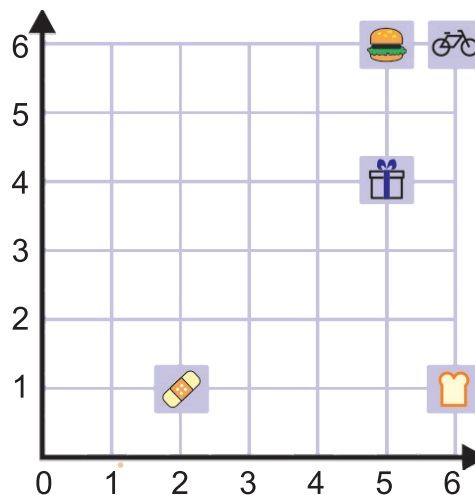
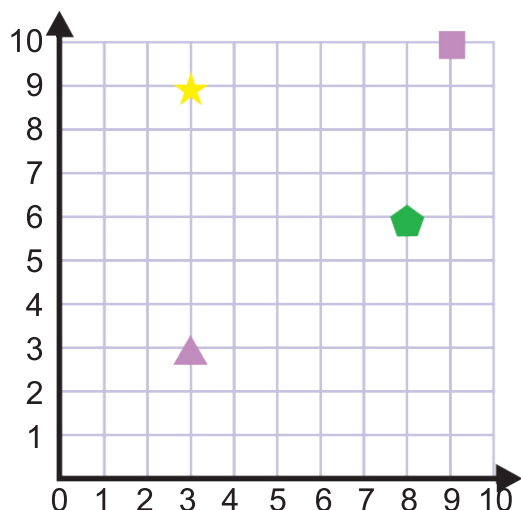

2. Пішіндердің координата бұрышындағы жайғасу орнын тап.

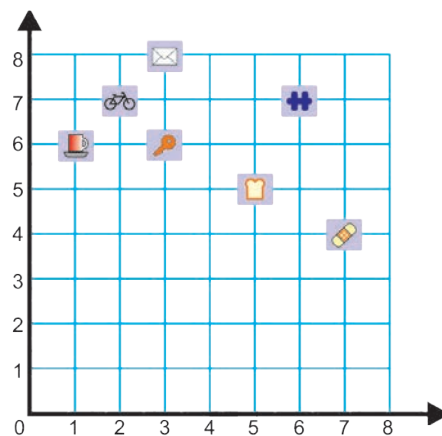
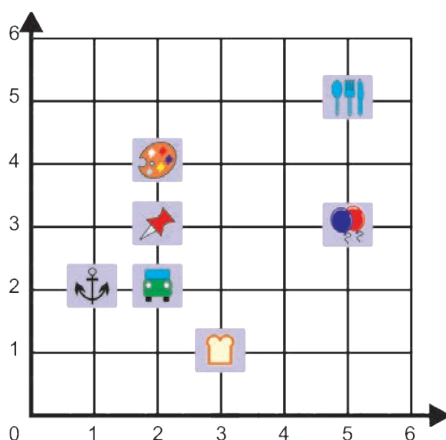

- – пішін (__ ; __) нүктеде орналасқан.
- – пішін (__ ; __) нүктеде орналасқан.
- – пішін (__ ; __) нүктеде орналасқан.
- – пішін (__ ; __) нүктеде орналасқан.

3. Координата бұрышын сыз және пішіндердің жайғасу орнын белгіле.

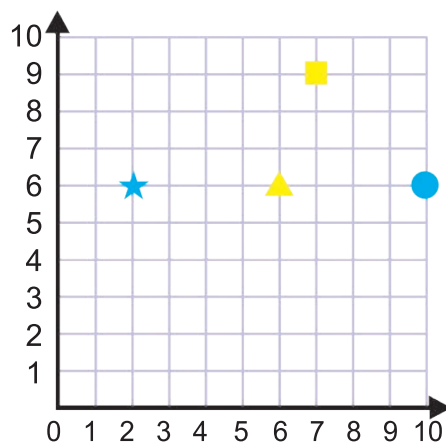
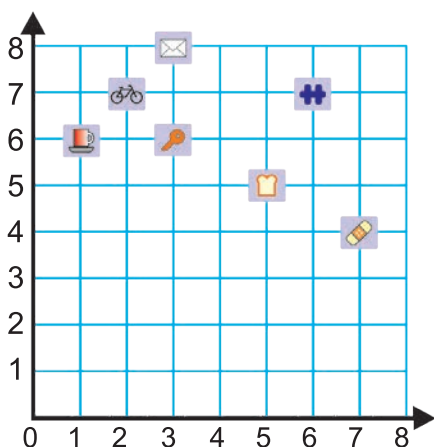

4. Координатасы (3; 1), (2; 4), (5; 5), (6; 7), (1; 6), (3; 6), (7; 4) нүктелерде орналасқан нәрселерді анықта.

5. Жандос дойбы тақтасында ойын ойнап отыр. Оның дойбы тасы D5 торкөзде тұр. Дойбы тасын G7 торкөзге жылжыту үшін қандай әрекеттерді орындау керек?

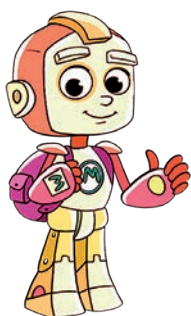
6. Координата бұрышында жайғасқан заттардың орындарын белгіле.

8-тарау. 4-сабақ

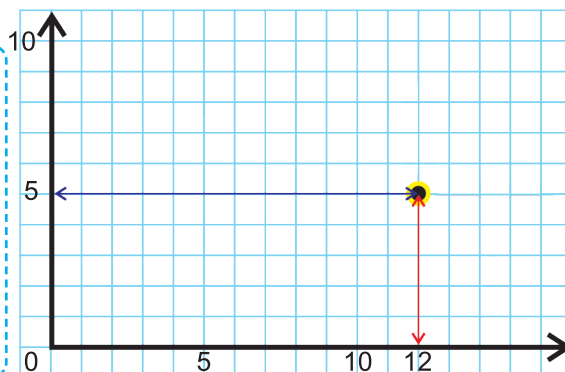
Координата бұрышы

1. Координаталарды пайдаланып, нүктенің қай жерде орналасқанын анықта.

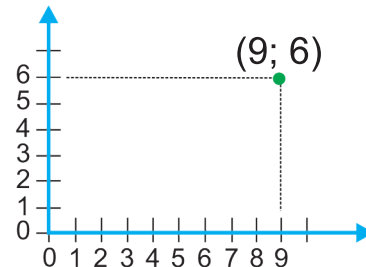
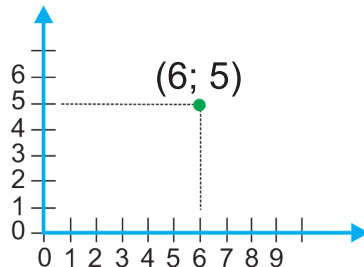
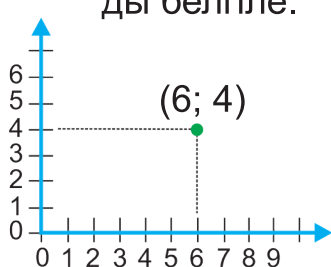

Координаталар әрқашан белгілі бір тәртіппен жазылады: (12;5)

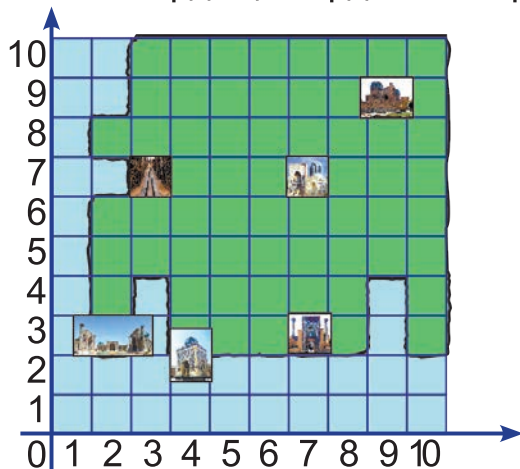
12 – горизонталь қашықтық
5 – вертикаль қашықтық.

2. Горизонталь және вертикаль сызықтарда орналасқан сандарды белгіле.

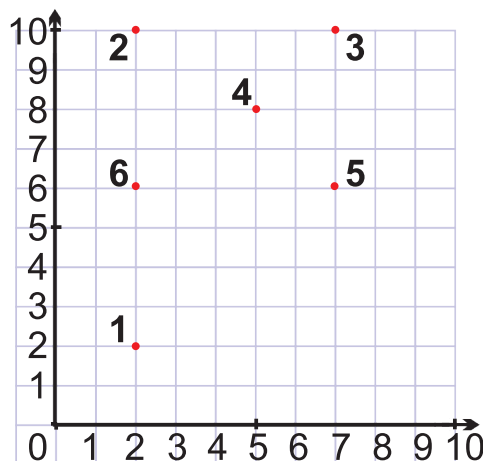

3. 1-суреттегі тарихи ғимараттардың және 2-суреттегі жануарлардың координаталарын анықта.

4. Концерт залында 15 қатар бар. Әр қатардағы орындар 1-ден 24-ке дейін нөмірленген болса, 9 саны барлығы неше рет қолданылады?

5. Жалау кескінін координаталық бұрышта анықта.

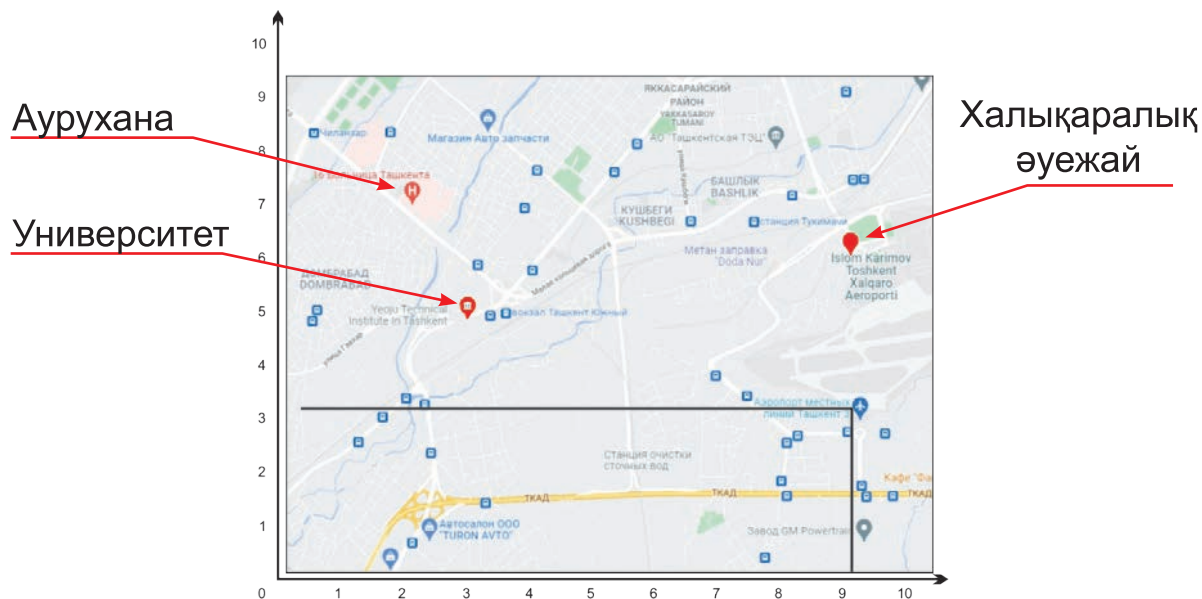

6. Координата бұрышын сызамыз, онда $(6; 1)$, $(6; 4)$, $(4; 6)$, $(2; 4)$, $(2; 1)$, $(6; 1)$ нүктелерді белгілеп, тізбекті түрде тұтастырсақ, қандай пішін пайда болады?

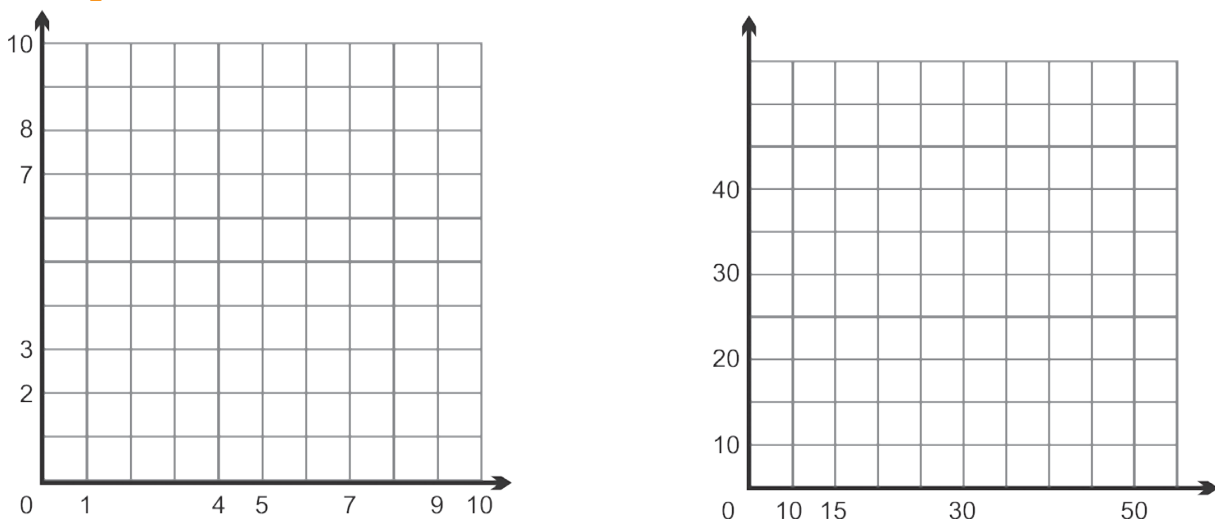
**8-тарау.
5-сабақ**

Координата бұрышы

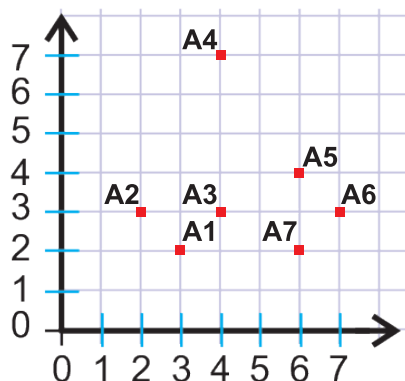
1. Үлгіге сүйене отырып, қызыл түспен белгіленген мекен жайлардың координаталарын анықта.

2. Координаталық бұрыштағы шкалаларды реттейміз.

3. Нүктелерді қос, олардың координаталарын белгіле. Қандай пішін пайда болды?

5 ұпай

14 ұпай

? ұпай

Координаталар бұрышындағы әріптерді белгіле.

A = (7; 5) C = (3; 6) E = (2; 2) G = (9; 6)
I = (1; 4) B = (7; 5) D = (7; 5) A = (7; 5)

Координаталарға сәйкес суретті таңда.

(1; 3)

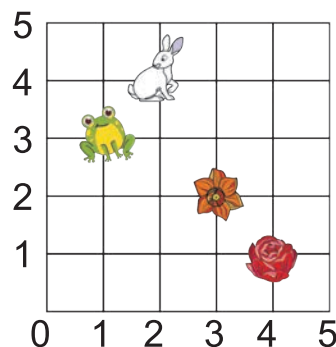
(4; 1)

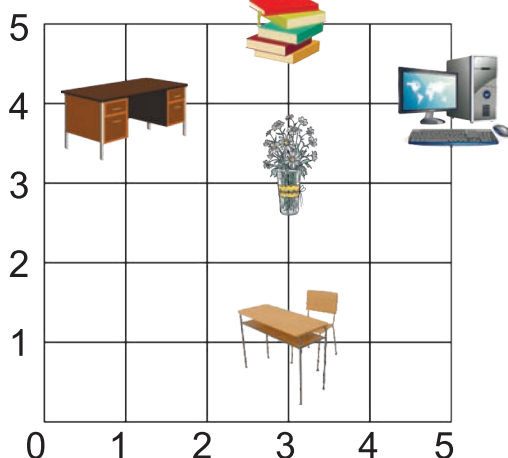
(2; 4)

(3; 2)

Үлгіге қарап жалғастыр.

1. (3; 1)

Парта

2. (3; 5)

3. (5; 4)

4. (1; 4)

5. (3; 3)

8-тарау. 6-сабақ

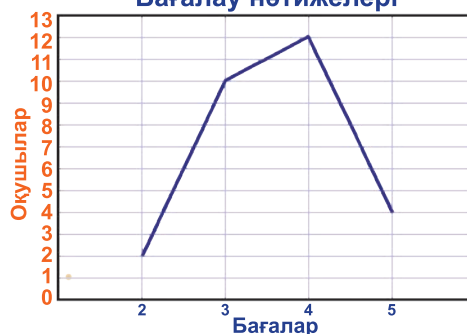
Диаграммалар

1. Бағалау нәтижелерін бақылау жұмысының координата бұрышына орналастыр.

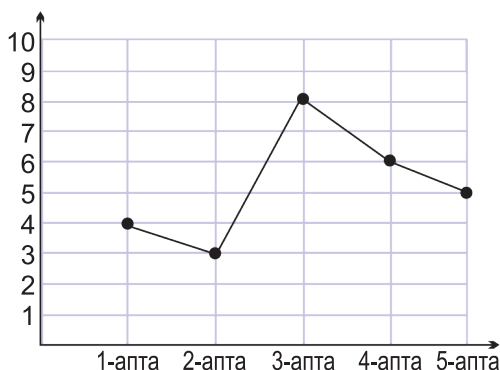
Баға:	5	4	3	2
Саны:	4	12	10	2

Координаталық торда сәйкес нүктелерді белгілеп, оларды тізбектеп қосқанда сызықтық диаграмма құрылады.

Бағалау нәтижелері

2. Сўрақтарга жауап бер. Өзиза 5 аптаның ішінде кітапханадан алған кітаптардың санын анықта.

- 4- аптада неше кітап алды?
- Өзиза қайсы аптада 6 кітап алды?
- 2-аптаға қарағанда 1-аптада қанша кітап көп алған?
- Өзиза қайсы аптада ең көп кітап алған?
- Өзиза қайсы аптада ең аз кітап алған?

3. Ғалым 5 күндік алма бөлішінің сатылу кестесін жасады. Сұрақтарға жауап бер.

- Ғалым екінші күні неше алма бөлішін сатқан?
- Ол қай күні 6 бөліш сатқан?
- Ол қай күні ең көп бөліш сатқан?

				
				
				
				
				
1-күн	2-күн	3-күн	4-күн	5-күн

4. 50 литр сүтті 1 литр және 3 литрлік ыдыстарға құю үшін ең көп неше 3 литрлік ыдыс қажет?

Айлар	Жаттығулар саны
Қаңтар	8
Ақпан	7
Наурыз	6
Сәуір	10
Мамыр	5

Гүлназ 5 ай ішінде балет жаттығуына барған күнінің санын жазды. Берілген мәліметтерден пайдаланып сызықты диаграмма сыз.

6. Жанұяңның жасын сызықты диаграммада өрнекте.

8-тарау. 7-сабақ

Диаграммалар

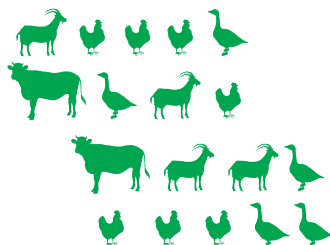
1. Оқушылардың бойларын салыстыр. Сұрақтарға жауап бер.

- Кімнің бойы ең аласа?
- Кімнің бойы ең қысқа?
- Арманның бойы кімнен аласа, кімдерден қысқа?
- Кімнің бойы Бауыржаннан қысқа, Арманнан аласа?
- Бауыржан мен Арманның бойларының айырмашылығы қандай?

Бұл-бағанды диаграмма

7				
6				
5				
4				
3				
2				
1				
0				

	Аударма виджеті	Ауа райы виджеті	Фото виджеті	Навигатор виджеті	Күнтізбе виджеті
Адамдар	35	30	10	40	25

20		40		60		80
	60					140
		160				

Profession	Number of People
Ыйқы	9
Спорт	3
Тамақтану	1
TV	4
Мектеп	7

– Ол ең көп уақытын неге жұмсаған?
– Ең аз уақытын неге жұмсаған?
Ол теледидар көруден тыс мектепте қанша сағат көп болған?

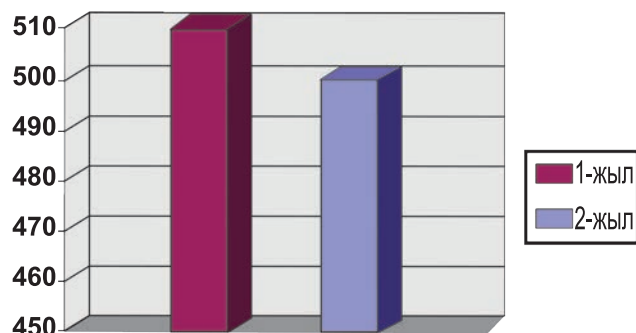
★		★	
★		★	
★		★	★
★	★	★	★
★	★	★	★
★	★	★	★

8-тарау.
8-сабақ

Диаграммалар

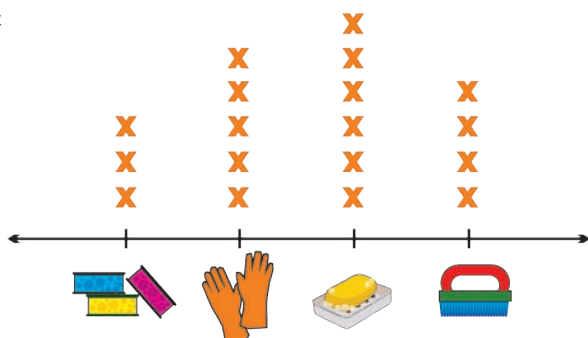
1. Диаграммада екі жылда сатылған автокөліктер туралы ақпарат берілген. Мухлиса диаграммаға қарап былай деді: «1-жылға қарағанда 2-жылда сатылған автокөліктер саны күрт өскен». Мухлиса дұрыс қорытынды шығарды ма? Неліктен?

2. Мәліметті пайдаланып бағанды диаграмма жасаймыз.

5	9	8	8
			

3.

Заттардың санын анықтап, бағанды диаграммамен өрнектейміз.

4. Белгісіз сандарды анықта.

$$\begin{array}{rcl} \boxed{10} + \boxed{} - \boxed{20} & = & 40 \\ \times & \times & \times \\ \boxed{} \div \boxed{4} \times \boxed{} & = & 42 \\ - & \div & \times \\ \boxed{60} \times \boxed{} - \boxed{3} & = & 297 \\ = & = & = \\ 60 & 40 & 840 \end{array}$$

5. Бос торкөздерді толтыр.

$$\frac{6}{7} - \frac{5}{7} = \frac{\boxed{}}{\boxed{}}$$

$$\frac{10}{10} - \frac{\boxed{}}{10} = \frac{3}{10}$$

$$\frac{8}{9} - \frac{\boxed{}}{\boxed{}} = \frac{4}{9}$$

$$\frac{7}{12} - \frac{6}{12} = \frac{\boxed{}}{\boxed{}}$$

$$\frac{\boxed{}}{\boxed{}} - \frac{3}{11} = \frac{5}{11}$$

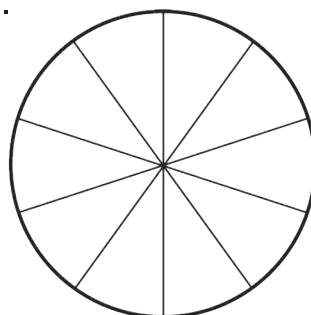
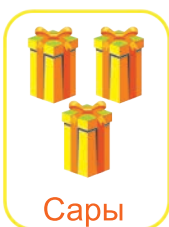
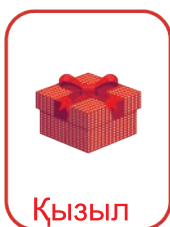
$$\frac{4}{5} - \frac{2}{5} = \frac{\boxed{}}{\boxed{}}$$

6. Сатушы бір күнде 10 kg картоп, 5 kg пияз, 8 kg сәбіз, 2 kg қызылша сатты. Берілген мәліметтерді сызықтық график бойынша өрнекте.

8-тарау.
9-сабақ

Мәліметтерді түрлі көріністе өрнектеу

1. Сыйлықтардың түстері неше түрлі? Сыйлықтардың саны мен түсіне орай шеңбер бөліктерін бояймыз.

- 2.

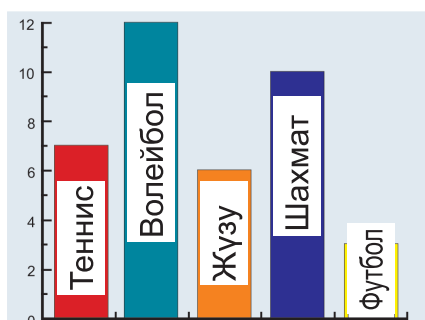

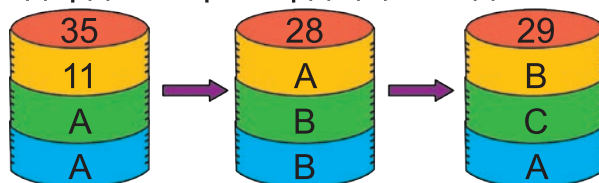
Диаграмма негізінде спорт түрлеріне қатысқан балалар санын айтамыз. Қай спорт түріне ең көп оқушы қатысқан?

3. Бұл графикте бөгеттегі су деңгейінің 10 апталық көрсеткіші бейнеленген. Графикті сызамыз және сұрақтарға жауап береміз.

- 8-аптада су деңгейі қанша болған?
- Қай аптада су ең аз мөлшерде болған?
- Қай апталарда су деңгейінің биіктігі тең болған?

4. Әрбір әріптің мәнін табамыз. Бағандардың жоғарғы жағындағы сан бағандардағы әріптердің қосындысына тең.

5. Есепте.

$$400 - 240 \div 6 + 14$$

$$136 + 96 \div 16 \times 87$$

$$1000 - 844 \div 2 + 192 \div 4$$

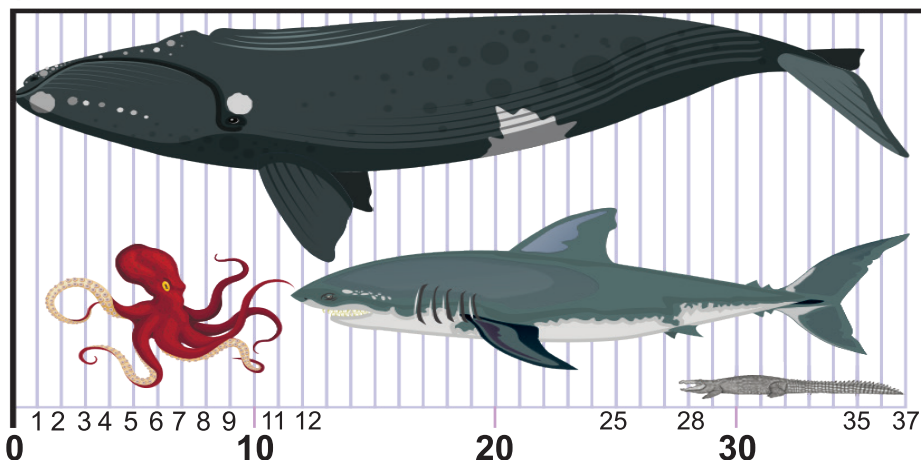
$$1000 \div 5 + 181 \times 3 - 140$$

6. Сыныптағы оқушылардың 17-сі пән үйірмелеріне, 8-і спорт үйірмелеріне, 6-ы қолөнер үйірмелеріне қатысады. Мәліметтерді бағанды диаграммамен өрнектейміз.

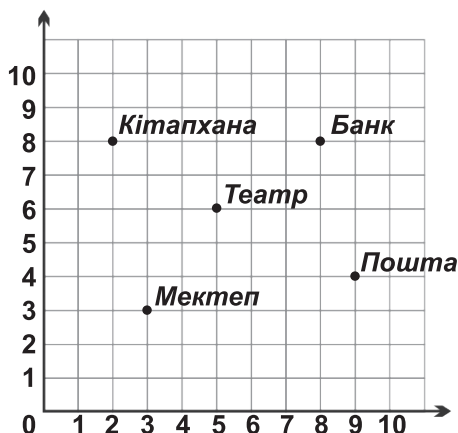
8-тарау.
10-сабақ

Мәліметтерді түрлі көріністе өрнектеу

1. Суретте теңіз жануарлары көрсетілген. Бұл жануарлардың ұзындығын анықтаймыз.

2.

Белгіленген мекен-жайлардың координаталарын табамыз.

3. Ұяшықтардың орнына “x”, “÷”, “+”, “-” амалдарын қойып, нәтиже шығарамыз.

$$6 \square 1 \square 2 \square 2 = 5$$

$$6 \square 1 \square 2 \square 2 = 5$$

$$6 \square 1 \square 2 \square 2 = 5$$

4. Сабыр 100 санын екіге бөлді. Сосын олардың біреуін басқасына бөлді. Бөлінді төрт шықты. Сабыр 100 санын қандай бөліктерге бөлді?

5. Адамның бір күндік тамақтану рационында ақуыздар 120 грамды, көмірсулар 400 грамды, ал майлар 100 грамды құрауы керек. Бұл мәліметтерді пайдаланып бағанды диаграмма сызамыз.

6. Смартфондағы «Ауа-райы» виджетінің жәрдемімен бір апталық ауа райы кестесін түземіз және оны бағанды диаграммамен бейнелейміз.

Күндер	Дүйсенбі	Сейсенбі	Сәрсенбі	Бейсенбі	Жұма	Сенбі	Жексенбі
Температура							

8-тарау.
11-сабақ

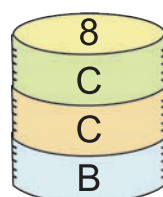
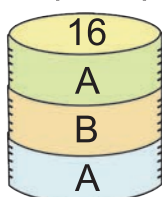
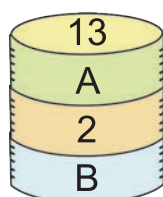
Мәліметтерді түрлі көріністе өрнектеу

1. Бір топ бала ортасында үй жануарларының саны туралы сауалнама жүргізілді. Диаграмманы үйреніп, төмендегі сұрақтарға жауап бер:

- Қанша баланың 3 үй жануары бар?
- Қанша балада үй жануарлары жоқ?
- Қанша баланың 2-ден артық үй жануары бар?
- Неше бала ортасында сауалнама өткізілді?

2. Әрбір әріптің мәнін табамыз. Бағандардың жоғарғы жағындағы сан бағандардағы әріптердің қосындысына тең.

3. Сұрақ белгісін қайсы санмен алмастыру логикалық тұрғыдан дұрыс болады?

26

34

41

49

56

?

4. Берілген кесте негізінде сұрақтарға жауап жазамыз.

№	Командалар	Ойын	Жеңіс	Тең	Жеңіліс	Ұпай
1	Пахтакор	17	14	2	1	44
2	АГМК	19	12	6	1	42
3	Насаф	19	10	7	2	37
4	Металлург	18	9	3	6	30
5	Қуқон-1912	18	9	2	7	29
6	Бунёдкор	17	8	5	4	29

- Әрбір команда қаншадан ойын өткізген?
- Командалардың ұпайы дұрыс есептелген бе?
- Ұпайлар нәтижесі қалай есептелген?

5. Есепте.

$$800 - 420 \div 7 + 170$$

$$964 \div 4 + 125 \times 3$$

$$248 + 84 \div 14 \times 50$$

$$200 \times 5 - 371 \times 2$$

6. Әбиба апталық жауын мөлшері туралы мәлімет жинады. Мәліметтерді сызықтық график бойынша өрнектейміз.

Жауын мөлшері							
Күндер	Дүйсенбі	Сейсенбі	Сәрсенбі	Бейсенбі	Жұма	Сенбі	Жексенбі
Мөлшер (mm)	2	2	3	6	8	9	9

8-тарау.
12-сабақ

Мәліметтерді түрлі көріністе өрнектеу

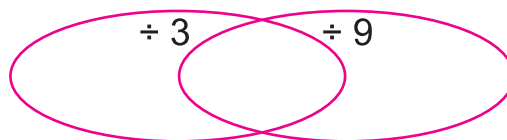
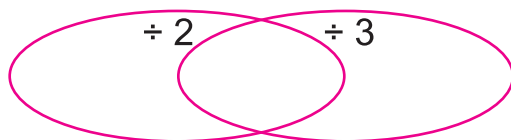
1. Сынып оқушылары ортасында сүйікті пәндері туралы сауалнама өткіземіз. Жиналған мәліметтерді жазып, бағанды диаграмма түземіз.

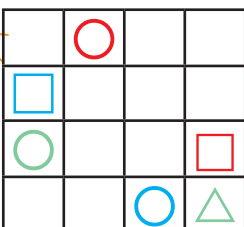
Пәндер	Математика	Табиғи пән	Ана тілі және оқу сауаттылығы	Ағылшын тілі	Орыс тілі
Саны					

2. Венн диаграммасын түземіз.

6, 8, 9, 12, 14, 15, 16, 18, 21.

9, 12, 15, 18, 21, 27.

3.   Әрбір қатармен бағанда 4 түрлі пішін (квадрат, төртбұрыш, үшбұрыш, шеңбер) және 4 түрлі түс (қызыл, сары, жасыл, көк) болуы керек. Пішіндерді сондай орналастыру керек, бір түрлі пішін және бір түрлі түс қатар орналаспасын.

4. Судоку кестесін толтырамыз. Әрбір қатармен бағанда 1-ден 5-ге дейінгі сандар тек бір рет қатыссын.

5	4	1	2		2	3	5	1	4	4	5	3	1		2	5	4	3	
2	3	5	4		5	1	4	2	3	3	1	2	4		4	3		2	5
4	1	2	3		4	2	3	5	1						1	2	5		3
3	5	4	1							2	4	5	3			4	3	1	2
1	2	3	5		3	5	1	4	2	1	2	4	5		3		2	5	4

5. Кесте бір апта бойы әр күні мұражайға келетін адамдар санын көрсетеді. Кесте негізінде бағанды диаграмма сызамыз және сұрақтарға жауап жазамыз.
- Ең көп келу қай күні болған?
 - Ең аз келу қай күні болған?
 - Бір аптада жалпы неше адам келген?

Күндер	Адамдар саны
Сейсенбі	15
Сәрсенбі	35
Бейсенбі	83
Жұма	90
Сенбі	42
Жексенбі	51

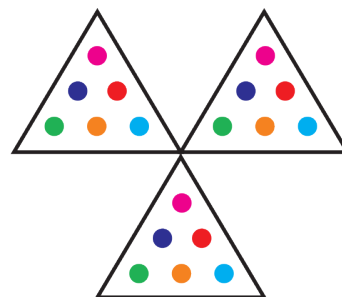
6. Суретте берілген мәліметтер негізінде бағанды диаграмма түземіз.

7	10	9	8
			

8-тарау.
13-сабақ

Мәліметтерді түрлі көріністе өрнектеу

1. Ұмсын костюмге арнап үшбұрыштармен және моншақтармен дизайн жасауда. Оның дизайнында әрбір өрнек үшін 3 үшбұрыш және 18 моншақ керек болады. Ұмсын барлығы 72 үшбұрышты пайдаланды. Ол қанша моншақ қолданды? Мәселені шешу үшін төмендегі суретті пайдалан.

2. Тізбекті жалғастыр.

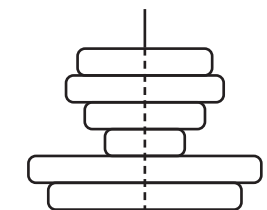
2	12								
10	14								
5	10								
8	16								
4	8								

3.

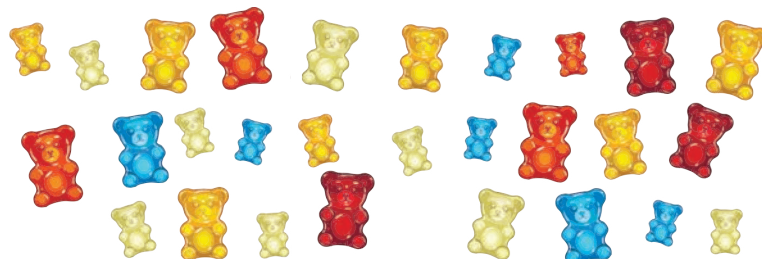

Мәселені шеш. Аспаз 5 килограмдық және 10 килограмдық қаптарды таңдап, 35 kg ұн сатып алуы керек. Ол 35 kg ұнды қанша түрлі әдіспен сатып алуы мүмкін?

4. Ділбар суретте көрсетілгендей дөңгелектерден пирамида жасап, жоғарыдан қарағанда, қанша дөңгелекті көре алады?

5. Ойыншық қонжықтарды түсі мен пішіні бойынша топтарға бөл.

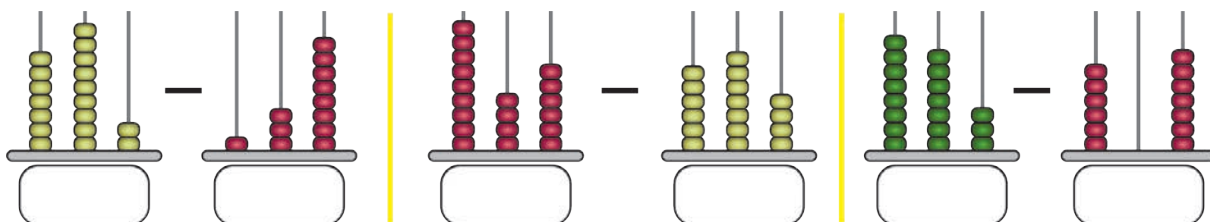

6. 7 күн бойы әр түні қанша сағат ұйықтағаныңды жаз және сызықтық диаграмма жаса.

Күндер	Дүйсенбі	Сейсенбі	Сәрсенбі	Бейсенбі	Жұма	Сенбі	Жексенбі
Сағат							

ҚАЙТАЛАУ

1. Модель негізінде өрнек құрастыру арқылы мәнді табамыз.

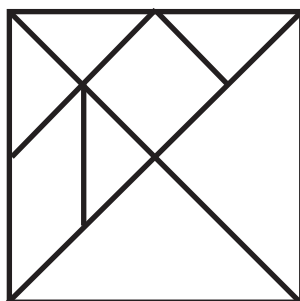
2. 105 саны сөзбен қалай бейнеленеді? Дұрыс жауапты таңда.

Бес жүз бес он және бес бір жүз бес бір нөл бес

3. Есепте.

$145 + 55$	$123 - 122$	$667 + 11$	$653 - 132$	$284 + 32$
$321 + 43$	$476 - 130$	$882 + 18$	$884 - 262$	$704 - 302$

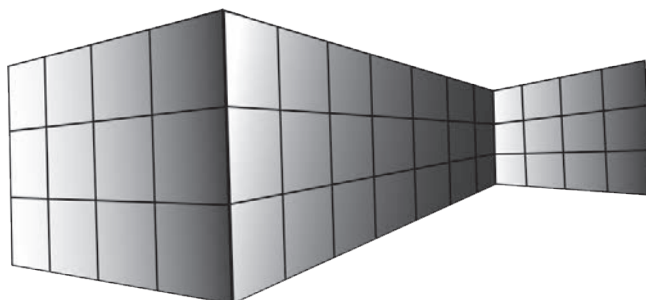
4. Суреттен қандай пішіндерді көрдің? Олар нешеуден?

5. Есепте.

$\begin{array}{r} 133 \\ - \square \\ \hline 39 \end{array}$	$\begin{array}{r} 125 \\ - \square \\ \hline 56 \end{array}$	$\begin{array}{r} 106 \\ - \square \\ \hline 93 \end{array}$	$\begin{array}{r} 103 \\ - \square \\ \hline 81 \end{array}$	$\begin{array}{r} 111 \\ - \square \\ \hline 53 \end{array}$	$\begin{array}{r} 150 \\ - \square \\ \hline 55 \end{array}$	$\begin{array}{r} 120 \\ - \square \\ \hline 75 \end{array}$
--	--	--	--	--	--	--

6. Қабырғаның бетін қалай есептейміз? Ол нешеге тең?

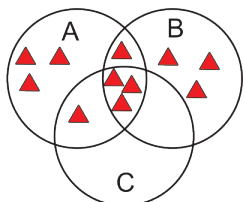

7. Айдың тақ күндерінде жаңбыр жауды, жұп күндері шуақты болды. Егер бұл ауа райы наурыз айында байқалған болса, қанша күн жаңбырлы болған?

8. Бос торкөздерге сай келетін сандарды тап.

$$\begin{array}{r} \boxed{25} \\ \times \boxed{} \\ \hline 100 \end{array} \quad \begin{array}{r} \boxed{2} \\ \times \boxed{9} \\ \hline 180 \end{array} \quad \begin{array}{r} \boxed{40} \\ \times \boxed{} \\ \hline 200 \end{array} \quad \begin{array}{r} \boxed{}\boxed{5} \\ \times \boxed{6} \\ \hline 210 \end{array} \quad \begin{array}{r} \boxed{19} \\ \times \boxed{} \\ \hline 133 \end{array} \quad \begin{array}{r} \boxed{}\boxed{2} \\ \times \boxed{4} \\ \hline 208 \end{array} \quad \begin{array}{r} \boxed{67} \\ \times \boxed{} \\ \hline 201 \end{array}$$

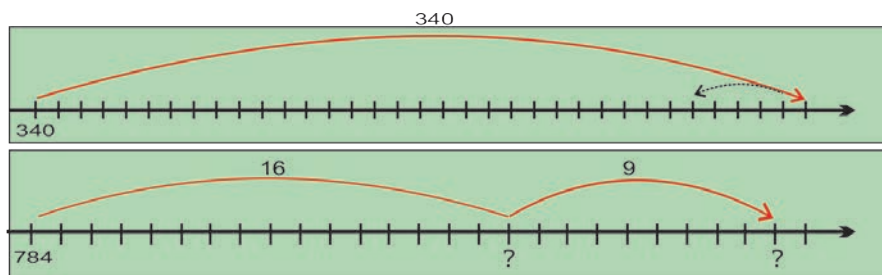
9. Суретте көрсетілген А, В және С шеңберлердің қайсысында ең көп үшбұрыш бар?

10. Қайсы уақыт жетіспей тұр? Табамыз.

11. Сандар сәулесі негізінде өрнек түз және есепте.

12. Нағима аптаның әр жұма күні кітапханаға барып, 30 бет кітап оқиды. Егер Нағима солайша оқуды жалғастырса, екі айда неше бет кітап оқиды?

13. Бос торкөздерге сай келетін сандарды тап.

$$\begin{array}{lll} 85 + \boxed{} = 198 & \boxed{} - 365 = 574 & \boxed{} - 435 = 276 \\ 42 + \boxed{} = 397 & 876 - \boxed{} = 422 & 536 + \boxed{} = 987 \\ 98 + \boxed{} = 417 & \boxed{} - 763 = 129 & \boxed{} + 141 = 569 \end{array}$$

14. Таспаның ұзындығы 120 см болса, сол таспаның $\frac{1}{2}$ бөлігі нешеге тең? $\frac{1}{4}$ бөлігі ше?

15. Алыс ғаламшардағы бір жыл 7 айға тең. Бірінші, үшінші, бесінші, жетінші айлар 8 күннен, екінші, төртінші, алтыншы айлар 9 күннен тұрады. Бұл ғаламшарда бір жыл неше күннен тұрады?

16. Сәйкес сандарды тауып есепте.

$$\begin{array}{r} 3 \square \\ \times 5 \\ \hline 170 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4 \square \\ \times 3 \\ \hline 135 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \square 6 \\ \times 4 \\ \hline 104 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3 \square \\ \times 5 \\ \hline 185 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \square 6 \\ \times 2 \\ \hline 132 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 92 \\ \times \square \\ \hline 276 \end{array}$$

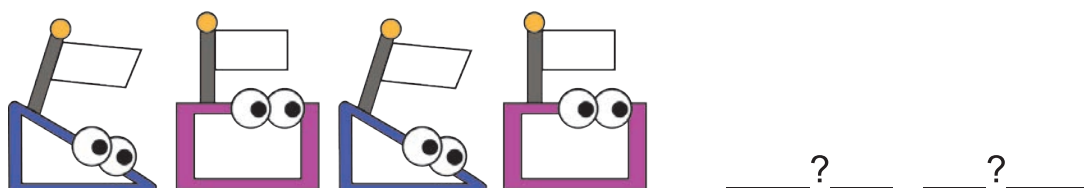
$$\begin{array}{r} 63 \\ \times 4 \\ \hline \square 52 \end{array}$$

17. Бос торкөздерді толтыр.

46	+	...	+	245	=	343
+		+		+		
...	+	...	+	...	=	244
=	=	=				
180		91		316		

321	+	...	+	...	=	845
+		+		+		
...	+	154	+	...	=	629
=	=	=				
740		417		317		

18. Реттіктілікті жалғастыр.

19. Реттілік бойынша есепте.

$\begin{array}{r} 273 \\ + 658 \\ \hline \square \end{array}$	→	$\begin{array}{r} \square \\ - 567 \\ \hline \square \end{array}$	→	$\begin{array}{r} \square \\ + 466 \\ \hline \square \end{array}$	→	$\begin{array}{r} \square \\ - 275 \\ \hline 555 \end{array}$
$\begin{array}{r} 425 \\ - 246 \\ \hline \square \end{array}$	→	$\begin{array}{r} \square \\ + 355 \\ \hline \square \end{array}$	→	$\begin{array}{r} \square \\ - 177 \\ \hline \square \end{array}$	→	$\begin{array}{r} \square \\ + 643 \\ \hline 1000 \end{array}$

20. Бесінші орынға оң жақтағы қайсы сағат сәйкес келеді? Ол қандай уақытты көрсетіп тұр? 8 сағаттан кейін сағат тілдері қайсы уақытты көрсетеді? Бұл сағат нешінші орындарда тұратынын анықта.

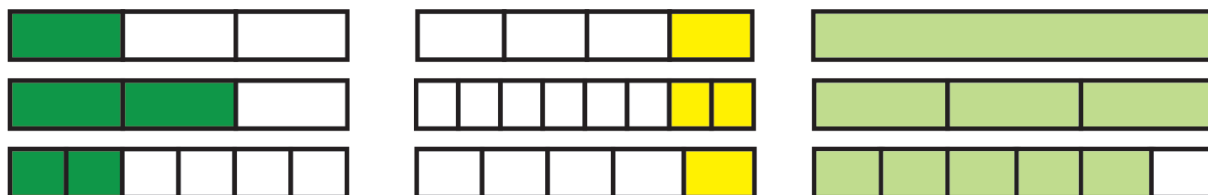

21. Тәліп велосипедпен 4 күн саяхаттады. Ол әр күні бірдей қашықтықты басып өтті. Тәліп 4 күн ішінде жалпы 76 км қашықтықты басып өткен болса, бір күнде қанша км жол жүрген?

22. Белгісіздерді тап.

$$\begin{array}{l|l|l|l} 34 + \dots = 169 & 126 + \dots = 248 & \dots - 286 = 345 & \dots - 476 = 120 \\ 34 + \dots = 245 & \dots - 187 = 218 & \dots - 658 = 49 & \dots - 47 = 469 \end{array}$$

23. Пішіндердің қай бөлігі боялған? Оларды бөлшекпен қалай өрнектейміз?

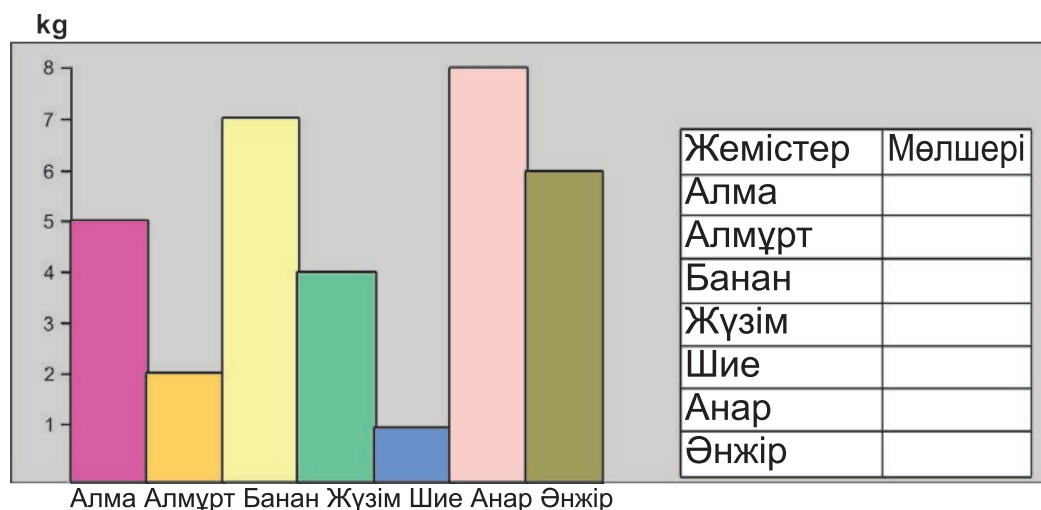
24. Бөлшектердің қосындысын тап.

$$\frac{1}{8} + \frac{6}{8} \quad \frac{2}{5} + \frac{3}{5} \quad \frac{2}{7} + \frac{1}{7} \quad \frac{2}{6} + \frac{4}{6} \quad \frac{5}{8} + \frac{2}{8} \quad \frac{1}{3} + \frac{2}{3}$$

25. Ұзындықтарды өрнекте.

$$\begin{array}{ll} 4 \text{ m } 14 \text{ cm} = \dots \text{ cm} & 575 \text{ cm} = \dots \text{ m } \dots \text{ cm} \\ 6 \text{ m } 79 \text{ cm} = \dots \text{ cm} & 808 \text{ cm} = \dots \text{ m } \dots \text{ cm} \\ 7 \text{ m } 66 \text{ cm} = \dots \text{ cm} & 940 \text{ cm} = \dots \text{ m } \dots \text{ cm} \end{array}$$

26. Кестені пайдаланып, мерекелік дастарқан үшін сатып алынған жемістер мөлшерін анықта. Ең көп қай жеміс сатып алынған? Ең аз сатып алынған жеміс ше?

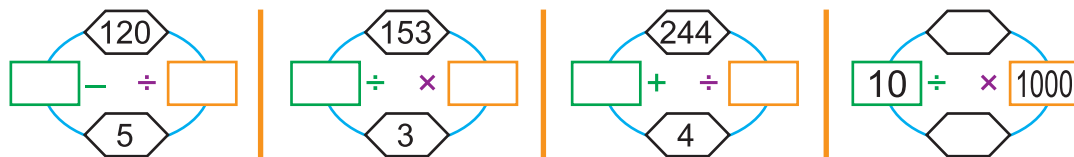

27. Есепте.

$$\begin{array}{llll} 5 \times 12 = ? & 120 \div 10 = ? & 13 \times 9 = ? & 400 \div 4 = ? \\ _ \div 5 = ? & _ \times 10 = 120 & _ \div 9 = ? & _ \times 4 = 400 \end{array}$$

28. Спортшы 8 секундта 60 метрлік қашықтықты жүгіріп өтуі керек. Ол берілген уақыттың жартысында қашықтықтың $\frac{2}{3}$ бөлігін басып өтті. Спортшы бұл уақытта қанша метр қашықтықты жүгіріп өткен?

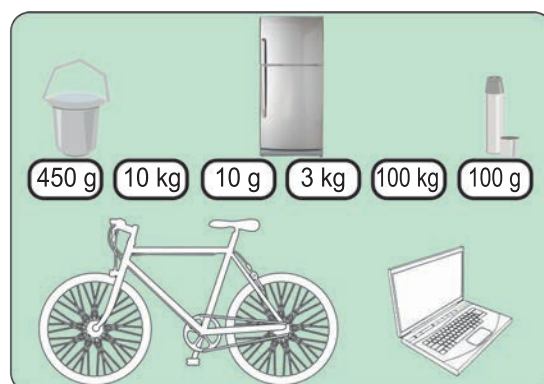
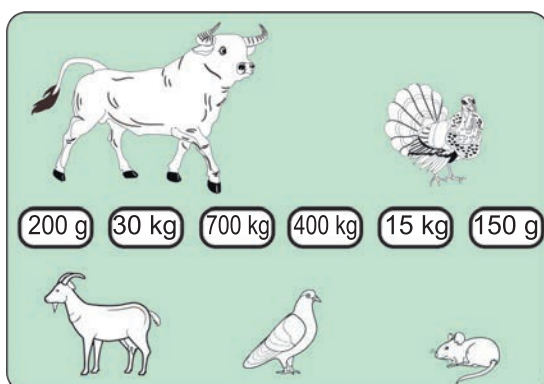
29. Амалдарды орында.

30. Теңдеулерді шеш.

$$\begin{array}{llll} x + 260 = 900 & x - 403 = 506 & 1000 - x = 452 & x \div 9 = 87 \\ 715 + x = 981 & x - 349 = 564 & 284 \div x = 71 & x \div 6 = 82 \end{array}$$

31. Жануарлар мен заттарға сай келетін ауырлық өлшемін шамалап тап.

32. Есепте.

$$\begin{array}{lll} 400 - 810 \div 9 + 240 & 604 \div 2 - 184 + 743 & 300 \div 3 + (720 + 108) \\ 560 \div 7 - 80 \div 10 & 300 \div 3 + (720 - 108) & (999 - 900) \div 9 + 989 \\ 240 \times 2 + 369 \div 3 & (800 - 709) + (148 + 398) & (1000 - 100) \times (666 \times 0) \end{array}$$

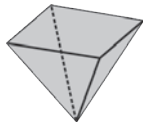
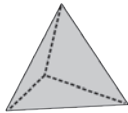
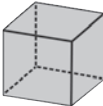
33. Бөлшектердің айырмасын тап.

$$\begin{array}{llll} \frac{5}{7} - \frac{3}{7} = \frac{?}{?} & \frac{4}{5} - \frac{2}{5} = \frac{?}{?} & \frac{12}{12} - \frac{?}{12} = \frac{5}{12} & \frac{9}{9} - \frac{?}{9} = \frac{5}{9} \\ \frac{7}{8} - \frac{6}{8} = \frac{?}{?} & \frac{10}{10} - \frac{?}{10} = \frac{3}{10} & \frac{?}{?} - \frac{2}{4} = \frac{1}{4} & \frac{?}{?} - \frac{3}{11} = \frac{5}{11} \end{array}$$

34. Белгісіз цифрларды тап.

$$\begin{array}{r} 2 \square 5 \\ + \square 7 4 \\ \hline 4 3 \square \end{array} \quad \begin{array}{r} \square 2 7 \\ + 1 9 \square \\ \hline 7 \square 9 \end{array} \quad \begin{array}{r} 3 \square 8 \\ - 1 6 \square \\ \hline \square 1 1 \end{array} \quad \begin{array}{r} 2 8 \square \\ + \square 4 7 \\ \hline 6 \square 2 \end{array} \quad \begin{array}{r} \square 0 9 \\ + 1 \square 8 \\ \hline 5 1 \square \end{array} \quad \begin{array}{r} 3 5 \square \\ - 1 \square 5 \\ \hline \square 8 2 \end{array}$$

35. Өрбір пішінді талда және кестені толтыр.

Кеңістіктік пішін	Үшбұрыштар саны	Квадраттар саны
	4	1
		
		
		

36. Суреттер орнына сай келетін сандарды тап.

$$\text{Building} + \text{Building} + \text{Building} = 453$$

$$\text{Ball} + \text{Ball} + \text{Ball} = 48$$

$$\text{Building} + \text{Building} + \text{House} = 350$$

$$\text{Ball} + \text{Ball} \times \text{Drum} = 176$$

$$\text{Factory} + \text{House} + \text{House} = 180$$

$$\text{Drum} \times \text{Drum} + \text{Gift} = 120$$

$$\text{House} + \text{Factory} + \text{Building} = ?$$

$$\text{Drum} + \text{Gift} \times \text{Ball} = ?$$

37. Есепте.

$$\begin{array}{ccccc} 100 & + & \square & = & 700 \\ + & & - & & - \\ \square & + & \square & = & \square \\ = & & = & & = \\ 500 & - & \square & = & 100 \end{array}$$

$$\begin{array}{ccccc} \square & \times & 5 & = & 300 \\ \div & & & & \\ \square & & \square & = & \square \\ = & & = & & = \\ 2 & & \square & = & 100 \end{array}$$

38. Бос торкөздерді толтыр.

$$\begin{array}{r} \boxed{4}\boxed{4} \\ \times \boxed{}\boxed{} \\ \hline 176 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{5}\boxed{8} \\ \times \boxed{}\boxed{} \\ \hline 522 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{3}\boxed{2} \\ \times \boxed{}\boxed{} \\ \hline 192 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{2}\boxed{6} \\ \times \boxed{}\boxed{} \\ \hline 156 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{}\boxed{} \\ \times \boxed{}\boxed{9} \\ \hline 198 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{4}\boxed{} \\ \times \boxed{3}\boxed{} \\ \hline 135 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \boxed{3}\boxed{9} \\ \times \boxed{}\boxed{} \\ \hline 1\boxed{}\boxed{6} \end{array}$$

39. Таспаның $\frac{1}{4}$ бөлігі 200 см болса, таспа өзі неше см?

40. Есепте.

$$\frac{1}{9} + \frac{1}{9} + \frac{1}{9}$$

$$\frac{2}{8} + \frac{3}{8} + \frac{1}{8}$$

$$\frac{1}{12} + \frac{1}{12} + \frac{1}{12}$$

$$\frac{1}{6} + \frac{1}{6} + \frac{1}{6}$$

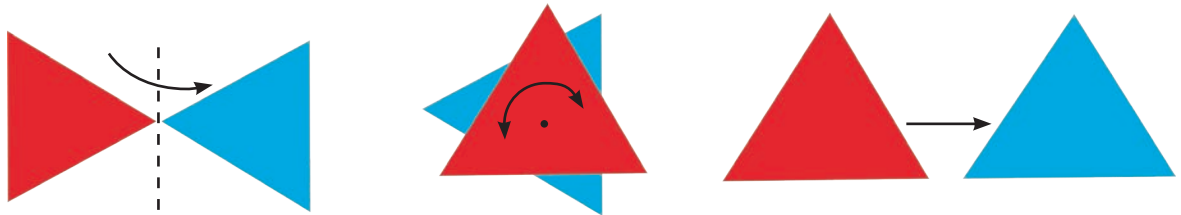
$$\frac{2}{8} + \frac{2}{8} + \frac{2}{8}$$

$$\frac{2}{9} + \frac{3}{9} + \frac{4}{9}$$

$$\frac{1}{8} + \frac{4}{8} + \frac{1}{8}$$

$$\frac{3}{11} + \frac{3}{11} + \frac{1}{11}$$

41. Пішін қандай әрекеттер нәтижесінде өзгеріп барады? Пішіндерді сызып, әрекеттер атын жаз.

42. Теңдеулер дұрыс болуы үшін қандай амалдарды пайдаланамыз?

$$750 \bigcirc 300 \times 2 \bigcirc 150$$

$$348 \bigcirc 152 \bigcirc 400 \bigcirc 100$$

$$320 \bigcirc 20 \bigcirc 240 \bigcirc 60$$

$$150 \bigcirc 4 \bigcirc 3 \bigcirc 200$$

$$640 \bigcirc 700 \bigcirc 300 \bigcirc 240$$

$$500 \bigcirc 500 \bigcirc 150 \bigcirc 850$$

43. Есепте.

$$\begin{array}{r} 427 \\ 130 \\ + 216 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 374 \\ 241 \\ + 48 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 571 \\ 78 \\ + 242 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 378 \\ 254 \\ + 163 \\ \hline \end{array}$$

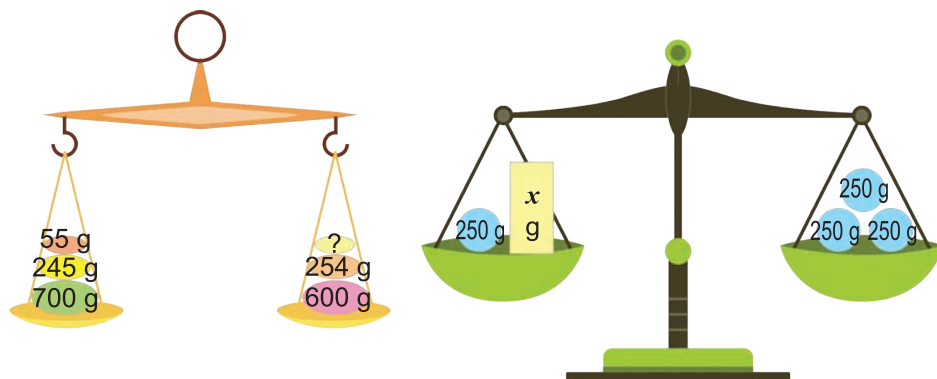
$$\begin{array}{r} 603 \\ 255 \\ + 106 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 471 \\ 250 \\ + 68 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 483 \\ 231 \\ + 157 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 327 \\ 261 \\ + 78 \\ \hline \end{array}$$

44. Таразылардағы белгісіз ауырлықты тап.

45. Бос торкөздерді толтыр.

$$\begin{array}{r} 9 \square \\ \times 2 \\ \hline 194 \end{array} \quad \begin{array}{r} 84 \\ \times \square \\ \hline 252 \end{array} \quad \begin{array}{r} 79 \\ \times \square \\ \hline 395 \end{array} \quad \begin{array}{r} \square 8 \\ \times 5 \\ \hline 340 \end{array} \quad \begin{array}{r} \square 7 \\ \times 5 \\ \hline 335 \end{array} \quad \begin{array}{r} 99 \\ \times \square \\ \hline 198 \end{array} \quad \begin{array}{r} 6 \square \\ \times 4 \\ \hline 252 \end{array}$$

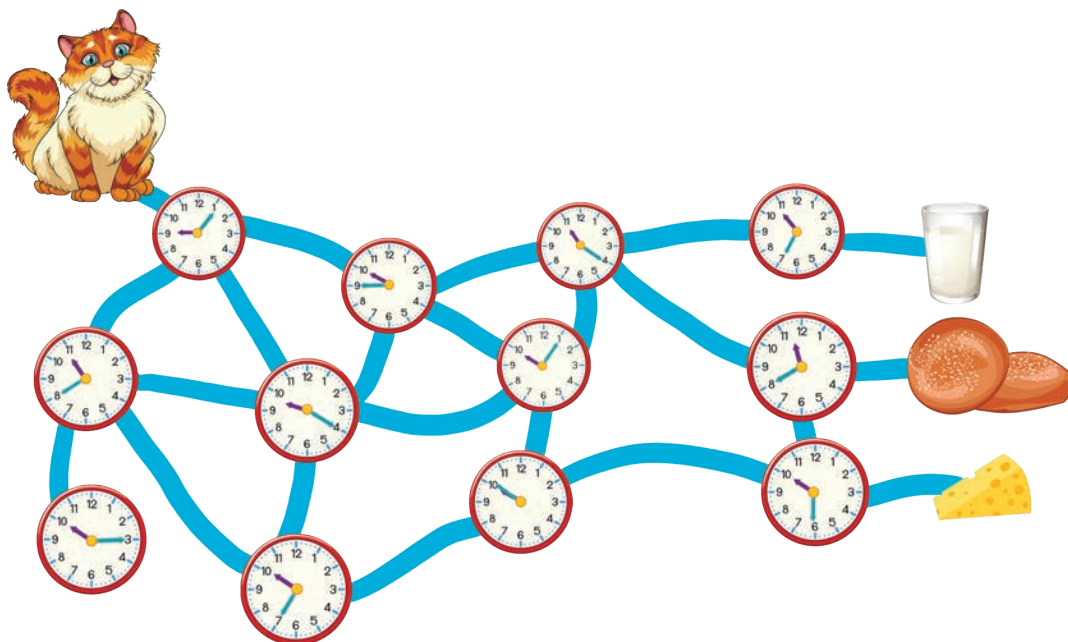
46. Бөлшектерді қос.

$$\begin{array}{llllll} \frac{2}{4} + \frac{1}{4} & \frac{3}{6} + \frac{1}{6} & \frac{2}{3} + \frac{1}{3} & \frac{6}{8} + \frac{2}{8} & \frac{1}{4} + \frac{2}{4} & \frac{3}{5} + \frac{1}{5} \\ \frac{2}{5} + \frac{2}{5} & \frac{3}{8} + \frac{2}{8} & \frac{1}{6} + \frac{1}{6} & \frac{1}{5} + \frac{4}{5} & \frac{3}{4} + \frac{1}{4} & \frac{4}{8} + \frac{4}{8} \end{array}$$

47. Бос торкөздерді толтыр.

$$\begin{array}{l} 4 \times \square = 620 \\ \square \times 5 = \square \\ \square + 980 = 1000 \end{array} \quad \begin{array}{l} 981 \div \square = 9 \\ 6 \times \square = \square \\ 873 \div \square = \square \end{array} \quad \begin{array}{l} \square + \square = \square \\ 743 + \square = 1000 \end{array}$$

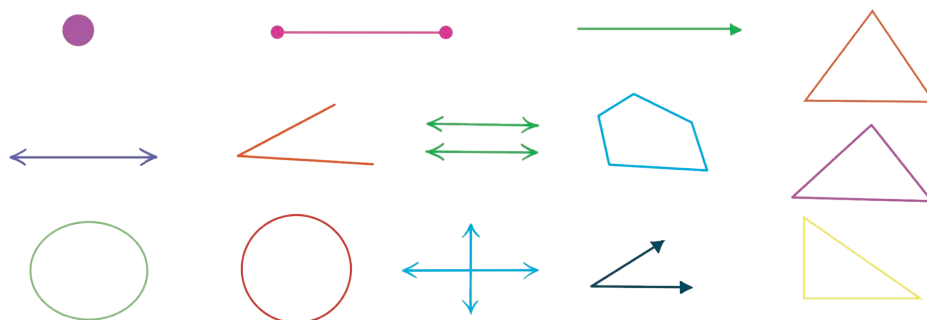
48. 15 минуттық уақыт аралығы бар бағытпен қозғал және мысықтың азығын табуға жәрдем бер.

49. Бос торкөздерді толтыр.

$$\begin{array}{llll} \frac{2}{6} + \frac{\square}{6} = \frac{3}{6} & \frac{1}{10} + \frac{\square}{10} = \frac{7}{10} & \frac{5}{12} + \frac{\square}{12} = \frac{12}{12} & \frac{3}{8} + \frac{\square}{8} = \frac{5}{8} \\ \frac{1}{8} + \frac{\square}{8} = \frac{7}{8} & \frac{2}{9} + \frac{\square}{9} = \frac{9}{9} & \frac{1}{6} + \frac{\square}{6} = \frac{5}{6} & \frac{2}{5} + \frac{\square}{5} = \frac{3}{5} \end{array}$$

50. Өрбір пішінді сыз, аталуын және өзіне тән ерекшеліктерін айт.

51. Есепте.

$$\begin{array}{r} 732 \\ + 244 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 501 \\ + 146 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 723 \\ + 135 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 535 \\ + 403 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 321 \\ + 425 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 602 \\ - 314 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 843 \\ - 153 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 470 \\ - 205 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 356 \\ - 158 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 537 \\ - 463 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 405 \\ + 273 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 427 \\ + 351 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 618 \\ + 230 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 426 \\ + 351 \\ \hline \end{array}$$

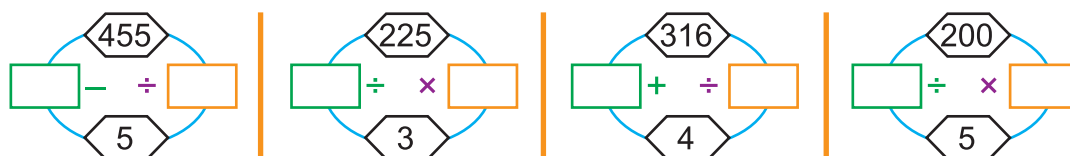
$$\begin{array}{r} 755 \\ + 155 \\ \hline \end{array}$$

52. Теңдеулер дұрыс болуы үшін қандай амалдар пайдаланылады?

$$\begin{array}{l} 324 \bigcirc 3 = 900 \bigcirc 72 \\ 644 \bigcirc 56 \bigcirc 100 = 800 \\ 90 \bigcirc 8 \bigcirc 90 = 810 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 472 \bigcirc 4 = 439 \bigcirc 321 \\ 656 = 150 \bigcirc 4 \bigcirc 56 \\ 455 \bigcirc 235 = 220 \bigcirc 1 \end{array}$$

53. Амалдарды орында.

54. Есепте.

$$\begin{array}{r} 333 \\ 125 \\ + 402 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 457 \\ 317 \\ + 180 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 175 \\ 352 \\ + 209 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 402 \\ 156 \\ + 264 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 152 \\ 332 \\ 267 \\ + 53 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 279 \\ 226 \\ 247 \\ + 103 \\ \hline \end{array}$$

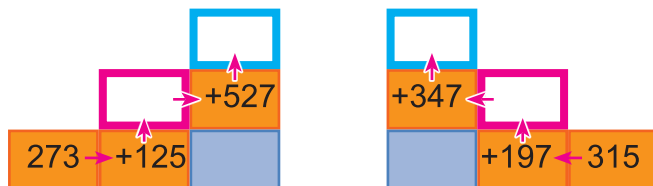
$$\begin{array}{r} 327 \\ 231 \\ 180 \\ + 75 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 176 \\ 437 \\ 209 \\ + 155 \\ \hline \end{array}$$

176

ҚОСЫМША ТАПСЫРМАЛАР

1. Досыңмен бірге істе. Кім жылдам?

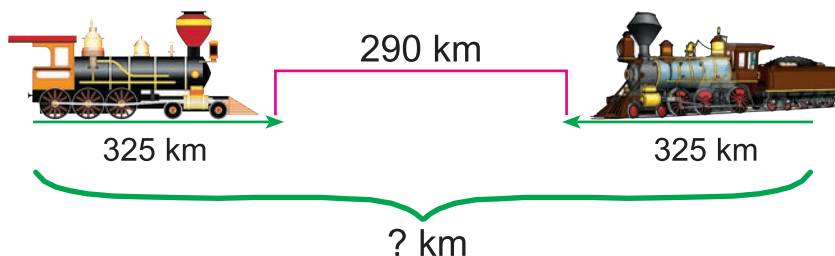
2. Орман шаруашылығының жұмысшылары 124 түп қылқан жапырақты ағаш және одан 88 түп көп бұта екті. Жалпы қанша көшет егілді?

3. Әрбір пішінге сай келетін сандарды тап.

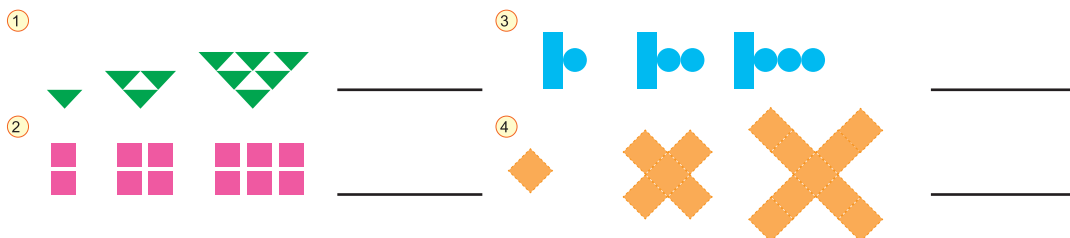
$$\begin{aligned} \text{Pedestrian sign} + \text{Pedestrian sign} &= 320 \\ \text{Pedestrian sign} + \text{STOP sign} &= 280 \\ \text{STOP sign} + \text{STOP sign} + \text{STOP sign} + \text{STOP sign} &= \text{Up arrow sign} \\ \text{Up arrow sign} + \text{STOP sign} &= \text{Construction sign} \\ \text{Construction sign} + \text{STOP sign} + \text{STOP sign} + 139 &= \text{No entry sign} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Up arrow sign} &= ______ \\ \text{STOP sign} &= ______ \\ \text{Pedestrian sign} &= ______ \\ \text{Construction sign} &= ______ \\ \text{No entry sign} &= ______ \end{aligned}$$

4. Пойыздар бірдей жылдамдықпен қозғалған болса, олар барлығы қанша қашықтықты басып өткен?

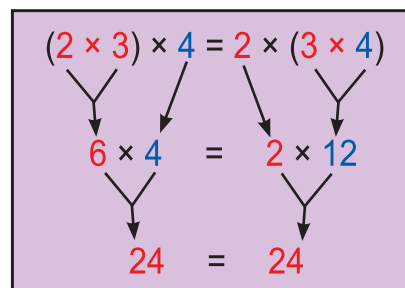
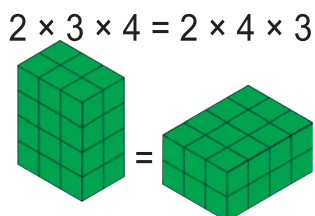
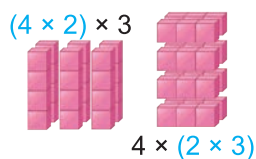
5. Тізбектілікті жалғастыр.

6. Есепте.

$$\begin{aligned} 438 \times 2 &= ______ \\ 175 \times 3 &= ______ \\ 216 \times 4 &= ______ \\ 101 \times 5 &= ______ \\ 248 \times 4 &= ______ \\ 117 \times 6 &= ______ \end{aligned}$$

7. Үлгі негізінде көбейтінділерді тап.

$$16 \times 7 \times 5 = (16 \times 5) \times 7 = 80 \times 7 = ?$$

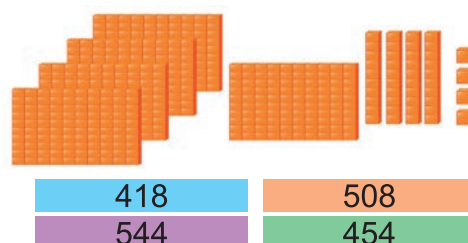
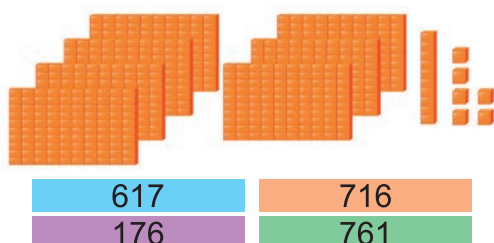
$$5 \times 25 \times 4$$

$$12 \times 9 \times 5$$

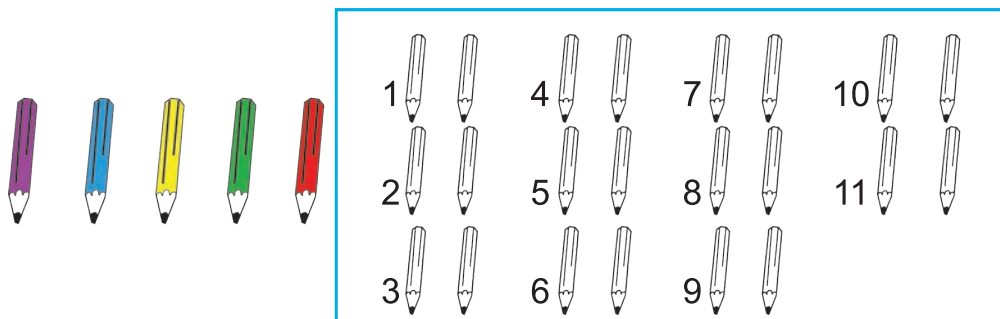
$$15 \times 7 \times 8$$

$$24 \times 2 \times 5$$

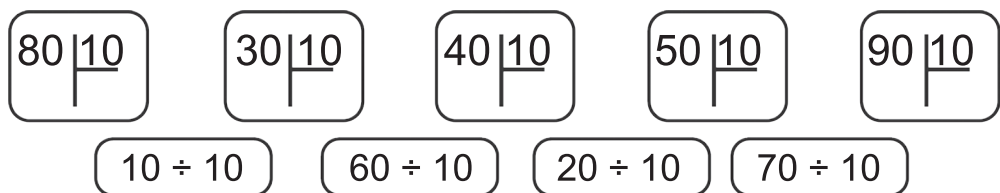
8. Модельдер қай санды білдіреді?

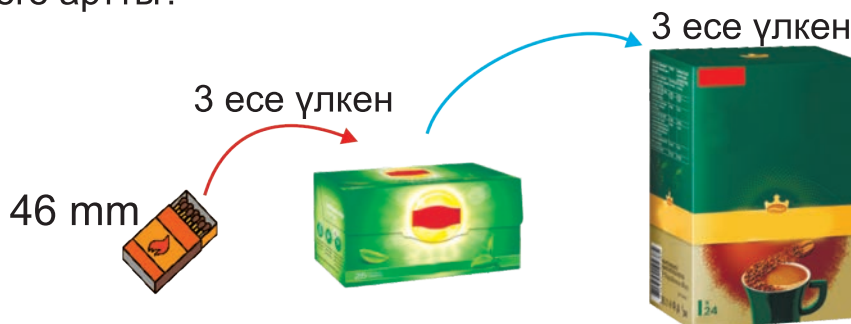
9. Қарындас­тардың түсі қай­та­лан­бай­тын­дай етіп, жұп­пен орналас­тыр.

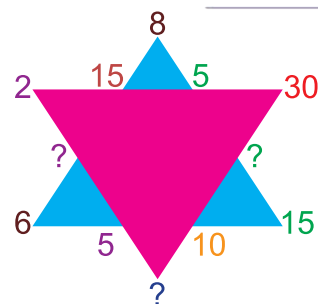
10. Есепте.

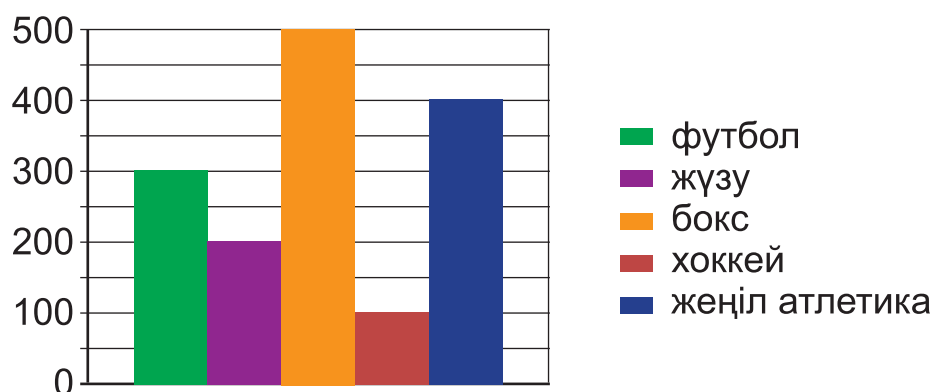
11. Кофе қорабының шартты өлшемі басқа қораптарға қарағанда неше есеге артты?

12. Пішінді сыз және үшбұрыштар санын санаймыз. Әрбір үшбұрыштың ұшындағы сандар көбейтіндісі бір түрлі болса, белгісіз сандарды тап.

13. Диаграмманы пайдаланып балалар спорт клубына мүше оқушылар санын анықта. Ең көп оқушы мүше болған спорт түрінен қатысушылары ең аз спорт түрі неше есе аз және қанша аз?

14. Есепте.

$$348 + 271 \times 2$$

$$729 \div 9 + 87 \times 3$$

$$346 \times 2 + 234 \div 3$$

$$873 \div 3 + 495$$

$$565 \div 5 + 123 \times 4$$

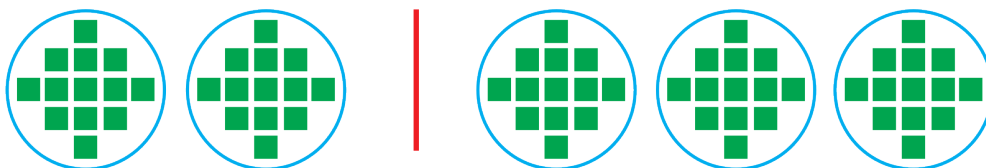
$$985 \div 5 + 651 \div 7$$

$$1000 - 576 \div 4$$

$$184 \div 4 + 876 \div 6$$

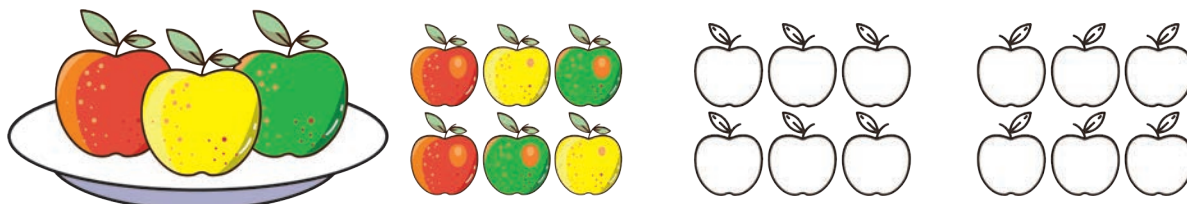
$$999 \div 9 \times 5 + 445$$

15. Квадраттар қандай топтарға бөлінген? Жалпы квадраттар қанша?

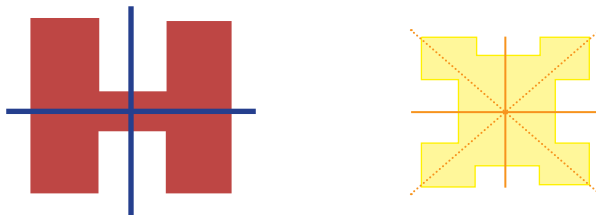

Барлық квадраттарды тағы қандай топтарға бөлуге болады?

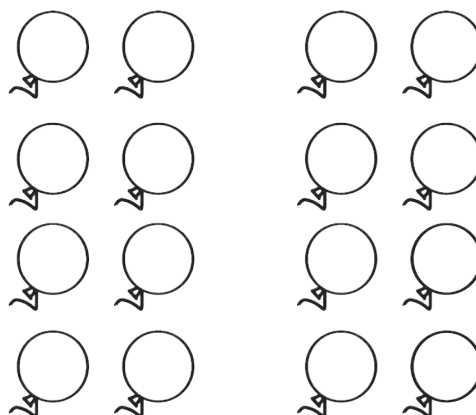
16. Алмалардың түсі екі рет қайталанбайтындай етіп, рет-ретімен орналастыр.

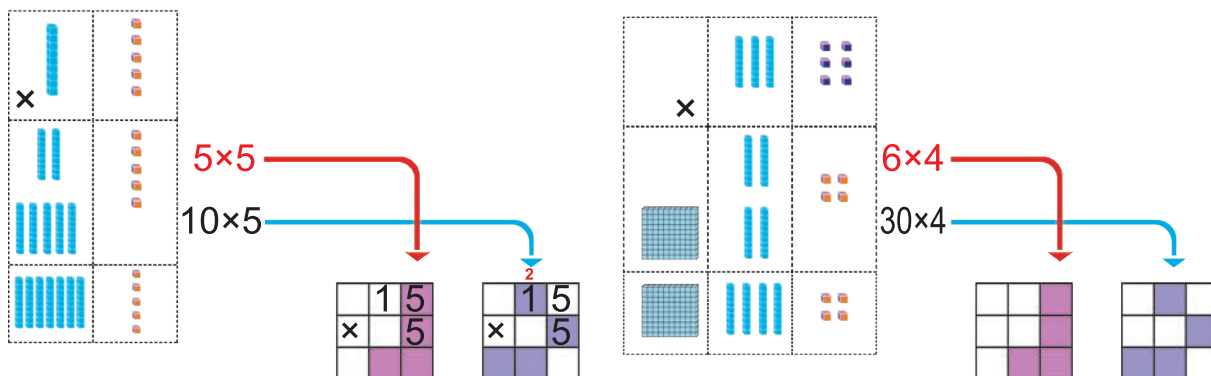
17. Өрбір пішіндегі симметриялық бөліктерді анықта.

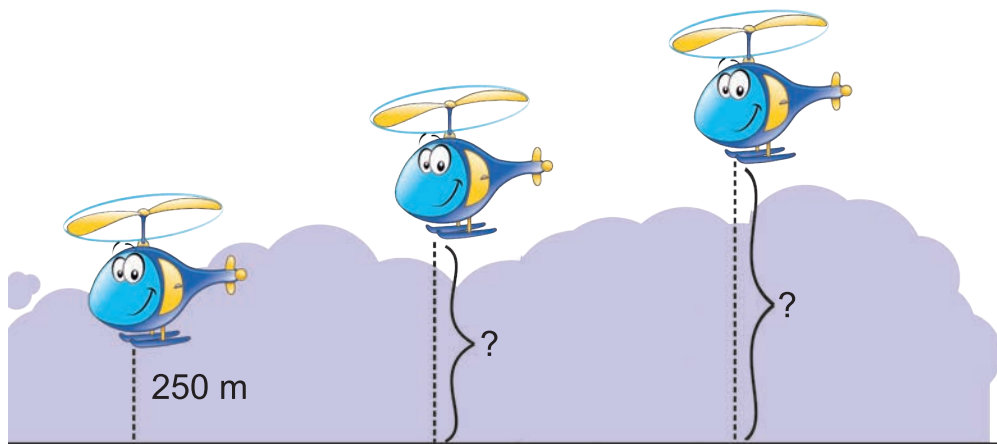
18. Шарларды түсі қайталанбайтындай етіп екеуден орналастыр.

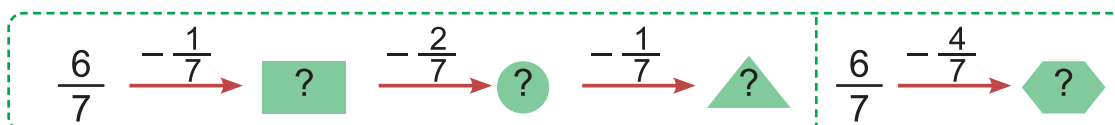
19. Көбейтінділер неге тең?

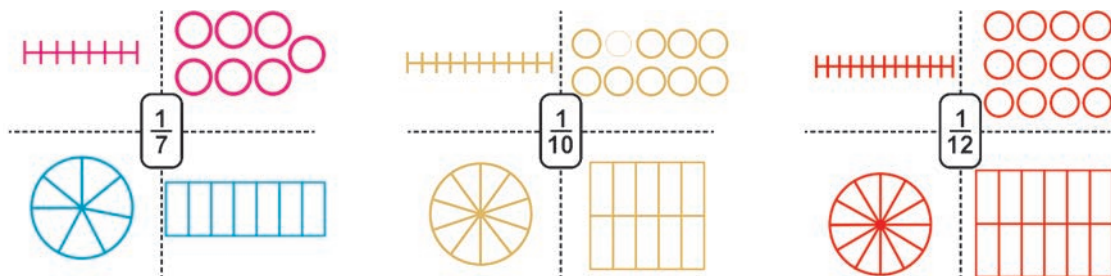
20. Тікұшақтардың ұшу биіктігін шамалап тап.

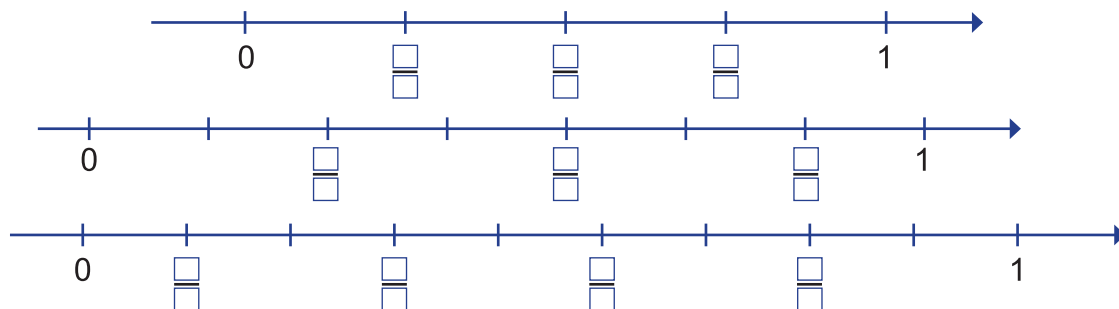
21. Нәтижелер нешеге тең? Қандай қорытындыға келдің?

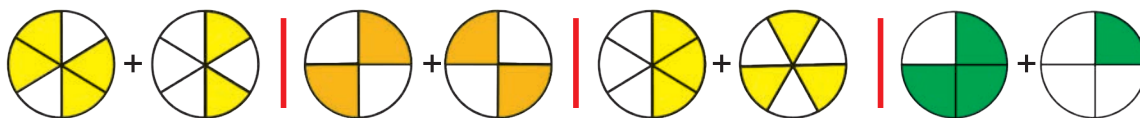
22. Пішіндерді сыз және бөлшектерге сай бөлігін боя.

23. Бос торкөздерді толтыр.

24. Модельдер негізінде өрнек түзіп есепте.

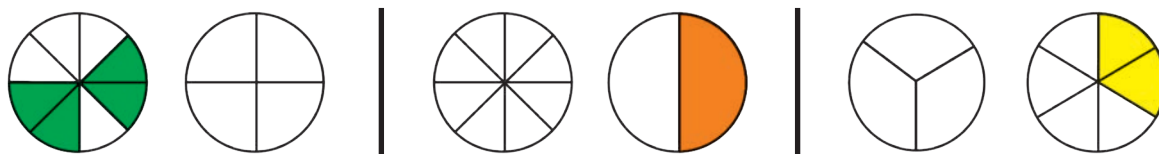
25. Есепте және боя.

26. Нүктелерге сай тең бөлшектерді жаз.

27. Шеңберлерді бояп, тең бөлшектер шығар.

28. 26 қап ұн бар. Әрбір қап 3 kg-нан болса, барлығы қанша kg ұн бар? 1 қаптағы ұннан 9 дана нан дайындалса, жалпы неше дана нан пісіруге болады?

29. Есепте.

$$1 \times 8 + 25 \times 10 - 3 + 23$$

$$1 \times 4 + 12 \times 8 \div (2 \times 3)$$

$$(27 + 5) \div 32 + 9 \times 10 \times 1$$

$$7 \times (1 + 39 - 40) \div 31 \div 85$$

$$15 + 34 \times (7 \div 7) \times 4 \times 6$$

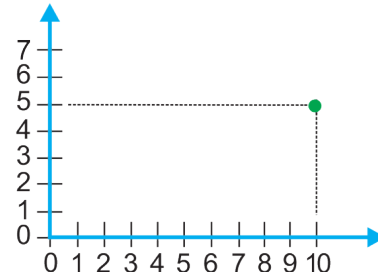
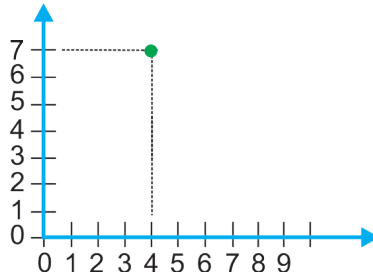
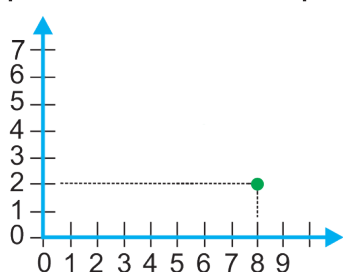
$$(18 + 27) \div 5 \times 3 + 1 - 10$$

30. 3 дана бөліш дайындау үшін 75 грамм шекер қажет. 10 дана бөліш дайындау үшін қанша шекер керек?

31. Үстел үстінде екі түрлі жұмыртқа тұр. Үлкен жұмыртқаның салмағы 56 g және саны 8, ал кішкентай жұмыртқа 47 g және саны 9. Барлық жұмыртқалардың салмағы қанша?

32. Кәсіпорында қара өрік шырыны дайындалуда. Егер бір күндік шырын үшін 250 L су және 15 L сироп қажет болса, 2 күндік шырын дайындау үшін қанша су және қара өрік сиробы қажет болады?

33. Горизонталь (көлденең) және вертикаль (тігінен) сызықтарда орналасқан сандарды белгіле.

34. Координаталар бұрышында әріптерді белгіле.

$$K = (3; 1)$$

$$L = (2; 3)$$

$$M = (5; 5)$$

$$O = (12; 8)$$

$$P = (10; 7)$$

$$Q = (1; 6)$$

$$R = (9; 9)$$

$$S = (5; 7)$$

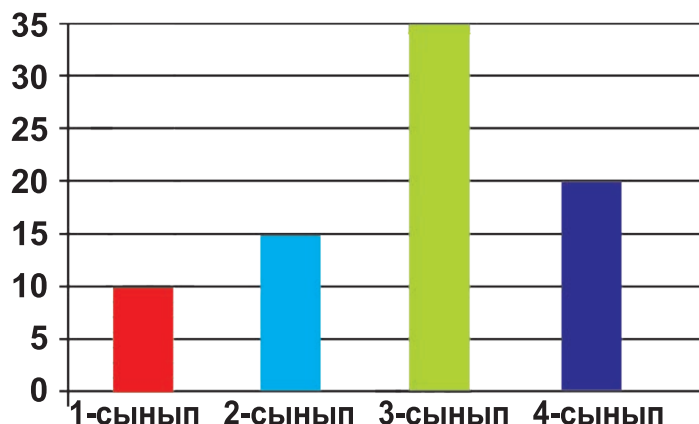
35. Диаграмма негізінде сұрақтарға жауап бер. Оқушылардың бір ай бойы кітапханадан алып оқыған кітаптар санын сыныптар бойынша талда.

– 1-сынып оқушылары неше кітап оқыған?

– Бұның ең көп кітап оқыған сыныптан қанша айырмашылығы бар?

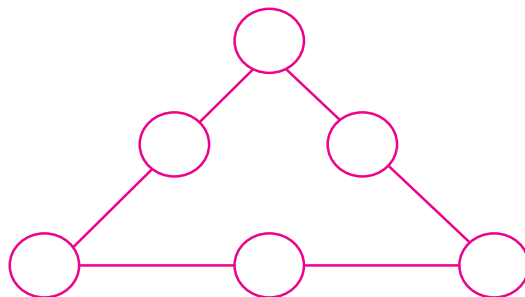
– Қай сынып 20 кітап оқыған?

– Бір айда жалпы неше кітап оқылған?

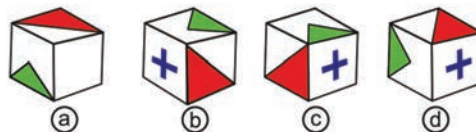
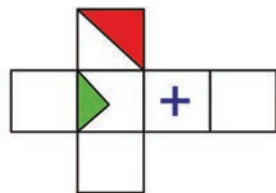
ҚЫЗЫҚТЫ ЖӘНЕ ЛОГИКАЛЫҚ ТАПСЫРМАЛАР

- 1-ден 100-ге дейінгі сандар ішінде 9 саны қанша рет қатысады?
- П – Қ-ның сіңлісі; Р – С-ның інісі; Қ – Р-ның анасы;
Т – С-ның әкесі; П – С-мен қандай байланыста?
а) немере аға б) жиен с) тәте
д) мәселе шешілмейді.
- 1-ден 6-ға дейінгі сандарды (қайталамай) толтыр, сонда сиқырлы үшбұрыштың әрбір қабырғасы 12-ге тең болады.

4. Сатушы ұзындығы 300 метр матаны әрбір сатып алушыға 3 метрден сатты. Сатушы сатып алушыға матаны неше рет сатқан?
5. Жасұлан үйлері 1-ден 74-ке дейін нөмірленген көшеде жасайды. Оның көшесіндегі үйлер санында 7 неше рет кездеседі?
6. Қандай 3 санның қосындысы олардың көбейтіндісіне тең болады?
7. 1-ден 60-қа дейінгі сандар ішінде 5 саны неше рет кездеседі?
8. 4 және 5 санының және арифметикалық белгілерінің көмегімен 100-ді шығар.
9. Таразының бір басына 1 бүтін кірпіш, екінші басына дәл сондай кірпіштің жартысы және 1 kg-дық тас қойылып, таразы теңесті. 1 кірпіштің салмағы қанша?
10. Балалар жаңғақтарды бөліп алмақшы. Егер олар біреуден жаңғақ алса, бір жаңғақ артық қалады. Екеуден алса, бір балаға жаңғақ жетпейді. Сонда қанша бала бар және неше жаңғақ бар екенін айт?
11. Темір шарбақ бағандарының аралығы 5 метр. 500 метр қашықтықтағы алаңға темір шарбақ орнату үшін қанша баған керек?
12. Екі санның көбейтіндісі 18 болады. Сол сандардың үлкенін кішкенесіне бөлгенде 18 шықты. Сол сандарды тап.

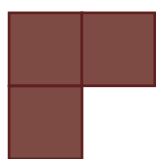
13. Берілген жайылма қай жауаптағы пішінге сәйкес келеді?

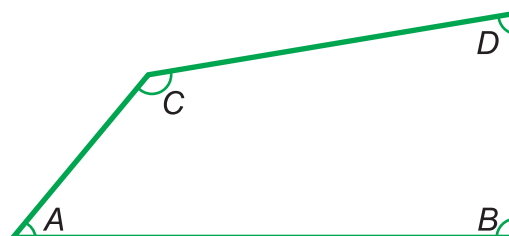
14. Екі алмұрттың салмағы төрт мандариннің салмағына тең. Бір алмұрттың салмағы қанша?

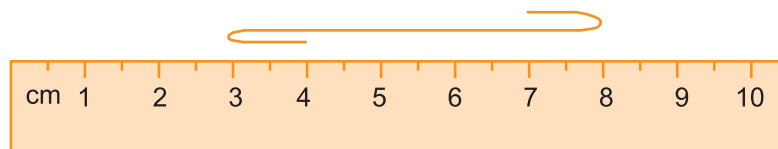
15. Шоколад толық төртбұрыш пішінінде еді. Бұл шоколадтың ширек бөлігі суретте көрсетілген. Дәптерге шоколадтың толық суретін сыз.

16. Төмендегі суретте А, В, С және Д нүктелері келтірілген пішіннің бұрыштары. Бұл пішіннің қайсы бұрыштары сүйір бұрыш?

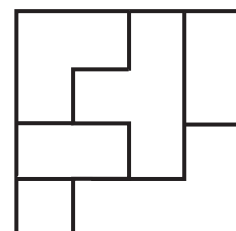
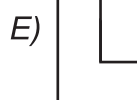
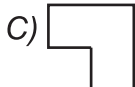
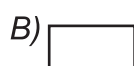

17. Егер төменде суретте бейнеленген сым бөлігі дұрыс пішінге келтірілсе, оның ұзындығы неше сантиметрге жақын болады?

18. Пойыз Самарқант қаласынан таңертеңгі сағат 8:45-те жолға шықты. Ол Ташкент қаласына бару үшін 2 сағат 18 минут уақыт жұмсайды. Пойыз Ташкентке сағат нешеде жетіп келеді?

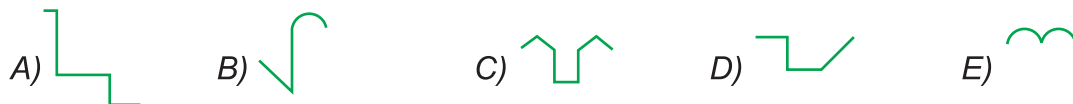
19. Оң жақтағы квадрат шағын бөліктерге бөлінді. Жауаптардың қайсысы пайда болған бөліктердің бірі емес?

20. Төменде бір мұнараның ұзақтан көрінісі берілген:

Төмендегілердің қайсысы оған тиісті бөлік бола алмайды?

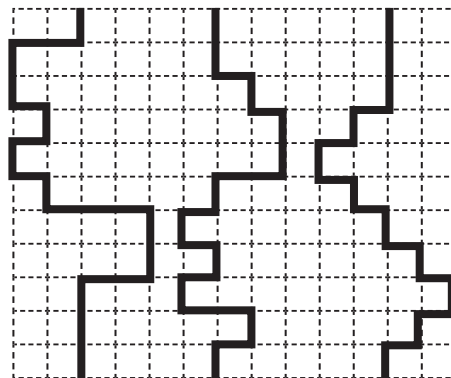
21. Ең кіші екі таңбалы санға 17-ні қосып, қосындыны ең үлкен бір таңбалы санға қоссақ, қандай сан пайда болады?

22. Таразының сол жағында 6 апельсин, оң жағында 2 қауын тұр. Егер апельсиндердің қасына бір қауын қойсақ, екі жақ теңеседі. Сонда 1 қауынның салмағы қанша апельсиннің салмағына тең болады?

23. Сызықтар бойымен жүгіру жарысында Мәдина, Наргиза және Айгүл суретте көрсетілген бағыт бойынша жүгірді. Олардың жылдамдықтары бірдей еді.

Қай сөйлем дұрыс?

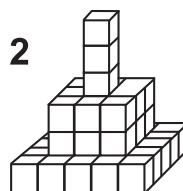
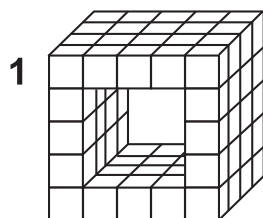
- Мәдина мен Айгүл бірдей уақытта жетіп келген.
- Наргиза бірінші орынды алған.
- Айгүл соңында келген.
- Үшеуі де бір уақытта жетіп келген.
- Мәдина және Наргиза бірдей уақытта келген.

Мәдина Наргиза Айгүл

24. Жасмина, Кәмила, Севара және Хилолалардың туған күндері 1 наурыз, 17 мамыр, 20 шілде, 20 наурыз. Кәмила мен Севара бір айда туылған. Жасмина мен Севараның туған күндерінің датасы бір, алайда айлар әр түрлі. Кімнің туған күні 17 мамырда?

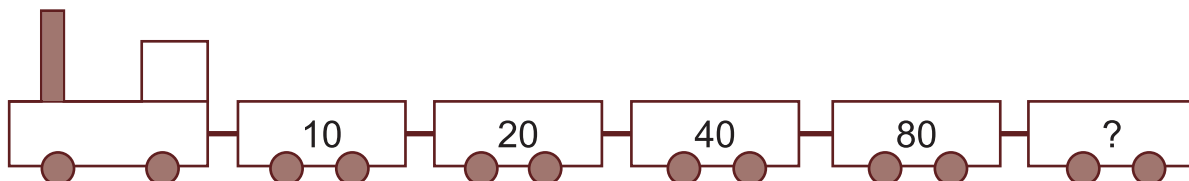
25. Рүстем шағын кубтардан бірінші суреттегі туннельді жасады. Содан соң ол туннельді бұзып тастап, екінші суреттегі пирамиданы құрды.

Пирамиданы құру барысында туннельдегі неше куб істетілмей қалды?

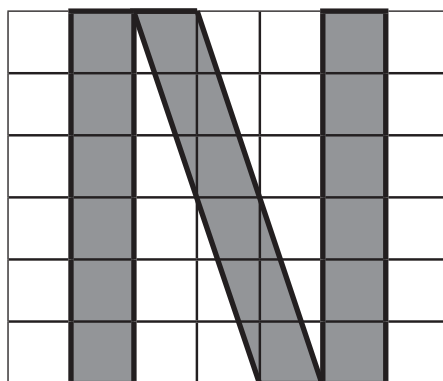
26. 1-ден 9-га дейін сандар бар. Абдуллаға 7, 2 және 4 сандары; Мүнисаға 6, 5 және 1 сандары; Фирдаусқа 8, 3 және 9 сандары берілді. Олардың әрқайсысы 4 амалды (қосу, азайту, көбейту және бөлу) және әрбір санды бір реттен қолдануы мүмкін. Сонда кім 20 санын жасай алмайды?

27. Тізбекті толтыр.

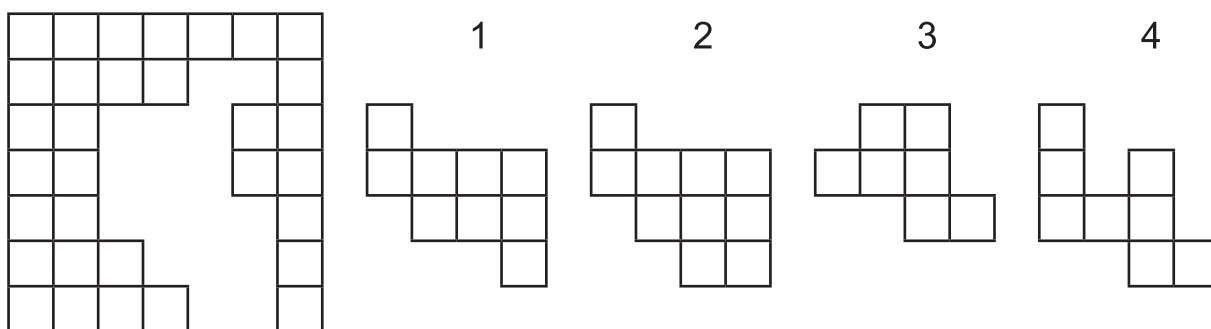

28. Хадиша 21:30-да ұйықтайды және таңғы 06:45-те оянады. Оның ағасы Мақсұт Хадишадан 1 сағат 50 минут көбірек ұйықтайды. Мақсұт барлығы қанша сағат және неше минут ұйықтайды?

29. Егер әрбір ұяшықтың ұзындығы 1-ге тең болса, N пішінінің бетін тап.

30. Қайсы екі пішінді іші бос квадратқа орналастырсақ, ол квадрат толады?

31. Жәмшит қарындасы туылғанда 4 жаста еді. Бүгін ол 9 жасқа толады. Енді ағалы-қарындастың жас айырмашылығы неше жасқа тең болады?

32. $671 - 389$ айырма төмендегілердің қайсысына тең емес?
 $771 - 489$ $681 - 399$ $669 - 391$ $187 - 158$ $600 - 318$

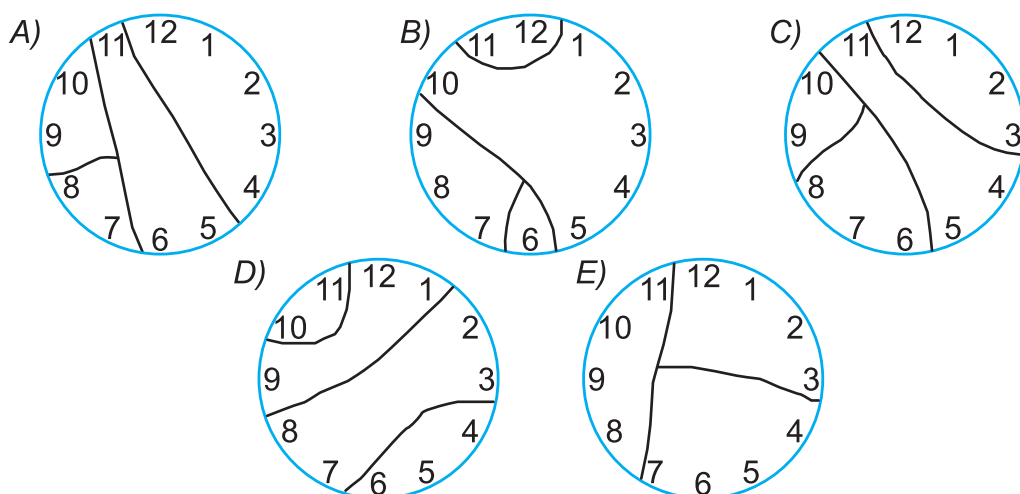
33. Өбдікәрім кейбір беттері жоғалған ескі кітап тауып алды. Сол жақтағы бетінде 24 деп, ал оң жақтағы бетінде 45 деп нөмірленген екен. Сол екі бет арасында неше парақ жоғалған?

34. 2×2 торкөздердегі 4 квадраттың әрқайсысында біреуден сан бар. Бірінші қатардағы сандар жиындысы 3-ке, екінші қатардағы сандар жиындысы 8-ге тең. Егер 1-бағандағы сандар жиындысы 4 болса, 2-бағандағы сандар жиындысын тап.

35. Бабырда 147 сум, ал Лобарда 57 сум бар. Бабыр Лобарға неше сум берсе, оның ақшалары Лобардікінен екі есе көп болады?

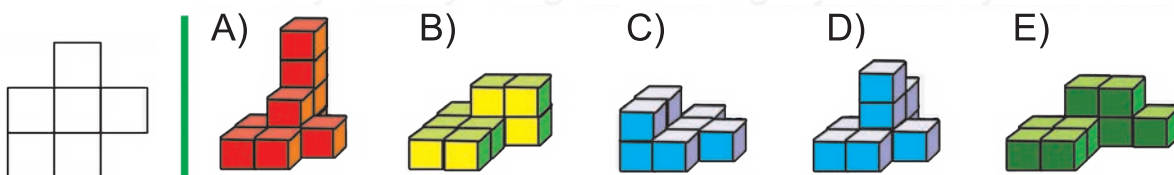
36. Тимурдың достары туған күнінде оған 10 түрлі түсті қарындаш, 3 ойыншық машина, 4 доп, 1 кітап, 3 қонжық және 2 шоколад сыйлады. Оған жалпы қанша сыйлық берілген?

37. Дөңгелек сағат төрт бөлікке бөлінген. Әрбір бөліктегі сандар жиындысы – реттік сандар. Төмендегілердің қайсысы сол бөлікті өрнектейді?

38. Мәлике үйден 06:55-те шығады және мектепке 07:32-де жетіп келеді. Оның досы мектепке 07:45-те жетіп келеді және үйі Мәликенің үйінен жақынырақ болғаны үшін жолға Мәликеден 12 минут аз уақыт жұмсайды. Мәликенің досы үйінен сағат нешеде шығады?

39. Өзиза еден үстінде 9 кубтан пішін жасады. Кейін ол пішіннің жоғарыдан көрінісін сызды. Қай пішін жасалған еді? Дұрыс жауапты таңда.

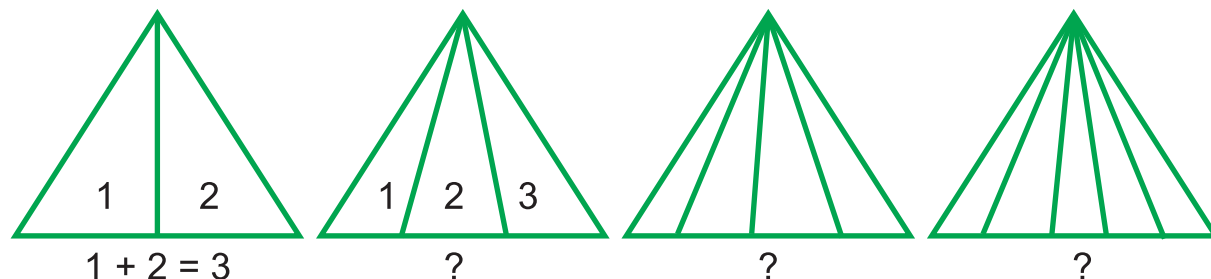

40. Санды өрнектің мәнін тап:

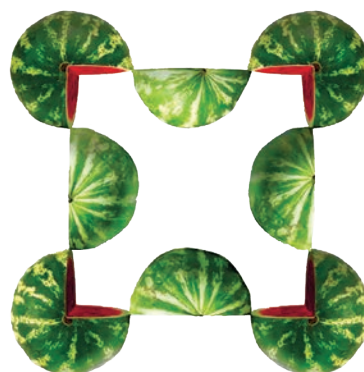
$$1 + 1 \times 1 - 1 \div 1 + (1 + 1 - 1) \div 1 + 1 - (1 - 1)$$

$$1 \div 1 + 1 + 1 \times (1 + 1 \div 1 - 1) \times 1 + 1 - 1 \div (1 + 1 \times 1 - 1)$$

41. Пішіндерде неше үшбұрыш бар?

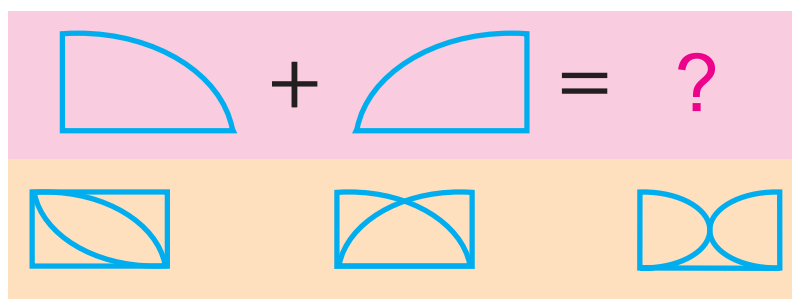

42. Бүтін қарбыздар саны нешеу?

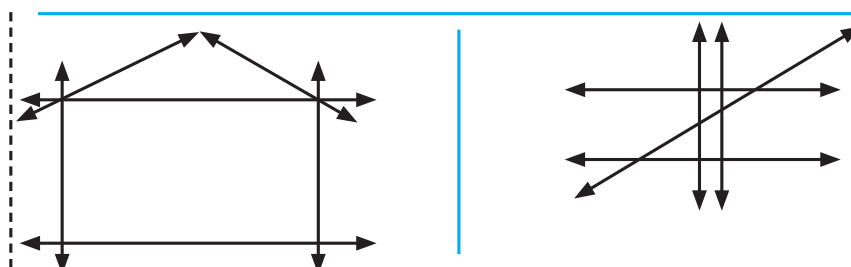

43. Акмал жасайтын қаланың картасында базар С2 координаталы торкөзде орналасқан. Дүкен F4 координаталы торкөзде орналасқан. Координата бұрышына базар мен дүкен орнын сыз.

44. Екі пішіннің қабаттасатын жауабын анықта.

45. Перпендикуляр және параллель сызықтарды анықта.

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ БАҒАЛАУ БАҒДАРЛАМАСЫНА БАЙЛАНЫСТЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТАПСЫРМАЛАР

1. Қаладағы бір дүкенде маркалар сатылады. Жануар бейнесі түсірілген 1 марка бағасы мультфильм кейіпкерлерінің суреті бар марканың екеуіне тең. Жануар бейнесі түсірілген 2 марка бағасы спорт ойындарының көрінісі бар марканың үшеуіне тең. Бірнеше бала сол дүкеннен марка сатып алуға кірді.

Маркалар сатылымы бойынша сұрақтарға жауап береміз:

A. Барнода жануар бейнесі түсірілген 5 марка бар. Ол мультфильм кейіпкерлерінің суреті бар маркалардан нешеуін алуы мүмкін?

B. Әзизада жануар бейнесі түсірілген 8 марка бар. Ол спорт ойындарының көрінісі бар маркалардан нешеуін алуы мүмкін?

D. Кәримада жануар бейнесі түсірілген 6 марка бар. Ол бұл маркалардың орнына лажы барынша көбірек марка алмақшы. Ол мультфильм кейіпкерлерінің суреті бар маркалардан нешеуін алуы мүмкін?

2. Кемеде 218 жолаушы және 191 экипаж мүшесі бар. Бұл кемеді барлығы қанша адам бар?

3. Футбол жарысында командалар төмендегі очколарды жинайды:
жеңіс үшін – 3 ұпай;

тең ойын үшін – 1 ұпай;

жеңіліс үшін – 0 ұпай.

«Бунёдкор» командасы 11 ұпай жинаған.

«Бунёдкор» командасы бұл ұпайды жинау үшін қанша ойын өткізген болуы мүмкін?

4. Мафтуна мектептен жолға шығып, 9 минут бойы бір жылдамдықпен 540 метр қашықтықты басып өтті. Мафтуна осы жылдамдықпен 1 минутта неше метр жүрген?

5. Кәміл сіріңкелерден 4 пішін жасауы қажет. 1-пішінді жасауы үшін оған төрт, 2-пішінді жасауы үшін жеті және 3-пішінді жасауы үшін он сіріңке керек болады. Осы ретпен 4-пішінді жасауы үшін Кәмілге неше сіріңке керек болды? Кәмілге барлық пішіндерді жасау үшін неше сіріңке керек болады?

6. Мектептегі ойын алаңы квадрат пішінінде ие. Оның жақтарының ұзындығы 100 метрге тең. Рүстем сол ойын алаңының жақтарын бойлап толық айналып шықты. Ол қанша жол жүрді?

7. Жавлон бір пішінді сызды. Бұл пішін 5 жаққа және бір симметрия білігіне ие. Жавлон қандай пішін сызды?

8. Балалар қай дәмдегі балмұздақты жақсы көреді? Бір шеңбер 4 баланы білдіреді.

Дәмі	Балалар саны
Ванилин	● ● ●
Шоколад	● ●
Құлпынай	●
Лимон	● ● ● ●

9. Бояулар 5 литрлік ыдыстармен сатылады. Шәкірге 37 литр бояу керек болып қалды. Ол неше ыдыс бояу сатып алуы керек?

10. Тахир торттың $\frac{1}{2}$ бөлігін, ал Жавлон сол торттың $\frac{1}{4}$ бөлігін жеді. Олар бірігіп торттың қанша бөлігін жеген?

11. Баскетбол ойынына сатылған мың билет 1-ден 1000-ға дейінгі сандармен нөмірленген. Нөмірленуі 12-мен аяқталған билеттердің иелері сыйлыққа ие болады. Барлық сыйлықты цифрлардан билеттерді жаз.

12. Кестеде көрсетілген ингредиенттер 6 адамға арналған пісіру рецептінің құрайды. Самат сол рецепті пайдалана отырып үш адамға пісірмекші. Самат үш адамға арнап пісіру үшін қажетті ингредиенттер мөлшерін төмендегі кесте негізінде есепте.

Ингредиенттер	
Жұмыртқа	4 дана
Ұн	8 стақан
Сүт	$\frac{1}{2}$ стақан

13. Кәрімбектің қолындағы қаламдар санын ▲ дана деп белгілейік. Кәрімбектің досы Шаихслам оған тағы 3 қалам берді. Енді Кәрімбекте қанша қалам барын өрнекте.

- A) $3 \div \blacktriangle$ B) $\blacktriangle + 3$ C) $\blacktriangle - 3$ D) $3 \times \blacktriangle$

14. 600 кітапты әрқайсысына 5 кітаптан сыятын қораптарға салу керек. Барлық кітаптар үшін қажет болатын қораптар саны нешеу?

15. 9×22 көбейтіндісіне ең жақын келетін жауапты белгіле.

- A) 5×20 B) 5×25 C) 10×20 D) 10×25

O'quv nashri

Lolaxon O'rinboyeva, Shuxrat Ismailov, Xolmirza Yusupov,
Nigora Ruzikulova, Umid Raxmonov, Shahlo Haqberdiyeva,
Nargiza Yusupova, Aziza Baymanova

MATEMATIKA

Umumiy o'rta ta'lim maktablarining 3-sinfi uchun darslik
(Qozoq tilida)

Аударған Дилнура Байдиллаева
Редакторы Ақан Ташметов
Көркемдеуші редактор Сарвар Фармонов
Суретші Умид Сулеймонов
Дизайнер Дилмурод Мулла-Ахунов
Техникалық редактор Акмал Сулейманов
Беттеуші Шахобиддин Махмадиев
Корректор Айдын Тәжібаева

Басуға 06.05.2022 жылы рұқсат етілді. Пішімі 60x84 1/8.
Ариал гарнитурасы. Кеглі 14 шпонды. Офсет баспа.
Шартты баспа табағы 22,32. Баспа-есеп табағы 22,41.
Басылымы 000 000 нұсқа. Тапсырыс № 0000.

**Пайдалануға берілген оқулықтың жағдайын
көрсететін кесте**

№	Оқушының аты, фамилиясы	Оқу жылы	Оқулықтың пайдала- нуға беріл- гендегі жағдайы	Сынып жетек- шісінің қолы	Оқулықты тапсыр- ғандағы жағдайы	Сынып жетек- шісінің қолы
1						
2						
3						
4						
5						
6						

**Пайдалануға берілген оқулықты оқу жылы аяқталғанда
қайтарып тапсырады. Жоғарыдағы кестені сынып
жетекшісі төмендегі бағалау мөлшері негізінде
толтырады.**

Жаңа	Оқулықты алғаш рет пайдалануға берілгендегі жағдайы.
Жақсы	Мұқаба бүтін, оқулықтың негізгі бөлігінен ажыралмаған. Барлық парақтары бар, жыртылмаған, көшпеген, беттеріне жазбаған және сызбаған.
Орташа	Мұқаба езілген, аздап қана сызылған, шеттері жейілген, оқулықтың негізгі бөлігінен ажыраған жерлері бар. Пайдаланушы жағынан қанағаттанарлық жөнделген. Жұлынған, кейбір беттері сызылған.
Нашар	Мұқаба, сызылған, жыртылған, негізгі бөлігінен ажыраған немесе мүлдем жоқ, нашар жөнделген. Беттері жыртылған, парақтары жетіспейді, сызып, бояп тас-талған. Оқулық қалпына келтіруге жарамайды.